

Aneks F:

Fotokorpus haseł

F.

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. L, ak. 01

F. 1. spółgłoska wargowo-zębowa bezdźwięczna, czyli cicha (mocna) powiewna, przeciągła. W piśmie występuje przeważnie w wyrazach przy-swojonych, w polskich zaś rzadko i głównie w wyrazach dźwiękonaśladowczych, jak *fruwać, fiukać* i t. p.; w wymawianiu zaś ukazuje się często, chociaż się pisze *w*, mianowicie na końcu wyrazów i w środku po innych cichych, np. *kwiat, twój, trwały*,... które brzmią: *kref, łuf*,... *kfiat, tfuj, trfaly*... 2. a. **Fa** muz. = a) *czwarty stopień tonacji c major*: F leży pomiędzy *e* a *g*. b) **F** dur a. major, **F** moll a. minor = *nazwy tonacji a. gam majorowej (twardej) i minorowej (miękkiej)*: Gama *f* minor ma cztery bemole. Symfonia *f* major Beethovena. Piosnka (z) *f* major.

Fa

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. L, ak. 02

Fa nieod. muz. p. **F**.

†Fa!

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. L, ak. 03

†Fa! p. **Fel**: Nie mogąc wstrzymać, zawołali: *fa, fa!* L. <Por. Łć. *fafael*>

†Fabin

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. L, ak. 04

†Fabin, u, blm. *jakaś tkanina*.

□ Fabjan

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. L, ak. 05

[Fabjan, a, blm.] 1. gra dziecinna. 2. jeden z uczestników tej gry. <Zap. od imienia Fabjan, Łć. Fabianus>

□ Fabor

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. L, ak. 06

[Fabor, a, lm. y] p. Fawor. Zdr. [Faborek]. <p. Fawor>

□ Faborek

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. L, ak. 07

[Faborek, rka, lm. rki] p. Fabor.

□ Fabrek

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. L, ak. 08

[Fabrek, brka, lm. brki] p. Chaber. <p. Chaber>

□ Fabrycarz

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. L, ak. 09

[Fabrycarz, a, lm. o, Filano, Chabrycarz, Habrycarz] urzędnik podatkowy. <p. Fabryka>

Fabryczka

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. L, ak. 10

Fabryozka, i, lm. i p. Fabryka.

Fabrycznie

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. L, ak. 11

Fabrycznie *1. przys. od Fabryczny: Wyrabiać*
F. 2. przen. niedbale, lichy, źle, ladajako.

Fabryczność

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. L, ak. 12

Fabryczność, *1, blm. ogół przedmiotów i zjawisk, dotyczących fabryki, życie fabryczne, świat fabryczny: Przybył mu do studjowania żywioł jeden więcej: F. Jeź.*

Fabryczny

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. L, ak. 13

Fabryczny *przym. od Fabryka: Robotnik F. Robota fabryczna. Praw.: Prawa fabryczne = prawa, regulujące stosunki pomiędzy pracodawcami i robotnikami. Kość.: Majątek F. p. Fabryka*

Fabryka

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. L, ak. 14 – str. 708, kol. P, ak. 01

Fabryka, i, lm. i l. a. × **Wyrobnia** *znaczne przedsiębiorstwo przemysłowe, posługujące ś. motorami mechanicznymi i podziałem pracy na wielką skalę*: F. sukna, cygar. F. stali = *stalownia*. F. cukru = *cukrownia*. F. piwa = *browar*. F. papieru = *papiernia*. Przen.: Słowa nowe z ich fabryki wychodzące. Sentencje jezuickiej fabryki. Chodź. (= *roboty*). 2. × **wyrób**: Fajanza, miasto w stanie papieskim, sławne wynalazkiem pięknych fabryk farfuruowych, stąd mających fajansów nazwisko. L. 3. **budowanie**, **stawianie budowli**: Mularze idą na fabrykę. F. zamku grodzieńskiego jeszcze niedokończona. Vol. 4. × **budowla**, **budynek**, **gmach**: Kościół św. Zofji wszystkie inne fabryki wspaniałością swoją przechodzi. Star. Nagle z gruntu na wierzech F. wspaniała a przerozległa powstała. Przyb. 5. × **fabrykacja**, **podrabianie**, **falszowanie**: Są kancelarje nasze pieństwa i wybiegów składem, sędztwo — fabryk i korupcyj pofesja. 6. [F. a. **Chabryka**, **Habryka**] = a) *tytuł*. b) *tytuł mocny, nieprzyjemnego zapachu*. 7. † anat. **budowa**, **skład**, **ułożenie**: O fa-

bryce czyli ułożeniu serca. Krup. Serca fabrykę opisywać zaczę. Krup. 8. a. **Majątek fabryczny** *kościół. majątek ściśle kościelny w odróżnieniu od beneficjum* Zdr. **Fabryczka**. <Łé **fabrica**>

Fabrykacja

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 02

Fabrykacja, i, lm. e p. **Fabrykowanie**: F. cukru, aktu. F. aniołków (= *sprawadzanie śmierci na niemowlęta*). <Łé. **fabricatio**>

Fabrykacyjny

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 03

Fabrykacyjny przym. od **Fabrykacja**: **Środki fabrykacyjne.**

Fabrykancki

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 04

Fabrykancki przym. od **Fabrykant.**

Fabrykant

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 05

Fabrykant, a, lm. ci I. *ten, co fabrykuje, rękodzielnik, przemysłowiec, właściciel fabryki*: F. wyrobów jedwabnych. Przen.: F. monety (= *fałszerz*). F. plotek (= *plotkarz*). Fabrykantów nowych słów i odmian okrywano obelgą. Śniad. 2. cukier. żart.: F. lodowaty = *ten, co przyrządza lody w pracowni cukierniczej*. <Łć. *fabricans*, 2 pp. *fabricantis*>

Fabrykantka

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 06

Fabrykantka, i, lm. I forma ż. od **Fabrykant**. Przen.: F. aniołków (= *sprawdzająca śmierć na niemowlęta*).

Fabrykat

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 07

Fabrykat, u, lm. y I. *wyrób fabryczny*. 2. *rzecz podrobiona, fałsyfikat*. <Łć. *fabricatum* ni.>

Fabrykator

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 08

Fabrykator, a, lm. rzy a. owie *falszerz, falsyfikator*: Oczywisty F. i już raz odsądzony od patronizacji. Mat. <Łć. fabricator>

Fabrykować

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 09

Fabrykować, uje, ował 1. robić, wyrabiać, produkować: F. materje jedwabne. 2. przen. wytwarzać, urabiać, klecić, płodzić; zmyślać, kłamać: F. opinię publiczną, wiersze, nowiny. 3. podrabiać, fałszować, falsyfikować: F. wino, monetę, akt. <Łć. fabricare>

Fabrykowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 10

Fabrykowanie, a, blm., Fabrykacja czynność cz. Fabrykować.

†Fabulista

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 11

†Fabulista, y, lm. ści 1. autor bajek, bajkopisarz. 2. człowiek, lubiący pawić i roznosić bajki, plotkarz. <Fr. fabuliste>

Fabulistyka

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 12

Fabulistyka, i, blm. dział poezji, obejmujący bajki, bajkopisarstwo. <p. Fabulista>

Fabula

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 13

Fabula, y, lm. y 1. × bajka: Jest o nieśmiertelności plotek i fabuł u pogaństwa dosyć, a u samych chrześcijan prawda zostaje. Skar. Suszysz sobie głowę, smażąc do niej wierszami jakieś fabuły. Chodź. 2. × *plotka*. Rej. 3. *treść faktyczna, osnowa utworu literackiego*: F. ciekawa, nudna, oklepana. Z powodu nazwiska Wahl całą tę fabulę wydowcipowano, a z niej przysłowie niemieckie powstało. Lel. 4. [F.] = a) *zmitręczenie interesu, czynność, z której trudno wybrnąć, kłopot*: Wprowadził mnie w fabulę, z której nie wybrnąć. b) *bajka, puszczona w obieg, plotka, kaczka, farsa*. Zdr. × **Fabulka**. <Łć. fabula>

× **Fabulka**

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 14

× **Fabulka, i, lm. i p. Fabula.**

† **Faceletek**

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 15

† **Faceletek, tka, lm. tki p. Faceletek.**

[] **Facambul**

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 16

[**Facambul, a, lm. y, Pacambul**] *człowiek opasły a głupi*. <Zap. Nm. Fatz = błazeństwo + niby Łć. ambulare = przechadzać ś.>

Facecik

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 17

Facecik, a, lm. owie p. Facet.

×**Facecista**

t. I (A-G), lit. F, str. 708, kol. P, ak. 18

× Facecista, y, lm. ści p. Facecjonista: Co myślisz o moim faceciście, któregoś tak spokojnie słuchał? Chodź.

Facecja

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 01

Facecja, I, lm. e żart, koncept, dowcip, anegdota, dykteryjka. Zdr. Facecyjka. <Łć. łacetia>

×**Facecjonat**

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 02

× Facecjonat, a, lm. ci p. Facecjonista.

Facecjonista

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 03

Facecjonista, y, lm. ści, × Facecjonat, × Facecista, Facetus ten, co mówi wiele facecji, żartowniś, dowcipniś, jowjalista, koncepcista, koncepciarz. <Z Łć. łacetia>

Facecjonistka

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 04

Facecjonistka, i, lm. i forma ż. od Facecjonista.

Facecjonistyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 05

**Facecjonistyczny przym. od Facecjonista: Li-
ryki o treści lekkiej, swawolnej, nawet face-
cjonistycznej. Kozł.**

×**Facecjonować**

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 06

**×Facecjonować, uje, ował mówić *facecje*, żar-
tować, dowcipkować. <Z Łć. *facetia*>**

×**Facecjonowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 07

**×Facecjonowanie, a, blm., czynność cz. Face-
cjonować.**

Facecyjka

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 08

Facecyjka, i, lm. i p. Facecja.

†Facelet

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 09

†Facelet, u, lm. y, †Facelit, †Facilet, †Facolet *chustka, szczeg. do nosa: F. jej był łzami napojony. Kochan. Twarz jego faceletem zawiązana. Rej. Zdr. †Faceletek. <p. Facolet>*

†Faceletek

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 10

†Faceletek, tka, lm. tki p. Facelet; †Facaletek. Mur.

†Facelit

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 11

†Facelit, u, lm. y l. p. Facelet: W F. co zawinąć. Hrb. Facelity od wierzchu głowy do ziemi. Petr. 2. p. Facolet: Goło chodzili, a facelity sobie na szyi wieszali. Sar.

Facet

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 12

Facet, a, lm. ci, Facetus, Fak, ucz. Fako, [Fasyjat] *lekceważąca nazwa mężczyzny, szczeg. młodego eleganta, osobnik, osobistość, indywiduum, jego-ność, ktoś: To szykowny F. Fiu fiu, co za F. z ciebie! Był tu jakiś F. Wyśmiewano ś. z facetów, co w bilard grali. Zdr. Facecik. <Z Łć. facetus>*

Facetka

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 13

Facetka, i, lm. i forma ż. od Facet; dziewczyna lekka: To oi, panie, szyk F.! Góm. Co to za F.?

1. Facetować

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 14

1. Facetować, uje, ował jub. szlifować drogie kamienie. <Fr. facetter>

2. Facetować

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 15

2. Facetować, uje, ował prow. zadawać szyku, stroić ś., elegantować ś. <p. Facet>

Facetowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 16

Facetowanie, a, blm., czynność cz. Facetować.

Facetowski

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 17

Facetowski przym. od Facet: Znany jest wszędzie pod tym łobuzowsko-facetowskim mianem.

Facetus

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 18

Facetus, a, lm. owie l. p. Facecjonista: Przy nauce i pobożności, wesół a trochę F. Byk. 2. p. Facet. <Łć. facetus>

Fach

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 19

Fach, u, lm. y l. a. × Facha *przegroda, przedział, podziałka*: F. w ławce szkolnej, w skrzynce drukarskiej. **2.** *właściwy przedmiot zajęcia, zajęcie, zawód, specjalność, proceder, profesja, kunszt (szczeg. rzemiosło)*: Biegły w swoim fachu. Mieć F. w ręku = *znać jakieś rzemiosło*. **3.** [F.] *przeszło w budynku*. **4.** *druc. kąt, tworzący ś. przez rozchylanie ś. płaszczyzn nitok metalowych na maszynie tkackiej*. <Nm. Fach>

Facha

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 20

Facha, y, lm. y l. × p. Fach: Wydłub z jabłek jądra i z ich fachami włóż do garca. Sien. **2.** *org. wierzch a. spód drewniany miecha*. <Nm. Fach ni.>

Fachel

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 21

Fachel, ohla, lm. chle p. Wachel. <Nm. Fächel>

Fachowe

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 22

Fachowe, ego, blm. prow. opłata pocztowa od półki listowej.

Fachowiec

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 23

Fachowiec, wca, lm. woy człowiek obeznany z pewnym fachem, specjalista, zawodowiec, procedurzysta: Wypróbowany F.

Fachowo

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 24

Fachowo przys. od Fachowy: Pracownik, wykształcony F.

Fachowość

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 25

Fachowość, i, blm. znajomość fachu, wykształcenie fachowe: W ostatnich czasach duch fachowości zapanował powszechnie.

Fachowy

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. L, ak. 26 – str. 709, kol. P, ak. 01

Fachowy 1. pewnemu fachowi poświęcony, specjalny, zawodowy: Wykształcenie fachowe. 2.

biegły w pewnym fachu, obeznany z nim specjalnie: Robotnik F.

[Fachówka

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 02

[Fachówka, i, blm.] sposób budowania chałupy.

†Facilet

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 03

†Facilet, u, lm. y p. Facelet. Paszk.

Facin

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 04

Facin, a, lm. owie cukier. *niedoleżny parobek, popychadło w pracowni cukierniczej. Por. Fakin.*
< Włos. facchino >

Facjat

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 05

Facjat, a, lm. ci zł. człowiek. <p. Facjata>

Facjata

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 06

Facjata, y, lm. y l. *środkowa część ściany frontowej domu wysunięta ponad dom: Krzyżyk ś. wznosił na facjacie, i człowiek boży mieszkał w tej chacie. Syrok. Herby na facjacie. 2. mieszkanie pod dachem, poddasze. 3. żart. twarz, oblicze, gęba, pysk, mordą: Dać komu po facjacie. Kałmucką facjata cię nazwała. Fred. A. O ty blada facjato! Krasin. (o księżycu). Jakiś szlachetka dziwnej facjaty, z krzywą bródką, rudym włosiem i nadzwyczaj wielkim nosem. Moraw. 4. człowiek, osoba, figura, szczeg. śmieszna: Dziwna z niego F. 5. †kształt, postać, wygląd: Ta była rzymskich obrotów F. Chr. 6. †stronica: Od arkusza ekstraktów, po dwadzieścia wierszów na jednej facjacie, po złotemu. Vol. 7. żart. ×tył, tylek. Zdr. Facjatka. < Włos. facciata >*

Facjatka

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 07

Facjatka, i, lm. i p. Facjata: Wątpię, aby mego pana ta malowana uludziła F. L. Mieszkać na facjatce.

Facjenda

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 08

Facjenda, y, lm. y l. interes kupiecki, tranzakcja, spekulacja, gieszeft, afera: W takie go facjendy wprowadził kunszt łotrowski, że w rok poszły intraty i sumy i wioski. Kras. 2. zł. kradzież. Zdr. Facjendka. <Włos. faccenda, z podprorowadzeniem pod Łć.>

Facjendarka

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 09

Facjendarka, i, lm. i forma ż. od Facjendarz.

Facjendarski

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 10

Facjendarski przym. od Facjendarz: Duch F. ogarnął obywatelstwo. Rzew.

Facjendarstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 11

Facjendarstwo, a, blm. zajmowanie ś. facjendami: Pozostały u nich zwyczajem owe dawne handelki i F. Kacz.

Facjendarz

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 12

Facjendarz, a, lm. e 1. zajmujący ś. facjendami, spekulant, gieszeſciarz, aferzysta. 2. drobny handlarz, tandeciarz. 3. × ten, co roznosi ustawy urzędowe drukowane a. książki. Bobr.

[Facjender jegier

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 13

[Facjender jegier, facjendera jegra, lm. facjendery jegry] lokaj a. strzelec dworski, tułający ś. bez służby. <Nm. vacierender Jäger dosł. = tułający ś. strzelec>

Facjendka

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 14

Facjendka, i, lm. l p. Facjenda.

Facjendować

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 15

Facjendować, uje, ował 1. a) zajmować ś. facjendami, przeprowadzać interesa handlowe, spekulować. b) co za co = zamieniać. 2. zł. dzielić ś. zdobyczą z kradzieży.

Facjendowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 16

Facjendowanie, a, blm., czynność cz. Facjendować.

□ Facka

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 17

**[Facka, i, lm. i] policzek, uderzenie po twarzy:
Dać komu fackę. <Czes. facka>**

Facoleciki

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 18

**Facoleciki, ów, blp., Facoletki skrawki od tka-
nin, galganki, szmatki.**

† Facolet

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 19

**† Facolet, u, lm. y l. p. Facelet: Stroje biało-
głowskie, jakie są ruha, facolety, pończoszki,
ferety. Gostk. 2. i [F.] a. † Facelit coś wiszą-
cego u sukni kobiecej, np. wstążka; strzępy, wiszące
przy ubraniu: Nacepiała facoletów. <Włos.
fazzoletto>**

Facoletki

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 20

Facoletki, tek, blp. p. Facoleciki.

× Facylitować się

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 21

**× Facylitować się, uje ś., ował ś. ułatwiać ś.,
załutwiać ś.: Potym ś. te objeje tak facylito-
wały, że Wisłouchowie, nie wierząc Sosnowskie-
mu, chcieli, abym ja ś. za niego opisał. Mat.
<Fr. faciliter>**

×**Facylitowanie się**

t. I (A-G), lit. F, str. 709, kol. P, ak. 22

× Facylitowanie się, a ś., błm., czynność cz. Facylitować ś.

Facyt

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 01

Facyt nieod. (w księgach rachunkowych) *suma, wypadek z obliczenia.* <Łé. facit = czyni>

[]**Faćka**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 02

[**Faćka, i, błm.**] *zielsko posiekane dla świh.* <?>

[]**Fader**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 03

[**Fader, dra, lm. drowie**] *pog. Niemiec.*

Faeton

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 04

Faeton, u, lm. y, × Fajeton *pow. rodzaj powozu lekkiego bez drzwiczek. Zdr. Faetonik, × Faetoncik, [Fajtonik].* <Z imienia mitycznego Gr. Faéthōn, 2 pp. Faéthōntos>

×**Faetoncik**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 05

× Faetoncik, u, lm. i p. Faeton.

Faetonik

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 06

Faetonik, u, lm. i p. Faeton.**Faf**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 07

Faf, u, lm. y garb. p. Duczka. <Może z Nm. Pfaff(e)>**×Fafać**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 08

×Fafać, a, al mówić „fe”: Skoro poczną nieczyste mieszać, muszą F., nie chcą i nie mogą złego wachać. L. <Od wykrzyknika fa!>**[Fafala**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 09

[Fafala, y, lm. y] p. Fafula.**[Fafalek**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 10

[Fafalek, lka, lm. lki] l. p. Fafol: Złote fafałki. Nar. 2. w lm. a. [Fafolki] okruszyny; przysmaczki. <p. Fafol>**×Fafanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 11

×Fafanie, a, blm, czynność cz. Fafać.

□ **Fafecie**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 12

[Fafecie, i, blp.] suknie, szmaty: Zdymij, miła, two fafeci, a weź miotłę, zamieć śmieci.

□ **Fafelek**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 13

[Fafelek, lka, lm. lki] p. Fafol.

□ **Fafernuchy**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 14

[Fafernuchy, ów, blp.] p. Fafernuszki.

□ **Fafernuszki**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 15

[Fafernuszki, szek, blp., Fafernuchy] 1. drobne pierniki; orzeszki z piernika. 2. nowolatki (kwiatki). <Nm. Pfeffernuss>

Fafka

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 16

Fafka, i, lm. i blach. kowadełko okrągłe do wykuwania różnych przedmiotów i do ich gładzenia. <Może z Nm. Pfaff(e)>

× **Fafla**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 17

× Fafla, i, lm. e 1. warga dolna obwisła. 2. pog. twarz, gęba, morda, pysk. <Nm. Waffel>

□ **Faflak**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 18

[Faflak, a, lm. cy] *człowiek dobrej tuszy.*

Fafle

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 19

Fafle, ów, blp. myśl. wargi ogara.

× **Faflować**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 20

× **Faflować, uje, ował mówić sposobem niezrozumiałym i nieprzyjemnym, paplać.** <p. Fafla>

× **Faflowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 21

× **Faflowanie, a, blm., czynność cz. Faflować.**

□ **Fafoł**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 22

[Fafoł, a, lm. y] 1. *strzęp, szmata, galgan, ochłap.* 2. w lm. *zgręzy, pływające w cieczy, śmiecie, brudy, nieczystości, męty*: **Fafoły** w wodzie pływają. Zdr. **[Fafolek, Fafalek, Fafelek]**. <Może w związku z Fawor, [Faforek]>

□ **Fafolek**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 23

[Fafolek, lka, lm. lki] 1. p. **Fafoł.** 2. w lm. p. **Fafalek.**

□ **Fafonować**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 24

[Fafonować, uje, owal] *szyku zadawać, traktując innych z góry. Por. Fanfaron. <Włos. fanfano = fanfaron>*

□ **Fafonowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 25

[Fafonowanie, a, blm.] *czynność cz. Fafonować.*

□ **Fafor**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 26

[Fafor, a, lm. y] p. **Fawor. Zdr. [Faforek].**

□ **Faforek**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 27

[Faforek, rka, lm. rki] p. **Fafor.**

□ **Faforka**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 28

[Faforka, i, lm. i] p. **Farfurka: Panowie na faforkach nie nie zostawili.**

□ **Fafrać**

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 29

[Fafrać, frze, frał] *mówić niezrozumiale: Jakisi Miemieć, bięda go wyrozumieć, co fafrze. <Dźwn.>*

[F]Fafreği

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 30

[Fafreği, ów, blp.] strzępy: Zdarła kosiule na F.

Fafulski

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 31

Fafulski, kiego, lm. soy p. Fafuła.

Fafuła

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 32

**Fafuła, y, lm. y l. a. [Fafuła]=a) a. Fafulski, Fafułowicz człowiek do niczego, safandula, niedo-
łęga, fuszer, gamajda, niezdara, niedojła, ciura.
b) [F.] człowiek opasły a głupi. c) człowiek nie-
wyrażnie mówiący. 2. [F.] p. Bzówka.**

Fafułowicz

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 33

Fafułowicz, a, lm. e p. Fafuła.

Fagas

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. L, ak. 34

**Fagas, a, lm. y l. a. Fagot żart. służący, po-
sługacz, lokaj, kamerdyner, kielner, garson, slugus,
służalec. 2. pochlebca, lizus: Niektórzy kłaniają
ś. zbyt nisko nauczycielom, uwiadamiając ich
o wszystkim, co ś. w szkole dzieje; tych studen-
ci nazywają fagasami. Rog. 3. X latowiec, po-
wsinoga, wiercipięta, kręcicki, wścibski. 4. [F.] = a)
pog. owczarz. b) figlarz. c) p. Dzierlatka. <Może
z Łć. vagus - włóczęcy ś.>**

Fagasostwo

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 01

**Fagasostwo, a, blm. czynność *fagasa, fagaso-*
wanie, służalstwo: Nasza miękkość w życiu, le-
nistwo, F. są rezultatem pedagogiki, stworzonej
przez kobiety. Prus.**

Fagasować

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 02

**Fagasować, uje, ował *być fagasem, służyć, wy-*
sługiwać ś.: Ku starości chce mu ś. F. wielkim
panom. Prus.**

Fagasowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 03

Fagasowanie, a, blm., czynność cz. *Fagasować*.

Fagocik

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 04

Fagocik, u, lm. i p. *Fagot*.

Fagocisko

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 05

Fagooisko, a, lm. a p. *Fagot*.

×Fagocista

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 06

**×Fagocista, y, lm. *ści*, ×Fagotysta *grający*
na fagocie. <p. *Fagot*>**

Fagocyt

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 07

Fagocyt, u, lm. y komórka niszcząca, pochłaniająca bakterje. <Now. z Gr. fageîn = żreć>

Fagocytowy

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 08

Fagocytowy przym. od Fagocyt: Komórka fagocytowa (=fagocyt).

Fagocytoza

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 09

Fagocytoza, y, blm. działalność fagocytów. Jent. <p. Fagocyt>

Fagola

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 10

[Fagola, i, lm. e, Fagolas] człowiek przebiegły, chytry. <Może z Nm. fegen = kraść, dręczyć, a. Vogel = ptaszek>

Fagolas

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 11

[Fagolas, a, lm. y] p. Fagola.

Fagolenie

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 12

[Fagolenie, a, blm.] czynność cz. Fagolić.

□Fagolić

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 13

[Fagolić, i, il] *oszukiwać, wyprowadzać w pole.*
 <p. Fagola>

Fagot

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 14

Fagot, u, lm. y l. a. [Fargot] *muz. narzędzie drewniane, dęte stroikowe, o dźwięku niskim, nosowym, o skali bardzo szerokiej, używane przeważnie w orkiestrze. 2. org. jedna z piszczałek manualnych organu o tubie cylindrowej. 3. 2 pp. a p. Fagas. Zdr. Fagocik. Zgr. Fagociśko. <Fr. fagot>*

Fagotowy

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 15

Fagotowy *przym. od Fagot: Głos F. Partja fagotowa.*

×Fagotysta

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 16

× Fagotysta, y, lm. ści p. Fagocista.

□Fagólny

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 17

[Fagólny] *niepewny, na którym nie można polegać: To je chłop nie F. (=na którego można liczyć).*

†Fairka

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 18

†Fairka, l, lm. i p. Fajerka: F. stołowa do grzania potraw. Kn. <p. Fajerka>

[]Faj

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 19

[Faj] p. [Fajn]: F. gatunek tej tabaki.

Faja

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 20

Faja, l, lm. 0 1. duża fajka: Kurzy sobie faję. Nos jak F. **2. rub. żart. człowiek głupi, nieokrzesany; niedołęga, safandula, fuszer, ciura, niezdura, cymbał, fujara:** Nie głupi z ciebie F. **3. × ksiądz próżniak.** <p. Fajka>

Fajans

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 21

Fajans, u, [Fajens] l. blm., rodzaj gliny białej. 2. lm. 0 zb. naczynia wyrabiane z tej gliny. <Fr. faïence, Nm. Fayence, od nazwy miasta Włos. Faenza, słynnego wyrobami z gliny>

Fajanser

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 22

Fajanser, a, lm. rzy a. owle robotnik, pracujący w fabryce wyrobów fajansowych. Gac. <Fr. faïencier>

Fajanserja

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 23

Fajanserja, i, lm. e *fabryka wyrobów fajansowych*: Odkąd założono fajanserję, nie dziwnego, że wszystkie domy w parafji zapęłniły ś. talerzami, salaterkami, miseczkami. Gac. <Fr. faïencerie>

Fajansowy

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 24

Fajansowy przym. od **Fajans**: Naczynia fajansowe.

Fajbholc

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 25

Fajbholc, u, lm, e *kawalek drewna, w który zasadza ś. koniec drutu, kiedy go pilują, aby ś. nie usuwał*. <Zap. Nm. Feile = pilnik + Holz = drewno >

Fajchlap

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 26

Fajchlap, u, lm. y *powr. kawalek sukna, którym ś. wilży lina, szpagat i t. d.* <Zap. z Nm. feucht = wilgotny + Lappen = szmata, por. Fajtlapa >

[Fajcon

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 27

[Fajcon, a, lm. y] *paliwoda; plotkarz*. <p. Fajka >

Fajczany

t. I (A-G), lit. F, str. 710, kol. P, ak. 28 – str. 711, kol. L, ak. 01

Fajczany, Fajkowy, Fajeczny przym. od Fajka:
Tak mu ś. przez pryzmat dymów fajezanych

przedstawiał porządek społeczny. Jeż. < p.
Faja >

Fajczarnia

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 02

Fajczarnia, i, lm. ę, Fajkarnia 1. pokój a. za-
kład do palenia tytoniu. 2. X przybory do palenia.

Fajczarz

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 03

Fajczarz, a, lm. ę, Fajkarz lubiący palić fajkę,
namiętny palacz. < p. Faja >

[Fajczenie]

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 04

[Fajczenie, a, blm.] czynność cz. Fajozyc.

[Fajczyć]

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 05

[Fajczyć, y, ył] palić fajkę a. wog. tytuł.

Fajczyna

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 06

Fajczyna, y, lm. y licha fajka.**Fajczysko**

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 07

Fajozysko, a, lm. a ni. p. Fajka.**Falda**

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 08

Fajda, y, lm. y coś nieporządnego, rozpuszczonego: Rozpuścił was, jak cygańskie fajdy. Jeż. Rozpuścił gębę, jak cygańska F. Prz. <p. Fajdaś >**Fajdać**

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 09

Fajdać, a, al, F. ś., †Fejdać, [Fejtać] wypróżniać ś., paskudzić. <Z Nm. feuchten = moczyć ś., wilgocić >**Fajdanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 10

Fajdanie, a, blm., czynność cz. Fajdać.**Fajdanie się**

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 11

Fajdanie się, a ś., blm., czynność cz. Fajdać ś.

Fajeczka

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 12

Fajeczka, i, lm. i l. p. Fajka: Kto lubi fajeczkę, wódeczkę, dziewczekę — to już djabła wart. Prz. 2. [F.] *jakaś roś.* <p. Fajka>

Fajczkowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 13

Fajczkowaty *mający kształt fajeczki:* Nosek F. Bał.

Fajeczny

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 14

Fajeczny p. Fajozany: Dym F.

[Fajens]

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 15

[Fajens, u, lm. ę] p. Fajans.

[Fajer]

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 16

[Fajer, u, blm.] 1. *zapał, gorliwość:* Dobry jest taki F. w interesie, taka dbałość o grosz i poszanowanie dla niego. Jun. 2. a. [Fejer] w wyrażeniach: a) F. mieć = *być pijanym, podpitym, podochoconym:* Ma w głowie F. Prz. = *pijany.* b) Fajeru dać a. zadać = *oporzędzić, dać pieprzu, [dychtu], [falagi].* <Nm. Feuer = ogień>

Fajera

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 17

Fajera, y, lm. y *duża fajerka.*

Fajerand

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 18

Fajerand, u, lm. y rzem. p. Fajerant.

Fajerant

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 19

Fajerant, u, lm. y, Fajerand, Fajrant rzem. *wieczorny odpoczynek rzemieślnika po pracy.* <Nm. *Feierabend*>

Fajerantowy

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 20

Fajerantowy przym. od Fajerant: Robota fajerantowa.

×Fajerbal

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 21

× Fajerbal, u, lm. o *kula drelichowa, materiałami zapalnymi napelniona*, in. × *piłka ognista.* Jak. J. <Nm. *Feuerball*>

Fajerka

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 22

Fajerka, i, lm. i l. a. **×** **Føjerka**, **†** **Fairka**, **×** **Żarzelnia** *piecyk przenośny, naczynie do rozpalamia ognia: Z pod fartuchów sterczały spisy kozackie i żerdź z fajerką kagańcową. Rol. 2. blach. piecyk blaszany przenośny w kształcie cylindra do grzania kolb. 3. naczynie na żar do kadzenia. 4. otwór z krążkiem w kuchni angielskiej; krążek, zakrywający ten otwór. 5. [F.] = a) naczynie do kwiatów, doniczka, wazon. b) zapalka. c) p. **Fajra**. d) człowiek nieprzyzwoity, smrodziuch. 6. fl. dwie deski na kant zbite, ustawione przy kominie i nie puszczające dymu na kuchnię. 7. zł. ogień. <Z Nm. Feuer=ogień>*

Fajerkasa

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 23

Fajerkasa, y, lm. y l. **urząd ubezpieczeń od ognia. 2. opłata ubezpieczeniowa, rata asekuracyjna: Opłacić fajerkasę. 3. ogólna suma asekuracyjna, wypłacana po pożarze: Odebrać fajerkasę. <Nm. Feuerkasse>**

Fajerman

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 24

Fajerman, a, lm. i **prow. członek straży ogniowej, strażak. <Nm. Feuermann>**

Fajerwerk

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 25

Fajerwerk, u, lm. l, ×Fejerwerk l. ogień sztuczny: *Puszczać fajerwerki. 2. przen. sztuczny efekt, wrażenie krótkie a silne, wybuch uczucia nagłego a przemijającego: Duch w ciągłych fajerwerkach. <Niu. Feuerwerk>*

Fajerwerkarz

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. L, ak. 26

Fajerwerkarz, a, lm. o, ×Fajerwernik, ×Fejerwernik, ×Fejerwerkier ten, co urządza fajerwerki, pirotechnik.

Fajerwerkier

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 01

Fajerwerkier, a, lm. rzy, ×Fejerwerkier woj. podoficer w artylerji: F. starszy, młodszy.

Fajerwerkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 02

Fajerwerkowy przym. od Fajerwerk: *Baronowa przyjmowała te fajerwerkowe wybuchy uczucia. Bał.*

×Fajerwernik

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 03

×Fajerwernik, a, lm. cy p. Fajerwerkarz.

□ Fajeryk

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 04

[Fajeryk, a, lm. cy] palacz w browarze, najemnik do wypalania słodu. <Z Nm. Feuer= ogień>

× Fajeton

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 05

× Fajeton, u, lm. y p. Faeton.

□ Fajfeczka

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 06

[Fajfeczka, i, lm. i] p. Fajfka.

Fajfembret

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 07

Fajfembret, u, lm. y org. deseczka z szeregiem dziur, w których stoją piszczalki cynowe w organie. <Nm. Pfeifenbrett>

Fajfer

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 08

Fajfer, fra 1. lm. frowie grający na piszczalce: F. piszczy nad uchem. Boh. 2. lm. fry zool. p. Gołąb. <Nm. Pfeifer>

□ Fajfka

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 09

[Fajfka, i, lm. i] p. Fajka: Słodka rozrywka w cichym pokoiku, kochana fajfko, tłący ś. piecyku. Min. Zdr. **[Fajfeczka].** <p. Fajka>

! Fajfklok

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 10

! Fajfklok, u, lm. i p. Fajfoklok: Pieski, zgromadzone na fajfkloku. Rod. <p. Fajfoklok>

! Fajfoklok

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 11

! Fajfoklok, u, lm. i, ! Fajfklok *przyjmowanie gości o szarej godzinie po południu, podwieczorek.* <Ang. five o'clock = piąta godzina>

Fajfura

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 12

Fajfura, y, lm. y i. [F.] p. Farfura: Fajfury zmywał. 2. × zb. *wyroby gliniane.*

□ Fajgiel

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 13

[Fajgiel, gla, lm. gle] rubel. <Żyd. fajgiel = Nm. Vogel = ptak, wskutek igraszki słów rubel—wróbel>

Fajka

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 14

Fajka, i, lm. l. a. [**Fajfka**, **Fejka**, **Fejfka**, **Fefa**, **Fyfka**, **Falfka**, **Falka**] *przrzęd do palenia tytoniu, lulka, cybuch z lulką: F. porcelanowa, drewniana, piankowa. Palić, kurzyć, émić fajkę. Przestańże tam trąbić na fajce! Mick. Ma nos, jak węgierska F. Prz. 2. bot. p. Kokornak. 3. ucz. dwójka, jako stopień szkolny. Zdr. Fajeczka. Zgr. Fajczysko. <Nm. Pfeife>*

Fajkarnia

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 15

Fajkarnia, l, im. o l. *fabryka fajek a. sklep z fajkami. 2. p. Fajczarnia. Rol.*

Fajkarstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 16

Fajkarstwo, a, blm. *palenie fajki: Byłem zawsze amatorem fajkarstwa. Rzew.*

Fajkarz

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 17

Fajkarz, a, lm. o l. *rzemieślnik wyrabiający fajki a. kupiec sprzedający je. 2. p. Fajczarz: Arcydzieło, któreby u fajkarzy chińskich poklask wzięło. Mick. (o puszczeniu dymu z fajki).*

Fajkluba

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 18

Fajkluba, y, lm. y p. Fajtkluba.

Fajkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 19

Fajkowy p. Fajczany: Nieodstępny stróż onej sali fajkowej. Byk. Glina fajkowa (=na fajki używana).

Fajla

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 20

Fajla, l, lm. e, Fejla *drobny, delikatny pilnik.*
<Nm. Feile=pilnik>

†**Fajlandysz**

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 21

†**Fajlandysz, u, lm. e p. Falendysz:** Dano dla samego posta sukna luńskiego, fajlandyszu. Paw.
<p. Falendysz>

†**Fajlendysz**

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 22

†**Fajlendysz, u, lm. e p. Falendysz.**

Fajkluba

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 23

Fajkluba, y, lm. y rzem. p. Fajtkluba. <Nm. Feilkloben>

Fajn

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 24

**Fajn, u, blm. 1. a. †Fejn czyste złoto a. srebro.
2. †cukier przedni, wyborowy: 33 funty cukru
wyborowego czyli fajnu. Paw. <Nm. fein>**

[Fajn]

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 25

**[Fajn nieod., Fejn, Fań, Faj] 1. a. [Fajny] przym.
piękny, dobry, delikatny, wytworny, ładny, dzielny,
dziarski, zdatny: Dziewka mi F. wpadła w oko.
To F. płótno. 2. przys. pięknie, dobrze, wytwornie
i t. d. Por. Fajnie, Fajniasty, Fajnowny.**

×Fajngold

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 26

**×Fajngold, u, blm., ×Fajngolt, ×Fajnguld,
×Fajngult, ×Fejngold, ×Fejngolt, ×Fejnguld
czyste złoto. <Nm. Feingold>**

×Fajngolt

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 27

×Fajngolt, u, blm. p. Fajngold.

×Fajnguld

t. I (A-G), lit. F, str. 711, kol. P, ak. 28

×Fajnguld, u, blm. p. Fajngold.

×Fajngult

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 01

× Fajngult, u, blm. p. Fajngold: Blat fajngultu.
Haur.

[]Fajnie

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 02

[Faj:ne] ładnie: F. będziesz wyglądał. Por. [Fajn],
Fajnisty.

[]Fajnisty

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 03

[Fajnisty] wyborny, doskonały. Por. [Fajn], Fa]-
nie.

Fajnmatal

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 04

Fajnmatal, u, blm. hut. 1. surowizna oczyszczona
w ognisku. 2. surowizna oczyszczona nieco i na
żelazo bielone napół przerobiona. <Fajn+Metal>

Fajnować

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 05

Fajnować, uje, ował 1. a. × Fejnować hut.
oczyszczając kruszce, np. srebro od ołowiu (za pomo-
cą topienia), rafnować, fryszyć: Z każdego miej-
sca braliśmy kruszec i fajnowali. T. K. 2. [F.]
żart. kłamać. <Z Nm. fein = czysty>

Fajnowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 06

Fajnowanie, a, blm., czynność cz. Fajnować:
F. srebra, surowizny.

Fajnowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 07

Fajnowaty żart. (o aktorze) *pojmujący najdrob-*
niejsze odcienie roli. <p. Fajn>

[Fajnownica

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 08

[Fajnownica, y, lm. e forma ż. od **Fajnownik;**
[Fejnownioa]. <p. Fajn>

[Fajnownik

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 09

[Fajnownik, a, lm. oy, Fejnownik] *elegant, mod-*
niś, dandys, frant. <p. Fajn>

[Fajnowny

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 10

[Fajnowny, Fejnowny] *dobry, czysty, doskonały,*
świetny, przedni, elegancki. Por. **[Fajn].**

□Fajny

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 11

[Fajny] p. [Fajn]: Fajna ta twoja panna. Fajny porządek.

×Fajnzyłber

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 12

×Fajnzyłber, bru, blm., ×Fejnzyłber, ×Fajnzyłbr, ×Fejnzyłbr, †Fańzyłbr, †Fańzyłber, †Fańsliber, †Fanczliber hut. *czyste srebro*. <Nm. Feinsilber>

×Fajnzyłbr

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 13

×Fajnzyłbr, u, blm. p. Fajnzyłber.

□Fajra

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 14

[Fajra, y, lm. y] *cebrzyk dla świa*. Zdr. [Fajerka].

Fajrant

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 15

Fajrant, u, lm. y p. Fajerant.

□ Fajstlik

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 16

[Fajstlik, a, lm. l] młotek gorniczy. <Nm. Fäustel>

Fajt!

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 17

Fajt! w., oznaczający szybką ucieczkę, bieg a. upadek = 1. szust! myk! smyk! fiut!: F.! i w nogi. Psy za nim F. na lewo. Mick. 2. fik! klap! chlap! brzdęk! bęc! pęc! buch! rym!: F.! i leży. <Dźwn.>

1. □ Fajt

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 18

1. [Fajt, u, lm. y] ród, pokolenie, gatunek: Jędrek je ze złodziejskiego fajtu. <Węg. fajta = gatunek, rasa>

2. □ Fajt

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 19

2. [Fajt, a, lm. y] spory kawał chleba. <? Por. Pajda>

Fajtać

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 20

Fajtać, a, a! l. i F. ś. p. fajtnąć. 2. ✕ sma-gać, ćwiczyć. <Dźwn.>

[ ] **Fajtałachy**

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 21

[Fajtałachy, ów, blp.] p. Fatałach. <Zap. Tur. (z Arab.) battal = bezczynny, próżny; por. Bajtałaszk>

Fajtanie

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 22

Fajtanie, a, blm., czynność cz. Fajtać.

Fajtanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 23

Fajtanie się, a ś., blm., czynność cz. Fajtać ś.

Fajtkluba

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 24

Fajtkluba, y, lm. y, Fajtkluba, Fajtkluba rzem. rodzaj ręcznego szrubsztaka ze stali. Zdr. Fajtklubka. <p. Fajtkluba>

Fajtklubka

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 25

Fajtklubka, l, lm. l p. Fajtkluba.

Fajtlapa

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 26

Fajtlapa, y, lm. y, rub. człowiek, zawijający nogą w czasie chodzenia, mający krzywe nogi, utykający, kuternoga, kulas, koszlawiec; niezgrabiasz, niezdara, niedołęga. <Może Fajt! + Łapa, a. toż, co Fajchlap, jak flejtuch, gałgan i t. p.>

[Fajt majt]

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 27

[Fajt majt] z pośpiechem a bez ładu: Przysed, fajt majt pokręcił się i już go nima. <Dźwn.>

Fajtnąć

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. L, ak. 28

Fajtnąć, nie, nął, nied. Fajtać 1. kiwnąć, machnąć, zachwiać, zakułysać: Pies fajtnął ogonem. 2. upaść, przewrócić ś., zlecieć, przelecieć przez co, fknąć: Wojtek o mały włos nie fajtnął do przykopy. Bał. 3. [F.] skoczyć: Fajtnął na środek drogi. F. ś., kiwnąć ś., zachwiać ś., zakułysać ś. <Dźwu.>

Fajtnięcie

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 01

Fajtnięcie, a, blm., czynność cz. Fajtnąć.

Fajtnięcie się

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 02

Fajtnięcie się, a ś., blm., czynność cz. Fajtnąć ś.

□Fajtonik

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 03

[Fajtonik, a, lm. I] p. Faeton.

□Fajtos

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 04

[Fajtos, a, lm. y] mający krzywe nogi. Por. Fajtlapa, Pajtas. <?>

×Fajtuś

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 05

×Fajtuś, a, lm. ę żart. I. *pyszalek, zarozumialec.* 2. *człowiek wzbudzający śmiech, błazen.* <? por. Bajduś>

Fak

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 06

Fak, a, lm. I p. Facet: To porządny F. <Żart. skrócenie z Facet>

Fakcik

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 07

Fakcik, u, lm. I p. Fakt: Cuda w podobnym rodzaju przytrafiają ś. w Konstantynopolu w odniesieniu do faktów i fakeików różnych. Jeż. <p. Fakt>

Fakcja

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 08

Fakcja, i, lm. e i. partja, stronnictwo, koterja: F. Czartoryskich popierała kandydaturę stolnika litewskiego. 2. *Xrozdział, niezgoda, rozruch, spisek, powstanie, bunt:* Fakeje stroić = *burzyć ś., wicherzyć ś.* W gnuśnym pokoju tylko fakeje, tylko swary stroją. Koch. 3. *układ, zmowa, knowanie, konszachty:* Ze Szwedem miał jakieś potajemne fakeje. Krasz. Zdr. **Fakoyjka.** < Łć. *factio* >

Fakcjantka

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 09

Fakojantka, i, lm. i kobieta, tworząca fakeje, stronnictwa; wicherzycielka, agitorka: Kasztelanowa kamieńska, wielka F., podżegała przyjaciół swoich przeciwko Czartoryskim. Mat. < p. **Fakcja** >

Fakcjonista

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 10

Fakcjonista, y, lm. ści tworzący fakeje, stronnictwa; wicherzyciel, burzyciel, podżegacz, agitator, buntownik.

Fakcyjka

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 11

Fakoyjka, i, lm. i p. Fakoja: Bróździ nam nędzna F.

Fakcyjność

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 12

Fakcyjność, i, blm. rz. od Fakcyjny; działanie w interesie fakcji: Bał ś., żeby go nie posądzono o F. Tarn. <p. Fakeja>

Fakcyjny

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 13

Fakcyjny przym. od Fakoja: Zatargi fakcyjne.

†Fakiel

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 14

†Fakiel, kli, lm. kle p. Wachla: Fakle jarzące w ręku trzymali. Auszp. <Nm. Fackel>

Fakielcug

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 15

Fakieloug, u, lm. i pochod, korowód z pochodniami, urządzony w celu owacji. <Nm. Fackelzug>

Fakin

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 16

Fakin, a, lm. owie 1. ltragarz: Dobrzeby było, żebym ś. prosto do niego, nie szukając pomocy lokai i fakinów, mógł udać. Słow. 2. †robotnik. Tuch. <Włos. facchino, por. Facin>

Fakir

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 17

Fakir, a, lm. owie a. rzy asceta indyjski. <Tur., z Arab. fakir dosł.=ubogi>

Fakiryzm

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 18

Fakiryzm, u, blm. ascetyzm fakirów, system surowych umartwień, surowa moralność: Fanatyczny nieomal F. moralności Anglików. Nagan.

[Fakla

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 19

[Fakla, y, lm. y] pochodnia. <Nm. Fackel>

Fako

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 20

Fako, a, lm. owie ucz. p. Facet: Solidny F.

Faks

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 21

Faks, u, lm. y 1. w lm. rub. wykrzywanie twarzy, miny, giesty: Pokazuje sąsiadce przez okno rozmaite faksy. 2. szew. deseń kolorowy na podszwie. <Nm. Fachse>

Faksymile

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 22

Faksymilować, uje, ował robić *faksymile*.

Faksymilować

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 23

Faksymilować, uje, ował robić *faksymile*.

Faksymilowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 24

Faksymilowanie, a, blm., czynność cz. Faksymilować.

Fakt

t. I (A-G), lit. F, str. 712, kol. P, ak. 25 – str. 713, kol. L, ak. 01

Fakt, u, lm. y a. a l. rzecz dokonana, pewna; zdarzenie, wypadek; zjawisko; czyn; okoliczność: Faktu negować nie można. Fred. A. F. historyczny, naukowy. Przeciwno faktowi bezsilne są argumenty. Przypuszczenie stało ś. faktem. O odzyskaniu tego spadku mówił mi, jako o fakcie nadzwyczajnym. Krasz. F. spełniony, dokonany. Dopuszczać ś. faktu niesłychanego. O prawdziwo-

ści tej pogłoski świadczy F., że pochodzi ona z wiarogodnego źródła. 2. dowód, w lm. dane: Przekonam cię faktami a. na faktach. 3. pewność, rzecz niezawodna: To F.! 4. praw.: Kwestja faktu = sprawa, w której trzeba osądzić rzeczywistą okoliczność. Zdr. Fakcik. <Łé. factum>

Faktor

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 02

Faktor, a, lm. owie a. rzy l. pełnomocnik, plenipotent, administrator, dysponent: F. fabryki, kolonji handlowej. F. drukarni (=dyspozytor). 2. **×** pomocnik, funkcjonariusz, oficjalista: Temu ordynansowi naszemu mógł z faktoramii swojemi coś uczynić. Niem. 3. komisjoner, pośrednik, stręczyciel, mekler: F. przy zajeździe, hotelu. Bez faktora trudno ś. ruszyć ze dwora. Prz. Co mi po faktorze, jak złoto położyć! Prz. Żyd F. 4. l. m. y fil. i mat. p. Czynniki. Zdr. Faktorek. <Łć. factor>

Faktorek

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 03

Faktorek, rka, lm. rkowie p. Faktor.

Faktorja

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 04

Faktorja, i, lm. e kolonja handlowa a. oddalony skład towarów, zarządzane przez faktora; kantor europejskiej kompanji handlowej w innej części świata. <Ang. factory>

Faktorjalna

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 05

Faktorjalna, ej, lm. e mat. nazwa pewnych funkcji, używanych w analizie matematycznej.

Faktorka

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 06

Faktorka, l, lm. i forma ż. od Faktor pod 3.**Faktorne**

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 07

Fakterne, ego, blm. zapłata za *faktorowanie*.**Faktorować**

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 08

Faktorować, uje, ował, Faktorzyć 1. *truwać ś. faktorstwem, pośredniczyć, stręczyć*. 2. za kim = *przemawiać, usprawiedliwiać, wstawiać ś., adwokatować: F. za współlucznem nieukiem*.**Faktorowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 09

Faktorowanie, a, blm., czynność cz. *Faktoro-*wać.**Faktorski**

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 10

Faktorski przym. od Faktor.**Faktorstwo**

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 11

Faktorstwo, a, lm. a czynność faktora a. *faktor-*ki, *faktorowanie, pośredniczenie, pośrednictwo w interesach, stręczycielstwo*.

Faktorzenie

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 12

Faktorzenie, a, blm., czynność cz. Faktorzyó.

Faktorzyć

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 13

Faktorzyó, y, ył p. Faktorować.

Faktotum

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 14

Faktotum nieod. człowiek do wszystkiego, totum-facki, wyręczyciel, prawa ręka, popychadło. <Łé. fac totum dosł.=rób wszystko>

Faktura

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 15

Faktura, y, lm. y l. han. = a) szczegółowy rachunek towarów sprzedanych i wydanych przez kupca, przeznaczony do poświadczenia sprzedaży i doręczany kupującemu. b) a. Faktur-księga a. lep. Księga fakturowa księga kupiecka ze spisem należności za towary. 2. robota, budowa techniczna, utworu muzycznego a. literackiego, sposób układu: Hulewicz nie doszedł do pożądaney faktury wiersza. Rol. Jest F. np. dramatyczna, która w jednakowe kształty ubiera treść sztuki zarówno w Paryżu, jak i w Wiedniu lub w Warszawie. Paw. <Łé. factura>

Faktur-księga

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 16

Faktur-księga, i, lm. i p. Faktura.**Fakturować**

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 17

Fakturować, uje, ował han. *udzielać komu rachunku w formie faktury.* <p. Faktura>**Fakturowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 18

Fakturowanie, a, blm., czynność cz. Fakturować.**Fakturowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 19

Fakturowy przym. od Faktura: Księga fakturowa p. Faktura.**Faktycznie**

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 20

Faktycznie przym. od Faktyczny: Choć dziś nie ma niewolnictwa, ale F. człowiek nieraz bywa niewolnikiem. F. ona rządzi, nie mąż. <p. Fakt>

Faktyczność

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 21

Faktyozność, i, blm. rz. od Faktyczny.

Faktyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. L, ak. 22

Faktyczny *1. rzeczywisty, realny, aktualny, czynny:* Zbigniew posiadał faktyczną władzę. *F. stan rzeczy.* Trzyma ś. zdala od wszelkiej agitacji faktycznej. *2. na faktach oparty, z faktami zgodny:* Materiał, dowód F. *3. faktu dotyczący:* Błąd F. <p. Fakt>

×**Fakultatywny**

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. P, ak. 01

× **Fakultatywny** *dowolny, do wyboru zostawiony, nieobowiązujący:* Urządzenie fakultatywnych kursów nauki języka polskiego. <Fr. facultatif>

Fakultet

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. P, ak. 02

Fakultet, *u, lm. y* *1. wydział w wyższych zakładach naukowych:* F. lekarski, prawny, przyrodniczy, matematyczny, teologiczny, historyczno-filologiczny. *2. mat. iloczyn, którego czynniki postępują w szeregu arytmetycznym.* <Fr. faculté, z łć. facultas = zdolność>

Fakultetowy

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. P, ak. 03

Fakultetowy przym. od Fakultet, wydziałowy.**!Fakunda**

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. P, ak. 04

!Fakunda, y, blm. *wymowa, elokwencja, gadatliwość, gadulstwo*: Uderzające podobieństwo zwiększa nawet miódopłynna F., z ust królewskich płynąca. Spas. <Z Łć. facundus = wymowny>

1. Fala

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. P, ak. 05

1. Fala, i, lm. e 1. *bałwan, wał wody*: F. morska. Spiętrzone fale. Przew.: Fale życia politycznego w Niemczech są silnie wzburzone. Fale przeciwnej fortuny. Pot. Przen.: Z falą płynąć (=postępować zgodnie z ogółem). Przen.: Etałże sklepowe wypływają na trotuar falą porcelany. Zap. Przen.=*tłum, chmara, masa posuwająca ś., kołysząca ś.*: F. ludu. Krasin. F. zalewała kraj coraz dalej, gdziekolwiek tylko o warowne mury ś. odbijając. Sienk. Falą = przys. *hurmem, lawą, masą, tłumnie*. 2. przen. *nurt, woda*: Ona śpi, falami (lep. falami) pokryta chłodniami. Mick. Przen.: Utoniesz w zapomnieniu fali. Mick. 3. *smuga deszczu, ulewy, deszcz a. grad z wiatrem, burza, nawałnica*: F. idzie. Uciekajcie z pola, bo F. nadciąga. Przen.: †Fale żrzenicze. Gawiń. (=łzy, wielki płacz). Lecz są daremne (łzy), owszem większe żale rodzą te fale. Gawiń. 4. fiz. *odległość, na której cząstki drgającego ciała pozostają jednocześnie we wszystkich fazach jednego drgnięcia*: F. liniowa, dwuwymiarowa, trójwymiarowa, odbita, załamana, poprzeczna, podłużna, kołowa, eliptyczna, kulista, elipsojdalna, płaska, odbita, załamana, stojąca, głosowa, świetlna, elektryczna, elektromagnetyczna. Góra, dół, wysokość, długość fali. F. pulsu. Zdr. *Falka*. <Nm. Welle = fala>

2. Fala

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. P, ak. 06

2. Fala, i, lm. e ślus. *rodzaj rygla, służącego do zamykania drzwi na klamkę a. zatrząsk, rygiel odciągany*.

!Falacja

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. P, ak. 07

!Falacja, i, lm. o oszukaństwo, fortel: Nie tłumaczył ś. nawet żadną falacją cudzą. Krasz. <Łć. fallacia>

†Fałacz

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. P, ak. 08

†Fałacz, a, lm. o chwalca. <Zam. Chwałacz, por. Fała zam. Chwała>

†Falandysz

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. P, ak. 09

†Falandysz, u, lm. o p. Falendysz: Za ciężki staropolski, choć trwały na szaty, porzucili F. Pot. <Nm. fein lündisch = cienkie luńskie, tj. londyńskie (dom. sukno); por. Lundysz>

Falanga

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. P, ak. 10

Falanga, i, lm. i 1. pewien sztyk bojowy w Macedonji starożytnej: F. wielka miała szesnaście tysięcy żołnierzy. 2. przen. zastęp, gromada, tłum: F. przestępców, robotników. Zbita F. żywiołu żydowskiego. 3. stowarzyszenie socjalistyczne według systemu Fourriera: Czysty furjeryzm i zastosowanie falang do krajów nieznanych zdobycia. Słow. <Gr. fálagx>

Falanster

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. P, ak. 11

Falanster, u, lm. y, Falansterja, Falansterjum
budynek na pomieszczenie jednej falangi (stowarzyszenia socjalistycznego podług Fourriera): F. sprzeciwia ś. ludzkiej naturze, czy on jest osadą robotników, czy kolonią milionerów. Chł. Możesz zaraz gromadę zagórską zamienić w F. Kaczk.
 <Fr. phalaustère, z Gr. fálagx = falanga >

Falansterja

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. P, ak. 12

Falansterja, i, lm. e p. Falanster.

Falansterjanin

t. I (A-G), lit. F, str. 713, kol. P, ak. 13

Falansterjanin, a, lm. anie mieszkaniec falansteru.

Falansterjum

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 01

Falansterjum, w lp. nicod., lm. a, ów p. Falanster.

Falansteryczny

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 02

Falansteryczny przym. od Falanster.

Falansterzysta

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 03

**Fałassterzysta, y, lm. ści stronnik socjalistyczn-
go systemu Fourriera.**

×**Falaryzm**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 04

×**Falaryzm, u, blm. okrutny rząd, tyrania, des-
potyzm. <Od imienia tyrana Gr. Fálaris>**

[]**Falarz**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 05

{Falarz, a, lm. e} p. Fararz. <Nm. Pfarrer>

Falba

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 06

**Falba, y, lm. y szczot. szczecina, włos jasny.
<Nm. falb = płowy>**

†**Falbaka**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 07

†falbaka, i, lm. i p. Falbana.

†**Falbala**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 08

†Falbala, i, lm. e p. Falbana.

□ **Falban**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 09

[Faiban, a, lm. y] p. Falbana.

Falbana

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 10

Falbana, y, lm. y I. a. †Falbaka, †Falbala, †Falbuła, †Fałbuła, [Falban, Falbela] obszycie marszczone u spódnicy, fartucha i t. d., plisa: Suknia z falbaną. 2. węgl.: F. milerzowa = gałązki, które-remi ś. obkłada naokoło milerz u podstawy. Zdr. Falbanka, ×Fałbanka, ×Falbonka. <Fr., Włos., Hp., Pg. falbala>

Falbaniasty

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 11

Falbaniasty I. a. Falbanowaty mający kształt falbany. 2. obszyty wielu falbanami: Suknia falbaniasta.

Falbank

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 12

Falbank, u, lm. I warsztat ślusarski. <Nm. Feile = pilnik + Bank = ława>

Falbanka

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 13

Falbanka, i, lm. i p. Falbana.

Falbankowy

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 14

Falbankowy przym. od **Faibanka**.**Falbanowaty**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 15

Falbanowaty p. **Falbaniasty**.**Falbanowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 16

Falbanowy przym. od **Falbana**.[**Falbarz**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 17

[**Falbarz, a, lm. ę**] p. **Farbiarz**.[**Falbela**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 18

[**Falbela, i, lm. ę**] p. **Falbana**.†**Falbierski**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 19

†**Falbiørski** przym. od **Falbierz**: Boryt, ziele
falbierskie. Birk. <p. Farba>

†Falbierz

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 20

†Falbierz, a, lm. o i [Falbierz] p. Farbiarz:
Glosy z w. XV. <Z Nm. Färber>

×Falbonka

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 21

×Falbonka, i, lm. i p. Falbana: Pokojowe pra-
cują około falbonki. Mick. <p. Falbana>

†Falbula

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 22

†Falbula, i, lm. o p. Falbana.

Falc

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 23

Falc, u, lm. o 1. p. Felc. 2. †p. Falda. 3. garb.
p. Strug. 4. intr. *nóż kościany a. drewniany do*
wygładzania sznurków na grzbiecie książek. <Nm.
Falz>

Falcajz

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 24

Falcajz, y, lm. y ż. blach. p. Falcajza.

Falcajza

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 25

Falcajza, y, lm. y, Falcajz blach. *żelazko do*
falcowania. <Nm. Falzeisen>

Falcbok

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 26

Fa!obok, a, lm. i garb. *słupek*. <Nm. Falzboek>

Falccegi

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 27

Falocęgi, ów, blp. blach. *cegi do fulcowania*. <Nm. Falzzange>

Falcer

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 28

Fa!cer, a, lm. rzy garb. *strugacz, robotnik, wyglądający skóry fulcem*. <Nm. Falzer>

×**Falcet**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 29

× Falcet, u, lm. y p. Falset: Baba wtóruje mu falcetem.

×**Falcgrabia**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 30

× Falcgrabia, i a. ego, lm. owie p. Falcgraf.

×**Falcgrabina**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 31

× Falcgrabina, y, lm. y l. forma ż. od Falcgrabia. 2. żona *falcgrabiego*.

×Falcgrabski

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 32

× **Falcgrabski** przym. od **Falcgrabia**: **Elektor**
F. L.

×Falcgrabstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 33

× **Falcgrabstwo**, a, lm. a **1. godność falcgrafa.**
2. państwo falcgrafa, palatynat: F. wyższe (ba-
warskie), niższe (reńskie). **3. zb. falcgraf z żoną.**

Falcgraf

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 34

Falcgraf, a, lm. owie, × **Falcgrabla** *elektor pa-*
latynatu reńskiego a. bawarskiego. <Nm. Pfałz-
graf>

Falcgrafowa

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 35

Falcgrafowa, e], lm. e *żona falcgrafa.*

Falcgrafówna

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 36

Falografówna, y, lm. y *córka falcgrafa:* **Odda-**
no zarząd w imieniu młodej falcgrafówny **Bart.**

Falcmaszyna

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 37

Falcmaszyna, y, lm. y blach. *maszyna do falcowania.* <Nm. Falz+Maszyna>

Falcować

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 38

Falcować, uje, ował 1. p. Felcować. 2. garb. p. Strugać. <Nm. falzen>

Falcowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. L, ak. 39

Faloowanie, a, blm., czynność cz. Falcować.

Falszpany

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 01

Falszpany, ów, blp. garb. p. Strużki. <Nm. Falzspann>

×Falcydja

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 02

× Falcydja, i, blm. praw. 1. w prawie ogólnym polskim = *czwarta część dochodu.* 2. w prawie miejskim = *rozdział proporcjonalny sum dłużnika przy zbiegu wierzycieli.* <Łć. falcidia>

×Falcydjny

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 03

**× Falcydjny praw. przym. od Falcydja: Dług
F.=pozostały przy dobrach.**

□Falcza

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 04

**[Falcza, y, lm. ę] miara powierzchni = około 2¼
morga. <Rum. fălcea >**

Faldistorjum

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 05

**Faldistorjum, w lp. nieod., lm. a, ów, [Falsy-
storjum] krzesło biskupie w kościele katolickim.
Por. Faldysterz. <Śr. Łć. faldistorium >**

†Fale

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 06

**†Fale ufajęc, z ufnością: Przebywać będzie
Izrael F. B. Sz.**

†Falebny

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 07

†Falebny chwalebny.

Faleder

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 08

**Faleder, dru, lm. dry, Faledra garb. szara skór-
ra, obrócona na wierzch wewnętrzną stroną wypra-
wioną. <Nm. Fahlleder>**

Faledra

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 09

Faledra, y, lm. y garb. p. Faleder.

Faledrowy

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 10

**Faledrowy garb. przym. od Faleder: Skóra fa-
ledrowa. Sak F. = szary.**

Falena

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 11

**Falena, y, lm. y motyl nocny: Anieli zdało ś,
że ją widzi każda róża w ogniu i phalena.
Słow. <Gr. fálaina>**

†Falendysz

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 12

**†Falendysz, u, lm. e, †Falandysz, †Fajlendysz,
†Fajlandysz cienkie sukno holenderskie a. angel-
skie: Falendyszu najprzedniejszego drożej nie
mają предаваць łokieć nad złotych trzy. Vol.
<p. Falandysz>**

†**Falendyszowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 13

†**Falendyszowy** przym. od **Falendysz**: **Falendyszowa** suknia. Sak.

†**Falenie**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 14

†**Falenie**, a, blm., ozynność cz. **Falić**.

Falern

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 15

Falern, u, lm. y *gatunek wina w starożytnym Rzymie.* <Łć. falernum>

Falerurka

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 16

Falerurka, i, lm. i ślus. p. **Falrurka**.

□**Faleśnik**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 17

[**Faleśnik**, a, lm. cy] p. **Falszerz**.

□**Falfa**

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 18

[**Falfa**, y, lm. y] 1. *pręt żelazny przy kołowrotku z walcem do zwijania nici.* 2. *wielka cewka tkacka.* 3. w lm. *kołki.* <Nm. Pfeife>

□Falfierz

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 19

[Falfierz, a, lm. e] *dwadzieścia fałf*. Por. Falfirka.

□Falfirka

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 20

Falfirka, i, lm. i] *część warsztatu tkackiego*. Por. Falfierz.

□Falfka

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 21

[Falfka, i, lm. i] p. Fajka.

□Falga

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 22

[Falga, i, lm. i] p. Felga.

×Falgiel

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 23

× Falgiel, u, lm. y, × Falgild *opłata przy rogatkach, rogatkowe, myto*. <Nm. Pfahlgeld>

×Falgild

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 24

× Falgild, u, lm. y p. Falgiel.

†Falić

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 25

†Falić, i, il i [Falić] p. Chwalić: †F. ś. potrzebnoy (= *jeżeli należy ś. chwalić*). [Co sie to falić, kie ni ma cām pálić]. Prz. <Zam. Chwalić>

×Falić się

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 26

×Falić się, i ś., il ś. p. Falować: Szereg galopem fali ś. jak morze. Słow.

Faliment

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 27

Faliment, u, lm. y prow. *niemożność wypłat, niewypłacalność, upadłość, bankructwo; bankructwo podstępne.* <Włos. fallimento>

Falisto

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 28

Falisto przys. od Falisty: F. wynoszące ś. płaskowzgórza. Warstwa F. ś. ciągnie. Łab. <p. Fala>

Falistość

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 29

Falistość, i, blm. rz. od Falisty: Substancja międzykomórkowa traci swą F.

×Falistwo

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 30

× **Falistwo**, a, lm. a *bankructwo, faliment*. <p. *Faliment*>

Falisty

t. I (A-G), lit. F, str. 714, kol. P, ak. 31 – str. 715, kol. L, ak. 01

Falisty 1. *pelen fal, balwaniący ś., wzburzony*: Morze faliste. 2. *przen. a. Falowany, Falowały mający nierówności kształtu fal*: Liść F. Powierzchnia falista = *wznosząca ś. łagodnie i opadająca*. Jesteśmy w Normandji, okolica falista, pagórko-

wata. Chł. Ruch F. eteru. Anat.: × Splot F. (tętnicowy), in. wężykowy (plexus undulatus). Lek.: Tętno faliste (pulsus undosus). <p. *Fala*>

×Falit

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 02

× **Falit**, a, lm. ci *bankrut; niesłowny współnik w handlu a. dłużnik; szalbierz, oszust*. <Włos. *fallito* = *bankrut*>

†Falitarz

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 03

† **Falitarz**, a, lm. e *spekulant. Gil.* <Z Włos. *fallito* = *bankrut*>

×Falja

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 04

**× Falja, i, lm. e *materja jedwabna z połyskiem.*
<Fr. faille>**

Falka

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 05

**Falka, i, lm. i p. l. Fala: Jak falki srebrne,
jagnięta stoją. Słow.**

□Falka

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 06

[Falka, i, lm. l] p. Fajka.

Falkonet

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 07

**Falkonet, u, lm. y, Falkoneta *rodzaj dawnych
dział* <Włos. falconetto, Sfr. falconet, z Nm.
Falkaun>**

Falkoneta

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 08

Falkoneta, y, lm. y p. Falkonet.

×Falla

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 09

× Falla, i, lm. e p. Zapadka.

Falliczny

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 10

Falliczny przym. od **Fallus**: Symbol **F**. <p.
Fallus>

Fallistwa

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 11

Fallistwa, y, lm. y fortep. *listwa za klawjaturą nad końcami klawiszy*. <Nm. **Falleiste**>

†**Fallo**

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 12

†**Fallo** nieod. *błąd, omyłka*: Ruś wielkie **F**.
w tym tobie przyznaje. Pim. <Włos. **fallo**>

Fallus

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 13

Fallus, a, lm. y *membrum virile*. <Gr. **fallós**>

Falmować

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 14

Falmować, uje, ował hut. *odszumowywać szkło roztopione*. <Nm. **feimen**>

Falmowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 15

Falmowanie, a, blm., czynność cz. **Falmować**.

×Falmusy

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 16

× **Falmusy**, ów, blp. *szumowiny ze szkła roztopionego*: Majster powinien swój tygiel sfalmoować; F. te osobno zbierać i schować. Torz. <Nm. †Feimnuss, †Feimuiss>

Falny

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 17

Falny przym. od l. **Fala**: Stać pod falną skałą. Słow. (= *opłókiwaną przez fale*). <p. 1. Fala>

Falochron

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 18

Falochron, u, lm. y wiośl. *podwyższenie burty w łodziach wązkich wyścigowych, zabezpieczające wioślarzy od fal*. <Fala+CHRON>

Falołomny

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 19

Falołomny łamiący fale, o który fale się rozbijają: Brzeg F. Ml. <Fala+ŁOM>

Falować

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 20

Falować, uje, ował, F. ś., × Falić ś. *poruszać ś. falą, balwanić ś., kołysać wodą: Ocean faluje. Przen. poruszać ś. nakształt fali, chwiać ś., kołysać ś.:* Piers jej falowała lekko. Zach. Pola zbożem falujące. Falował głos, to ś. podnosząc, to zniżając. Krasień. Lud zaczął F. na wszystkie strony. <p. 1. Fala>

×Falować

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 21

× Falować, uje, ował I. i [F. a. Felować] *szwankować, niedomagać, mieć feler, podupadać, utykać, chwiać ś., słaniać ś.:* Dla podeszłej starości na rozmowie falował. Pilch. Jeślić głowa faluje, pij znowu. Bies. Pierwiastki magistratur naszych lepiej słynęły, koniec faluje. Nar. Ten koń zaczyna F. na nogi. 2. co = *nabawiać szwanku, nadwierać, mieszać, mącić:* Pijaństwo zwykło ludzki rozum F. Haur. 3. *bankrutować.* <Nm. fehlen>

Falowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 22

Falowanie, a, lm. a *czynność cz. Falować: F.* morza, głosu, tętna. Kurs dewiz ustala ś. podług falowań rubla (= *wahania ś. jego ceny*). Fiz. = *ruch falowy, rozchodzenie ś. ruchu drgającego w jakimkolwiek środku, na powierzchni wody, w strunie, w powietrzu, w eterze:* Teoria falowań a. teoria undulacyjna. <p. 1. Fala>

×**Falowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 23

× Falowanie, a, blm., czynność cz. ×Falować.**Falowanie się**

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 24

Falowanie się, a ś., blm., czynność cz. Falować ś.**Falowany**

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 25

Falowany p. Falisty.**Falowato**

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 26

Falowato przys. od Falowaty.**Falowatość**

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 27

Falowatość, i, blm. rz. od Falowaty.**Falowaty**

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 28

Falowaty p. Falisty: Grunt F.

Falowy

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. L, ak. 29

Falowy *polegający na tworzeniu ś. fal:* Ruch F.

Falrurka

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 01

Falrurka, i, lm. i, Falerurka *ślus. przyrząd w maskaście, odpowiadający nusowi w zamku wewnętrznym.*

Fals

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 02

Fals, u, lm. y p. Felo.

Falsabraga

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 03

Falsabraga, i, lm. i *woj. rodzaj wału fortecznego. <Śr. Łć. falsa braga a. braca, skąd Fr. fausse - braie = kryta droga, tunel>*

†**Falsarucha**

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 04

†**Falsarucha, y, lm. y** *rodzaj sukni: One falsaruchy, one delje, żupany. Rej. <Zap. Łć. falsa = fałszywa + Rucho = suknia>*

×Falsecista

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 05

× Falsecista, y, lm. ści ten, co falsetem śpiewa.
< p. Falset >

Falset

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 06

Falset, u, lm. y, × Falcet głos męski, zakrawający na żeński, register wyższy głosu śpiewaka, tak zwany „z głowy“, in. fistuła: Śpiewać, mówić falsetem. < Włos. falsetto >

Falsetowy

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 07

Falsetowy przym. od Falset: Charczenie falsetowych tonów. Kon. Głos F. Nuty falsetowe.

Falsować

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 08

Falsować, uje, ował p. Felcować.

Falsowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 09

Falsowanie, a, blm., czynność cz. Falsować.

Falstlinja

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 10

Falstlinja, i, lm. e intr. przyrząd do formowania oprawy. <Nm. Falzlinie>

Falsyfikacja

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 11

Falsyfikacja, i, lm. e p. Falsyfikowanie: Jeżeli mogła dokonać malwersacji czy falsyfikacji jakiej, dokonała jej. Orzesz. <Fr. falsification>

Falsyfikat

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 12

Falsyfikat, u, lm. y rzecz sfalszowana, podrobiona, fabrykat: Rozróżniać autentyczne dokumenta od falsyfikatów. <Łé. falsificatus = sfalszowany>

Falsyfikator

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 13

Falsyfikator, a, lm. rzy falszerz, podrabiacz. <Fr. falsificateur>

Falsyfikatorski

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 14

Falsyfikatorski przym. od Falsyfikator: Manipulacja falsyfikatorska.

× Falsyfikatorstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 15

× Falsyfikatorstwo, a, blm. *falszerstwo, falszowanie, podrabianie*: Trudnić ś. falsyfikatorstwem.

Falsyfikować

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 16

Falsyfikować, uje, ował *falszować, podrabiać, fabrykować*. <Łć. falsificare>

Falsyfikowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 17

Falsyfikowanie, a, blm., Falsyfikacja czynność cz. Falsyfikować.

[] Falsystorjum

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 18

[Falsystorjum, w lp. nieod., w lm. a, ów] p. Faldistorjum.

[] Falsz

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 19

[Falsz, u, lm. ę] p. Falsz. <p. Fałsz>

[] Falszunek

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 20

[Falszunek, nku, lm. nki] *falsz, sfalszowanie*.

□ Falszywiec

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 21

[Falszywiec, wca, lm. wcy] p. Falszywiec.

□ Falszywy

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 22

[Falszywy] p. Falszywy.

Faluna

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 23

Faluna, y, lm. y *gieol. warstwa ziemi, składająca się z piaskowca, zmieszanego z wapniem. <Fr. falun >*

Faluński

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 24

Faluński: Brylanty *faluńskie* = *klejnoty szklane, wyrabiane w Szwecji. <Od nazwy miasta Szwed. Falun. >*

□ Falusz

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 25

[Falusz, a, lm. ę] p. Folusz.

† Fała

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 26

† Fała, y, blm., [Fała] p. Chwała: Marna F. <p. Chwała >

×Falagi

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 27

× **Falagi, ów, blp., [Falangi] plagi w piety.**
Przen.: Zadać tegie F.=zbić potężnie. Wziąć tegie F.=być pobitym silnie. Dać komu F.=oszukać kogo, ograć go. <Tur. Arab. falaka, może z Gr. fálagx=polano>

Falanda

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 28

Falanda, y, blm. zł. tytuł. <?>

[]Falangi

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 29

[Falangi, ów, blp.] p. Falagi.

[]Falat

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 30

[Falat, a, lm. y] 1. szmat, wiecheć: Z odzienia i butów wyłazą mu fałaty. 2. kawał, kęs, płat: F. lasu, pola, drogi, skóry, słoniny. Zdr. [Fala-tek]. <Węg. falat=kawał>

[]Faletek

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 31

[Faletek, tka, lm. tki] p. Falat.

†Falbula

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 32

†Falbula, y, lm. y p. Falbana. L.

Fald

t. I (A-G), lit. F, str. 715, kol. P, ak. 33 – str. 716, kol. L, ak. 01

Fald, u, lm. y l. p. Falda: × Fałdy rozsypywać a. rozpuszczać. Fałdów przysiaduwać = *pilnie pracować*. †Fałdów komu przysieść = a) *dać*

mu ś. we znaki: Nieprzyjaciół naszym bardzo fałdów przysiadł. Żółk. b) *przysiadac ś. do kogo, wysiaduwać przy kim:* Zaczyna ś. przytulać, fałdów jej przysiadac. L. Fałdy na cieło = *zmarszczki, brózdki*: Dziad wiele lat, tyle fałdów mający na gębie. Tremb. †Fałdy łamać = *marszczyć ś.*, *chmurzyć ś.*: Darmo fałdy łamie: już dla niego nadziei niema. Pot. × F. postawowy = *środek, założony w postawie sukna, sztaba, bruch*. 2. *wog. zmarszczenie, np. krawędzi blachy przy pokrywaniu dachu*. 3. *anat.*: †F. niewieści = *rima pudendi*. 4. *org. bok miecha składający ś. do kupy, skład*. Zdr. **Faldzik**. <Nm. Falte>

Falda

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 02

Falda, y, lm. y, **Fald**, † **Faud**, † **Fauda**, † **Falo**, [Faldra] 1. *zmarszczka w tkaninie*: W fałdy a. fałdy układać = *faldować*. Suknia rzuca a. paszcza fałdy. Przen.: W sto fałd i zmarszczek wyrzeźbione czoło. Orzesz. (=brózd, *zmarszczek*). 2. *przezwiśko, dawane cywilnym przez wojskowych polskich z przed 1830 r.*: Kiedy chcesz być kolegą, to choć jesteś jeszcze fałdą, poradzić ci trzeba. 3. *anat. marszczka, przegub, zakładka, załamek*: F. półksiężycowa otrzewny (plica semilunaris Douglasii). 4. *gle. wygięcie warstw, składające s. z wyniosłości czyli siodła i zagłębienia czyli niecki*: F. izoklinalna. F. monoklinalna p. **Fleksura**. Zdr. **Faldka**, **Faldeozka**. <Nm. Falte>

Faldeczka

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 03

Faldeozka, l, lm. i p. **Falda**.

Faldka

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 04

Faldka, l, lm. i p. **Falda**: **Faldki** na innych liczy (=rozpatruje drobnostkowo, jak kto ubrany).

Fałdować
Fałdować się

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 05
 zagnieżdżone wewnątrz hasła „Fałdować”

Fałdować, uje, owal, × Fałdzić układać fałdy, zbierać w fałdy, marszczyć, drapować: F. suknię
 Przen.: Kończy Moloch, czoło fałdując z rozpacz. Przyb. F. *ś. układać ś. w fałdy, nie leżeć gładko, marszczyć ś., ciągnąć ś.:* Suknia źle uszyta fałduje ś. Przen.: Czoło mu ś. fałdowało. Krasz. <Nm. falten>

Fałdowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 06

Fałdowanie, a, blm. 1. czynność cz. Fałdować. 2. lm. a miejsce sfaldowane, fałdy: F. w sukni. 3. mat. nazwa pewnego działania, używanego w teorii form w algebrze nowoczesnej.

Fałdowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 07

Fałdowanie się, a ś., blm., czynność cz. Fałdować ś.

Fałdowany

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 08

Fałdowany 1. im. od Fałdować. 2. a. Fałdysty, × Fałdowaty, † Fałdowny pełen fałd: Suknia fałdowana.

×Faldowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 09

**×Faldowaty p. Faldowany: Pąpie brodate,
faldowate. Syr.**

†Faldowny

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 10

†Faldowny p. Faldowany.

Faldowy

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 11

**Faldowy przym. od Falda; gieol.: Góry, doliny
faldowe=*powstałe wskutek kurczenia ś. skorupy
ziemskiej.***

[]Faldra

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 12

[Faldra, y, lm. y] p. Falda.

[]Faldrowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 13

**[Faldrowanie, a, lm. a, Fantunek] gór. stara ce-
cha, zasypanie. <p. Faldrować>**

[]Faldy rydy hopsa!

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 14

[Faldy rydy hopsa!] przyśpiew.

Faldysterz

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 15

**Faldysterz, a, lm. e, †Faldysztor klęcznik: F.,
półka i pulpitek — owo sprzęt wszystek. Pol.
<Śr. Łć. faldistorium>**

†Faldysztor

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 16

†Faldysztor, u, lm. y p. Faldysterz.

×Faldzenie

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 17

×Faldzenie, a, blm., czynność cz. Faldziół.

×Faldzić

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 18

**×Faldzić, i, II p. Faldować: Morze w kłęby
F. poczęło błękitnym zatokiem. Książ. <p.
Falda>**

Faldzik

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 19

Faldzik, a, lm. i p. Fald.

Faldzistość

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 20

Faldzistość, i, blm. rz. od Faldzisty.

Faldzisty

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. L, ak. 21 – str. 716, kol. P, ak. 01

Faldzisty l. p. **Faldowany**: Suknia fałdzista. Nar. (=szeroka, bufiasta). (Ogórk) liściem wielkim, rozłożystym okryły grzedy, jakby kobiercem fałdzistym. Mick. 2. **Żołądek** F. (abomasum) = czwarty oddział żołądka zwierząt przeżuwających,

śluz, trawienie, żołądek właściwy.
<p. Fałda>

†**Falecznie**

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 02

†**Falecznie**, [Faleczno] przys. od **Faleczny**: F. a pokrycie obchodzili ś. z nim. Rej. Nie będę F. przodków sobie wymyślał. Krasz. <p. Fałsz>

†**Falecznik**

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 03

†**Falecznik**, a, lm. cy i [Falecznik] p. **Falszerz**: Omyłacz a falecznicy świata. Rej.

□**Faleczno**

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 04

[Faleczno] p. **Falecznie**.

†Faleczność

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 05

**†Faleczność, i, blm., [Faleczność] rz. od Fa-
łeczny: Pełni zdrady i wszelkiej fałeczności.
Wuj. (=falszywości, obłudy).**

Faleczny

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 06

**Faleczny 1. [F.] i †p. Falszywy: Mamy świat-
łość prawdziwą, przeciwko fałecznej światłości
mędrców tego świata. Białob. 2. [F.] p. Fa-
łeczny. 3. †a. †Fałeczny owczarz = owczarz, ma-
jący udział we własności stada, w zyskach i stra-
tach właściciela stada. <p. Fałsz>**

□Falesz

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 07

[Falesz, u, lm. e] p. Fałsz.

†Falesznie

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 08

**†Falesznie, [Falesznie] przys. od Faleszny: [Mi-
łujesz F.] (=falszywie, obłudnie).**

†Falesznik

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 09

**†Falesznik, a, lm. cy i [Falesznik] p. Fałszerz:
Od takowych faleszników pisma święte nas
przestrzegają Rej. <p. Fałsz>**

†Faleszność

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 10

†Faleszność, i, blm., [Faleszność] rz. od Faleszny: Znamię wszej chytróści i faleszności. Sien. (=falszywości, obłudy).

□Faleszny

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 11

[Faleszny] l. i †p. Falszywy: F. świadek. Leop. Bóg pomści niecnoty i falesznej zdrady. Kochan. [Faleszne wszystko na świecie]. 2. a. [Faleczny, Faleśny, Feleśny] chory, nadpsuty, chorowity: Ma faleszną nogę (=chory na nogę).

□Faleśnica

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 12

[Faleśnica, y, lm. e] forma ż. od Faleśnik. <p. Falsz>

□Faleśnie

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 13

[Faleśnie] przys. od Faleśny.

□Faleśnik

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 14

[Faleśnik, a, lm. oy] p. Falszerz.

[ ] **Faleśny**

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 15

[Faleśny] 1. p. Fałszywy. 2. p. Fałeszny.

† **Faleczny**

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 16

† Faleczny p. Fałeczny.

† **Fałki**

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 17

**† Fałki, ów, blp. odpadliny od mąki: Mąkę prze-
siać trzeba z otrąb i z fałków. Syr. <Z Nm.
(Ab)fall>**

† **Falsarz**

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 18

† Falsarz, a, lm. ę p. Falszerz.

Falsik

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 19

**Falsik, a, lm. i p. Fałsz: Trefny i piękny F.
tak nam smakuje. Krasz. <p. Fałsz>**

Falsz

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 20

Falsz, u, lm. e, [Falesz, Falsz] 1. *nieprawda, kłam, kłamstwo, zmyślenie, oszustwo, obłuda*: F. wierutny. Zbijać, wykazywać F. Rozsiewać fałsze (= *wieści fałszywe*). Dziś mogę prawdę mówić, jutro F. Mick. Od skrytości krok tylko jeden do fałszu, a F. leży tuż obok zdrady. Gom. [We dworze miareńka uściwa i żadnego fałszu niema]. F. ozywać ś. chrześcijaninem, a uczynków chrześcijańskich nie naśladować. Rej. 2. *sfalszowanie, fałszerstwo*: F. w dokumencie. Silny F. w monetach ś. ukazał. Paszk. 3. [F.] *defekt, brak*. 4. kraw. *część sukni z tańszego materiału, nadstawiona w miejscu niewidocznym*: Dać na F. płótno do tyłu kamizelki. Ułożyć fałbany na F. (= *na podszewce*). Żupan jasny bez fałszu, z grodeturu szyty. Moraw. Czy nie możnaby per abbreviationem? naprzykład łokci pięć? — Nie można, bo byłby żupan z fałszem, a ja prawdę chcę żyć na świecie. Chodź. 5. muz. *dźwięk mylny, pomyłkowy a. nieczysty, za wysokie a. za niskie brzmienie tonu*. Zdr. Fałsik. <Z Łó. falsus, przez Nm. falsch>

Falszerka

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 21

Falszerka, i, lm. i forma ż. od **Falszerz**.

Falszerski

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 22

Falszerski przym. od **Falszerz**.

Falszerstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 716, kol. P, ak. 23

Falszerstwo, a, lm. a *falszowanie, fałsz, podrobienie*: Dowieść fałszerstwa. Przekonani o F. Nar.

Falszerz

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 01

Falszerz, a, lm. e, †Falszyrz, †Falsarz, †Faleśznik, †Faleoznik 1. a. × Falszownik ten, co fałszuje, podrabiacz: F. monety, testamentu. 2. × a. [Faleśznik, Faleoznik, Faleśnik] człowiek fałszywy, fałszywiec, kłamca, obłudnik, pochlebca, oszust: Takie jawne matactwo znaczy fałszerza szlakownego. Przyb. 3. F.=żart. *nuta fałszywie wzięta*. 4. F. a. Sztoś fałszywy bil. *uderzenie bili w bok*. <Nm. Fälscher>

†Falszny

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 02

†Falszny p. Fałszywy: Fałszną miarą i wagą. Biel. M.

†Falszoapostol

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 03

†Falszoapostol a, lm. owie *fałszywy apostoł, pseudoapostoł, rozsiewacz fałszu*: Za czasów apostoła Pawła byli fałszapostołowie, robotnicy nieprawości. Zigr. <Fałsz†Apostoł>

†Falszomówca

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 04

†Falszomówca, y, lm. y łgarz, kłamca. <Fałsz +MOW>

†Falszopiszec

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 05

†Falszopiszeo, szca, lm. szoy piszący fałsze, kłamstwa: Ow arjanin i F. niezbożną był wydał książkę. Steb. <Fałsz+PIS>

†Falszorodny

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 06

†Falszorodny rodzący fałsze, stanowiący ich źródło: Fałszorodne herezje. <Fałsz+ROD>

Falszować

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 07

Falszować, uje, ował 1. *podrabiać, naśladować podstępnie*: F. testament, podpis, monetę. 2. *pozahwiać istotnej wartości, psuć podrabianiem, fabrykować*: F. wino, lekarstwo. Przen.: Odszczepieńcy fałszowali wiarę. Wuj. Wenus, która bogatej Ankonie panujesz, a frasunkami ludzkie rozkoszy fałszujesz. Kochan. (= *psujesz, kazisz, niweczysz*). 3. *muz. nieczysto, za wysoko a. za nisko śpiewać a. grać*: Grała sobie, fałszując melodję. Sienk. <Nm. fälschen>

Falszowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 08

Falszowanie, a, blm., czynność cz. Falszować.

Falszowany

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 09

Falszowany *podrabiany, fałszywy, fabrykowany, zaprawny*: Podpis F. Wino fałszowane.

×**Falszownik**

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 10

× Falszownik, a, lm. cy p. Falszerz.

Falszowy

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 11

Falszowy przym. od Falsz: Sprawa fałszowa (= o *sfalszowanie*). †Głębokie jezioro w ryby bogate, a to fałszową miłością nazwane. Bron. (= *fałszywą*).

†**Falszura**

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 12

† Falszura, y, lm. y żupan z plecami na fałsz, t. j. płóciennemi: F. turecka. <p. Falsz>

†Falszyrz

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 13

**†Falszyrz, a, Im. e p. Falszerz: Falszyrze
swojej powagi nadstawiają sobie. Gil.**

Falszywie

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 14

**Falszywie, Falszywo przys. od Falszywy: F.
świadczyć.**

Falszywiec

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 15

**Falszywieo, wca, Im. wcy, [Falszywieo] czło-
wiek *falszywy*, obłudnik.**

Falszywo

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 16

**Falszywo p. Falszywie: Półmisku F. pozłaca-
ny! Krasień. (o księżycu).**

Falszywość

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 17

**Falszywość, i, blm. rz. od Falszywy: O wielka
F. złośnego Judasza! Op.**

Falszywy

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. L, ak. 18 – str. 717, kol. P, ak. 01

Falszywy, †**Chwalszywy**, †**Faleczny**, †**Faleszny**, †**Falszny**, [**Faleczny**, **Faleszny**, **Faleśny**, **Falszywy**] 1. *sfalszowany, podrobiony, naśladowany*: F. pieniądz, podpis, dokument. 2. *nieprawdziwy, zmyślony*: Falszywa wieść, historia. 3. *pozorny*: F. blask. Falszywa wielkość. 4. *udany, nieszczerzy, obłudny, kłamany*: F. atak. Falszywa skromność, obietnica. 5. *obłudny, zdradliwy, kłumliwy, przewrotny*: F. człowiek, charakter. F. duch w ustach waszych proroków. Leop. Falszywe zeznanie przed sądem. Nie będziesz mówił fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu twemu. F. świadek. Przysięga fałszywa (= *krzywoprzysięstwo*). Słówka farbuje, umysł F. cukrując. Błąż. (= *podstęp*). Obym był fałszywym prorokiem! 6. *mylny, błędny*: F. sąd, krok. Falszywe pojęcie, rozumowanie. 7. *niewłaściwy, źle rozumiany, nieuzasadniony*: F. wstyd, punkt honoru. 8. *nieharmonijny*: F. ton, głos. 9. muz.: a)

Falszywe kwinty p. Kwinta. b) Falszywy stosunek a. fałszywa relacją p. Stosunek. 10. anat.: X Żebra fałszywe p. Zebro. Nozdrza fałszywe (saccus v. tuba nasalis). 11. bil.: Sztos F. p. **Falszerz**. 12. lek.: Wody fałszywe p. Woda. †Bóle fałszywe p. Ból. Falszywa chęć do jedzenia, in. przegłod, †przemór (bulimus) = *żarłoczność chorobowa*. F. apetyt. <Nm. falsch>

Fama

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. P, ak. 02

Fama, y, blm. *wieść, pogłoska, rozgłos*: Stugębna F. F. głosi o twoim przybyciu. <Łć. fama>

□ Famelija

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. P, ak. 03

[Famelija, I, lm. e] p. Familja: Moja F. jest Pietrzak.

□ Famielija

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. P, ak. 04

[Famiellja, I, lm. e] p. Familja.

□ Familijant

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. P, ak. 05

[Familijant, a, lm. cl] p. Familjant.

Familijka

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. P, ak. 06

Familijka, I, lm. I (zwykle ir.) p. Familja: Miła F.I ojciec pijak, córeczka zalotnica. Krasz. <p. Familja>

Familijnie

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. P, ak. 07

Familijnle przys. od Familijny: F. mieszkać (=mieszkać z rodziną). Młodzież, wysoko skoligacóna F. (=co do familji).

Familijność

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. P, ak. 08

Familijność, i, blm. rodowość, rodowitość: Kniaziowie zapewnili bojarom dziedzictwo, tworząc ich F. wyłączną. Lel.

Familijny

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. P, ak. 09

Familijny i. przym. od **Familja**: Człowiek F. (=mający rodzinę). Herbatka familijna (=w gronie rodzinnym). Szlachta stała w życiu familijną radą. Pol. Życie, stosunki familijne (=rodzinne). Mieszkanie familijne (=dla familji). Ćwierć czarnej herbaty w mniej dobrym gatunku, nazwanej familijną. Rzew. Prawo familijne (=regulujące stosunki rodzinne). Rada familijna. **2. p. Familjarny:** Stosunek F.

Familja

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. P, ak. 10

Familja, i, lm. **e**, pog. **Famuła**, [**Famielija**, **Fanielija**, **Famulja**, **Famulija**] 1. *rodzina, dom*: Mieć liczną familję. Głowa familji. 2. *ogół osób spokrewnionych, szczeg. jednego nazwiska, ród, pokrewieństwo, kuzynostwo, powinowactwo, parentela*: F. szlachecka, uczciwa. Postanawiamy, aby tron Polski elekcyjnym był przez familję. Ust. Stronicy familji (= *Czartoryskich*). Słynie cudzemi dziełami, kto liczy familją. Bardz. (= *przodków, antenatów*). Przen.: Całe plemię ludzkie jedną familją jest. Jabł. 3. *służba*: F. oboźna (= *służba króla w obozie*). U Rzymian F. prócz członków rodziny obejmowała niewolników, wyzwolenców i klientów. 4. [**F. a. Famelija**] (*zruska*) *nazwisko (rodowe)*. 5. $\times$ bot. i zool. *rodzina, grupa*. 6. *mat. klasa, rodzaj krzywych powierzchni*: F. powierzchni walcowych, stożkowych. Zdr. **Familijka**. <Łé. familia>

Familjant

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. P, ak. 11

Familjant, a, lm. **ci**, [**Familijant**] 1. *członek familji, krewny, krewniak, kuzyn, powinowaty*: Przypadła jakaś sprawa naszego familjanta, czy Radziwiłłowska. Chodź. 2. $\times$ *członek rodu, tegoż samego herbu, herbowny*: Więcej familjantów tego herbu nie piszą. Nies. 3. *człowiek znakomitego rodu a. domu, pochodzący z dobrej a. bogatej rodziny, arystokrata*: Szesnastoherbowny F. L. Nieboszczyk pan mój, stolnik, pierwszy pan w powiecie, bogacz i F. Mick. <Niby Łé., p. Familja>

Familjantka

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. P, ak. 12

**Familjantka, i, lm. i forma ż. od Familjant;
[Famnielijantka].**

Familjarnie

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. P, ak. 13

**Familjarnie przys. od Familjarny, za pan brat:
Waćpan ze mną bardzo sobie F. postępujesz. L.**

Familjarność

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. P, ak. 14

**Familjarność, i, blm. rz. od Familjarny: Boś
głupi, drogi Fasiu, rzekł poważny jegomość
z przyciskiem, w którym brzmiał akcent fami-
ljarności. Jeż.**

Familjarny

t. I (A-G), lit. F, str. 717, kol. P, ak. 15

**Familjarny, Familijny poufały, zażyły. <Łć. fa-
miliaris>**

×Familjaryzować się

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 01

**× Familjaryzować się, uje ś., ował ś. poufalić
ś. <Fr. se familiariser>**

×Familjaryzowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 02

**× Familjaryzowanie się, a ś., blm., czynność
cz. Familjaryzować ś.**

□Famnielijantka

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 03

[Famnielijantka, i, lm. i] p. Familjantka.

×Famula

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 04

**× Famula, i, lm. e m. p. Famulus: Książka ta
pisana przez nieumiejącego języka famulę. L.
<p. Famulus>**

□Famulija

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 05

[Famulija, i, lm. e] p. Familja.

□Famulja

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 06

**[Famulja, i, lm. e] p. Familja: Kiedyś łaskaw
zaznajomić nas ze swoją famulją, nie zapomnij
i o stryju, organiście w Szydłowcu. Wilk. <Żart.
zam. Familja>**

×Famulować

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 07

× **Famulować**, uje, ował za *famulusa służyć, fagować*. <Łć. famulare>

×Famulowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 08

× **Famulowanie**, a, blm., czynność cz. **Famulować**.

Famulus

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 09

Famulus, a, lm. y, ×**Famula** l. ×*sluga literata, akademika*. 2. wog. *służący; służalec, fagas; pochlebca*: Pani podkomorzyna nigdy na to nie pozwoli — rzekł szlachcie, widać domowy F. pana Sielickiego. Chodź. <Łć. famulus>

Famuła

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 10

Famuła, y, lm. y pog. p. **Familja**: Zwalila mi ś. na kark cała F. <Żart. zam. Familja>

□ Famuła

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 11

[Famuła, y, lm. y] l. i † a. † Pamuła, [Pamuła], × Garnizorówka *potrawa z owoców rozgotowanych i chleba, gramatka* (p. Chamuła): Ośrzedki suchej z chleba warzyć, do tego jabłek a gruszek warzonych przydać, będzie potrawa, którą famułą nasi przodkowie zwali. Syr. 2. *gąszcz, breja.* <Ukr. famuła>

† Famurał

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 12

† Famurał, u, a. w lm. y, † Femurały *gacie, kalesony, spodnie; fartuch.* <Łć. femoralia lm. ni. >

□ Fana

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 13

[Fana, y, lm. y] l. *chorągiew*: Pod naszą faną wojacy jadą. 2. *wieniec na trumnę.* <Nm. Fahne>

Fanaberja

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 14

Fanaberja, l, lm. *o wybryk, grymas, kaprys, aroganckie uroszczenie, zadzieranie nosa*: Fanaberje takie miewa, że bez kija nie przystępuj. Jun. Ja nauczę panienkę stroić fanaberje. Krasz. F. w głowie, a w kieszeni pustki. Prz. <Zap. Żyd. fajne berjes=tęgie zuchy (Nm. fein † Hb. biriah = zuch)>

×**Fanaberjować**

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 15

×**Fanaberjować**, *uje, ował wyprawiać a. stroić fanaberję, dziwaczyć, na łbie stawać.*

×**Fanaberjowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 16

×**Fanaberjowanie**, *a, blm., czynność cz. Fanaberjować.*

×**Fanabierzysta**

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 17

×**Fanabierzysta**, *y, lm. ści człowiek pełen fanaberji, grymaśnik, arogant.*

×**Fanabierzystka**

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 18

×**Fanabierzystka**, *i, lm. i forma ż. od Fanabierzysta.*

[**Fanabierzysty**]

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 19

[**Fanabierzysty**] *nieprzystępny, dumny.*

Fanarjota

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 20

Fanarjota, y, lm. ci mieszkaniec Fanaru. <Ngr. Fanariótēs dosł. = mieszkaniec części Konstantynopola, zwanej po Ngr. Fanár dosł. = latarnia (morska)>

Fanarjotka

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 21

Fanarjotka, i, lm. i forma ż. od Fanarjota: Zofja, żona Szczęsnego Potockiego, była fanarjotką.

Fanatycki

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 22

Fanatycki p. Fanatyczny: Pisma poważniejsze w obronie wiary nazywano powszechnie płodem fanatyckim, zastarzałym przesądem. Siem.

Fanatyczka

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 23

Fanatyczka, i, lm. i forma ż. od Fanatyk. <p. Fanatyk>

Fanatycznie

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 24

Fanatycznie przys. od Fanatyczny.

Fanatyczność

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 25

Fanatyczność, i, blm. rz. od Fanatyozny.**Fanatyczny**

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. L, ak. 26

Fanatyczny, Fanatycki *pelen fanatyzmu, zbyt gorliwy, zagorzały, zaślepiony, zaciekły: Fanatyczne uprzedzenie. Kras. Gorliwość fanatyczna.***Fanatyk**

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 01

Fanatyk, a, lm. *cy człowiek pelen fanatyzmu, zapalenie religijny a. polityczny, zagorzalec, zaślepienie: We wszystkich religjach są fanatycy. <Łć. fanaticus>***Fanatyzm**

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 02

Fanatyzm, u, blm. *zagorzaństwo, szczeg. religijne, żarliwość ślepa i zaciekła, zaślepienie: F. krzyż w jednej ręce, żelazo ma w drugiej. Karp. <Fr. fanatisme>***Fanatyzować**

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 03

Fanatyzować, uje, *ował krzewić fanatyzm, rozpalać namiętności. <Fr. fanatiser>*

Fanatyzowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 04

**Fanatyzowanie, a, blm., czynność cz. Fanaty-
zować.****Fanciarka**

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 05

**Fanciarka, i, lm. i forma ż. od Fanciarz. <p.
Fant>****Fanciarski**

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 06

Fanciarski przym. od Fanciarz.**Fanciarstwo**

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 07

**Fanciarstwo, a, blm. zajęcie fanciarza, przyjmo-
wanie w zastaw rzeczy z udzielaniem pożyczki.****Fanciarz**

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 08

**Fanciarz, a, lm. o, Fantownik pożyczający pie-
niędzy na fanty, lichwiarz. <p. Fant>****Fancik**

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 09

Fancik, a, lm. i p. Fant.

†Fancz

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 10

†Fanoz, u, blm. *nieprzyjaźń, nienawiść*: Ani na F., ani na przyjaźń nie ś. nie oglądając... (z r. 1604). <Nm. Feindschaft>

†Fanczliber

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 11

†Fanozliber, bru, blm. p. **Fajnzyliber. Pot.**

†Fanczlibrowy

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 12

†Fanczlibrowy przym. od **Fanczliber**: W fanczlibrowym rzędzie. Pot.

Fandango

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 13

Fandango, a, lm. a wesoly taniec hiszpański.
<Hp. fandango>

†Fandekiel

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 14

†Fandekiel, kla, lm. *kle pokrowiec do chorągwi.*
<Nm. Fahndeckel>

Fanfara

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 15

Fanfara, y, lm. y 1. *tryumfalna muzyka na trąbach a. rogach, wiwat a. tusz przeważnie na trąbkach na cześć czyjąś*. 2. *krotki utwór muzyczny na trąby; sygnał, hasło, wykonane na trąbach*. 3. *×w lm. odgłos trąb* Słychać trębaczów ianfary. Jabł <Fr. fanfare>×elk?

Fanfaron

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 16

Fanfaron, a, lm. y, [Fenfaron] 1. *junak, pyszałek zarozumialec, samochwał, bufon*: F. chęłpi ś. dobrem, którego nie zrobił. 2. *elegant, modniś, dandys, frant*: F. pudrowany a bosy. Prz. Zdr. **Fanfaronik**. <Fr. fanfaron>

Fanfaronada

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 17

Fanfaronada, y, blm., Fanfaronstwo 1. *junakierja, zuchowatość ulana, chęłpliwość, zurozumiałość*. 2. *elegancja, szyk, pretensjonalność, bufonada*. <Fr. ianfaronnade>

Fanfaronik

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 18

Fanfaronik, a, lm. i p. Fanfaron.

Fanfaronka

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 19

Fanfaronka, i, lm. i forma ż. od Fanfaron; [Fenfaronka].

Fanfaronować

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 20

**Fanfaronować, uje, ował *być fanfaronem, juna-
czyć, udawać zucha, chępić ś.***

Fanfaronowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 21

Fanfaronowanie, a, blm., czynność cz. Fanfaronować.

Fanfaroński

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 22

Fanfaroński przym. od Fanfaron.

Fanfaroństwo

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 23

Fanfaroństwo, a, blm. p. Fanfaronada.

!Fanfraluszka

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 24

!Fanfraluszka, i, lm. i *drobiarz, bugatela, fraszka*: Do czego to takie fanfraluszki lepić? Zap. <Fr. fanfreluche>

Fanga

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 25

Fanga, i, lm. i wyrzucenie, podbicie piłki w grze w palanta: Dać fangę. Zrobić fangę. Podać fangę. <Nm. Fang dost. = złapanie; cios>

Fangier

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 26

Fangier, gra, lm. gry fortep. p. Fangierlistwa.

Fangierlistwa

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 27

Fangierlistwa, y, lm. y, Fangier fortep. listwa, ułatwiająca uderzenie młotka w strunę. <Nm. Fangerleiste>

[Fanielija

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 28

[Fanielija, i, lm. e] p. Familja.

†Fanienka

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 29

†Fanienka, i lm. i p. Fanna.

[Faniura

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 30

[Faniura, y, lm. y] policzek, uderzenie po twarzy. <Czes. fańura>

[ ]Fank

t. I (A-G), lit. F, str. 718, kol. P, ak. 31

[Fank, a, lm. I] *feniq, pieniądz: Gdzie mój fundusz, gdzie moje fanki?* <p. Fenig>

Fankiel

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 01

Fankiel, kla a. klu, lm. kle, Fenkiel, Fankul bot. (foeniculum) roś. z rodziny baldaszkowych. Głatunek: F. pospolity, Koprem włoskim, Feniklem zwany (f. vulgare). <Nm. Fenchel, (z Łć. foeniculum)>

Fanklowany

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 02

Fanklowany *zaprawiony koprem włoskim.*

Fanklowy

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 03

Fanklowy przym. od Fankiel; apt.: Ulepek F. (syrupus foeniculi)=*ulepek z kopru włoskiego.*

[ ]Fankowny

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 04

[Fankowny] p. Szwankowny.

Fankul

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 05

Fankul, a a. u, lm. e p. Fankiel.

†Fanna

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 06

†Fanna, y, lm. y skrzynia, gdzie wapno rozczyniajq: F. wapienna. Zdr. †Fanienka. <Nm. Pfanne>

Fant

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 07

Fant, u, lm. y l. X rzecz, sprzęt, szczeg. rzecz drogocenna, wartościowa; świecidelko: Bolesław, uspokoiwszy Ruś, podatki na nią, nietylko pieniądze, ale wszelakich fantów do życia i chodzenia przynależących włożył. Błaż. Pierwej pieniądze trawia, potym też i fanty. Klon. Co po fantaeh, na które poszły wsie dziedziczne? Kras. Wydawał on gdzie trzeba, ale nie na fanty, nie na fraszki, co z wierzchu szklnią ś., wewnątrz puste. Kras. 2. przedmiot służący do zabezpieczenia zwrotu pewnej pretensji, zastaw, zakład: Pożyczać, dawać pieniądze na fanty. F. zastawny. Zam. 3. przedmiot, dany w czasie gry za niedopełnienie jej warunków, rękojmia wypełnienia kary: Grać w fanty, o fanty, na fanty. Dać F. 4. przen. kwestja, kłopot, ambaras: Wyciągnęła do niego rączkę; Jan nie wiedział, co z tym fantem zrobić. Bał. 5. [Fanty]=odzienie. 6. gór. p. Słupek. Zdr. Fancik. <Nm. Pfand>

×Fanta

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 08

×**Fanta, y**, lm. **y** *jakiś sprzęt kościelny: Fanta cynowa gdańskiej roboty. <Może Nm. Pfanne (skąd Panew) = rynka>*

Fantasmagorja

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 09

Fantasmagorja, i, lm. **e** *1. złudzenie optyczne, odtwarzające obrazy przezroczysto i ruchomie. 2. przen. przywidzenie, złudzenie, urojenie. Zdr. Fantasmagoryjka. <Now. z Gr. fántasma = widmo + agoreúō = mówię>*

Fantasmagoryczny

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 10

Fantasmagoryczny przym. od **Fantasmagorja**.

Fantasmagoryjka

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 11

Fantasmagoryjka, i, lm. **i** p. **Fantasmagorja**: *Fantasmagoryjką Narcyzy było założenie szkoły. Żel.*

×Fantast

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 12

×**Fantast, a**, lm. **ści** p. **Fantastyk**.

Fantasta

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 13

**Fantasta, y, lm. ści p. Fantastyk. <Gr. fan-
tastes>**

Fantastka

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 14

**Fantastka, i, lm. i forma ż. od Fantasta: F.
dziewczyua idzie za mojego syna. Słow.**

†Fantastycki

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 15

**†Fantastycki p. Fantastyczny: Eutychnie
pletli, iż ciało Chrystusowe było zmyślone, fan-
tastyczne. Skar.**

Fantastyczka

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 16

Fantastyczka, i, lm. i forma ż. od Fantastyk.

Fantastycznie

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 17

Fantastycznie przys. od Fantastyczny.

Fantastyczność

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 18

**Fantastyczność, i, blm. rz. od Fantastyczny:
F. osób, działających w utworze, dzieł, pomy-
słów. F. umysłu.**

Fantastyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 19

Fantastyczny, Fantazyjny (posp. i fil.) **1. a.** † **Fantastycki** *przez fantazję wytworzony, dowolny co do treści i formy, pełen fantazji, urojony, zmyślony, wymarzony*: Eutychiecie ciało Chrystusa mieli za fantastyczne. Utwór F. Powieść fantastyczna. Widok F. (= czarowny, wspaniały). **2.** *dziwny, dziwaczny, kapryśny, grymaśny*: Charakter, umysł F. Plan F. <Gr. fantastikós>

Fantastyk

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 20

Fantastyk, a, lm. cv, Fantasta, × Fantast 1. *marzyciel, roiciel, idealista*: F. buduje zamki na lodzie. I teraz jest takich fantastyków wiele, co z prawdy zmyślone rzeczy czynią. Sak. **2.** *dziwak, grymaśnik, chimeryk*. <Gr. fantastikós>

Fantastyka

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. L, ak. 21

Fantastyka, i, blm. fantastyczność: Ośmieszyli fantastykę baladową. Chm.

†**Fantastykować**

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. P, ak. 01

†**Fantastykować, uje, ował p. Fantazjować**: Brzydzą ś. takimi ludźmi, co to ustawicznie myślą a fantastykują. Kosz.

†Fantastykowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. P, ak. 02

†Fantastykowanie, a, blm., czynność cz. Fan-
tastykować.

Fantazja

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. P, ak. 03

Fantazja, I, Im. o I. blm. fil. = a) a. **Imaginacja**, **Wyobraźnia**, × *Um władza duszy, tworząca i odtwarzająca wyobrażenia; zdolność kombinowania nowych wyobrażeń*: F. odtwarzająca, twórcza. Puścić wodze fantazji. F. artystyczna, poetycka, płodna, bogata, dzika. Nie czuł sercem, jeno głową, fantazją, a F. chwyta rzeczy nie jak są, ale jak chce. Bał. b) F. **kataleptyczna** = *podług stoików władza duszy, pojmująca przedmioty rzeczywiste*. c) *zasada procesu wszechświata* (w filozofii idealistycznej). 2. **urojenie, zmyślenie, przywidzenie**: Fantazje swoje i wymysły za słowo boskie udawają. Wuj. 3. **kaprys, dziwactwo, przywidzenie, wybryk, uprzedzenie**: Żyje według swej fantazji. Miewa czasem swoje fantazje. 4. blm. *dobra myśl, ochota, weselość, humor, rezon, kontenans, dobra mina, animusz, odwaga*: Trać fantazję a. na fantazji (= *na minie*). Pokręcił węża z fantazją. Gdy sobie ludzie podpisują, wtenczas poznać fantazyją. Prz. F. pańska, a chudy pacholek. Prz. Wielkiej fantazji kawaler. Sienk. × F. *dobra, gęsta, wesola*. Fantazji żadnej do weselości nie miewała. Haur. Szłapak kaszlący, bo dychawiczny, ale ma jeszcze fantazję, za katy! Fred. A. (= *żywość, ogień*). Wypić na fantazję. × *Zbić kogo z fantazji* = *zmieszać kogo, zbić z pantalyku*: Łowczy na szczenięta nie fuka często, boby one zbił z fantazji. Pilch. 5. *wytwór fantazji, utwór pełen fantazji*: F. na temat idei Platonowskich. 6. *oryginalne ubranie, upięcie przy sukni a. kapeluszu*. 7. † *Dumna* F. = *duma, pycha*: Z pysznemi i dumnej fantazji ludźmi przestawać nie chciał. Skar. 8. [F.] *uniesienie, szal*. 9. *muz. dłuższy utwór muzyczny, w stylu swobodnym*: Chopin używał formy fantazji. F. na tematy z Don Juana. Zdr. **Fantazyjka**. <Gr. *fantasia*>

Fantazjasta

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. P, ak. 04

Fantazjasta, y, lm. *śoi* członek sekty, podług której Chrystus miał ciało pozorne.

Fantazjować

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. P, ak. 05

Fantazjować, uje, owal 1. a. × Fantazować, †Fantastykować = a) *rządzić ś. fantazją, snuć z fantazji, tworzyć, roić, marzyć, zmyślać: F. w feljetonach. Koź. b) kapryścić, grymasić, dziwaczyć. 2. muz. improwizować, grać bez przygotowania: Fantazjował na temat marsza pogrzebowego. Es. <Gr. fantáztein>*

Fantazjowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. P, ak. 06

Fantazjowanie, a, blm., czynność cz. Fantazjować: Nerwowa władza fantazjowania wzięła górę. Żm.

×Fantazm

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. P, ak. 07

×Fantazm, u, lm. y p. Fantazmat: Reputacją tchórzów fantazmem nazywa. Jabł.

†Fantazma

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. P, ak. 08

†Fantazma nieod. ni. p. Fantazmat.

Fantazmat

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. P, ak. 09

Fantazmat, u, lm. y a. a, × Fantazm, † Fantazma *wytwór fantazji, plód wyobraźni o cechach zmysłowych, objaw fantazyjny, halucynacja, widziadło, przywidzenie: Umieć rozeznąć prawdę od fantazmatów. Kaczk. To siódmym zmysłem dotknięte dalekie fantazmata przyszłości. Krasz. <Gr. fántasma>*

×Fantazny

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. P, ak. 10

× Fantazny *pelen fantazji, dobrego humoru: Na bandurce grający F. Polaczek. Pol.*

×Fantazować

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. P, ak. 11

× Fantazować, uje, ował p. Fantazjować: *Trzeba słyszeć artystę, gdy z duszy tworzy i fantazuje sam sobie. Krasz.*

×Fantazowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 719, kol. P, ak. 12

×Fantazowanie, a, blm., czynność cz. Fantazować.

Fantazyjka

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 01

Fantazyjka, i, lm. i p. Fantazja: Pańska F.

Fantazyjnie

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 02

Fantazyjnie przys. od Fantazyjny.**Fantazyjność**

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 03

Fantazyjność, l, blm. rz. od Fantazyjny.**Fantazyjny**

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 04

Fantazyjny (posp. i fil.) przym. od **Fantazja** 1. *fantazji dotyczący*: Proces F. Czynność fantazyjna. Objawy fantazyjne = *halucynacje i przywidzenia a. widziadła*. 2. p. **Fantastyczny**: Utwór, kapelusz F. Meble fantazyjne. Oficerowie zbytkowali nie tylko w przepisanych mundurach, ale i w fantazyjnych półmundurach. Fred. A.

Fanterować

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 05

Fanterować, *nje*, *ował* ręk. *przecinać skórę na palce rękawczki*. <Zap. Fr. fendre>

Fanterowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 06

Fanterowanie, a, blm., czynność cz. **Fanterować**.

†Fantjol

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 07

† **Fantjol, u**, blm. *rodzaj podatku*: Cła im wszystkie wodne i ziemne, F., jakoby od wagi podatki, dwa pieniądza od grzywny i narzaz wieprzem zwany podatek król im odpuścił. Murin.

Fantom

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 08

Fantom, u, lm. *y* 1. × *mara*, *przywidzenie*, *widmo*, *upiór*. 2. a. × *Lalka*, × *Podoba lek. ciało* a. *część ciała udana, służąca do nauki*. <Fr. *fantôme*>

Fantować

Fantować się

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 09
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Fantować”

Fantować, uje, ował 1. *robić zajęcie cudzych rzeczy na mocy wyroku, tradować za długi, licytować*: Jeśli tego nie uczynią, obdarowany dochodem mógł żupników F. Hube R. Winny ma być fantowany. Hube R. 2. † *zajmować cudzą własność za zrzędzoną szkodę, konfiskować*: Bydło zajęte a. fantowane. Sz. 3. × *oddawać w zastaw, zastawiać*: Bez potrzeby kto wszystko kupuje, z potrzeby wszystko sprzedaje, fantuje. L. 4. gór. p. *Podplerać*. F. ś. *zastawiać swoje rzeczy*: Zgrałem ś., musiałem ś. F. L. *Pocziwemu przyjdzie ś. F., żeby nabytej nie utyrał sławy*. Jabł. <Nm. *pfänden*>

Fantowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 10

Fantowanie, a, blm., czynność cz. Fantować:
Takowego sędziego skazano na F. Grocie.

Fantowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 11

Fantowanie się, a ś., blm., czynność cz. Fantować ś.

Fantownia

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 12

**Fantownia, i, lm. o miejsce, gdzie pożyczają
 pieniędzy na fanty, lombard, kasa zaliczkowa. <p.
 Fant>**

Fantownik

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 13

**Fantownik, a, lm. cy 1. p. Fancierz. 2. †za-
 ciągający pożyczkę na fant. <p. Fant>**

Fantowy

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 14

Fantowy przym. od Fant: Loteria fantowa.

[ ] Fantunek

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 15

**[Fantunek, nku, lm. nki] (w górnictwie) p. Fal-
 drowanie. <Nm. Pfändung>**

□ Fanzola

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 16

[Fanzola, l, lm. ɐ] p. Fasola.

□ Fań

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 17

[Fań] p. [Fajn].

† Fańsliber

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 18

**† Fańsliber, bru, blm. p. Fajnzyliber: Historją
tę na drogim rysują fańslibrze. Pot. <p. Fajn-
zyliber>**

† Fańzyliber

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 19

† Fańzyliber, bru, blm. p. Fajnzyliber.

† Fańzylbr

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 20

† Fańzylbr, u, blm. p. Fanjzyliber.

† Far

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 21

**† Far, u, lm. y latarnia morska. <Od nazwy
wyspy Gr. Fáros, na której urządzona była słyn-
na latarnia morska>**

Fara

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 22

Fara, y, lm. y l. kościół parafjalny; parafja: Młody ksiądz jeszcze nie miał fary. Starsza słucka F., niż kalwińska wiara. Prz. Chuda F., sam pleban dzwoni. Prz. Przen.: *intrata, mienie:* Chuda F. **2. szkoła parafjalna:** Chodzić z tablicą do fary (=uczyć ś.). Mądry, chodził do fary. Prz. **3. †p. Faryna:** Do tejże też fary utrat przynależą biesiady. Lekar. *Tejże fary = ladaco.* <Nm. Pfarre, z Gr. paroikia>

□ **Fara**

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 23

[Fara, y, lm. y] p. Czara.

Farad

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. L, ak. 24

Farad, a, lm. y fiz. jednostka elektrojemności, elektrojemność przewodnika, który przy jednostce potencjału posiada jednostkę ilości elektryczności. <Od nazwiska chemika Ang. Faraday>

Faradyzacja

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 01

Faradyzacja, l, blm. Faradyzm lek. stosowanie prądów indukcyjnych, faradyzowanie. <p. Farad>

Faradyzm

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 02

Faradyzm, u, bīm. p. Faradyzaoja.**Faradyzować**

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 03

**Faradyzować, uje, ował stosować w celach lecz-
niczych elektryczność indukcyjną.****Faradyzowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 04

**Faradyzowanie, a, bīm., czynność cz. Farady-
zować.**×**Farafamfa**

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 05

**× Farafamfa wyraz wtrącony w zdaniu, nie
mający określonego znaczenia. Kn.**[**Faralny**

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 06

[Faralny] p. Feralny.

Faramuszka

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 07

Faramuszka, i, lm. i l. a. ×Farmuszka, ×Faramużka, ×Framużka, †Farmuska, [Framuszka, Warmuszka, Warmóz, Warmuz]=a) zupa z chleba, rozgotowanego w wodzie a. w piwie, gramatka. b) polewka gęsta z mąki. 2. rub. drobnostka, fraszka, bagatela: Że ostrygi zdrożały, to F., ale że kartofle ś. psują, to nie F. 3. w lm. rub. grymasy, fochy, fanaberje: Wszystkie wasze faramuszki nie bez rubla nie znaczą. Gaw. <Że Śr. Grn. warmuos>

[Faramuszny]

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 08

[Faramuszny] l. a. [Faramuśny] grymaśny w jeździe, wybredny. 2. zawadjacki, zuchwały. 3. ni-jaki.

[Faramuśnica]

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 09

[Faramuśnica, y, lm. e] forma ż. od Faramuśnik.

[Faramuśnik]

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 10

[Faramuśnik, a, lm. cy] człowiek wybredny, grymaśnik. < Dosł.=taki, coby tylko faramuszkę jadł>

[Faramuśny

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 11

[Faramuśny] p. Faramuszny.

Farandola

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 12

Farandola, i, lm. o daw. taniec francuski; muzyka do niego. <Fr. farandole>

Faraon

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 13

Faraon, a, lm. 1 a. owie 1. nazwa królów egipskich. 2. blm. rodzaj gry hazardowej w karty. 3. zool.: Szczur faraona p. Ichneumon. Zdr. Faraonik. <Gr. faraó z Kopt. p'ouro = król>

Faraonik

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 14

Faraonik, a, blm. p. Faraon: I tam także rozegrywano pulkę, ale faraonika. Jeż.

Faraonowy

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 15

Faraonowy, Faraoński przym. od Faraon: Zastwardziało serce faraonowe. Wuj.

Faraoński
Po faraońsku

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 16
 zagnieżdżone wewnątrz hasła „Faraoński”

Faraoński p. Faraonowy. Po faraońsku = jak faraon; przen. okrutnie: Poddanych w niewoli ciemnić po faraońsku. Haur.

†**Fararz**

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 17

†**Fararz, a, lm. e l. i [F., Falarz] proboszcz, pleban: Chudą fara, kiedy fararz zwoni. Prz. 2. parafjanin. 3. X uczeń szkoły farskiej. <Nm. Pfarrer>**

Farba

t. I (A-G), lit. F, str. 720, kol. P, ak. 18 – str. 721, kol. L, ak. 01

Farba, y, lm. y, [Farwa] 1. *kolor, barwa, maść*: Każdy promień, głos każdy z podobnym spojony harmonją ogłasza przez farby i tony. Mick. Tylą farb różnych, żywych mak źrenicę mami. Mick. Farbą wstydu zarumieniła swe lice. Węg. ×Przen.: *cera, płęć*: Farbę ma na twarzy ceglana. Rej. Mienie farbę. Kn. (=zmieniam ś. na twarzy). 2. (chem. i posp.) *materiał, nadający barwę innym ciałom, barwnik*: F. olejna, wodna. F. drukarska. F. berlińska (= *farbka*). Trześć farby. 3. † *blichtr, pokrywka, pozór, płaszczyk*: Cnocie farby obce szkodzą. Warg. Aby żadnych myt pod jakąkolwiek zasłoną a. farbą nie wybierali. Przywilej lubel. 1570. Postrzegł farby do razu. Pot. (= *falszu, udawania*). 4. × *biały osad na dojrzałych śliwkach, barwa*. 5. [F.] = a) *farbowanie*: Płótno dają do farby. b) *barwa twarzy, kolory*. c) *posoka, jucha, krew u zwierząt*: Memu koniowi puscono farbę. Przen.: Ten podlec zara ci pokład ś. na ziemię i puścił farbę. Prus. (= *spłynął krwią*) 6. [Farby] = a) *rodzaj gry dziecięcej*. b) *rodzaj preferansa*. 7. bart. *zanęta, którą smarują wewnątrz barci dla zwabienia nowego roju*. 8. garb. p. Dębnoa. 9. myśl. *krew zwierząt, jucha, barwa*. 10. piw. *ślód palo-*

ny, nadający piwu ciemną barwę. Zdr. † *Farblea, † Farblecka, † Farbiozka*. < Nm. *Farbe, por. Barwa* >

Farbenhauz

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 02

Farbenhauz, u, lm. y garb. p. Dębiarnia. < Nm. *Farbenhaus* >

Farbiarczyk

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 03

Farbiarozyk, a, lm. I, Farbierczyk *uczeń, terminator, chłopiec u farbiarza.*

Farbiarka

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 04

Farbiarka, I, lm. I forma ż. od **Farbiarz; Farblerka.**

Farbiarnia

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 05

Farbiarnia, I, lm. o, Farbiernia *zakład, fabryka, gdzie farbują tkaniny; warsztat farbiarski.*

Farbiarski

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 06

Farbiarski przym. od **Farbiarz**: **Rzemiosło farbiarskie. Rośliny farbiarskie.**

Farbiarstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 07

Farbiarstwo, a, blm., Farbierstwo *sztuka farbowania, rzemiosło farbiarskie.*

Farbiarz

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 08

Farbiarz, a, lm. o, Farbierz, †Falbierz, [Falbierz, Falbarz, Farwarz] ten, co farbuje tkaniny. <Nm. Färber>

†Farbica

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 09

†Farblca, y, lm. o, †Farbicka, †Farblczka 1. p. Farba: Urzędów i szlachestwa poczyni też różnice nie z złotą, ni z klejnotów, lecz z sukien farbice (=koloru). Jabł. 2. farba do malowania twarzy, blansz, bielidło, czernidło, barwiczka, róż, rumienidło. <p. Farba>

†Farbicka

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 10

†Farbicka, i, lm. i 1. p. Farba. 2. p. Farbica: Ten zarzut nieczemną i próżną pokazał ś. być farbicką. Zigr. (=pozorem).

†Farbiczka

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 11

†Farblczka, i, lm. i 1. p. Farba. 2. p. Farbica: Twarze mażą olejkami, farbiczkami. Wuj.

×Farbić

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 12

×Farbić, i, il i [Farbić] p. Farbować: Niezawsze wiosna wonne farbi kwiaty. Kobyl. <Nm. färben>

×**Farbienie**

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 13

× **Farbienie, a, blm., czynność cz. Farbić.**

×**Farbierczy**

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 14

× **Farblerczy *farbiarstwa* dotyczący.**

Farbierczyk

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 15

Farblerczyk, a, lm. i p. Farbiarczyk.

Farbierka

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 16

Farblerka, i, lm. i p. Farbiarka.

Farbiernia

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 17

Farbiernia, i, lm. o l. p. Farbiarnia. 2. † F.
staroświecka = zakład, gdzie folują, walcują sukno,
młyn blecharski, folusz.

Farbiernik

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 18

Farbiernik, a, lm. l bot. p. Urzet. <Nm. Fär-
ber >

Farbierski

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 19

Farblerski 1. przym. od **Farbierz**: Rzemiosło farbierskie. 2. bot.: Drzewo farbierskie p. **Su-mak**.

Farbierstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 20

Farbierstwo, a, blm. 1. p. **Farbiarstwo**. 2. †F. staroświeckie = *folowanie, blichowanie*.

Farbierz

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 21

Farbierz, a, lm. e 1. p. **Farbiarz**. 2. †a. †F. staroświecki = *folarz, walkarz, blicharz*: Szaty białe jak śnieg, jakich F. na ziemi nie może tak białych uczynić. Sekl. <Nm. Färber>

Farbisto

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 22

Farbisto przys. od **Farbisty**.

†**Farbistochwosty**

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 23

†**Farbistochwosty** o *pstrym, barwnym ogonie*: F. paw. Otw. <Farba†Chwost>

Farbisty

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 24

Farbisty 1. a. *Farbny barwny, kolorowy, barwisty.* 2. a. †*Farbowny o bogatych, mocnych barwach, barwny, jaskrawy:* Ogrody farbistemi ziołami pachnące. Otw. 3. *o rozmaitych kolorach, pstry, pstrokaty:* Ziemia farbista kwiatki różnych kolorów rozpuszcza. Jeżow. <p. Farba>

Farbka

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 25

Farbka, i, lm. i *barwnik niebieski, używany przy praniu bielizny, farba berlińska, lazurek berliński, błękit berliński, [sinka], [lazurek].*

Farbkować

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 26

Farbkować, uje, ował *zaprawiać bieliznę farbą, lazurować.*

Farbkowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 27

Farbkowanie, a, blm., *czynność cz. Farbować.*

Farbkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 28

Farbkowy przym. od **Farbka**: *Farbkowa niebieskość cieniów. Kolor F.*

×Farbnik

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. L, ak. 29

× Farbnik, a, lm. i chem. i fizj. ciało, nadające barwę innym ciałom, barwnik, pigment: F. mineralny, roślinny, zwierzęcy. F. krwi, in. barwnik krwi, barwik krwi. <p. Farba>

×Farbnikowy

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 01

× Farbnikowy przym. od Farbnik.

Farbny

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 02

Farbny p. Farbiący.

[Farbonica

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 03

[Farbonica, y, lm. ę] spodnica farbowana.

Farbotrop

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 04

Farbotrop, a, lm. y, Farbowieć myśl. pies, śledzący postrzelone zwierzę. <Farba+TROP>

Farbować

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 05

Farbować, uje, ował, ×Farbić 1. *farbą napuszczać, nasycać, napajać*: F. wełnę, sukno, szkło. 2. *zaprawiać farbą, zabarwiać, nadawać kolor*: F. wodę winem. Morze ś. wszystko krwią farbuje. Bardz. 3. *powlekać, kryć farbą, malować*: F. brwi. Było zwyczajem u Polaków F. ogony koniom. Czart. A. Przen.: Wstydem rumiane jagody farbował. P. Koch. 4. *puszczać kolor, obłazić z farby, brudzić, smolić, walać*: Sukno, ściana farbuje. 5. †przen. *barwić, zdobić; ukrywać, pozorować, obwijać w bawełnę*: Ty zawsze zdrady twoje wymówkami jakimi pokrywasz a farbujesz. Baz. Sprawami, a nie słowy enota ś. farbuje. Jag. Kłamliwy słówka farbuje. Błaż. 6. [F. a. Farbić] = a) *malować, rysować*: Gęby ich farbowane, rychtyk żywe. Oj kalino, malino, da rózo farbowana, da cego oplakujesz da Maryś nkochana? b) *plamić krwią*: Zając farbował śnieg jaz do lasa. c) *zabarwiać ś.*: Jarząbek tylko co farbuje. 7. myśl. *puszczać farbę (=juchę), broczyć krwią, krwawić*: Kot farbuje. 8. ucz. *zmyślać, kłamać*. <Nm. färben>

Farbowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 06

Farbowanie, a, blm., czynność cz. Farbować.

Farbowany

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 07

Farbowany 1. im. od **Farbować**. 2. a. †**Farbowny** *falszywy, obłudny, podstępny, chytry; pięk szony, osłodzony, błyskotliwy*: Słówka farbowane. Rej. Zna ś. na farbowanych lisach. Prz. Dysputacja i spekulacja, farbowanemi słowy ustrzępiona. Ocz. 3. †**pozorny, rzekomy, mniemany, udany, sztuczny**: Nie jest tak ciężka niewola pod Turczynem, jako w naszej farbowanej wolności. Kłok. Tychci ja nie lubię, które F. wstyd noszą. Gosł. Cnotę ma nie farbowaną. Rej.

Farbowiec

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 08

Farbowiec, woa, lm. wce myśl. p. Farbotrop.

Farbowik

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 09

Farbowik, a, lm. I myśl. p. Farbownik.

Farbownik

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 10

Farbownik, a, lm. i I. bot.: a) p. **Miodunka**. b) p. **Urzet**. 2. a. **Farbownik** myśl. *młoda kuropatwa a. cietrzew, obrosłe już piórami o stałej barwie*.

†Farbowny

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 11

†**Farbowny** 1. p. **Farbisty**: Za przepaleniem z kozim blaskiem srebro staje ś. czystszy, twardszy i farbowniejszy. Sien. 2. p. **Farbowany**: Wiersz na zmyślone i farbowne przyjaźni. Opal. 3. *do farbowania służący, farbiarski*: Farbowne ziele abo sinidło, którym farbierze farbuja płótno i sukna modro. Urzęd.

Farbowy

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 12

Farbowy przym. od **Farba**.

Farbówka

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 13

Farbówka, i, lm. i l. myśl. = a) *młoda gęś a. kuropatwa mało upierzona; młoda kuropatwa, która posiada pióra właściwego koloru na szyi, bokach ciała i na płaszczu, oraz zmieniła lotki i sterówki.* b) *bażant młody, kiedy już zaczyna dostawać pierza koloru właściwego.* 2. niek. *dorastająca dziewczynka, podlotek.* <p. **Farba**>

□Farenborek

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 14

[**Farenborek**, rku, blm.] p. **Fernambuk**. <p. **Fernambuk**>

□ **Farfacka**

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 15

[Farfacka, i, lm. i] kobieta niespokojna, gadatliwa. <Dźwn.>

□ **Farfał**

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 16

[Farfał nieod.] p. Ferfał. <p. Ferfał>

□ **Farflukter**

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 17

[Farflukter nieod.] pog. Niemiec. Por. Fluk, Fluktować. <Nm. verfluchter dosł. = przeklęty>

Farfocel

t. I (A-G), lit. F, str. 721, kol. P, ak. 18

Farfocel, ola, lm. cle 1. rub. strzep, łachman wiszący: Podszewka ci ś. obwiesiła i wiszą farfocle. 2. [F.] część. w lm. szyszkowina, w lm. sadzele bolesne w siedzeniu. 3. [Farfocle] przerosłe, wystające części labiorum minorum. <Nm. Vorfotzel>

× **Farforka**

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 01

× Farforka, i, lm. i p. Farfurka.

Farfura

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 02

Farfura, y, lm. y l. *fajans*: Jedliśmy na talerzach z pięknej słuckiej gliny, białej jak F. Chodź. 2. w lm. zb. *serwis, naczynia farfurowe, fajansowe*: Półmiski, wazy, talerze były z farfur zwyczajnych. Kras. 3. [F. a. **Fajfura**] *naczynie fajansowe, talerz*. <Tur. *fagfur* = porcelana >

Farfurka

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 03

Farfurka, i, lm. i, × Farforka, [Faforka] naczynie farfurowe, fajansowe; talerz farfurowy; filiżanka farfurowa: Zjadł farfurkę bigosu. Kot mleko wypił, F. ś. stłukła. Sienk. [Syr podać na jakiejś farfurce].

Farfurkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 04

Farfurkowy przym. od Farfurka.

Farfurowy

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 05

Farfurowy przym. od Farfura: Glina farfurowa. Kluk. W farfurowych naczyniach mleka na stół dano. Tw.

×Fargal

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 06

×Fargal, u, lm. ɐ hut. *okno w piecu, w którym przetapiają srebro.* <Może w związku z Czes. frgál = wartałka>

[]Fargot

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 07

[Fargot, u, lm. y] p. **Fagot:** Kuba gra na fargocie.

[]Farjon

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 08

[Farjon, u, lm. y] *obrzęd po nocy poślubnej w celu sprawdzenia obyczajów pani młodej, mianowicie obnoszenie podczas wesela prześcieradła państwa młodych: Dobry, zły F.* <Gr. fárion dosł. = prześcieradełko>

[]Farkać

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 09

[Farkać, a, a] *smarzać.* <Dźwn.>

Farkanie

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 10

Farkanie, a, blm. *czynność cz. Farkać.*

Farma

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 11

Farma, y, lm. y p. I. Ferma. <Ang. farm>**Farmaceuta**

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 12

Farmaceuta, y, lm. ci zajmujący ś. przyrządzaniem i sprzedażą lekarstw, aptekarz. <Gr. farmakeutēs>**Farmaceutyczny**

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 13

Farmaceutyczny przym. od Farmaceutyka, aptekarski.**Farmaceutyka**

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 14

Farmaceutyka, I, blm. sztuka przyrządzania lekarstw, nauka o czynnościach mechanicznych, koniecznych przy przygotowywaniu lekarstw, aptekarstwo. <Gr. farmakēutikē (dom. téchnē = sztuka)>**Farmacja**

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 15

Farmacja, i, blm. I. a. I Lekodziejstwo nauka o przyrządzaniu lekarstw, aptekarstwo: Magister farmacji. 2. kursa aptekarskie: Student farmacji. <Gr. farmakeía>

Farmak

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 16

Farmak, a, lm. i a. cy żart. *farmaceuta, student farmacji*: Dziś farmaki zdają egzamin. <Skrócenie żart. z Farmaceuta>

×Farmakodynamika

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 17

×Farmakodynamika, i, blm. *nauka o działaniu lekarstw*. <Now. z Gr. *fármakon* = lekarstwo + *dynamiké* = nauka o sile>

Farmakognostyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 18

Farmakognostyczny przym. od Farmakognozja: Instytut F. <Now. z Gr. *fármakon* = lekarstwo + *gnōstikós* = rozpoznawczy>

×Farmakognozja

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 19

×Farmakognozja, i, blm. apt. *nauka o rozpoznawaniu lekarstw, lekoznavstwo*. <Now. z Gr. *fármakon* = lekarstwo + *gnōsis* = poznanie>

×Farmakoidy

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 20

×Farmakoidy, ów blp. chem. *daw. nazwa gromadki pierwiastków, złożonej z fosforu, arsenu i antymonu*. <Now. z Gr. *fármakon* = lekarstwo, trucizna + *eidḗs* = kształtny>

Farmakolog

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 21

**Farmakolog, a, lm. dzy a. owie lekarz, zajmujący
ś. badaniami farmakologicznymi. <Now. z Gr. fār-
makon = lekarstwo + -lōgos badacz, uczony>**

Farmakologiczny

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 22

Farmakologiczny przym. od Farmakologia.

Farmakologia

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 23

**Farmakologia, i, blm. lek. nauka o działaniu
i wymierzaniu dawki lekarstw. <Now. z Gr. fār-
makon = lekarstwo + -logia = nauka>**

Farmakopea

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 24

**Farmakopea, i, lm. e, i Lekospis zbiór przepisów,
dotyczących przyrządzania lekarstw: F. szpitalna,
wojskowa. <Gr. farmakopoiia>**

†Farmarcznik

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. L, ak. 25

**†Farmarcznik, a, lm. cy p. Frymarcznik: Gdy
ś. dwaj farmarcznicy zejdą, a da jeden drugie-
mu co zlego... Męż. <p. Frymark>**

†Farmarczyć

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 01

†Farmarczyć, y, ył p. Frymarczyć: My Włochy nigdy byśmy na wasze prawa nie farmarczyli. Górn. <p. Frymarczyć>

×Farmarek

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 02

×Farmarek, rka, lm. rkowie *lichy aptekarz*: Żaden hebes dobrym aptekarzem nie będzie, lecz na całe życie zostanie popychadłem, automatem, farmarkiem. <Zam. Farmak>

Farmazon

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 03

Farmazon, a, lm. i, ×Farmazyn l. a. ×Frankmason, ×Frankmason *wolny mularz, mason. 2. wolnomyślny, liberal, niedowiarek*: Choć synowiec biskupa, ale taki był F. Krasz. 3. *kosmopolita*: Że pozna gniazdo rodzinne i przypatrzy s. pamiętkom sławy rodzinnej, tym lepiej, bo mi jakoś trochę na farmazona choruje. Sarn. 4. [F. a. Mason] *człowiek zły, bezbożny, mający sprawę ze złym*. Zdr. Farmazonik. <Fr. franc maçon dost. = wolny mularz>

Farmazonik

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 04

Farmazonik, a, lm. l p. Farmazon: Ta lala, ta tyczka, ten F. Rodz.

Farmazonja

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 05

Farmazonja, i, blm., × Franmazonja, × Frankmazonja, × Franmasonerja, × Frankmasonerja, × Frankmasonstwo nauka farmazonów; ich stowarzyszenie, wolnomularstwo, masonerja: Żadna herezja takich przywilejów nie miała, jak F. Smol. < p. Farmazon >

Farmazoński

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 06

Farmazoński przym. od Farmazon: Farmazońskie nasienie. Prus. [Farmazońskie krople] p. Kropla. [Farmazońska smoła] p. Smoła.

Farmazonstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 07

Farmazonstwo, a, blm. należenie do farmazonów: Błuznierstwem bryznął, więc sam posądzenie o F. nasuwał. Syn.

×Farmazyn

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 08

×Farmazyn, a, lm. i p. Farmazon: Czym F., czym libertyn? Fred. A.

Farmer

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 09

Farmer, a, lm. rowie a. rzy p. Fermer.

Farmerstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 10

Farmerstwo, a, blm. p. Fermerstwo. <p. Fermerstwo>

[F]armuga

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 11

[Farmuga, i, lm. i] p. Framuga.

†Farmuska

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 12

†Farmuska, l, lm. i p. Faramuszka. Mącz.

Farmuszka

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 13

Farmuszka, i, lm. l l. × p. Faramuszka. 2. [F. a. Framuszka] ciec, zakłócona proszkiem, np. mąką. <p. Warmuz>

×Farmużka

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 14

×Farmużka, i, lm. i p. Faramuszka: Stara przyrządzała mu z mąki farmużkę. Jeż.

[F]arnabuk

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 15

[Farnabuk, u, blm.] p. Fernambuk.

□ **Farnapiks**

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 16

**[Farnapiks, u, blm.] p. Fernepiks: Dać a. za-
dać komu farnapiksu. <Przekręcenie Łć. inter-
nalis pix=smoła piekielna>**

Farny

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 17

**Farny, Farski przym. od Fara, parafjalny: Czy
kwitnie gaj Mendoga pod farnym kościołem?
Mick. <p. Fara>**

Faro

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 18

**Faro, a, blm. rodzaj piwa z żyta: Tuzin bute-
lek fara. Wychodził do oberży na kawał sznycła
i butelkę fara. <Fr. (w Belgii) faro>**

□ **Faron**

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 19

[Faron, a, lm. y] p. Piorun.

Fars

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 20

Fars, u, lm. y kuch. p. Farsz.

Farsa

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 21

Farsa, y, lm. y 1. komedia z płaskimi żartami, krotechwila, bufonada. 2. śmieszna niedorzeczność, plotka, bajka, kaczką, puf. Zgr. Farsidło. <Fr. farce>

Farser

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 22

Farser, a, lm. rzy p. Farsiarz. <Fr. farceur>

×Farserz

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 23

× Farserz, a, lm. e p. Farsiarz.

Farsiarz

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 24

Farsiarz, a, lm. e, Farser, × Farserz 1. aktor z płaskimi conceptami, płaski żartowniś, niesmaczny koncepcista: Wesoły F. 2. ten, co prawi śmieszne niedorzeczności, puszcza pufy, kaczkę (=plotki): F. jesteś! był obraz, ale oblażł. Głam. <Fr. farceur>

Farsidło

t. I (A-G), lit. F, str. 722, kol. P, ak. 25

Farsidło, a, lm. a p. Farsa: Obmierzłe farsidła.

Farski

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 01

Farski p. Farny: Młody ksiądz miał kazanie w kościele farskim. L. Dom F. (= *plebanja*). <p. Fara>

Farsowy

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 02

Farsowy przym. od Farsa: Karmiar nas farso-
wą strawą (w teatrze).

Farsz

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 03

**Farsz, u, lm. e, Fars, Fasz kuch. nadzienie z sie-
kanego mięsa a. z bulki, cebuli i t. p.:** Kapusta,
zrazy z farszem. <Fr. farce>

Farszować

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 04

**Farszować, uje, ował, Faszerować farszem na-
dziewać, nudzieniem przekładać.** <Fr. farcir>

Farszowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 05

Farszowanie, a, blm., czynność cz. Farszować.

Fart

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 06

Fart, u, blm. zł. *szczęście, powodzenie.* <Może Nm. Fahrt = jazda>

[Fartaczka

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 07

**[Fartaczka, i, lm. I] *grzechotka soltysa do zwo-
lywania gromady.* Por. Fertawka. <Dźwn.>**

×Fartować

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 08

**×Fartować, uje, ował, †Fertować *tresować,
dresować, układać, ujeżdżać* (konia): Ociec jego
masztalerz konie fartował. Pot. <Może z Nm.
warten = doglądać, pilnować>**

×Fartowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 09

×Fartowanie, a, blm., czynność cz. Fartować.

Fartowy

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 10

**Fartowy zł. przym. od *Fart, szczęśliwy, po-
myślny.***

Fartuch

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 11

Fartuch, a, lm. y, [Chwartuch] 1. okrycie przy robocie na pierś, brzuch i nogi, zapaska: F. płócienny, skórzany. Oziminę w fartuchu, a iarzyne w kozuchu (siać). Prz. Złej tanecznicy i F. zawadza. Prz. Przen.: Onemu się babskie fartuchy podobają. Prz. (= lubi ś. zalecać do kobiet). 2. [F.] spódnica płócienna. 3. kol. pokrycie, zasłona: F. ceratowy (do osłony maźnic), płócienny (do osłony breków, kozłów), blaszany (do wagonów). 4. pow. skórzane a. sukienne nakrycie na nogi w powozie. Zdr. **Fartuszek, Fartuszeczek, [Fartuszcza, Fartuszyna]. <Nm. Vortuch>**

[Fartuna

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 12

[Fartuna, y, lm. y] p. Fortuna.

Fartuszeczek

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 13

Fartuszeczek, czka, lm. czki p. Fartuch.

[Fartuszcza

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 14

[Fartuszcza, i, lm. i] p. Fartuch: Otóż tobie panny dary: fartuszecek wyszywany, fartuszeczkę, koszuleczkę, otóż tobie i chusteczkę.

Fartuszek

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 15

Fartuszek, szka, lm. szki I. p. **Fartuch**: F. kijałkowy. 2. przen. *pudendum muliebre*; *kobieta*: Powiedz tam kumowi, niech ś. nie zaleca memu fartuszkowi. Lubić F. Przepadać za fartuszkiem. Fartuszka ś. trzyma (=idzie za radą kobiecą). 3. przen. *utrzymanie, mienie kobiece, wiano; łaska, protekcja kobieca*: Siedzi u żony na fartuszku. Prz. Nie ważył ś. w konkury, aby nań nie mówiono, że chciał się na żoninym fartuszku. Krasz. Zaprzedasz ś., aby cię, posadziwszy na fartuszku, karmiła. Krasz. F. mu dopomógł (=doznał protekcji kobiecej). 4. antr.: F. hotentocki = *niezwykle wydłużenie warg sromnych mniejszych, u kobiet afrykańskich napotykanie*. 5. × *kłapa nabrzuszną w spodniach, odpinająca ś. dla potrzeby*: Lewą rękę zaraz wściбіł do fartuszka. Hul.

Fartuszkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 16

Fartuszkowy przym. od **Fartuszek**; przen. *kobiecy, babski*: Fartuszkową zyskawszy protekcję, pobrali buławy, klucze i pieczęcie. Kaczk. Fartuszkowe fawory. Kaczk.

[Fartuszyna

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 17

[Fartuszyna, y, lm. y] p. **Fartuch.**

†Fartycznie

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 18

†Fartycznie przys. od Fartyozny.

†Fartyczność

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 19

†Fartyczność, i, blm. rz. od Fartyozny.

†Fartyozny

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 20

**†Fartyozny p. Fartyozny: Fartyozna sztusia.
Pot. Owa jakaś minka fartyozna czaruje czło-
wieka. L. <Nm. fertig>**

□Farun

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 21

[Farun, a, lm. y] p. Piorun.

†Faruz

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 22

**†Faruz, a, lm. owle p. Fartyzeusz. <Hb. fa-
rusz dosł. = oddzielony, odróżniony; sekciarz>**

†Faruzajski

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. L, ak. 23

**†Faruzajski przym. od Faruz: Chytrosel faru-
zajskie. Skar.**

×Faruż

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 01

×Faruż, a, lm. owle p. Faryzeusz: Zbór faru-
żów, uczone chytrze. Koch. Obłudny F. Wor.
<p. Faruz>

□Farwa

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 02

[Farwa, y, lm. y] p. Farba.

□Farwarz

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 03

[Farwarz, a, lm. e] p. Farblarz.

Faryna

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 04

Faryna, y, lm. y 1. *mączka cukrowa nierafinowana. 2. garkuchnia, licha traktjernia; jadłodajnia pod gołym niebem; jedzenie pod gołym niebem. 3. prow. kupczenie, handel. 4. †gra w losy, na fanty, loteria fantowa: Siedziałem przy farynie, kiedy nakształt sieczki wyjmowano z zawartej szuflady karteczki. Pot. 5. [F.] = a) kawalki ciepłego mięsiwa (wieprzowiny, baraniny, gęsiny); flaki: Bykowe mięso służy tylko ludziom grubszej natury podczas kiermaszu gdzieś na farynę. Haur. b) kielbasa z sosem. c) handel mięsem wieprzowym. d) gra z rzemykiem i sztydłem: Z panem to jakby w farynę grał. Bliż. 6. †a. †Fara gatunek, rodzaj, klasa, kategoria, rząd, kaliber: Z lada gminu i wzgardzonej faryny. Tw. Też faryny = także lada. <Łé. farina = mąka>*

†Farynarski

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 05

†Farynarski przym. od **Farynarz**: Bania farynarska. <Z Łć. farina = mąka>

†Farynarz

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 06

†Farynarz, a, lm. e l. *handlarz, przekupień*: Przekupnie, farynarze, wendetarze, po groszy piętnaście płacą. Vol. 2. *urządzający loterję po jarmarkach*: Kaczmarka ś. dziwuje, co za pudła noszę, mniemała by F. Zwr. M. <p. Faryna>

Farynatom

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 07

Farynatom, u, lm. y *przyrząd do oceniania mączystości ziarn zbożowych*. <Now. z Łć. farina = mąka + Gr. - tómos = tnący>

Faryniarka

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 08

Faryniarka, i, lm. i l. forma ż. od **Faryniarz** pod 1. 2. [F.] *sprzedająca duszoną gęsinę a. flaki na gorąco*.

Faryniarski

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 09

Faryniarski przym. od **Faryniarz**.

Faryniarz

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 10

Faryniarz, a, lm. e 1. właściciel garkuchni. 2. [F. a. Farynnik] = rzeźnik a. kupiec, sprzedający wędliny. b) kupiec, sprzedający korzenie. <p. Faryna>

[Farynnik

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 11

[Farynnik, a, lm. cy] p. Faryniarz.

†Farynny

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 12

†Farynny przym. od Faryna pod 4: Szczęście na farynnym stole tak trwałe, jak przepiórcze pole. Koch.

Farys

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 13

Farys, a, lm. owie jeździec arabski; rycerz u Beduinów: Szanfary, jeden z najslawniejszych przed Mahometem rycerzy czyli farysów. Mick. <Arab. faras = koń, al-faris = jeździec>

†Faryzajski

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 14

†Faryzajski p. Faryzeuszowski: Faryzajska postać. Pot.

Faryzeizm

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 15

Faryzeizm, u, blm. p. Faryzeuszostwo: Taki F. i takie kłamstwo w głowie mi ś. nie pomieści. Sienk.

Faryzejski

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 16

Faryzejski p. Faryzeuszowski.

×Faryzeowie

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 17

× Faryzeowie, ów, blp. *faryzeusze*: Z faryzeów fałszywy blask zetrze. Uj.

Faryzeusz

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 18

Faryzeusz, a, lm. e a. owie, † Faruz, † Faruż
1. członek sekty żydowskiej, odznaczającej ś. obłudną pobożnością: Nie ludziom, jako faryzeuszowie, aby byli widziani, ale Bogu poświęćmy. Skar. 2. przen. obłudnik, nabożniś, świętoszek, bigot: Owi faryzeusze i wyschli i smutni, a w łakomstwie niesyci, w dumie absolutni. Kras. <Gr. fari-saios, Łć. pharisaeus, z Hb. farusz = oddzielony, odróżniony; sekciarz >

Faryzeuszostwo

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 19

Faryzeuszostwo, a, blm., Faryzeizm *fałszywa pobożność, bigoterja, obłuda, fałsz.*

Faryzeuszować się

t. I (A-G), lit. F, str. 723, kol. P, ak. 20

Faryzeuszować się, uje ś., ował ś. postępować jak faryzeusz, osłaniać ś., maskować ś.: Wytrąciłby puginał z rąk radykałom, maskę, którą ś. faryzeuszują, zdarł im z lica. Krasień.

Faryzeuszowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 01

Faryzeuszowanie się, a ś., bīm., czynność cz. Faryzeuszować ś.

**Faryzeuszowski
Po faryzeuszowsku**t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 02
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Faryzeuszowski”

Faryzeuszowski przym. od **Faryzeusz**; **Faryzej-ski**, †**Faryzajski**. **Po faryzeuszowsku** = *jak faryzeusze, obłudnie*.

Fasa

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 03

Fasa, y, lm. y l. naczynie drewniane z jednym dnem, kadź, okseft: F. śliwek, mąki. F. na mąkę. **2. olbrzymia beczka na piwo, kufa:** Gruby jak F. Prz. **3. pewna liczba przedmiotów = sto huntu:** F. noży. **4. [F.] naczynie z klepek, stągiew, beczka, kufa, balja do prania.** **5. a. Kadź garb. naczynie wkopane w ziemię, w którym garbują ś. skóry, gruba.** **6. przen. człowiek otyły, tłuscinch, brzuchacz, baryła.** Zdr. **Faska, Faseczka, [Wazka, Wasoczka].** <Nm. Fass>

Fasada

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 04

Fasada, y, lm. y *frontowa, przednia część budowli, wystawa.* <Fr. façade>

Fasąg

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 05

Fasąg, u, lm. l p. Wasąg. <Fr. façon, przez usta Niemców>

Fascykul

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 06

Fascykul, u, lm. y l. zwitek, zwój, plik papierów, dokumentów. 2. zeszyt, poszyt, sekstern jakiego dzieła. <Łć. fasciculus>

†Fascyna

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 07

†Fascyna, y, lm. y p. Faszyna: Fascyny i chrosty z winnie, które na ogień rzucają, aby gorzały. Birk. <Włos. fascina>

Fascynacja

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 08

Fascynacja, i, lm. e *urok, oczarowanie, olśnienie.* <Łć. fascinatio>

Fascynacyjny

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 09

Fascynacyjny przym. od **Fasynacja**: Ulegał sile fascynacyjnej. Kr. sz.

Fascynować

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 10

Fascynować, uje, ował *rzucić urok, czarować, olśniewać*. <Łć. fascinare>

Fascynowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 11

Fascynowanie, a, blm., czynność cz. **Fascynować**.

Faseczka

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 12

Faseczka, i, lm. i l. p. **Fasa i Faska**. 2. [F.] *wanna, wanienka do kąpiel.*

Faseta

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 13

Faseta, y, lm. y l. bud. *gzyms ozdobny, przykrywający górny kąt między sufitem a ścianami*. 2. *czcion. ostry kant stereotypu, wchodzący w oprawę, przytrzymującą go, gdy ma iść pod maszynę*. 3. *jub. ścięcie kanciaste w drogich kamieniach i w wyrobach metalowych*. Zdr. **Fasetka**. <Fr. facette>

Fasetka

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 14

Fasetka, i, lm. i p. Faseta.**[Fasęgi**

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 15

[Fasęgi, ów, blp.] p. Wasąg.**Fasja**

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 16

**Ėasja, i, lm. e (w Galicji) deklaracja podatko-
wa, w której kontrybuent oznacza wysokość swego
dochodu: Opierają podatek na deklaracjach czyli
fasjach. T. K. <Śr. Łć. fassio>**

Fasjonować

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 17

**Fasjonować, uje, ował prow. wykazywać czysty
dochód z majątku do opodatkowania. <p. Fasja>**

Fasjonowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 18

**Fasjonowanie, a, blm., czynność cz. Fasjono-
wać.**

Faska

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 19

Faska, l, lm. i l. p. **Fasa**; *naczynie wązkie o prostych klepkach, szersze w górze: F. masła, do masła. 2. [F.] balja do prania bielizny. Zdr. Faseczka. <p. Fasa>*

Faskowy

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 20

Faskowy przym. od **Faska**: **Masło faskowe** (= *nieświ że*). × **Krowa faskowa** = *dojna*: Od faskowej krowy faska masła ma być oddana. Gost.

Faskula

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 21

Faskula, l, lm. *e kula tej wielkości, co kanał działa: Z szanćów miotano bezustannie faskule i granaty. Sienk. <Nm. Passkngel>*

[Fasol

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 22

[Fasol, a lm. e] p. Fasola.

Fasola

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. L, ak. 23 – str. 724, kol. P, ak. 01

Fasola, i, lm. e, †Fazjoli, [Fasol, Fazol, Fizola, Fanzola] bot. l. (phaseolus) roś. z rodziny motylkowatych. Gatunki: a) F. karłowata a. pieszka (nizka), pospolicie Piechotę zwana (ph. nanus); b) F. pospolita a. zwyczajna (wysoka), pospolicie F. tyczkowa, Bób turecki, Groch turecki a. włoski a.

szablasy, Szabelbon, Szablak zwana (ph. vulgaris). c) ogr. F. szparagowa (z miękkim strąkiem, bez pergaminu). d) F. wielokwiatowa, także Szabelbon zwana (ph. multiflorus). 2. F. drzewna a. afrykańska p. Dolik. Zdr. Fasolka. <Śr. Gr. phasol, Łć. phaseolus>

□Fasolec

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. P, ak. 02

[Fasolec, lca, lm. lce] p. Fasuleo.

Fasolka

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. P, ak. 03

Fasolka, i, lm. i l. p. Fasola. 2. rodzaj delikatnej fasoli, soja.

†Fasolny

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. P, ak. 04

†Fasolny basowy, gruby, grzmiący: Znagła ś. głos F. strasznej trąby odzywa. Brud. <p. Fasol>

Fasolowy

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. P, ak. 05

Fasolowy przym. od Fasola.†**Fasol**

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. P, ak. 06

†**Fasol**, u, lm. y 1. *klótnia, swar, rozterka, burda*: Nie ona nie umie, jak stroić po domu fasoly. Szymon. 2. *troska, frasunek, móżół*: Wymawiał ś., nie chcąc wchodzić w takie fasoly, żeby pokoju swego nie stracił. Wys. 3. w lm. *figle, żarty*: Chlubne fasoly brzmiącym czyni kopytem jeździec. L. <Może Nm. Faselei = bania-luki, brednie, gadanina a. muz. fa sol>

Fason

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. P, ak. 07

Fason, u, lm. y 1. *krój, kształt, forma, model sukien a. sprzętów*: Modny F. Przen.: Przerobić kogo na swój F. (=na swój sposób, na swoje kopyto, przekabacić). 2. *forma kapelusza damskiego ze sztywnego materjału do pokrycia i ubrania*: Kupiłam sobie F. na kapelusz. 3. *przen. gatunek ludzi*: Znam ja ten F. i wiem, o co im chodzi. Prus. 4. X w lm. *ceremonje, formy etykietałne*: Bez fasonów zachowywać ś. <Fr. façon>

Fasonować

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. P, ak. 08

Fasonować, uje, ował nadawać fason, formę, kształtować, urabiać: F. kapelusz. Nos nowiuteńki widziałem fasonowany przez sztukatora, aby był zupełnie foremny. Drz. Obok nauczania fasonują, że ś. tak wyrażę, duszę. Jeż. <Fr. façonner>

Fasonowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. P, ak. 09

Fasonowanie, a, blm., czynność cz. Fasonować.

Fasować
Fasować się

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. P, ak. 10
 zagnieżdżone wewnątrz hasła „Fasować”

Fasować, uje, owal 1. co w co a. co ozym = ładować, napelniać, zapychać, pakować: F. łodzie zbożem. Tereus swe w swe brzuch wnetrżności fasuje. Żebr. Baszty ziemią z gnojem napoły fasował. P. Koch. 2. z większej ilości brać w detaliczne partje, porcje: F. furaz z magazynu. F. materiały apteczne z gąsiorów w puszki aptekarskie. 3. ubijać, utykać, np. ziemię a. mech za cembrzynę, aby ś. woda zaskórna nie dostała. 4. † F. lont = wkładać go do kurka w muszkiecie. 5. † i [F.] bić, ćwiczyc, prać: Dobrze go fasuje po gębie. Drżące woźniki kijem fasuje. Żebr. Macocha wątkiem mie fasuje. 6. † szarpać: Żrzebca na ręce trzeba uczyć chodzić, dzierżąc za duży cugiel, a nie nie fasując. Dor. 7. [F.] = a) odbierać zapotrzebowanie na dostawę czegokolwiek. b) napelniać faskę. c) otrzymywać, pobierać, przystosowywać. 8. hut.: F. dul = odbijać dul fryszerski z żużla i zamrozów. F. ś. 1. koń. zakręcać, zaokrągląć, załamywać, zataczać kark, in. k a n a s z o w a ć ś.: Koń fasuje ś. 2. [F. ś. a. Fassować ś.] forsować ś., męczyć ś.: Szkapa stara to się niby fasowała, to cofała, to wierzgała. <Nm. fassen>

Fasowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. P, ak. 11

Fasowanie, a, blm., czynność cz. Fasować.

Fasowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. P, ak. 12

Fasowanie się, a ś., blm., czynność cz. Fasować ś.

Fasówka

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. P, ak. 13

Fasówka, i, lm. i ziemia, szczeg. il, który ś. za cembrzynę utyka czyli fasuje, aby wodę zaskórny z boków wstrzymać.

[Fassować się

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. P, ak. 14

[Fassować się, uje ś., ował ś.] p. Fasować.

1. †Fast

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. P, ak. 15

1. †Fast, u, lm. y p. Chwast: Park. By nie mróz na złe pokrzywy, byłby ten F. zawsze żywy. Prz. <Zam. Chwast>

2. †Fast

t. I (A-G), lit. F, str. 724, kol. P, ak. 16

2. †Fast, u, blm. дума, pycha. <Łć. fastus>

×Fastek

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 01

×Fastek, tka, lm. tki kapusta w główki niezbita, miękka. <Zam. Chwastek>

×Fastrybunek

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 02

× Fastrybunek, nku, lm. nki poręcz w oknie.

Fastryga

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 03

Fastryga, l, lm. l, × Fastrzyga, [Fastrzyga] nić, którą ś. fastryguje. <Czes. fastrka, to zaś może z Nm. Bast = łyko>

Fastrygować

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 04

Fastrygować, uje, owal, × Fastrzygować l. zczepiac wielkimi ściegami przed ostatecznym zeszyciem: F. przodki z plecami w surducie. F. bryty. 2. × naciąć, karbować. <Czes. fastrkovati, p. Fastryga>

□ Fastrygować się

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 05

[Fastrygować się, uje ś., owal ś.] żart. fatygować ś.: Nie fastryguj się, kochany!

Fastrygowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 06

Fastrygowanie, a, blm., czynność cz. Fastrygować.

□ Fastrygowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 07

[Fastrygowanie się, a ś., blm.] czynność cz. Fastrygować ś.

×Fastrzyga

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 08

×Fastrzyga, i, lm. i, [Fastrzyga] p. Fastryga:
Mieli już wojnę domową obrzydem, która ich
zbiera jak na nie fastrzygi. Chr. Mdłych nici
fastrzygi pod krawieckie idą nożyce. Pot.

×Fastrzygować

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 09

×Fastrzygować, uje, ował, p. Fastrygować:
Nasz rozum potrzeba cnotą F., bo gdzie tej nie
dostanie, trudno go bramować. Rej.

×Fastrzygowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 10

×Fastrzygowanie, a, blm., czynność cz. Fastry-
gować.

Fasulec

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 11

Fasuleo, loa, lm. lce 1. [F.] kawalek drzewa do
ubijania ziemi, mąki i t. p. 2. hut.= a) narzędzie
do ubijania piasku w skrzynkach odlewniczych. b)
drąg do zatykania otworu spustowego wielkiego pie-
ca. 3. a. [Fasuleo] koń. trenzla naciągnięta i przy-
pięta do siodelka, zmuszająca konia do kanaszowa-
nia i miarkująca jego ruchy głową. <Nm. Fass-
holz>

†Fasunek

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 12

†Fasunek, nku, lm. nki 1. żywność dla wojska. 2. wierzch bryczki a. powozu, jeszcze nie wypleciony, nie wybity, klatka powozowa. 3. fason, kształt, postać. <Nm. Fassung>

Fasung

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 13

Fasung, u, lm. I zeg. łożysko okrągłe, w którym umocowywa ł. kamień do kółka zegarowego. <Nm. Fassung>

□Fasyjāt

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 14

[Fasyjāt, a, lm. y] p. Facet: Byle fasyjāt będzie mi tu wymyślał?

Fasz

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 15

Fasz, u, blm. p. Farsz.

Faszerować

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 16

Faszerować, uje, ował p. Farszować: Kapusta faszerowana.

Faszerowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 17

Faszerowanie, a, blm., czynność cz. Faszerować.

Faszerunek

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 18

Faszerunek, nku, lm. nki kuch. siekanina, przygotowana do nadziewania.

Faszonety

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 19

Faszonety, ów, blp. cukier. p. Gryzetki. <Fr. fanchonnette>

Faszyha

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 20

Faszyna, y, lm. y l. a. †Fascyna inż. i woj. wiązka chróstu, używana do robót fortyfikacyjnych, do urządzania grobel i naprawy dróg, gać: Zarzuć faszyną rów, fosę. Utrwalić brzeg rzeki faszyną. F. nadziewana a. zatopiona (=wypełniona żwirem a. kamieniami). 2. [F.] gałęzie, chróst na groblę. <Włos. fascina>

Faszynada

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 21

Faszynada, y, lm. y inż. roboty faszynowe, pokład faszyn. <p. Faszyna>

!Faszynenmeser

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 22

**!Faszynenmeser, a, lm. y broń przyboczna pjo-
njerów: Kanonjery w brązowych kabatach
z krótkimi faszynenmeserami przy boku. Zap.
<Nm. Fäschinenmesser>**

Faszynować

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 23

**Faszynować, uje, ował *faszyną* zatykać, gacią
mościć.**

Faszynowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 24

**Faszynowanie, a, blm., czynność cz. Faszyno-
wać.**

Faszynowy

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. L, ak. 25

**Faszynowy przym. od *faszyna*: lama faszyno-
wa. Materiał F.**

†Faścić

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. P, ak. 01

**†Faścić, I, II zwodzić, oszukiwać, durzyć, ku-
glarzyć: Otoć każdy lekarz faści, nie pomogą je-
go maści. <Śr. Łć. fastio=oszukuję>**

Fat

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. P, ak. 02

Fat, a, blm. dawna gra w karty francuskie.
<Fr. fat>

[Fat

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. P, ak. 03

[Fat, a, lm. y] zool. p. Rap.

†**Fatać**†**Fatać się**

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. P, ak. 04

zagnieżdżone wewnątrz hasła „†Fatać”

†**Fatać, a, al, †Fytać chwytac:** Ale spokojnie obiaty warzyli w kotlech a w panwiach a w garn-coch, a fatając rozdawali wszemu ludu. B. Sz. †**F. ś. chwytac ś.:** Jakom ś. nie fatał Wirzbięty za jego gardło, ani go siepał w jego domu gwałtem. Księgi kaliskie 1410. **<Zam. Chwatać>**

Fatalista

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. P, ak. 05

Fatalista, y, lm. ści wyznawca, zwolennik fata-lizmu, wierzący w fatum, w przeznaczenie, w los nieubłagany; zachowujący ś. biernie wobec dopu-szczeń losu: Człowiek powątpiewa o dziejach, o sprawiedliwości, o logice wypadków, o sumie-niu ogółu, o rozumie w historii, o słuszności w losach... staje ś. fatalistą. Krasz. **<Fr. fa-taliste>**

Fatalistka

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. P, ak. 06

Fatalistka, i, lm. i forma ż. od Fatalista: Jestem fatalistką: co ś. ma stać, to ś. stać musi, co przeznaczone, to nieuniknione. Krasz.

Fatalistycznie

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. P, ak. 07

Fatalistycznie przys. od **Fatalistyczny:** Wszelka religja czy filozofja usprawiedliwia F. zdobywcę i bohatera. Spas. Osoby F. stworzone na przestępców. Spas.

Fatalistyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. P, ak. 08

Fatalistyczny przym. od **Fatalizm** 1. fil. z *fa'alizmem* zgodny, *fatalizmem* nacechowany: Pogląd, kierunek F. Doktryna fatalistyczna. 2. p. **Fatalny:** To jakiś rok F., pełno w nim przygód okropnych. Sł. wil. <p. Fatalista>

Fatalizm

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. P, ak. 09

Fatalizm, u, blm. fil. 1. (i posp) a. Fatalność zależność od nieodmiennego wyroku, prawa, przeznaczenia, niedająca ś. usunąć konieczność: To mój F. Nieubłagany F. dziejów ludzkich. F. praw wszechświata. 2. *pogląd, podług którego wszystko dzieje ś. z nieubłaganą koniecznością, wiara w fatum, w przeznaczenie:* F. praw przyrody (= *determinizm*). F. przeznaczenia (= *predestynacjonalizm*). <Fr. fatalisme>

×Fatalja

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. P, ak. 10

× **Fatalja**, ów, blp. *wymiar czasu dla dochodzenia prawa w sądzie, termin sądowy prekluzyjny*: F. a. czas wnoszenia rzeczy pomocnej kończy ś. do sześciu niedziel. Dub. Wyrok uprawomocni ś. przez upływ fataljów. <Łć. fatalia lm. ni., od fatalis = fatalny>

Fatalnie

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. P, ak. 11

Fatalnie przys. od **Fatalny**: Twoja suknia leży F., to odwieczna moda! F. ś. pomyliłem (= *bardzo, ogromnie, wielce*).

Fatalność

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. P, ak. 12

Fatalność, l, blm. l. p. **Fatalizm**: W losach jego tkwiła jakaś F. 2. *nieszczęście, prześladowanie losu, wypadek niepojęty*: List fatalnością jakąś był jemu oddany. L. 3. †praw. *termin do założenia apelacji*.

Fatalny

t. I (A-G), lit. F, str. 725, kol. P, ak. 13

Fatalny 1. *stanowący o losie; z gory przeznaczony, konieczny, nieuchronny, ostateczny, stanowczy, niecofnięty, nieublagany*: Niech bez bojaźni księgi fatalnej obaczę otwarcie, jednych szczęścia, a drugich rozpaczę. Dm. F. wyrok, kres. 2. a. **Fatalistyczny** *nieszczęsny, zgubny, krytyczny, feralny*: Duma możniejszych i uciemnienie gminu przez nich była od wieków fatalną narodu naszego przywarą. Nar. Dzień F. 3. *zły, bezecny, brzydki, haniebnny, szkaradny, okropny, kaduczny, piekielny, nieprzyjemny, nieznosny*: Dobry, tylko ma jedną fatalną wadę. Michał jak najfatalniejszą dostawał kartę. Krasz. F. bruk, krój. 4. [F.] *ułomny*: Dziewucha ta je fatalna w krzyżu. <Łć. fatalis> .

Fatałach

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 01

Fatałach, a, lm. y (część. w lm.) pog. 1. *szmat' galgan, galganek, rupieć, szpargał*. 2. *drobnostka, drobiazg, fraszka*: Coś jest dziwnego w tych fatałachach, porównanych z wielkimi rzeczami tego świata. Słow. 3. w lm. *zgręzy, płatki pływające, farfocle*: Rosół nieczysty: pływają w nim jakieś fatałachy. 4. [Fatałachy a. Fajtałachy] *piosenki, śpiewki światowe*. Zdr. **Fatałaszek**. <Tur. battal = beczynny, próżny, skąd też Bajtałaszi>

□ Fatałacha

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 02

[Fatałacha, y, lm. y] *roztrzepana dziewczyna*. Por. Patałacha.

Fatałaszek

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 03

Fatałaszek, szka, lm. szki (część. w lm.) p. Fatałach: Zaczęła zapalać ś. do tych eleganckich fatałaszków. Bał.

Fatamorgana

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 04

Fatamorgana, y, blm. l. miraż sycylijski, złudzenie optyczne, polegające na ukazywaniu ś. w powietrzu wież, pałaców, kolumn. 2. wog. mamidło, miraż. 3. przen. odbicie ś. w myśli, w pamięci, w sercu: Dziś jeszcze, acz ułuda fatamorgany od tyłu już lat rozwiąła ś., czuję oszołomienie, gdy w myśli przebiegam czarowną ową dobę.
<Włos. fata morgana>

†Fatanie

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 05

†Fatanie, a, blm., czynność cz. Fatać.

[Fater

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 06

[Fater, tra, lm. trowie, Fatrowski, Faterak] dziec. ojciec: Chodźmy, ale jak ś. F. dowie? Por. **Fader.** <Nm. Vater>

[Faterak

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 07

[Faterak, a, lm. oy] p. Fater.

×Fatermerder

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 08

×Fatermerder, a, lm. y *wysoki kołnierzyk: Służąca prasowała do sztywności wykrochmalony półkoszulek i stojące fatermerdery. Bał. <Nm. Vatermörder dosł. = zabójca ojca>*

Fatersztul

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 09

Fatersztul, a, lm. e *krzesło poważne, wygodne, z poręczami i miękkim siedzeniem; fotel: Były tam szezlongi, fotele, kozetki, fatersztule, berżerki. Krasz. <Nm. Vaterstuhl>*

□Fatka

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 10

[Fatka, i, lm. i] p. Chwatka.

□Fatrowski

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 11

[Fatrowski, ego, lm. soy] p. Fater: Jak tylko twój F. ś. pokaże, zaraz ci krzykniemy. Kos.

Fatum

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 12

Fatum, w lp. nieod., lm. a, ów ni. *los, przeznaczenie, konieczność, fatalność, nieszczęście: Fata zrzędziły inaczej. Mał. Jakies F. ciąży nade mną. Złe F. = los wrogi, nieprzyjazny: Chociaż złych fatów raz ciężki wytrzymali. Wysz. <Łć. fatum>*

Fatyga

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 13

Fatyga, l, lm. l znużenie, zmęczenie, wysilek, utrudzenie; trud, łaskawie podjęty; usługa: Nie żałować fatygi. Bez fatygi znacznej ostatek drogi odprawił. Skar. Dać komu za fatygę. Odebrał za fatygę figę, a za posługę drugą. Prz. <Fr. fatigue>

Fatygant

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 14

Fatygant, a, lm. ol pog. i żart. mężczyzna na utrzymaniu u kobiet. <Fr. fatigant im. dosł. = utrudzający>

Fatygować**Fatygować się**t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 15
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Fatygować”

Fatygować, uje, ował narażać na fatygę, trudzić, męczyć, nużyć, wymagać czegoś od kogo, nie zważając, że go to utrudzi: O! ja pana fatyguję. Nle śmiem F. pana dalej. F. ś. trudzić ś., męczyć ś., zadawać sobie fatygę, podjąć trud; przybyć łaskawie: Chory fatyguje ś., chodząc. Pan ś. dla mnie fatygował! Napróżno ś. pan do mnie fatygował. <Łć. fatigare>

Fatygowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 16

Fatygowanie, a, blm., czynność cz. Fatygować.

Fatygowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 17

**Fatygowanie się, a ś., blm., czynność cz. Fa-
tygować ś.**

□**Fatynka**

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 18

[Fatynka, i, lm. i] p. Rap. <?>

†**Faud**

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 19

**† Faud, u, lm. y p. Fałda: Sposób, aby faudów
i żadnego pogniocenia w szatach znać nie było.
Haur. <p. Fałda>**

†**Fauda**

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. L, ak. 20

† Fauda, y, lm. y p. Fałda.

Faun

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 01

**Faun, a, lm. owie leśny bōżek rzymski. <Łć.
Faunus>**

Fauna

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 02

Fauna, y, blm. zool. ogół wszystkich a. pewnych gatunków zwierząt, zamieszkujących pewną okolicę kuli ziemskiej: F. Europy. <Z Łé. nazwa bóstwa ż. Fauna>

Faunista

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 03

Faunista, y, lm. ści badacz świata zwierzęcego, zoolog.

Faustyzm

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 04

Faustyzm, u, blm. charakter jakby Fausta. Słow. <Od imienia Faust, bohatera tragiedji Götthego>

×**Fautor**

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 05

×**Fautor, a**, lm. owie laskawca, życzliwy, protektor, popieracz, dobrodziej: Ma on w sądzie tym fautory. Troc. <Łé. fautor>

×**Fautorka**

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 06

×**Fautorka, i**, lm. i forma ż. od Fautor: Wielką ona fautorką nauk. L.

×Fawoni

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 07

×Fawoni, ego, blm. *wiatr zachodni, zefir*. <Łć.
Favonius>

Fawor

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 08

**Fawor, u, lm. y l. łaska, przychylność, sprzyja-
nie, życzliwość, wzgląd, protekcja, poparcie, wzię-
cie:** Kto ma F. u dworu, ten ma i zasługi. Opal.
Sędzia nie powinien ś. faworem unosić. 2. †i
[F.] a. [Fabor, Fafor] *wstążka (szczeg. u szyi),
tasiemka (u koszuli)*: Płacić mają od wstąg, od
faworów. Vol. Zdr. †Faworek, [Faworek]. <Łć.
favor>

Faworek

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 09

**Faworek, rka, lm. rkl l. rodzaj ciastka karnawa-
łowego, chróst, ×kreple. 2. †i [F.] p. Fawor:**
Bierzmy, duszyczko, z nowej mody wzorki, prze-
dajmy złoto, a kupmy faworki. Bratk. <Fr.
faveur>

×Faworka

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 10

×Faworka, l, lm. i p. Faworyta.

Faworować

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 11

Faworować, uje, ował p. Faworyzować: Sam nawet podstarości, faworowany przez pana generała podolskiego i dziedzica miasteczka, z respektem był dla Ormianina niemalym. Rol. <p. Fawor>

Faworowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 12

Faworowanie, a, blm., czynność cz. Faworować.

Faworyciki

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 13

Faworyoiki, ów, blp. p. Faworyty: Dwa małe F. Prus.

Faworyt

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 14

Faworyt, a, lm. ol 1. ulubieniec, pieszczoszek, gagatek, powiernik; kochanek: F. królewski. F. matki. Poznać z miny zuchwałej służę faworyta. Kras. Hrabia Essex był faworytem królowej Elżbiety. 2. przen. rzecz ulubiona, np. taniec ulubiony a. muzyka do niego: Woła, żeby mu faworyta zagrać. Czart. A. 3. w lm. a. [Chaworyty] zarost na policzkach, baki, bakiembardy, bokobrody: Mężczyzna z angielskimi faworytami. Zdr. Faworytek. <Fr. favori>

Faworyta

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 15

Faworyta, y, lm. y forma ż. od **Faworyt**; **×Faworka**: F. matki, królowej. Margrabina de Pompadour była faworytą Ludwika XV (= *kochanką*). Zdr. **Faworytka**. <Fr. favorite>

Faworytalny

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 16

Faworytalny, Faworytny *ulubiony*: **Faworytalno** narzędzie. Prus. Na biedę mi i moją faworytalną mnzykę odbierają. Krasz.

Faworytek

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 17

Faworytek, tka, lm. tkowie p. **Faworyt**.

Faworytka

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 18

Faworytka, i, lm. i p. **Faworyta**.

Faworytki

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 19

Faworytki, ów, blp. p. Fawory'y: Z angiolskio-mi faworytkami, które mu ś. dopiero zagęszczać zaczynały. Bał.

Faworytny

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 20

**Faworytny p. Faworytalny: Mój pies F. żeby
nie miał być chwytny! Mick.**

Faworyty

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 21

**Faworyty, ów, blp. p. Faworyt. Zdr. Faworytki,
Faworyciki.**

Faworytyzm

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 22

**Faworytyzm, u, blm. *wpływ faworytów, ich po-
tęga, znaczenie: To było nadużycie, skutki fawo-
rytyzmu i wpływu familji. Ochoc.***

Faworyzacja

t. I (A-G), lit. F, str. 726, kol. P, ak. 23

**Faworyzacja, i, blm. p. Faworyzowanie. <fr.
favorisation>**

Faworyzować

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 01

**Faworyzować, uje, ował, Faworować *sprzyjać,
popierać, protegować, otaczać względami: Fawory-
zowana broda. Koch. <Fr. favoriser>***

Faworyzowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 02

Faworyzowanie, a, blm., Faworyzacja czynność cz. Faworyzować.

†**Fawować**

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 03

†**Fawować, uje, ował *faworyzować, sprzyjać, dobrze życzyć*: Żem ci w rytmie swym zapomniał F., proszę, nie racz ś. stąd na mnie frasować. Rak. <Łć. favere>**

†**Fawowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 04

†**Fawowanie, a, blm., czynność cz. Fawować.**

1. Faza

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 05

1. Faza, y, lm. y 1. astr. odmiana księżyca, Merkurego i Wenery. 2. elektrot. różnica między momentami najwyższego napięcia i siły prądu, wyrażona w jednostkach obwodu koła. 3. fiz. różny stopień rozwoju, różny stan zjawisk perjodycznie wracających: Falą nazywamy odległość, na której cząstki drgającego ciała pozostają jednocześnie we wszystkich fazach jednego drgnięcia. 4. przen. wejście w odmienne położenie, odmiana, zmiana, zwrot, kolej, stadium, stan: Przez dziwne fazy przechodziło jego życie. Uczucie przeszło w fazę spokojniejszą. Ludzkość w swym rozwoju umysłowym przechodzi przez trzy główne fazy czyli stany. Str. <Gr. fásis>

2. Faza

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 06

2. Faza, y, lm. y l. intr. ścięcie b zegu okładki ozdobnej. 2. stol.: Zebrać kant na fazę = na półokrągło. 3. zdń. p. Bonia. <Fr. face, przez usta Nm.; por. Fasetka>

×Fazan

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 07

×Fazan, a, lm. y p. Bażant. <Nm. Fasan, z Gr. fasianós, skąd też Bażant>

Fazenda

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 08

Fazenda, y, lm. y plantacja kawy w Brazylii: Zaprasza mnie, abym go odwiedził w jego fazendzie. Chełm. <Pg. fazenda (=llp. hacienda) dosł. = zagroda wiejska>

Fazender

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 09

Fazender, a, lm. rzy a. owie właściciel fazendy, plantator kawy w Brazylii: Bogaty F. z San-Paulo. Chełm. <Pg. fazendeiro = gospodarz>

Fazeta

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 10

Fazeta, y, lm. y noż. część grzbietu ostrza noża, zebrana na cienko. <Fr. facette, przez usta Nm.; por. Fasetka>

†Fazjan

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 11

**†Fazjan, a, lm. y p. Bażant: Czy boisz ś.
o swoją kapustę, gdy fazjany i kuropatwy na-
stępują? Skar. <p. Fazan i Bażant>**

†Fazjoli

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 12

†Fazjoli nieod. p. Fasola.

□Fazol

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 13

**[Fazol, a, lm. e] l. p. Fasola. 2. żart. mały
chłopiec.**

Fazować

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 14

**Fazować, uje, owal l. bud. i stol. zbierać kanty
na fazę. 2. intr. ścinać brzegi ozdobnej okładki.
<p. 2. Faza>**

Fazowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 15

**Fazowanie, a, blm., czynność cz. Fazować: F.,
zastosowane do belek, ma kształt żłobień go-
tyckiej architektury średniowiecznej.**

□ Fafa

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 16

**[Fafa, y, lm. y] szczutek, prztyczek (w nos).
<por. Finfa>**

Fafel

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 17

**Fafel, fla, lm. fle, Fonfel 1. smark z nosa. 2.
a. [Fefel] smarkacz, dzieciuch, berbeć, szmermel,
pędrak: Cicho bądź, nie napieraj ś., fąflu jeden!
F. nieznośny. <Zap. Fr. fanfan = dziecina>**

□ Fąfoła

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 18

**[Fąfoła, y, lm. y] 1. kawał, płat (np. śniegu):
Co to za duże fąfoły padają! 2. lata, szmat
(u sukni podartej).**

□ Fąfonić

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 19

[Fąfonió, i, il] bzdzieć. <Dźwn.>

□ Fąfrac

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 20

**[Fąfrac, a, al] nadymać ś., grymasić, in. [fon fry
robić a. stroić].**

Fąfry

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. L, ak. 21

Fąfry, ów, blp. p. Fonfry: Gdyby paniczowi jakie F. przyszły do głowy, to od czegoż ko-bierzec i plecionka boćkowska? Rzew. Hę! ga-daj bo no szczerze i bez fąfrów. Krasz. [F. ro-bić a. stroić] p. **Fąfrać.** <Może w związku z Fanfaron>

Fątel

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 01

Fątel, tla, lm. tle *klapa w pompie, wentyl.*
<Z Fr. ventil, przez wymawianie Nm.>

[F]cieć

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 02

[Fcieć, fce, fciał] p. **Chcieć.** <CHOT>

Fe!

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 03

Fe! I. a. Pfe!, Fil, Fuj!, Pfuj!, ×Fa!, †Pfa!, †Pfy!, †Pil, †P'! w. obrzydzenia, wstrętu, na-gany = *tfu! be! bwe! bla!*: Fe! jaka to brzydota. Fe! a to kto słyszał tak robić? A fe do kata! Boh. Fe panno, chcesz iść za mąż, a nie umiesz nie. 2. przysłówkowo = *wstyd!, hańba!, nieładnie!, brzyd-kol, do obrzydliwości!, aż strach!:* Tak go zerznę, że aż fe! Była ciekawą, że aż fe! Szewcowi pochlebstwami tak podkadzał, że aż fe! Fred. A. <Fr. fi, Nm. pfui i t. p.>

†Feberka

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 04

†Feberka, i, lm. i p. Febra: Urodę jedna F. odmieni. Skar.

×Feberny

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 05

×Feberny p. Febrowy.

Feblik

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 06

Feblik, a, lm. i słabość, skłonność: Flirtowała go, zresztą miała do niego F. Prus. <Fr. faible m.>

Febra

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 07

Febra, y, lm. y, [Frebra, Frybra, Chrybra] 1. lek.: a) p. Gorączka. b) p. Zimnica: Trzęsie ś., jak w febrze. Febrę stracić, zgubić. Żeby go F. porwała! L. 2. przen. dreszcz, drżączka, mrowie, ciarki; wstręt: Aż go F. zatrzęsała ze strachu. F. mię brała, gdym go obaczyła. L. 3. przen. namiętność, pasja: Twój brat ma kosztowną febrę machin i inwencji. Krasz. 4. a. Skwinanoja myśl. zapalenie gardła u psa. Zdr. †Feberka, †Febreczka. <Łć. febris>

†Febreczka

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 08

†Febreczka, i, lm. i p. Febra: Nędznego człowieka lada F. porazi. Wuj.

Febrowy

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 09

Febrowy, Febryczny, ×Feborny przym. od Febra, zimniczy.

×Februar

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 10

×Februar, a, lm. y luty. <Łć. february>

×Februarjowy

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 11

×Februarjowy lutowy: Roczki februarjowe.

×Febrująca

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 12

×Febrująca, ej, lm. e forma ż. od Februjący.

×Februjący

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 13

×Februjący, ego, lm. y człowiek mający napad zimnicy. <p. Febra>

Febryczny

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 14

Febryczny p. Febrowy.**Febrzystręt**

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 15

Febrzystręt, n, lm. y, Drzewo angustury bot. (galipea) rośl. z rodziny rutowatych. <Łć. febris = febra + Stręt >**Fecesa**

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 16

Fecesa, ów, blp. p. Fecesy.**Fecesowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 17

Fecesowy przym. od Fecesy a. Fecesa.**Fecesy**

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 18

Fecesy, ów, blp., Fecesa, Fekalja odchody, łajno, kał. <Łć. faex, lm. faeces >

Fechmistrz

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 19

Fechmistrz, a, lm. e a. owie p. Fechtmistrz:
 Pan Ranickei, wielki F., fechtował ś. gołą ręką
 z niewidzialnym przeciwnikiem. Sienk. Bayard,
 wyglądający na tuzinkowego fechmistrza. Kasz.
 <p. Fechtmistrz>

Fechmistrzowski
Po fechmistrzowskut. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 20
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Fechmistrzowski”

Fechmistrzowski przym. od **Fechmistrz. Po**
fechmistrzowsku jak fechmistrz: Stał twardo, po
 fechmistrzowsku chwytając cięcia i odskaku-
 jąc. Kaczk.

[F]echt

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 21

[Fecht, u, blm.] żebranina: Nie trzeba mi ś. że-
 braczyć (= biedować), kiedy mogę z fechtu żyć.
 Prz. <Z Nm. fechten = żebrać>

Fechtarski

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 22

Fechtarski przym. od **Fechtarsz:** Sztuka, sala
 fechtarska. Fechtarskie wykręty. Mick.

Fechtarsz

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 23

Fechtarsz, a, lm. e p. Fechtmistrz. <Nm. Fech-
ter = szermierz>

Fechtmistrz

t. I (A-G), lit. F, str. 727, kol. P, ak. 24

Fechtmistrz, a, lm. **o** a. **owie**, **Fechmistrz** **1.** *nauczyciel fechtunku*: Kto innych wybije i wyparuje z kroku, ten wart, żeby był fechtmistrem. Świt. **2.** a. **Fechtarz szermierz**: Ranił w pojedynku najsłynniejszego między kawalerami francuskiemi fechtmistra, księcia de Fremouille. Sienk. Padł gifrejter, F. najpierwszy z Moskalów. Mick. <Nm. Fechtmeister>

Fechtmistrzostwo

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 01

Fechtmistrzostwo, a, blm. *zajęcie, sztuka fechtmistrza, szermierstwo*.

Fechtmistrzowski

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 02

Fechtmistrzowski przym. od **Fechtmistrz**.

×Fechtować

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 03

×Fechtować, uje, ował p. **Fechtować** **ś**.

Fechtować się

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 04

Fechtować się, uje **ś**., ował **ś**., **×Fechtować**, **†Fektować**, **†Wechtować** *bronią robić, składać ś*., *szermować*: Pan Ranicki fechtował **ś**. gołą ręką z niewidzialnym przeciwnikiem. Sienk. <Nm. fechten>

×Fechtowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 05

×Fechtowanie, a, blm., czynność cz. Fechtować: Nauczyciel fechtowania w szkole wojskowej (= *fechtunku*).

Fechtowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 06

Fechtowanie się, a ś., blm., czynność cz. Fechtować ś.

Fechtunek

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 07

Fechtunek, nku, blm., Fechty sztuka fechtowania ś., szermierka, robienie bronią: Nauczyciel fechtunku. <Z Nm. fechten = szermować, fechtować ś.>

Fechtunkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 08

Fechtunkowy przym. od Fechtunek: Sala fechtunkowa. Narzędzia fechtunkowe.

Fechty

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 09

Fechty, ów, blp. 1. p. Fechtunek: Miejsce fechtów. 2. sztuki, *fortele przy fechtunku:* Dopilnowała, żeby ją fechtów uczył. Sienk. 3. [F.] *zł. sztuka, umiejętność.* <Z Nm. fechten = szermować, fechtować ś.>

Fecjał

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 10

Fecjał, a, lm. II kapłan rzymski, który w imieniu państwa wypowiadał wojnę i zawierał pokój. Przen.: F. wschodni, a. opowiedzenie wojny przez czausza tureckiego. Koch. <Łć. fetialis>

Feder

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 11

Feder, u, lm. y bud. p. Dusza. <Nm. Feder = pióro>

Federacja

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 12

Federacja, l, lm. e związek, połączenie, zjednoczenie, unja państw, ludów, prowincji a. miast z uwzględnieniem ich potrzeb odrębnych praw historycznych: F. narodowa. F. państw. <Łć. foederatio>

Federacyjny

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 13

Federacyjny przym. od Federacja; Federalny: Polacy przechowywali federacyjno-stanową formę społecznienia. T. K. Sejm F. Ustrój państwa F.

Federalista

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 14

Federalista, y, lm. *śoi zwolennik federalizmu: Federaliści amerykańscy (=zwolennicy unji północno-amerykańskiej). Federaliści austriacy (=stronnicy samorządu pojedynczych krajów). <Fr. fédéraliste>*

Federalizacja

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 15

Federalizacja, i, blm. *dążenie różnych miast, prowincji, ludów a. państw do zjednoczenia ś. na zasadach federalizmu: Po wyczerpaniu wszystkich prób federalizacji Niemcy zgodzą ś. z Madjarami odnośnie do Słowian. Śpas. <Z Fr. fédéraliser = federalizować>*

Federalizm

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 16

Federalizm, u, blm. *urządzenie państwowe, oparte na federacji. <Fr. fédéralisme>*

Federalny

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 17

Federalny p. Federacyjny: *Był przywiązany do rządu federalnego. Tarn. <Fr. fédéral>*

Federhauz

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 18

Federhauz, u, lm. *y zeg. bębenek, w którym mieści ś. sprężyna w zegarku. <Nm. Federhaus>*

Federholc

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 19

Federholc, u, lm. e *intr. listwa drewniana, w której osadzone są pióra, linjujące papier.* <Nm. Federholz>

Federkant

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 20

Federkant, u, lm. y *tap. przedni rząd sprężyn w siedzeniu, osobno usznurowany (=nie łączący ś. z innymi rzędami).* <Nm. Federkante>

Federkantowy

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 21

Federkantowy *tap. przym. od Federkant: Szpagat F. = szpagat średniej grubości, używany do federkantu.*

†Federkil

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 22

†Federkil, u, lm. e *część dęta pióra, pipa, pień, pióro samo bez pierza.* <Nm. Federkiel>

[ ]Federkomenda

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. L, ak. 23

[Federkomenda, y, lm. y] *wyprawa po pióra na kapelusze, urządzana daw. przez żołnierzy austriackich.* <Nm. Feder – pióro + Komenda>

×Federpusz

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 01

×Federpusz, u, lm. o herb a. kita, pióropusz na przyłbicy a. na szyszaku: Na nim F. ze łwich grzyw wity, powiewne trzęsąc najeży kity. Nar. Porwał go za federpusze. Kochan. Koń z federpuszem. Mącz. <Nm. Federbusch>

†Federpusznik

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 02

†Federpusznik, a, lm. oy szermierz. <p. Federpusz>

Federszyft

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 03

Federszyft, u, lm. y l. zwykle w lm. ślus. sztyfty kanciaste, na których utrzymuje ś. sprężyna zamkowa. 2. zeg. walec sprężynowy. <Nm. Federstift>

Federwajs

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 04

Federwajs, u, blm. ręk. p. Bieł. <Nm. Federweiss>

Federwinde

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 05

Federwinde nieod. zeg. korbka do zwijania sprężyny. <Nm. Federwinde>

□ Fedmarszał

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 06

[Fedmarszał, a, lm. owie] p. Feldmarszałek.

Fedrować

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 07

Fedrować, uje, ował 1. fortep. *naciskać auslezer do halkiellistwy* a. *odciągać daną część figury dla utrzymania figury w pewnym położeniu.* 2. *rzeź. ściągąć skórę z cieląt.* <Nm fördern>

□ Fedrować

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 08

[Fedrować, uje, ował, Fledrować] 1. *wspierać.* 2. *wydobywać z ziemi na powierzchnię (np. węgle).* 3. a. **[Fodrować]** *żądać.* <Z Nm. fordern = żądać>

Fedrowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 09

Fedrowanie, a, blm., czynność cz. Fedrować.

□ Fedrowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 10

[Fedrowanie, a, blm.] czynność cz. [Fedrować].

†Fedweresz

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 11

†Fedweresz, a, lm. owie żołnierz pieszy, piechur. Piotr. <Węg. fegyveres>

[]Fefa

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 12

[Fefa, y, lm. y] p. Fajka. Zdr. [Fefka, Fefeczka].

[]Fefeczka

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 13

[Fefeczka, l, lm. l] p. Fefa.

[]Fefer

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 14

[Fefer] w wyrażeniach: a) Dać komu feferu = dać pieprzu, dać nauczkę, napędzić strachu, przestraszyć: Wysłał ułanów, żeby tym Niemcom pludrom feferu dodać. Czajk. b) Fefra mieć = bać się, obawiać się. <Nm. Pfeffer dost. = pieprz>

[]Feferacenta

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 15

[Feferacenta, y, blm.] esencja pieprzowa, tinctura piperis albi. <Przekręcenie Nm. Pfefferensenz>

□ **Fefermenc**

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 16

[Fefermeno, u, blm.] p. Włatrówka. <Nm. Pfefferminze dosł. = mięta pieprzowa>

□ **Feferon**

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 17

[Feferon, u, lm. y] papryka. <Nm. Pfeffer = pieprz>

□ **Fefka**

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 18

[Fefka, i, lm. i] p. Fefa. <Nm. Pfeiffe>

Fejchtować

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 19

Fejchtować, uje, ował garb. p. Zwiłżyć. <Nm. feuchten>

Fejchtowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 20

Fejchtowanie, a, blm., czynność cz. Fejchtować.

□ **Fejda**

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 21

[Fejda, y, lm. y] w wyrażeniu: Kusa F. = dziewczynka, koza, szmermel, berbec, smarkula. <Z Nm. feuchten = moczyć ś., wilgocić>

†Fejdać

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 22

**† Fejdać, a, a! p. Fajdać: Nie pomogą rajce,
kiedy ś. F. zachce. Prz. <Nm. feuchten = mo-
czyć ś.>**

†Fejdanie

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 23

† Fejdanie, a, blm., czynność cz. Fejdać.

[]Fejer

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 24

**[Fejer, u, blm.] p. Fajer: Ma F. w głowie.
<Nm. Feuer>**

[]Fejeram

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 25

**[Fejeram, u, lm. y] godzina, w której kosiarze
przystają robić. <p. Fajerant>**

×Fejerka

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 26

× Fejerka, i, lm. i p. Fajerka.

×Fejerwerk

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 27

×Fejerwerk, u, lm. i p. Fajerwerk: Po wie-
 czerzy F., goście patrzą z sali, wpadł szmer-
 mel między gumna, stodoła ś. pali. Kras. <Nm.
 Feuerwerk>

×Fejerwerkier

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 28

×Fejerwerkier, a, lm. rzy l. p. Fajerwerkerz.
 2. woj. = Fajerwerkier.

×Fejerwernik

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 29

×Fejerwernik, a, lm. oy p. Fajerwerkerz.

[]Fejfka

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 30

[Fejfka, i, lm. i] p. Fajka.

[]Fejka

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 31

[Fejka, i, lm. i] p. Fajka.

Fejla

t. I (A-G), lit. F, str. 728, kol. P, ak. 32

Fejla, i, lm. e p. Fajla: F. półokrągła. <Nm
 Feile>

Fejleton

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 01

Fejleton, u, lm. y, Fejleton odcinek w czasopiśmie na powieść a. lekkie sprawozdanie. Zdr. Fejletonik. <Fr. feuilleton>

Fejletonik

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 02

Fejletonik, u, lm. i p. Fejleton: Fejletoniki historyczne.

Fejletonista

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 03

Fejletonista, sty, lm. ści, Fejletonista ten, co pisze fejletony, autor fejletonów.

Fejletonowy

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 04

Fejletonowy przym. od Fejleton: Ton F. Romanse fejletonowe.

†Fejn

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 05

†Fejn, u, blm. p. Fajn: Dziesięć talarów bitych z grzywny fejnu. Vol. <Nm. Fein(silber) dosł. = czyste (srebro)>

□Fejn

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 06

[Føjn] p. [Fajn].

×Fejngold

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 07

×Fejngold, u, blm. p. Fajngold. <Nm. Fein-
gold>

×Fejngolt

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 08

×Fejngolt, u, blm. p. Fajngold.

×Fejnguld

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 09

×Fejnguld, u, blm. p. Fajngold.

×Fejnować

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 10

×Fejnować, uje, ował l. p. Fajnować: Fejno-
wane monety. Świt. 2. przen. *cienkim, subtelnym,*
delikatnym czynić: Dowcipnie fejnowane bała-
muctwa. Pilch. <p. Fajnować>

×Fejnowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 11

×Fejnowanie, a, blm., czynność cz. Fejnować.

[ ]Fejnownica

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 12

[Føjnownica, y, l̩m. e] p. Fajnownica.

[ ]Fejnownik

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 13

[Føjnownik, a, l̩m. cy] p. Fajnownik.

[ ]Fejnowny

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 14

[Føjnowny] p. Fajnowny.

×Fejnzyłber

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 15

× Føjnzylber, bru, bl̩m. p. Fajnzylber. <Nm.
Feinsilber >

×Fejnzyłbr

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 16

× Føjnzylbr, u, bl̩m. p. Fajnzylber.

[ ]Fejtać

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 17

[Føjtać, a, ał] p. Fajdać.

Fekalja

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 18

**Fekalja, ów a. i, blp. p. Fecesy: Zbiorniki fe-
kalji. <Łé. faccalia lm. ni.>**

Fekalny

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 19

Fekalny przym. od Fekalja, kałowy.

×**Feks**

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 20

× Feks, u, lm. y p. Fəz.

[**Fekserować**

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 21

[Fekserować, uje, ował] p. Feksyrować.

[**Fekserowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 22

**[Fekserowanie, a, blm.] czynność cz. Feksero-
wać.**

[**Feksyrować**

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 23

**[Feksyrować, uje, ował, Fekserować] drwinko-
wać, kpić, wyśmiewać: Ty mnie nie feksyruj.
<Nm. vexiren>**

[ ] **Feksyrowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 24

[Feksyrowanie, a, blm.] czynność cz. Feksyrować.

† **Fektować**

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 25

† Fektować, uje, ował p. Fechtować ś.: Przeciwnik mój F. nie umiał. L. Fektuje ręką. L. (= macha, wywija). <p. Fechtować ś.>

† **Fektowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 26

† Fektowanie, a, blm., czynność cz. Fektować.

Fekulometr

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 27

Fekulometr, u, lm. y p. Mączkomierz. <Now. z Łć. faecula = mączka, drożdże + Gr. - métron = miara, - mierz>

Fel

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 28

Fel, u, blm. 1. koń. maść, kolor skóry: Dobiera konia do sierści, wzrostu, felu. Grzywa i ogon jednej maści z felem. Pol. Zaletą tej maści jest: wielka krew, silna więź, gładki fel. Pol. Kazali sobie wyprowadzać konie, decydowali o tym, czy miały F. lub nie miały felu. Kow. 2. kosz. fartuch skórzany, przymocowany do werbretu. <Nm. Fell dosł. = skóra>

1. [Fela

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 29

1. [Fela, i, lm. ɐ] błęd; wada: ułomność cielesna.
<Nm. Fehl, p. Feler>

2. [Fela

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 30

2. [Fela, i, lm. ɐ] deska do zabudowywania sufitów
w kopalniach węgla: Okładziny wąskie, cienkie
zowią górnicy felami. Łab. <Nm. Pfähle lm.
dosł. = pale>

[Felać

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 31

[Felać, a, aɪ] p. Felować: Chciwemu wszystko
felą.

[Felajz

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 32

[Felajz, u, lm. y] p. Felajza: On już F. pakuje.

[Felajza

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. L, ak. 33

[Felajza, y, lm. y, Felejza, Felejzen, Felejzun,
Felajz] torba skórzana podróżna, tłumoczek, zawi-
niątka, mantelzak, używany szczeg. przez wędrow-
nych czeladników; tornister żołnierski. <Nm. Fell-
eisen>

×Felbanka

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 01

× **Felbanka, i, lm. i p. Falbana:** W felbankach nowych, w ponsach tak ś. gnieźdźsisz śmiało? L. (o myszy).

[]Felbonować

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 02

[**Felbonować, uje, ował**] *zaliczyć, wydać, przeznaczyć, ekspensować, asygnować; wziąć na siebie zapłatę, koszt:* Na ową stypę tysiąc złotych z własnych funduszków felbonowałem. Byk. <?>

Felc

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 03

Felo, u, lm. e, Falo, Fals l. a. Rąbek, Grad-falo blach. *spojenie blach na dachach przez zawinięcie brzegu niższej w zagięcie wyższej:* Kryć dach na felce. **2. a. Nut, Wpust, Paz, Paza, Pazwa, Żłobek, Rowek** cies. i stol. *wrąb, nacięcie brzegów drzewa a. kamienia dla ściślejszego spajania:* Dać co na F. (=spoić brzegami). F. w futrze od drzwi a. okna (na pomieszczenie kitu) = *przyłga*. **3. intr. = a)** pasek papieru, *wklejony w miejsce brakującej kartki w książce. b)* pasek płótna, *łączący okładkę z forzecem*. **4. kow. rowek** w podkowie końskiej. **5. szczot.** *wkleśnięcie brzeżne deseczki od szczotki.* <Nm. Falz(e)>

[]Felcamer

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 04

[**Felcamer, a, lm. y**] *narzędzie kowalskie.* <Nm. Falzhammer>

Felcech

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 05

**Felcech, u, lm. y, Feldceoh pas, na którym wisi
palasz, pendent. <Nm. Feldzeichen>**

Felchubel

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 06

**Felchubel, bla, lm. ble (Følc-hubel) hebel do
robienia felców. <Nm. Falzhobel>**

Felcować

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 07

**Feloować, uje, owal, Falcować, Falsować 1.
blach. zaginać brzegi blach dla połączenia. 2.
cies. i stol. spajać na felc: F. deski. 3. druk.
i intr. składać arkusze w format wydawnictwa.
<Nm. falzen>**

Felcowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 08

Feloowanie, a, blm., czynność cz. Felcować.

Felcownik

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 09

Feloownik, a, lm. l p. Strug.

Felcowy

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 10

Feloowy przym. od Felo: Spójnia felcowa.

[ ] Felczar

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 11

[Felozar, a, lm. rzy] p. Felozer.

Felczer

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 12

**Felozer, a, lm. rzy, [Felozar, Felczerz, Førsiol, Flajcer, Flejoer, Flejoerz, Flejczur, Fyl-
ozer] wykonawca chirurgii niższej, cyrulik: †F.
chorągwianny, kompaniczny. F. wojskowy. Zdr.
Felozererek. <Nm. Feldscherer>**

Felczerek

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 13

**Felozererek, rka, lm. rkowie 1. p. Felczer. 2. n.
Felozerzyna *skromny, nierozgłośny felczer; kiepski
felczer.***

Felczerka

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 14

**Felozerka, i, lm. i 1. forma ż. od Felczer:
Kursa dla felczerek i akuszererek. 2. żona fel-
czera.**

Felczerować

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 15

**Felozerować, uje, ował *felczerstwem* 1. trudnić;
zastępować felczera: Felczerowałem nieraz w po-
trzebie. Kaczk.**

Felczerowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 16

**Felozerowanie, a, blm., czynność cz. Felozero-
wać.**

Felczerski

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 17

**Felczerski przym. od Felozer: Izba, szkoła fel-
czerska. Uczeń F.**

Felczerstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 18

Felozerstwo, a, blm. zawód *felczerów*, *cyrulictwo*.

×**Felczeryzm**

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 19

**× Felczeryzm, u, blm. *wplyw, powaga felczerów*,
zaufanie, którym s. cieszą felczerzy u publiczności:
Lekarze powstają na powszechnie panujący F.**

[]**Felczerz**

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 20

[Felczerz, a, lm. *e*] p. Felozer.

Felozerzyna

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 21

Felczerzyna, y, lm. *y* p. Felozererek.

Feldeajgmajster

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 22

Feldoajgmajster, tra, lm. trowie p. Feldcajmajster. <Nm. Feldzeugmeister>

Feldcajgmistrzostwo

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 23

Feldcajgmistrzostwo, a, lm. a, Feldoejgmistrzostwo, Feldcehmistrzostwo *godność feldcajmajstra: Bohaterskimi czynami dosięgł feldcajgmistrzostwa w służbie cesarzowej rzymskiej. Rzew.*

Feldcajmajster

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 24

Feldoajmajster, tra, lm. trowie, Feldoejmejster, Feldoajgmajster, Feldoejgmejster, Feldcehmistrz *główny naczelnik artylerji.*

Feldcech

t. I (A-G), lit. F, str. 729, kol. P, ak. 25

Feldceoh, u, lm. y p. Feloeoh: Zaręcza, ze książę da mu F. srebrny. Ochoc. <Nm. Feldzeichen>

Feldcehmistrz

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 01

Feldcehmistrz, a, lm. owie p. Feldcajmajster.

Feldcehmistrzostwo

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 02

**Feldcehmistrzostwo, a, lm. a p. Feldcajg-
mistrzostwo.**

Feldcejgmejster

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 03

**Feldcejgmejster, tra, lm. trowie p. Feldcajmaj-
ster.**

Feldcejgmistrzostwo

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 04

**Feldcejgmistrzostwo, a, lm. a p. Feldca'gmi-
s'rzostwo.**

Feldcejmejster

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 05

**Feldcejmejster, tra, lm. trowie p. Feldcajmaj-
ster.**

Feldfebel

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 06

**Feldfebel, bla, lm. blowie, × Feldwebel, × Fel-
febel, [Feldfeber, Felfeber, Felfel, Fcleber, Feld-
wajbel] woj. najstarszy z podoficerów w kompanji.
<Nm. Feldwe(i)bel>**

[ ] **Feldfeber**

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 07

[Feldfeber, bra a. bera, lm. browie] p. Feldfebel: Za pierwszym strzałem ubił feldfebera. Mick.

Feldfeblastwo

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 08

Feldfeblastwo, a, lm. a *stopień feldfebla.*

Feldfeblowski

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 09

Feldfeblowski przym. od Feldfebel.

Feldfeblówna

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 10

Feldfeblówna, y, lm. y *córka feldfebla.*

Feldflasza

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 11

Feldflasza, y, lm. o *manjerka, flaszka żołnierska, polowa, obozowa: Pisce znów o broń, feldflasze, namioty. T. K. <Nm. Feldflasche>*

Feldjegier

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 12

Feldjegier, gra, lm. growie goniec rządowy u Rosjan, rodzaj żandarma: Staruszkowie bledli, myśląc, że już nadjeżdża F. ze dzwonkiem. Mick. <Nm. Feldjäger>

[Feldmarszał

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 13

[Feldmarszał a lm. owie] p. Feldmarszałek.

Feldmarszałek

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 14

Feldmarszałek, lka, lm. lkowie, [Ferdmarszałek, Fertmarszał, Fertmarszałek, Felmarszał, Fedmarszał, Feldmarszał, Furmaszałek, Ercmarszałek, Fertman] woj. najwyższa ranga gieneralska w Rosji i Niemczech: Gienerał F. Wszedł napowrót w cesarską służbę jako F.-lejtant. Rzew. <Nm. Feldmarschall>

Feldmarszałkostwo

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 15

Feldmarszałkostwo, a l. lm. a urząd, godność feldmarszałka. 2. blm. feldmarszałek z żoną: Państwo F.

Feldmarszałkowa

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 16

Feldmarszałkowa, ej, lm. e żona feldmarszałka.

Feldmarszałkowski

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 17

Feldmarszałkowski przym. od **Feldmarszałek**.**Feldmarszałkówna**

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 18

Feldmarszałkówna, y, lm. y *córka feldmarszałka*.**Feldmyca**

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 19

Feldmyca, y, lm. o *czapka wojskowa*: Niechno pana brata wezmą w dyscyplinę niemiecką pod muszkiet i feldmycę. Łoż. <Nm. Feldmütze>**Feldspat**

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 20

Feldspat, u, lm. y, **Feldszpat**, **Spat** polny min. *nazwa ogólna niektórych minerałów, przedstawiających bezwodne krzemiany glinu i potasu a. sodu, a. krzemiany glinu i wapnia*. Gatunki: 1. F. alkaliczny: a) F. potażowy p. **Ortoklas** i **Mikroklin**; b) F. sodowy p. **Albit**. 2. F. sodowo-wapienny p. **Labrador**. 3. F. szklisty p. **Ortoklas**. 4. F. wapiennosodowy p. **Oligoklas** i **Andezyn**. 5. F. wapienny = **Anortyt**. <Nm. Feldspath>

Feldspatowy

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 21

Feldspatowy przym. od **Feldspat**: Mineral F. (– z *feldspatu złożony*). Skala feldspatowa (= *feldspat zawierająca*).

Feldszlanga

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 22

Feldszlanga, i, lm. i woj. *armata z XVI wieku, strzelająca kulami siedmofuntowej wagi*. Por. **Koluwryna**, **Smigownica**, **Wężownica**. < Nm. **Feldschlange** dosł. = wąż polowy >

Feldszpat

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 23

Feldszpat, u, lm. y min. p. **Feldspat**.

Feldszpatowy

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 24

Feldszpatowy przym. od **Feldszpat**.

Feldsztuki

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 25

Feldsztuki, uk, blp. *różne rodzaje muzyki wojskowej*: Sztabowy trębacz wszystkie F. powinien umieć grać. Goł. < Z Nm. **Feldstücke** dosł. = sztuka polowa, pochodowa >

Feldwach

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 26

**Feldwach, u, lm. y warta, placówka: Napadłszy
na nocny F., cały zniósł. T. K. <Nm. Feld-
wache>**

[Feldwajbel

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. L, ak. 27

**[Feldwajbel, bla, lm. ble a. blowie] p. Feld-
febel.**

×Feldwebel

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 01

**×Feldwebel, bla, lm. blowie p. Feldfebel: Za-
miast dwóch sierżantów pozostawiono jednego
feldwebla. Górs.**

[Feleber

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 02

[Feleber, bra, lm. brzy] p. Feldfebel.

[Felejza

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 03

[Felejza, y, lm. y] p. Felajza.

[Felejzen

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 04

[Felejzen, a, lm. y] p. Felajza.

□ **Felejzun**

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 05

[Felejzun, a, lm. y] p. Felajza.

Felek

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 06

Felek, lka, lm. lki myśl. *zając chytry, sprytny, nie fryc.* <Z imienia Feliks>

□ **Felement**

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 07

[Felement, u, lm. y] p. Fundament: Do felementu = do korzenia. <Zmieszanie Fundament + Element>

Feler

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 08

Feler, u, lm. y l. a. [Felor] = a) wada, uszkodzenie, skaza, defekt, ulomność, kalectwo: F. w sukni, w drzewie, w nodze. Koń z felerem. b) × i [F.] błąd, pomyłka, omyłka, usterka. 2. bil. nietrafienie bili granej; dotykanie palcami; dmuchanie; wstrząsanie bilardem: F. beztrafny = nietrafienie granej bili swoją. Zdr. Felerek. <Nm. Fehler>

Felerek

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 09

Felerek, rka, lm. rki p. Feler: Jest to F. łatwy do poprawienia. Orzesz.

[] **Felerny**

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 10

[Felerny] *wadliwy.*

Felerowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 11

Felerowaty, [Felowaty] *mający felery, pełen felerów.*

Felerowy

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 12

Felerowy przym. od **Feler**; *mający felery; wybrakowany, wysortowany: Towar F. (=brak).*

[] **Feleśny**

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 13

[Feleśny] p. **Faleszny**. < p. **Faleszny** >

× **Felfebel**

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 14

× **Felfebel**, **bla**, lm. **blowie** p. **Feldfebel**.

[] **Felfeber**

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 15

[Felfeber, bra, lm. brzy a. browie] p. **Feldfebel**.

□ Felfel

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 16

[Felfel, fla, lm. flowie] p. Feldfebel.

□ Felga

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 17

[Felga, i, lm. i, Falga) dzwono u kola wozowego.
<Nm. Felge>

Felicha

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 18

Felicha, y, lm. y zł. p. Filicha. Zdr. Fellszka.
<p. Filicha>

Felicjanka

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 19

Felicjanka, i, lm. i p. Kapucynka. <Od imie-
nia św. Feliksa>

Felicjański

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 20

Felicjański przym. od Felicjanka: Reguła feli-
cjańska.

!Felicytacja

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 21

!Felicytacja, i, lm. e życzenie szczęścia, powin-
szowanie. <Fr. félicitation>

[ ] **Felisz**

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 22

[Felisz, u, lm. ɐ] p. Folusz. < p. Folusz >

Feliszka

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 23

Feliszka, i, lm. i zł. p. Felicha.

Feliszkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 24

Feliszkowy zł. przym. od Feliszka, *chodzący w chustce*: Feliszkowa binia.

Feljant

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 25

Feljant, a, lm. ci członek pewnego klubu politycznego w czasie rewolucji francuskiej. < Fr. feuillant >

Feljantyn

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 26

Feljantyn, a, lm. i zakonnik reguły św. Bernarda. < Z Fr. feuillant >

Feljantynka

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 27

Feljantynka, i, lm. i zakonnica reguły św. Bernarda. < Fr. feuillantine >

Feljeton

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 28

Feljeton, u, lm. y p. Fejleton: Spotkali tam gazeciarzy, polujacych na feljetony. Krasz. Zdr. Feljetonik. <p. Feljeton>

Feljetonik

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 29

Feljetonik, u, lm. i p. Feljeton.

Feljetonista

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 30

Feljetonista, y, lm. ści p. Fejletonista.

Feljetonistycznie

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 31

Feljetonistycznie przys. od Feljetonistyczny: Powazne kwestje lubi traktowac troche F.

Feljetonistyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 32

Feljetonistyczny przym. od Feljetonista: Feljetonistyczne traktowanie przedmiotu.

Feljetonowo

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 33

Feljetonowo przys. od Feljetonowy: Pisać rzecz F. Spas. (=w sposób ulotny, niewyczerpujący).

Feljetonowy

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 34

Feljetonowy przym. od **Feljeton**: Styl, artyku-
lik F.

!Feljetować

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 35

!Feljetować, uję, ował *przewracać kartki książki
a. papierów, nie czytając, przerzucać książkę, pa-
piery, wertować.* <Fr. feuilleter>

!Feljetowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 36

!Feljetowanie, a, blm., czynność cz. **Feljetować**.

[Felka

t. I (A-G), lit. F, str. 730, kol. P, ak. 37

[Felka, i, lm. i] *ziemniak, kartofel.* <Ł (kar-
to)felka>

Fellach

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 01

Fellach, a, lm. owie, **Fellah** *wieśniak, rolnik
w Egipcie.* <Arab. fellah dosł.=rolnik, wieś-
niak>

Fellah

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 02

Fellah, a, lm. owie p. **Fellach**.

[ ] **Felmarszał**

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 03

[**Felmarszał, a, lm. owie**] p. **Feldmarszałek.****Felonja**

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 04

Felonja, i, lm. o praw. i. wiarołomstwo, zdrada, sprzeniewierzenie ś. w stosunkach lennych i w obowiązkach żołnierza. 2. (w Anglii) każde przestępstwo polityczne. <Fr. félonie, Sr. Łé. felonia >

Feloplastyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 05

Feloplastyczny przym. od. Feloplastyka: Model F. Płaskorzeźba feloplastyczna.

Feloplastyka

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 06

Feloplastyka, i, blm. sztuka wyrabiania figur z drzewa korkowego. <Now. z Gr. fellós = dąb korkowy + plastiké = rzeźbiarstwo, snycerstwo >

[ ] **Felor**

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 07

[**Felor, u, lm. y**] p. **Feler.**

[**Felować**

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 08

[Felować, uje, ował] 1. p. × Falować. 2. a. [Felać] brakować: Albo jemu co feluje? (=czy mu na czym zbywa?).

[**Felowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 09

[Felowanie, a, blm.] czynność cz. Felować.

[**Felowaty**

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 10

[Felowaty] p. Felerowaty.

[**Felowny**

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 11

[Felowny] wadliwy. <p. 1. Fela>

Felowy

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 12

**Felowy przym. od Fel: Odmiany i znaki felo-
we konia. Pol.**

Felpa

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 13

Felpa, y, lm. y, † Welp' tkanina jedwabna a. jedwabno-bawelniana, włochata, daw. używana do garniowania zimowych sukien kobiecych, dziś na kapelusze męskie: Od aksamitów, atlasów, kitajek, felp płaci ś. podatek. Vol. F. farbista, neapolitańska (w. XVII). <Włos. felpa>

×**Feltonek**

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 14

× Feltonek, nku, lm. nki żurnal: Przynoszą mu feltonki, widzi wszystkie mody. Niem. <Fr. feuilleton, p. Fejleton>

Felucha

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 15

Felucha, y, lm. y zł. p. Filioha. <p. Fili-cha>

×**Feluka**

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 16

× Feluka, i, lm. i maly okręt z wiosłami. <Włos. feluca, z Arab. fulk = statek>

Femiczny

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 17

Femiczny: Sąd F. = *średniowieczny trybunał tajemny, karzący śmiercią winowajców bogatych i możnych*: Sąd tajemny nazywał ś. jeszcze trybunałem femicznym. Mick. Żart.: W usposobieniu umysłu femicznym, kiedy głos przeczuć bardzo głośno gada trzykrotnym głosem: Biada! biada! biada! Słow. (= *podobnym do tego, jakie mieli skazani na śmierć przez sąd femiczny*). < Nm. Fe(h)me dosł. = kara, męki; Femgericht = sąd tajny >

Feministka

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 18

Feministka, i, lm. i zwolenniczka feminizmu: Patriotki sprawy niewieściej, inaczej zwane feministki. < Z Łć. femina = kobieta >

Femiściarz

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 19

Femiściarz, a, lm. o żart. zwolennik feminizmu. Prus.

Feminizm

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 20

Feminizm, u, blm. dążność do równouprawnienia kobiet z mężczyznami. < Z Łć. femina = kobieta >

†Femurały

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 21

†Femurały, ów, blp. p. Famurał.

Fen

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 22

Fen, u, blm. gie. *wiatr górski, ciepły, stojący ś. suchym z wilgotnego po przejściu przez góry.* <Nm. Fö(h)n >

Fena

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 23

Fena, y, lm. y *płaska strona młotka.* <Nm. Finne, Pinne >

Fenacetyna

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 24

Fenacetyna, y, blm., Acetfenetydyna apt. i chem. *związek chemiczny w postaci szaro-białego krystalicznego proszku.* <Now. z Gr. *faínesthai* = błyszczyć†Łć. *acetum* = ocet, kwas >

Fenakistoskop

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 25

Fenakistoskop, u, lm. y p. Stroboskop. <Now. z Gr. *faínesthai* = pokazywać ś. †-skopós = -wid >

Fenantren

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 26

Fenantren, u, blm. chem. węglowodór izomeryczny z antraceniem. <Now. z Gr. fainesthai = błyszczeć + anthrax = węgiel>

†Fendel

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. L, ak. 27 – str. 731, kol. P, ak. 01

†Fendel, dla, lm. dla 1. chorągiewka, proporczyk, znak: Ůmy knechtów pod stem fendlów

krocza. Stryjk. 2. drobny oddział jezdnych poń jednym znakiem: Fendle proporce wzgóre wzna-szają. Stryjk. <Nm. Fähndel>

†Fendrych

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 02

†Fendrych, a, lm. owie p. Fenrych.

[Feneg

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 03

[Feneg. a, lm. i] p. Fenig.

[Fenegryka

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 04

[Fenegryka, i, lm. i] p. Kozieradka. <p. Fen-grek>

Fenfaron

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 05

[Fenfaron, a, lm. y] p. Fanfaron.**Fenfaronka**

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 06

[Fenfaronka, i, lm. i] p. Fanfaronka.**Fengit**

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 07

**Fengit, u, lm. y min. p. Mika. <Now. z Gr.
féggos = blask>****Fengrek**

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 08

**Fengrek, u, lm. i bot. p. Kozieradka. <Łć.
foenum graecum dosł.=siano greckie>****Feniczek**

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 09

**Feniczek, ozka, lm. czki p. Fenik: Feniczka nie
znajdą. Ani feniczka nie wart.**

Fenig

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 10

Fenig, a, lm. i, Fenik, [Feneg, Fenyg] 1. drobna moneta niemieska: F. pruski. 2. przeni. najmniej-sza moneta, grosz, szeląg, złamany grosz, złamany szeląg: Nie wart feniga. Nie mam ani feniga. Zdr. Fenio. <Nm. Pfennig>

Fenik

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 11

Fenik, a, lm. i p. Fenig: Zapłacę co do fenika. Nie mam ani fenika. W sercu nie masz za F. dzielności. Zdr. Feniczek.

Fenikl

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 12

Fenikl, u, lm. o bot. p. Fankiel.

Fenikowy

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 13

Fenikowy przym. od Fenik, wartości fenika: My-dło fenikowe.

Feniks

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 14

Feniks, a 1. blm. ptak bajeczny, odradzający ś. ze swych popiołów. Przen.: Skonał rok stary; z jego popiołów wykwita F. nowy. Mick. 2. lm. y osoba a. rzecz rzadka, jedyna w swoim rodzaju, osobliwość, rarytas, fenomen. <Gr. Foenix>

Fenil

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 15

**Fenil, u, lm. o chem. rodnik, pozostajacy po od-
jęciu jednego atomu wodoru od benzolu. <Now:
z Gr. fainesthai = błyszczeć>**

Fenilen

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 16

**Fenilen, u, lm. y chem. rodnik dwuwartościowy,
C₆H₄. <p. Fenil>**

Feniljak

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 17

Feniljak, u, blm. chem. p. Anilina. <p. Fenil>

×Fenilowodór

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 18

×Fenilowodór, oru, blm. chem. p. Benzol.

Fenilowy

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 19

**Fenilowy przym. od Fenil: Alkohol, × kwas
F. p. Fenol.**

Fenio

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 20

**Fenio, a, lm. o p. Fenig: Ani grosza, ani ko-
piejki, ani fenia, ani złamanego szeląga. Zap.**

Fenjanin

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 21

Fenjanin, a, lm. anie *zwolennik fenjanizmu, radykalista irlandzki.* <Ang. Fenian, od nazwy dawnego wojownika Clt. Fi(o)nn>

Fenjanizm

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 22

Fenjanizm, u, blm. *zasady stronnictwa politycznego, mającego na celu wywalczenie Irlandczykom niezależności od Anglii.*

Fenjański

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 23

Fenjański przym. od **Fenjanin**: **Przywódcą F.**

Fenkiel

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 24

Fenkiel, klu, lm. kle bot. p. **Fankiel.**

×**Fenokaligrafja**

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 25

×**Fenokaligrafja, i, blm.** *sztuka wyuczenia ś. prędko pięknego pisanie.* <Now. z Gr. faínesthai = pokazywać ś.+Kaligrafja>

Fenol

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 26

Fenol, u, lm. e chem. l. a. **Oksybenzol**, **Karbol**, **Alkohol fenilowy**, × **Kwas fenilowy**, × **Kwas karbolowy** (i apt.) *produkt zastąpienia jednego atomu wodoru w benzolu przez hydroksyl, o silnym zapachu i palącym i ostrym smaku, używany jako środek dezynfekcyjny.* 2. wog. *produkt zastąpienia wodoru w pierścieniu aromatycznym węglowodorów przez hydroksyle.* < Now. z Gr. *faínesthai* = błyszczeć + Łć. *oleum* = olej >

Fenolowy

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 27

Fenolowy przym. od **Fenol**: **Połączenie fenolowe** z bizmutem. Nen.

Fenomen

t. I (A-G), lit. F, str. 731, kol. P, ak. 28 – str. 732, kol. L, ak. 01

Fenomen, u, lm. a a. y l. fil. = a) *zjawisko, objaw*: R., wszelki skutek przyrodzony w świecie zachodzący i wpadający w zmysły. Śniad. Po dwunastu godzinach ciągłych fenomenów cholerycznych, w rozmaite kiczunki ś. objawiających, nad wieczór prawie już bez zmysłów

leżałem. Krasin. (= *przypadłości, symptomów*). Ciekawo ten F. oglądałem z Czatyrdahu. Mick b) *podmiotowe odbicie rzeczywistości obiektywnej; pozor*: Umysł poznaje fenomeny, ale noumeny czyli rzeczy same w sobie są niepoznawalne. 2. *zjawisko nadzwyczajne, niebywałe, zadziwiające, rzecz wyjątkowa, osobliwość.* < Gr. *faínómenon* >

Fenomenalista

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 02

Fenomenalista, y, lm. *śoi z^oolennik, wyznawca fenomenalizmu.* <p. Fenomen>

Fenomenalistycznie

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 03

Fenomenalistycznie przys. od Fenomenalistyczny.

Fenomenalistyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 04

Fenomenalistyczny przym. od Fenomenalizm: Pogląd F. Filozofia fenomenalistyczna. Objawienie fenomenalistyczne.

Fenomenalizm

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 05

Fenomenalizm, u, blm. fil. *kierunek fil., uznający poznawalność tylko fenomenów a. sprowadzający byt do samych tylko fenomenów: F. subiektywny a. podmiotowy (= subiektywizm). F. obiektywny a. przedmiotowy.*

Fenomenalnie

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 06

Fenomenalnie przys. od Fenomenalny: Patrza-no mu w oczy z tym zdumieniem, z jakim przyglądają ś. F. monstrualnej roślinie. Krasz.

Fenomenalność

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 07

**Fenomenalność, i, blm. rz. od Fenomenalny.
Jeż.**

Fenomenalny

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 08

Fenomenalny przym. od **Fenomen**, *osobliwy, rzadki, niezwykle, niepospolity, niebywały, nadzwyczajny, wyjątkowy, dziwny, zadziwiający*: Była to jedna z tych istot fenomenalnych, które ś. rzadko spotyka na świecie. Krasz. F. apetyt. Krasz. <p. Fenomen>

Fenomenologicznie

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 09

Fenomenologioznie przys. od **Fenomenologiczny**.

Fenomenologiczny

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 10

Fenomenologiozny fil. 1. do *fenomenologii* należący 2. *zjawiskowy*.

Fenomenologia

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 11

Fenomenologia, i, blm. fil. 1. nauka o fenomenach, teoria doświadczenia wewnętrznego i zewnętrznego: F. ducha = nauka o rozwoju ducha, postępującego ku wiedzy bezwzględnej. F. świadomości moralnej = rozwój objawów moralności. 2. część jakiegokolwiek nauki, zajmująca ś. stroną zjawiskową przedmiotu. <Now. z Gr. *faínómenon* = zjawisko + -logía = nauka >

Fenon

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 12

Fenon, u, lm. y chem. aceton aromatyczny: Benzofenon. Acetofenon. <Now. z Gr. *faínesthai* = błyszczeć >

Fenowy

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 13

Fenowy przym. od Fen: Wiatr F.

†Fenrych

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 14

†Fenrych, a, lm. owie, †Fendrych chorąży. Przen. (w szachach): Pospołu z draby sieką i fenrycha tego tu wloką. Kochan. (= *giermka, laufra*). <Nm. *Fähnrich* = chorąży >

□ Fensterladka

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 15

[Fensterladka, l, lm. l] okiennica. <Nm. Fensterlade>

Fenta

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 16

Fenta, y, lm. y praw. podział pokrewieństwa na linę ojczystą i macierzystą, gdy niema krewnych zstępnych, a zbiegają ś. do spadku wstępni i boczni. <Fr. fente dosł. = szpara, szczelina>

□ Fenugrekum

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 17

[Fenugrekum nieod.] p. Kozieradka. <p. Fen-grek>

Feny

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 18

Feny, ów, blp. gie. osady na wysuszonych a. wypalonych torfowiskach niziny północno-niemieckiej. <Nm. Fenne>

□ Fenyg

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 19

[Fenyg, a, lm. l] p. Fenig.

Feod

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 20

Feod, u, lm. y, Feud, Feudum część emi, posiadana przez wasala na prawie lennym, lenno.
<Śr. Łć. feudum, z ġierm.>

Feodalizm

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 21

Feodalizm, u, blm., Feudallizm, Feodalność, Feodalność średniowieczny ustrój społeczny, mocą którego wasale podlegali zwierzchniej władzy panów, nadających im feody

Feodalizować

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. L, ak. 22

Feodalizować, uje, ował nadawać charakter feodalny: F. prywatne stosunki Rzymian.

Feodalizowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 01

Feodallizowanie, a, blm., czynność cz. Feodalizować.

Feodalnie

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 02

Feodalnie przys. od Feodalny.

Feodalność

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 03

Feodalność, i, blm. p. Feodalizm.**Feodalny**

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 04

Feodalny, Feudalny lenny, lenniczy: Prawo feodalne. < Sr. Łé. feudalis, p. Feod >**×Feodal**

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 05

× Feodal, a, lm. owie, × Feodal wasal, lennik.**[ ]Ferać**

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 06

[Ferać, a, ał, Fergać] (o ptaku) latać, fruwać. < Dźwn. >**†Feralis**

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 07

†Feralis, a, lm. y dzień żałobny, pogrzebowy, nieszczęsny, feralny: Jakiś na mnie dziś F. Ł. < Łé. feralis dosł. = śmiertelny >**Feralny**

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 08

Feralny, [Faralny] 1. † żałobny, pogrzebowy. 2. nieszczęsny, nieszczęśliwy, niepomyślny, fatalny Dzień F. < Łé. feralis = śmiertelny >

[]Feraży

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 09

[Feraży, ego, lm. owle] chorąży.

Ferbel

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 10

Ferbel, bla, blm. prow. nazwa gry hazardowej w karty, in. straszak: Zasedli do straszaka, którego w Galicji ferblem nazywają. Zdr. Ferbelek. <Zap. Nm. färbeln = w pewien sposób grać w karty>

Ferbelek

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 11

Ferbelek, lka, blm. p. Ferbel.

Fercentag

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 12

Fercentag, u, lm. i, Fircentag rzem. 1. czternaście dni pracy: Człowiek nie na to cały F. haruje, żeby potem płakał. 2. wypłata za tę pracę, obrachunek dwutygodniowy: Odebrać pieniądze na F. 3. czternaście dni obowiązkowej pracy u majstra, który wyzwolił: F. odbył u swego majstra sumiennie. Korz. <Z Nm. vierzehn Tage dosł. = czternaście dni, dwa tygodnie>

Ferdek

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 13

Ferdek, u, lm. i garb. skóra powozowa. <Nm. Verdeck>

Ferdeka

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 14

Ferdeka, i, lm. i fl. *pokład na statkach ładunkowych* (np. na berlince, gabarze i t. p.). <Z Nm. Verdeck>

Ferdekszan

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 15

Ferdekszan, u, lm. y pow. *listwa drewniana, używana przy naciąganiu skóry na budę powozową*. <Nm. Verdeckspann(ø)>

[Ferdmarszałek

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 16

[Ferdmarszałek, lka, lm. lkwie] p. Feldmarszałek.

[Ferdymanka

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 17

[Ferdymanka, i, lm. i] *dziewczyna, lubiąca stroje, modnisia*. <?>

×Ferecik

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 18

×Ferecik, u, lm. i p. Feret: F. od kapy księżej. <p. Feret>

□ **Ferecina**

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 19

**[Fereclna, y, lm. y] p. Ferecyna. <Ślc. fera-
čina, z Rum. ferecea>**

□ **Ferecyna**

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 20

[Ferecyna, y, lm. y, Ferecina] rodzaj paproci.

Feredźja

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 21

**Feredźja, i, lm. o zwierchnie ubranie tureckie,
podobne do szlafroka: Ukazała ś. w feredźji ko-
loru malinowego. Jeż. <Tur. fer(r)adže>**

† **Ferenc**

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 22

**† Fereno, a, lm. owło, † Ferens hołysz, golec:
Chudy F. Groch. <Zap. Węg. Ferenc = Franci-
szek>**

† **Ferendyna**

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 23

**† Ferendyna, y, lm. y rodzaj materji jedwabnej.
<Włos. ferrandina>**

†Ferens

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 24

†Ferens, a, lm. owle p. Fereno: Bezgroszni ferensowie, co gotowi łupić. Jag.

†Feret

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 25

†Feret, u, lm. y wypukła ozdoba metalowa na jakimkolwiek stroju, cętka, nakrapianie; sprzązka, kłanra, agrafa: Halsbanty złote z feretami srebrnymi. Bud. Na żony i dziewczki łańcuchów i bramów i feretów nakładać. Rozm. Pol. Zdr. X Fereck, †Feretek. <Fr. ferret(te)>

†Fereta

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 26

†Fereta, y, lm. y, [Fereta] p. Wereta. <p. Wereta>

†Feretek

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 27

†Feretek, tka, lm. tki p. Feret: Bieretek z feretkami. Rej.

[]Feretka

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 28

[Feretka, i, lm. i] kurtka, marynarka. <p. Wereta>

Feretron

t. I (A-G), lit. F, str. 732, kol. P, ak. 29 – str. 733, kol. L, ak. 01

Feretron, u, lm. y obraz święty w ramach a. statua na podstawie do obnoszenia na procesji, oł-

tarzyk ruchomy. Zdr. Feretronik. < Gr. fére- tron >

Feretronik

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 02

Feretronik, u, lm. i p. Feretron.

†Ferezja

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 03

† Ferezja, i, lm. e, [Ferezja, Ferezyjá] i. suknia zwierzchnia nieprzepasana: Woźnica nie chce w kożuchu baranim być widzianym, ale go ferezją z wierzchu okrywa. Star. Nie zgodzi ś. kurta z ferezją, ani kolet z kontuszem. Prz. 2. rodzaj ubioru kobiecego, kozaczynka. 3. f. dębowa, sosnowa = dawny sposób leczenia przymiotu: Już ś. bez cudzoziemskiej nie obejdzie choroby, bez lekarza i dębowej ferezji. Haur. Zdr. † Ferezyjka. < Tur. fer(r)adže, feredže, może z Gr. foresía = ubiór >

[Ferezyjá

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 04

[Ferezyjá, i, lm. e] p. Ferezja.

†Ferezyjka

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 05

†Ferezyjka, i, lm. i p. Ferezja.

□Ferfał

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 06

[Ferfał nieod., Farfał] przepadanie, zguha: Puścić ś. na F. (=na utratę mienia). Wszystko poszło na F. (=na przepadło). Ferfał! = przepadło! <Nm. Verfall>

□Fergać

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 07

[Fergać, a, al] p. Ferać. <Dźwn.>

Ferglajch

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 08

Ferglajch, u, lm. y przyjąć przez ogół czeladników świeżo wyzwolonego rzemieślnika za towarzysza. <Nm. Vergleich>

Ferglajchować
Ferglajchować sięt. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 09
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Ferglajchować”

Ferglajchować, uje, ował rzem. poddawać ferglajchowi: Starszym dla aspana jest majster i każdy z towarzyszków ferglajchowanych. Korz. F. ś. poddawać ś. ferglajchowi: Wyzwoleniec zaraz ś. ferglajchował. Korz.

Ferglajchowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 10

Ferglajchowanie, a, blm., czynność cz. Ferglajchować: Zespoleńie ś. z całym towarzystwem czeladzi, czyli F. Korz.

Ferglajchowy

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 11

Ferglajchowy przym. od Ferglajch: Pragnął uiścić opłatę ferglajchową. Korz.

×**Ferja**

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 12

× Ferja, i, lm. o p. Ferje.

Ferjalny

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 13

Ferjalny p. Feryjny. <Śr. Łć. ferialis>

□**Ferjały**

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 14

[Ferjały, ów, blp.] karanie, ćwiczenie, bity, ciągi. Sprawić komu F. <Śr. Łć. ferialis = święteczny ir.>

†Ferjarz

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 15

†Ferjarz, a, lm. o księga protokółów każdego posiedzenia sądu: W ferjarzu nietylko komparacje stron, ale i przytomność deputatów sędziów na każdej sesji pisane być mają. Vol. <Śr. Łć. feriarius>

Ferje

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 16

Ferje, i, blp., × Ferja czas wolny od pracy, wakacje: F. szkolne, sądowe. <Łć. feriae lm.>

†Ferjować

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 17

†Ferjować, uje, ował innej farby przymieszać: Różaną farbę F. blajgielem. Haur. <Zap. z Łć. variare = urozmaicać, przez Nm. variiren>

†Ferjowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 18

†Ferjowanie, a, blm., czynność cz. Ferjować.

Ferklajdunek

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 19

Ferklajdunek, nku, lm. nki, Ferklejdunek, × Ferklajdunk, × Ferklejdunk cies. listwa ramowa do przybicia naokoło drzwi a. okien, szalowanie. <Nm. Verkleidung>

×Ferkłajdunk

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 20

× **Ferkłajdunk, u, lm. i cies. p. Ferkłajdunek.**

Ferklejdunek

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 21

**Ferklejdunek, nku, lm. nki cies. p. Ferkłajdu-
nek.**

×Ferklejdunk

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 22

× **Ferklejdunk, u, lm. i cies. p. Ferkłajdunek.**

Ferlachówka

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 23

Ferlachówka, i, lm. i rodzaj strzelby myśliwskiej.

1. Ferm

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 24

**1. Ferm przys. ostro, silnie, mocno, wytrwale,
dobrze: Trzymaj ś. F.! nie daj ś. orznąć. <Fr.
ferme>**

2. Ferm

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 25

**2. Ferm, u, lm. y teatr. przystawka przez całą
szerokość sceny, dekoracja ustawiana z przystawek
na tle horyzontu. <Fr. ferme>**

1. Ferma

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 26

1. Ferma, y, lm. y, Farma małe gospodarstwo wiejskie, folwark, wydzierżawiona część ziemi: Wziął w dzierżawę skarbową fermę. <Ang. farm, Fr. ferme>

2. Ferma

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. L, ak. 27

2. Ferma, y, lm. y bud. wiązanie: F. dachowa, mostowa.

[] Fermament

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 01

[Fermament, u, lm. y] p. Firmament.

Ferman

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 02

Ferman, u, lm. y p. Firman.

Fermata

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 03

Fermata, y, lm. y muz. 1. znak , wyrażający zatrzymanie ś. na nucie a. pauzie wskazanej. 2. samo to zatrzymanie ś.: Autor opuścił fermatę na b. W ostatnim alegro mnóstwo jest fermat. <Włos. fermata>

Fermel

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 04

Fermel, mla, lm. mle piern. *kwiatek z wosku do ubierania świec.* <Zap. N.m., z Łé. forma>

Ferment

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 05

Ferment, u, lm. y l. a. Drożdżeń, Kisiel, XZa-
czyn chem. i piw. *materia organizowana a. nie-*
organizowana, powodująca fermentację. 2. blm.
fermentowanie, fermentacja. 3. blm. przen. czynnik,
pobudzający ludzi do myślenia i działania; wrze-
nie umysłów, niezadowolenie, niepokój: F. niezgo-
dy, umysłowy, polityczny. Wszystko, co „Nord“
napisał, jest bajką, wymyśloną dla podtrzymania
fermentu w krajach bałkańskich. DIALOG,
przeznaczony do sprawienia fermentu w duszy
jego. Kasz. Nauka poszła w las, przybrała strój
fałszu, zdrady i obłudy, nowy F. przybył nam.
Fred. A. <Łé. fermentum>

Fermentacja

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 06

Fermentacja, i, lm. e l. chem. *działanie che-*
miczne, spowodowane przez ferment: F. spirytuso-
wa, octowa, mleczna, masłowa, mannitowa a.
śluzowa, dzika a. pieniąca ś., zgniła, winna,
glicerynowa, garbnikowa, błotna, amonjakalna,
dolna, górna, przyływowa, odpływowa. 2. gorz.
i piw. p. Drożdżownia. 3. przen. wzburzenie, ruch,
podniecający do myślenia a. działania: W każdym
zakątku tego kraju zjawiała ś. F. naukowa. <Fr.
fermentation>

Fermentacyjny

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 07

Fermentacyjny przym. od **Fermentacja**: Grzybki fermentacyjne.

Fermentomierz

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 08

Fermentomierz, a, lm. o tech. *areometr do oznaczenia stopnia przefermentowania danego płynu.*
<Ferment+MIAR>

Fermentować

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 09

Fermentować, uje, ował 1. *ulegać fermentacji, robić, zarajać ś.*: Wina włoskie mało fermentują. Krup. 2. przen. *burzyć ś., szumieć, wrzeć, gotować ś., kipieć, niepokoić ś.*: Umysły fermentują. Jego życie młode za obfite, za wiele fermentujących cząstek zawierające, występowało często z krawędzi obywatelskiego porządku. Fred. A.
<Łć fermentare>

Fermentowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 10

Fermentowanie, a, blm., czynność cz. **Fermentować**.

Fermentowy

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 11

Fermentowy przym. od **Ferment**.

Fermer

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 12

Fermer, a, lm. rzy, Fermjer, Farmer w Anglii i w Ameryce właściciel a. dzierżawca fermy. < Ang. farmer >

Fermerski

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 13

Fermerski przym. od Fermer: Związek F. Partja fermerska.

Fermerstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 14

Fermerstwo, a, blm., Farmerstwo 1. zajęcie fermera, gospodarstwo fermerskie. 2. ogół fermerów: Drobne F. poczyną przebudzać ś. z bezczynności.

Fermjer

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 15

Fermjer, a, lm. rzy p. Fermer. < Fr. fermier >

Fermoar

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 16

Fermoar, u, lm. y p. Fermuar.

Fermoarka

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 17

Fermoarka, i, lm. i p. Fermuar.

□ **Fermoda**

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 18

[Fermoda, y, lm. y] p. Permoda: Upić ś., po-
tym spać, to już taka jego F. (= *zwyczaj, przy-
zwyczajenie, nałóg, natura*). Obydwie ś. ubierają
na jedną fermode (= *sposób, formę, modę*). <Z Łć.
per modum dosł. = przez sposób, przez zwyczaj>

Fermowy

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 19

Fermowy przym. od Ferma: Gospodarstwo fer-
mowe.

Fermuar

t. I (A-G), lit. F, str. 733, kol. P, ak. 20

**Fermuar, u, lm. y, Fermoar, Fermoarka zame-
czek, zapinka, klamerka u naszyjników, paciorków,
łańcuszków i t. p.** <Fr. fermoir>

□ **Fernal**

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 01

[Fernal, a, lm. e] p. l. Fornal.

□ **Fernambucki**

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 02

[Fernambucki] p. Fernambukowy: Drzewo fer-
nambuckie p. Fernambuk.

Fernambuk

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 03

Fernambuk, u l. lm. i a. Drzewo fernambukowe a. brazylijskie bot. (caesalpinia echinata) roś. z rodzaju brazyli. 2. blm. a. [Farnabuk, Farenborek, Drzewo fernambuckie] wióry z tego drzewa do farbowania używane, iu. brazylija, [drzewo czerwone]. <Fr. fernambouc, Nm. Fernambuk, od nazwy miasta w Brazylii Pernambuco>

Fernambukowy

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 04

Fernambukowy, [Fernambucki] przym. od Fernambuk; bot.: Drzewo fernambukowe p. Fernambuk.

Fernec

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 05

Fernec, u, blm. p. Fernek.

Fernefiks

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 06

Fernefiks, u, blm. p. Fernepiks. <p. Farnapiks>

Ferneki

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 07

Ferneki, u, blm., Fernec rodzaj kruchego burzty. <?>

Fernepiks

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 08

Fernepiks, u, blm., **Fernefiks**, **Fernepiksum**, **[Farnapiks]** używa ś. tylko w wyrażeniu: Dać a. zadać komu fernepiksu = dać ś. we znaki, zalać za skórę, sprawić bał, dać bobu, pieprzu, kurte skroić, sprawić łaźnię: Poczekaj-no, damy ci fernepiksul Krasz. Zadałeś im fernepiksu nieraz. Krasz. K. <p. Farnapiks>

Fernepiksum

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 09

Fernepiksum nieod. ni. I. p. **Fernepiks**. 2. lek, lekarstwo: Gotowa posłać jej jakiego F., i ona mnie przeżyje. Głiń.

Ferniak

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 10

Ferniak, a, lm. i zł. nos. <?>

[F]ernoga

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 11

[Fernoga, i, lm. i, **Fyrnóżka]** włóczęga. <?>

Ferocyjan

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 12

Ferocyjan, u, blm., **Żelazocyjan**, (w Galicji) **Zelasin** chem. rodnik, złożony z żelaza dwuwartościowego, węgla i azotu: Ferocyjanowodór. <Now. z Łć. ferrum = żelazo + Cyjan>

Ferotypja

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 13

Ferotypja, i, lm. o sztuka nadawania połysku fotografjom. <Now. z Łé. ferrum = żelazo + Gr. -typła = odbijanie>

Ferotypowy

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 14

Ferotypowy fot.: Plata ferotypowa = czarna blacha, służąca za kliszę do fotografji.

Ferować

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 15

Ferować, uje, ował i. (dok. i nied.) *postanowić, zatwierdzić, wydać, orzec:* F. wyrok. F. komu przysięgę. **2. nadać, ofiarować:** Król ferował wojewodzie starostwo owruckie. Rol. To, co posiadał, łaskawie mu było przez bogatą krewniaczkę ferowanym. Rol. <Łé. ferre>

Ferowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 16

Ferowanie, a, blm., czynność cz. Ferować.

×Ferpacht

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 17

×Ferpacht, u, lm. y arenda, dzierżawa, pieniądze za dzierżawę: Arcyksiążę ferpachtu pobiera rocznie piętnaście tysięcy reńskich. Rzew. <Z Nm. verpachten = wydzierżawiać>

□ Ferplac

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 18

[Ferplac, u, lm. e] *plac musztry.* <Nm. Wehrplatz>

Fersegung

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 19

Fersegung, u, lm. i teatr. p. Ferzegung.

Fersenkować

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 20

Fersenkować, uje, ował garb. p. Zatopić. <Nm. versenken>

Fersenkowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 21

Fersenkowanie, a, blm., czynność cz. Fersenkować.

Fersenkung

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 22

Fersenkung, u, lm. i teatr. p. Ferzegung. Dmusz., Żółkow.

□ Fersiol

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 23

[Fersiol, a, lm. y] p. Felczer.

Ferszledunek

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 24

Ferszledunek, nku, lm. nki pow. skórzana zasłona na koźle u faetonów drągowych. <Może z Nm. verschlagen = odgrodzić>

Ferszlupka

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 25

Ferszlupka, l, lm. l ucz. bicie, ciągi, łanie. <Zap. Nm. verschlupfen = wyśliznąć ś., wykręcić ś.>

Fersznit

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. L, ak. 26 – str. 734, kol. P, ak. 01

Fersznit, u, lm. y kip. mieszanie wina z innym gatunkiem wina a. z wodą, spirytusem dla otrzymania wina o pożądanym przymiotach: Żadna analiza nie objaśni kipra przy fersznicie win tak,

jak go objaśniały trzy zmysły: smak, powonienie, wzrok. <Nm. Verschnitt>

Fersznitować

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 02

Fersznitować, uje, ował kip. robić fersznit.

Fersznitowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 03

**Fersznitowanie, a, blm., czynność cz. Ferszni-
tować.**

□ **Ferszys**

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 04

**[Ferszys nieod.] odłączenie od koła koleżeńskie-
go: Pójść na F. Wziąć a. posadzić kogo na F.
<Nm. Verschiss>**

□ **Fert!**

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 05

**[Fert!, Fyrt!] naśladowanie szybkiego ruchu
nazewnątr, myk!: F. i wyrwał mu z rąk. <Dźwn.>**

Fertać
Fertać sięt. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 06
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Fertać”

**Fertać, a, al l. a. †Wartać czym = wiercić,
kręcić, obracać, szastać, kiwać, machać: Pies ferta
ogonem. 2. [Fértać] p. Fyrtać. F. ś., [Fir-
tać ś., Fyrtać ś.], †Wartać ś. wiercić ś., kręcić
ś., zwiąć ś., uwijać ś., obracać ś., szastać ś.:
Chłopiec jak żywe srebro, ferta ś., skacze. Fer-
ta ś., jak wrona na klepisku. Prz. Twa córka
między chłopcy ś. ferta. <Dźwn.>**

□ **Fertać**

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 07

[Fertać, a, al] grać na fujarce. Por. Fertawka.

□ **Fertag**

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 08

[Fertag, u, lm. i] p. Fertak.

□ **Fertak**

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 09

[Fertak, u, lm. i, Fertag] drabinka do odgradzania owiec. <Może Nm. Verdeck dosł. = pokład, pokrycie>

Fertalska

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 10

Fertalska, kie]. lm. kle forma ż. od Fertalski.

Fertalski

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 11

Fertalski, ego, lm. scy żart. ten, co spokojnie nie usiedzi, nie zagrzeje miejsca, kręci ś., kręcicki, krętalski, kręcielski. żywiec, fryga, wercipięta. <p. Fertać>

Fertanie

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 12

Fertanie, a, blm., czynność cz. Fertać.

Fertanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 13

Fertanie się, a ś., blm., czynność cz. Fertać ś.: Trzeba nam na tym baliku młodzieży dla fertania ś. L.

[Fertawka

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 14

[Fertawka, i, lm. i] *piszczalka z gałęzi, odartej z kory.* Por. **Fertać, Fertaczka.** <Dźwn.>

Fertigmacher

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 15

Fertigmacher, a, lm. rzy 1. *czcion. ten, co wykończa robotę na czysto.* 2. *fortep. pracownik, składający mechanizm fortepianu.* <Nm. **fertig** = gotowy + **Macher** = robiący>

[Fertki

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 16

[Fertki] *zwinny, zręczny, fertyczny.* <p. **Fertać**>

[Fertman

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 17

[Fertman, a, lm. i] p. **Feldmarszałek.** <Zmieszanie **Feldmarszałek** z **Hetman**>

□ **Fertmarszał**

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 18

[Fertmarszał, a, lm. owie] p. Feldmarszałek.

□ **Fertmarszałek**

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 19

[Fertmarszałek, lka, lm. lkowe] p. Feldmarszałek.

□ **Fert-mert**

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 20

[Fert-mert] aby zbyć: Robić co fert-mert.
<Dźwn.>

† **Ferton**

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 21

†Ferton, u, lm. y p. Wiardunek. <Śr. Łé.
ferto = czwarta część grzywny>

† **Fertować**

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 22

†Fertować, uje, ował p. Fartować.

† **Fertowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 23

†Fertowanie, a, blm., czynność cz. Fertować.

†Fertryngielt

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 24

†Fertryngielt, u, lm. y, †Fertrynkielt rzem.
pieniądze na przepicie, oplata za wypite: Ojciec
 (gospodny) więcej towarzyszowi żadnemu borgo-
 wać nie powinien, jeno szynk a F. Akta grodzkie
 (XV w.). <Nm. Vertrinkgeld>

†Fertrynkielt

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 25

†Fertrynkielt, u, lm. y rzem. p. Fertryngielt:
 Ust. cechu miechowników lubel. 1597.

[]Fertuna

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 26

[Fertuna, y, lm. y] p. Fortuna.

[]Fertu-pertu

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 27

[Fertu - pertu] p. Fyrtu - pyrtu.

[]Fertych

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 28

[Fertych] p. Fertyk. <Nm. fertig>

Fertycznie

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 29

Fertycznie przys. od **Fertyczny**: Zwykł **ś.** był **F.** na jednej nodze wykręcać. Krasz.

Fertyczność

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 30

Fertyczność, i, blm. rz. od **Fertyczny**.

Fertyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 31

Fertyczny i. a. † **Fartyczny**, † **Fortyczny** *zwinny, zręczny, zgrabny, żwawy, żywy, ożywiony, ruchliwy, chwacki, gracki, hoży, prędki*: **Fertyczna** dziewczyna. 2. [F.] *skończony, zrobiony*. <Nm. fertig>

[F]ertyk

t. I (A-G), lit. F, str. 734, kol. P, ak. 32 – str. 735, kol. L, ak. 01

[**Fertyk** nieod., **Fertych**] i. *skończony, załatwiony, zrobiony, gotowy*: Suknia już **F.** 2. *ten, który*

coś ukończył, gotowy: Jestem **F.** z tą pracą. <Nm. fertig>

□ Ferula

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 02

**[Ferula, i, lm. ɐ] 1. łyżka drewniana do miesza-
nia żetycy. 2. łopatka z deski, używana przy ro-
botach górniczych. <Łć. ferula>**

Ferula

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 03

**Ferula, y, lm. y różga; przen. dyscyplina, regu-
lamin, władza, powaga: Pójdziemy na starość do
szkół pod ferulę. Krasz. Wyemancypowany z pod
feruły szkolnej. Orzesz. <Łć. ferula>**

□ Ferwalter

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 04

**[Ferwalter, tra, lm. trzy] rzędca. <Nm. Ver-
walter>**

Ferwor

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 05

**Ferwor, u, blm. zapal, gorliwość, junakierja,
brawura: Wpadł w F. rozinowy. Glin. <Łć. fer-
vor>**

Ferycyjan

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 06

Ferycyjan, u, blm., **Nadżelazocyjan**, (w ǵaliej) **Nadżelasiń** chem. *rodnik złożony z żelaza trój- (sześć-) wartościowego, węgla i azotu*, $\text{Fe}(\text{C}_6\text{N}_6)^{\text{III}}$ a $\text{Fe}_2(\text{C}_{12}\text{N}_{12})^{\text{VI}}$: **Ferycyjanowódór** = $\text{Fe}(\text{C}_6\text{N}_6)\text{H}_3$ a. $\text{Fe}_2(\text{C}_{12}\text{N}_{12})\text{H}_6$. <Now. z Łć. ferrum = żelazo + Cyjan>

×**Feryczny**

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 07

× **Feryczny świąteczny**: Czy były to widowiska feryczne, czy rytualne ofiarnicze obrządku, odgaduń i spierają ś. uczeni. Wejs.

Feryjny

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 08

Feryjny, prow. **Ferjalny** przym. od **Ferje**, *wakacyjny*: Czas F. <Z Łć. feriae = ferje>

Feryk

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 09

Feryk, a, lm. *owle stopień wojskowy w Turcji, odpowiadający generałowi dywizji*. <Tur. ferik>

Ferykować

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 10

Ferykować, uje, *ował piek. zsować do siebie wsadzane w piec bochenki chleba, gdy już cokolwiek stwardnieją*. <Nm. verrücken>

Ferykowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 11

Ferykowanie, a, blm., czynność cz. Ferykować.

Ferzegung

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 12

Ferzegung, u, lm. i, (Fer-zegung), Fersegung, Fersenkung, Trap teatr. *ruchoma część podłogi scenicznej do zapadania.* <Nm. Versenkung>

Ferzenka

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 13

Ferzenka, i, lm. i (Fer-zenka) garb. p. Zatop. <Z Nm. versenken = pogrążyć, zatapiać>

Ferzenkiel

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 14

Ferzenkiel, kla, lm. kle (Fer-zenkiel) piecz. bor *do zbierania metalu około dziurki w kształt miseczki, w której ma być pomieścić lepek śrubki.* <Z Nm. versenken = pogrążyć, ukrywać>

Ferzenkować

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 15

Ferzenkować, uje, ował (Fer-zenkować) garb. p. Zatopić. <Nm. versenken>

Ferzenkowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 16

Ferzenkowanie, a, blm., (Fer-zenkowanie) czynność cz. Ferzenkować.

Fes

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 17

Fes niend. muz. *nuta f z bemolem, czyli obniżona o pół tonu, równająca ś. e (na narzędziach utemperowanych)*: Fes rzadko w utworach muzycznych ś. spotyka. <F muz. + -es = cecha bemoli>

[Fesia

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 18

[Fesia, i, lm. e] żart. *jaszczurka*. <Ze zdr. imienia Felicja>

1. Fest

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 19

1. Fest, u, lm. y l. a. Festyn, Festyna, × Festyń, × Festa *uroczystość, uczta, biesiada, zabawa, bal, bankiet, feta, biba*: Będziemy jutro na wielkim feście. Na F. kładzie ś. tylko kitka tak bogata. Mick. **2. prow.** *uroczystość parafjalna, np. konsekracja kościoła, odpust*. <Łé. festum>

2. Fest

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 20

2. Fest, u, lm. y duża festona.

1. [Fest

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 21

1. [Fest, Chwest] przym. *dziarski, grucki, zucho-
waty, jędrny, krzepki, mocny, silny*: F. chłopak. F.
dziewczyna. Trza brać wojsko F'. <Nm. fest>

2. [Fest

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 22

2. [Fest, Chwest] przys. *1. trwale, silnie, mocno,
krzepko, potężnie, fundamentalnie, jędrnie, dosko-
nale*: Dom F. zbudowany. Umiem dziś lekeję F.
F. Jaśka trzymała za rękę. **2. ściśle, dycht, tuż**:
F. jeden przy drugim siadajcie. <Nm. fest>

×Festa

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 23

× **Festa, y**, lm. **y** p. **1. Fest**: Widzieć ich po
jarmarkach i prywatnej feście. Pot.

Festiwal

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. L, ak. 24

Festiwal, u, lm. **e** *wielka uroczystość muzyczna*:
Pojechała po bilety na ów F. muzyczny. Krasz.
<Fr. Ang. festival>

Festmacher

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 01

Festmacher, a, lm. **y** fl. *gruba lina do uwięzy-
wania statku*, in. *o u m a*. <Z Nm. fest machen =
umocować>

Feston

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 02

Feston, u, lm. y *zwieszająca ś. malowniczo ozdoba z (naturalnych a. sztucznych) kwiatów, zieleni, owoców a. draperji: Festony nad bramą tryumfalną. F. w sukni, firankach, katafalku (=podpięcie, draperja). <Fr. feston>*

Festona

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 03

Festona, y, lm. y *półkolista część kwaterki między końcami prętów parasolki damskiej. <Fr. feston>*

Festunek

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 04

Festunek, nku, lm. nki, [Chwestunek] l. † i [F.] *forteca, twierdza, miejsce obronne, warownia, fort. 2. [F.] więzienie kryminalne, kryminal, ciupa, koza, prochownia: Póty kradł, póki go nie wsadzili do festunku. <Nm. Festung>*

Festyn

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 05

Festyn, u, lm. y p. l. Fest. <Fr. festin>

Festyna

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 06

Festyna, y, lm. y p. l. Fest.

Festynny

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 07

Festynny, Festynowy przym. od **Festyn, uroczysty, świąteczny**: Zatrąbią marsza festynnego. Słow.

Festynowy

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 08

Festynowy p. **Festynny**: Oczekuję dni festynowych. Krasin.

× **Festyń**

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 09

× **Festyń, a, lm. e** p. **I. Fest**: Goście i łowy, festynie. Pol. < p. Festyn >

Festyw

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 10

Festyw, u, lm. y *święto, uroczystość*: Biegała na festywy do kościołów cudami słynących. Orzesz. < Z Łć. festivus = uroczysty >

[ ] **Feśter**

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 11

[**Feśter, tra, lm. trzy**] p. **Forszter**.

1. Feta

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 12

1. Feta, y, lm. y uczta, bankiet, festyn. <Fr. fête>

2. Feta

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 13

2. Feta. y, lm. y, Fetka zł. porcja mięsa. <Może z Nm. fett = tłusty>

□ Feteciuch

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 14

[Feteciuch, a, lm. y] 1. strzępek, fręzla. 2. wstążka. 3. szmata, galgan. Por. Feteć. <p. Feteć>

□ Feteć

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 15

[Feteć, a a. i, lm. e], †Fetocja, †Fetoć 1. wstążka, kokarda; tasiemka czerwona: Starą dziewczko, kup se F. Prz. 2. galgan: Widać ci F. Fetecie = strzępki, fręzle. <Włos. fettuccia dosł. = skrawek, pasek>

Fetfa

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 16

Fetfa, y, lm. y, †Fetwa wyrok sądowy u Turków. <Tur. fétva, z Arab.>

Fetka

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 17

Fetka, i, lm. i zł. p. 2. Feta.†**Fetocja**

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 18

† **Fetocja, i, lm. e p. Feteć.**†**Fetoć**

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 19

† **Fetoć, a, lm. e p. Feteć.**×**Fetonić**

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 20

× **Fetonić, i, il fajdać, smrodzić, bździeć. <Z Łé foetor = smród >**×**Fetonienie**

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 21

× **Fetonienie, a, blm., czynność cz. Fetonić.****Fetor**

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 22

Fetor, u i. lm. y a. Fetór zapach przykry, smród, odór: F. zgnilizny. 2. [F. a. Fotor] blm. wilgoć w domu. Zdr. Fetorek. <Łé. foetor >

Fetorek

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 23

Fetorek, rka, lm. rki p. Fetor.**Fetorzenie**

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 24

Fetorzenie, a, blm., czynność cz. Fetorzyć.**Fetorzyć**

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 25

Fetorzyć, y, ył smrodzić. <Z Łć. foetor = smród>**Fetować**

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 26

Fetować, uje, ował raczyć, ugaszczać, podejmować. <Fr. fêter>**Fetowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 27

Fetowanie, a, blm., czynność cz. Fetować.**Fetór**

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 28

Fetór, oru, lm. ory p. Fetor.

†Fetwa

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 29

**†Fetwa, y lm. y p. Fetfa: Fetwę włoży osta-
teczną. Tw.**

Fetysz

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 30

**Fetysz, a, lm. e wyobrażenie bożka, bałwan.
<Fr. fétiche, z Pg. feitiço, to zaś z Łé. facti-
cius = zrobiony, sztuczny >**

Fetyszerski

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 31

**Fetyszerski p. Fetyszystyczny: Świątynia fe-
tyszerska.**

Fetyszysta

t. I (A-G), lit. F, str. 735, kol. P, ak. 32

**Fetyszysta, y, lm. ści wyznawca fetyszyzmu,
bałwochwalca: Obojętność religijna nie przeszką-
dza murzynowi, wyznającemu mahometanizm,
uważać fetyszystów za niższe istoty. Sienk. <p.
Fetysz >**

Fetyszystka

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 01

Fetyszystka, i, lm. i forma ż. od Fetyszysta.

Fetyszystyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 02

Fetyszystyczny 1. przym. od **Fetyszyzm**; **Fetyszerski** *bałwochwalczy*. 2. *urojony*: Poglądy fikcyjne czyli fetyszystyczne.

Fetyszyzm

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 03

Fetyszyzm, u, blm. *część boska, oddawana fetyszom, bałwochwalstwo*. <Fr. *fétichisme*>

Feud

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 04

Feud, u, lm. y p. **Feod**.

Feudalizm

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 05

Feudalizm, u, blm. p. **Feodalizm**.

Feudalnie

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 06

Feudalnie przys. od **Feudalny**.

Feudalność

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 07

Feudalność, i, blm. p. **Feodalizm**: Przesąd feudalności uważał jako hańbiące szlacheć pjaśtowanie wszelkiego urzędu administracyjnego. Rzew. <p. **Feod**>

Feudalny

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 08

Feudalny p. Feodalny: Rozprężenie feudalno-politycznych żywiołów. Szaj. System feudalno-wojskowy. Pan F.

×Feudał

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 09

× Feudał, a, lm. owie p. Feodał.

Feudatarjusz

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 10

Feudatarjusz, a, lm. o, Feudator wasal, lennik: Uznanie ś. Mieczysława feudatarjuszem miało miejsce w Poznaniu. Lel. <Śr. Łć. feudatarius>

Feudator

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 11

Feudator, a, lm. rzy a. owie p. Feudatarjusz: Dwór jego nie dawał wyobrażenia polskiego dworu, raczej zagranicznego udzielnego feudatora wieków średnich. Rzew. <Śr. Łć. feudator>

Feudum

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 12

Feudum, w lp. nieod., lm. a, ów p. Feod: Lennik, trzymający lenność czyli F., był niewolny. Lel. Urzędy poczynają ś. przemieniać na feuda. Lel. <p. Feod>

Fez

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 13

Fez, u, lm. y, Fezka, × Feks 1. nizki czerwony kolpaczek turecki z kutasem. 2. turecka wełniana mycka pod turbanem. <Fr. fez, od Arab. nazwy miasta marokańskiego Fas, Fes>

Feza

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 14

Feza, y, lm. y zł. noga. <Może Nm. Fuss = noga, a. Łć. pes = noga>

Fezka

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 15

Fezka, i, lm. i p. Fez.

!Fędesjeklowy

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 16

!Fędesjeklowy dotyczący końca XIX wieku, schyłkowy: Poezja fędesjeklowa. <Fr. fin de siècle dosł. = koniec wieku, stulecia>

[Fęfel

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 17

[Fęfel, fla, lm. fle] p. Fafel.

Fi!

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 18

Fi! l. p. Fe!: Fi! to godna zabawka dygnitarskiej córki. Mick. **2. Fi! fi!=w.** podziwu, pochwały = *fu! fu!, ho! ho!, oho!, no! no!* <Fr. fi>

†**Fiać**

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 19

†**Fiać, oje, a! chwiać.** Park. <Zam. Chwiać>

□**Fiączyć**

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 20

[Fiączyć, y, a!] *świstać:* Aze kule fiącą wele usów. <Dźwn.>

Fiberka

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 21

Fiberka, i, lm. i p. Fibra: Dla mnie każda najdrobniejsza F. przyjemności posiada właściwą sobie słodycz. Orzesz.

Fibra

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 22

Fibra, y, lm. y l. drobny, nitkowany twór organiczny, włókno. Przen.: Wszystkie fibry we mnie zadrżały. **2. elektrot. cienka płytka kauczuku rogowego, stanowiąca materiał izolacyjny.** Zdr. **Fiberka.** <Łć. fibra>

Fibroina

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 23

Fibroina, y, blm. tech. *ciężko organiczne, stanowiące główną część jedwabiu, przędzy pajęczej i gąbk.* <Now. z Łć. fibra = włókno>

Fibryn

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 24

Fibryn, u, blm. chem. *odmiana białka, z której są utworzone włókienka mięśni, in. włókienki zwierzęcy.* <Now. z Łć. fibra = włókno>

Fibula

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 25

Fibula, i, lm. o sprzążka: *Wczoraj jeszcze zapinałeś fibule chlamidy mojej. Krasień.* <Łć. fibula>

Fic

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 26

Fic tylko w wyrażeniu: *F. wygrał, F. przegrał = a. wygrał, a. przegrał, a. starosta, a. kapucyn.*

×**Fic**

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 27

× **Fio** w. oznaczający upadek = *fik, fajt*: *Koń zacznie brykać, a on F. z niego pod most. Boh.* <Dźwn.>

Fica

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. L, ak. 28

Fica, y, lm. ɐ zł. *noga*. <p. Ficać>□ **Ficać**

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 01

**[Ficać, a, al, Fyokać] *jikać, wierzgać, rzucać*
nogami (szczeg. o koniach i krowach). <Dźwn.>**□ **Ficanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 02

[Ficanie, a, blm.] czynność cz. Fioać.**Fichteanizm**

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 03

**Fichteanizm, u, blm., × Fichtjanizm fil. *filozofja*,
kierunek fil. Fichtego starszego. <Od nazwiska
filozofa Nm. Fichte>**× **Fichtjanizm**

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 04

× Fichtjanizm, u, blm. fil. p. Fichteanizm.× **Fichtjański**

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 05

**× Fichtjański fil. p. Flohtowski: *Filozofja ficht-
tjańska*.**

Fichtowski

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 06

**Fichtowski, ×Fichtjański fil. do kierunku Ficht-
tego starszego należący: System F.**

Ficlaus

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 07

**Ficlaus, a, lm. y, Ficlauz, [Bekas kurka, Bekas
mały] zool. (limnocryptes gallinula) ptak podka-
sały z rodziny bekasów. <Nm. Filzlaus dosł. =
pediculus pubis>**

Ficlauz

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 08

Ficlauz, a, lm. y zool. p. Ficlaus.

Ficować

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 09

**Ficować, uje, ował gór. ciągnąć wodę maszy-
ną a. konewkami. <?>**

□Ficówka

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 10

**[Ficówka, i, lm. i] szkopek. <Zap. zam. *Świé-
cówka = naczynie do robienia świec maczanych>**

×Ficygierna

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 11

× **Ficygierna, y, lm. y** *kobieta lubiąca ś. stroić, elegantka, strojnisia, kokietka.* <?>

[]Ficyk

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 12

[**Ficyk, a, lm. i**] *drobnostka, bagatela, rzecz nie mająca jeszcze nazwy.*

[]Ficyklajstor

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 13

[**Ficyklajster, tra, lm. try**] *fircyk.* <?>

Ficyt

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 14

Ficyt, u, blm. chem. p. Erytryt.

[]Ficzbin

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 15

[**Ficzbin, u, lm. y**] p. **Fiszbin.**

Fidebus

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 16

Fidebus, a, lm. y p. Fidybus.

Fideikomis

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 17

Fideikomis, u, lm. y praw. 1. zapis, obowiązujący kogoś do oddania całego spadku a. jego części osobie trzeciej. 2. spadek, powierzony komuś dla oddania trzeciej osobie, dziedzictwo przekazowe. 3. rodzaj pełnomocnictwa, zawierzenie zupełne. 4. majątek, przechodzący na starszego syna i nie podlegający obdłużeniu i sprzedaży, majorat. <Łć. fideicommissum >

Fideikomisarjusz

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 18

Fideikomisarjusz, a, lm. e praw. osoba, której dziedzictwo przekazano na zasadzie fideikomisu, dziedzic powierniczy, dziedzic obciążony, powiernictwobierca. <Łć. fideicommissarius >

Fideikomisowy

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 19

Fideikomisowy przym. od Fideikomis: Dotacja fideikomisowa w ziemi lub w dziedzicznej rencie.

Fidejusja

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 20

Fidejusja, i, lm. o praw. poręczenie, poręka, rękojemstwo. <Łć. fidejussio = poręka >

Fidejuszor

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 21

Fidejuszor, a, lm. rzy a. owie praw. poręczyciel. <Łé. fidejussor>

Fidejuszoryczny

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 22

Fidejuszoryczny praw. poręczony wiarą, wierzytelnością czyją, oparty na moralnym zapewnieniu.

×**Fidelis**

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 23

×**Fidelis, a, lm. y powiernik, zauszni, faworyt.** <Łé. fidelis = wierny>

×**Fideliska**

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 24

×**Fideliska, i, lm. I forma ż. od Fidelis: Usłuchała Algunda rady fideliski. Min.**

□**Fiderle**

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 25

[Fiderle, I, blp.] p. Kiderle: Panny fiderlami obwieszone. <p. Kiderle>

□ **Fidryganc**

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 26

[Fidryganc, a, lm. e] 1. n. [Fidrygans, Frydrygans] wiercipięta, kręcicki, wietrznik, latawiec, pędziwiatr, trzpiot, fircyk; pajac. 2. (w tańcu) niezwykły skok, sztuka, łamaniec: Wyprawiał różne wykrętasy, fidrygancø. <Może Nm. Firlefanż = 1) wiercipięta, 2) rodzaj tańca>

□ **Fidrygans**

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 27

[Fidrygans, a 1. lm. owie] p. Fidryganc. 2. [Fidrygansø, lm.] podrygi, ceregiele, dygi, ceremonje, mizdrzenie ś.

□ **Fidrygantka**

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 28

[Fidrygantka, i, lm. I] forma ż. od Fidryganc.

□ **Fidur**

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 29

[Fidur, a, lm. y] 1. oprawca psów, hycel. 2. człowiek skory do bójki. <Może z imienia Ukr. Fedir, Fedor>

Fidybus

t. I (A-G), lit. F, str. 736, kol. P, ak. 30 – str. 737, kol. L, ak. 01

Fidybus, a, lm. y, Fidebus, Filibus, Filipus zwi-tek papieru do zapalania fajki, papicrosa, cygara. <Jeżeli nie Fr. fil de bois = łuczywko, to może

**z Łć. fidibus dosł. = włernym (jakoby drukowany
niegdyś początek wezwania do fajczarni) >**

Fidziak

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 02

Fidziak, a, lm. i, Fidżak bot. owoc mięsisty, zawierający wiele pestkowców, właściwy drzewom figowym.

Fidżak

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 03

Fidżak, a, lm. i p. Figa.

[Fiedrować

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 04

**[Fiedrować, uje, owa!] p. Fedrować: Węgle F.
<Nm. fördern>**

[Fiedrowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 05

[Fiedrowanie, a, blm.] czynność cz. Fiedrować.

†Fierleje

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 06

† Fierleje, ów, blp. p. Firleje.

†Fierletka

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 07

†Fierletka, l, lm. i p. Firletka. Syr.

[]Fiertać się

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 08

[Fiertać się, a ś., ał ś.] *niepotrzebnie ś. kręcić.*
<Dźwn.>

[]Fierut

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 09

[Fierut] p. Chwierut.

[]Fierutać

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 10

[Fierutać, a, ał] p. Chwierutnąć.

[]Fierzgać

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 11

[Flerzgać, a, ał] p. Wierzgać.

[]Fif

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 12

[Fif, a, lm. y] *przebiegłość, sztuczka, figiel, wykręt: Fifa wypłata[^] (= oszukać). Kąseczek z fifem (= trochę podstępnie).* <Nm. Pfiff>

□ **Fifa**

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 13

[Fifa] w wyrażeniu: *Fite mieć = mieć figę z octem.*
 < ? >

□ **Fifak**

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 14

[Fifak, a, lm. i] *człowiek sprytny, dowcipny.*
 < Z Nm. pfiffig = sprytny >

1. □ **Fifich**

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 15

1. [Fifich nieod., Fifik] *1. kłamca. 2. człowiek chytry, przebiegły.* < Nm. pfiffig >

2. □ **Fifich**

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 16

2. [Fifich, Fifik] *przys. chytrze, przebiegle.*

□ **Fidelko**

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 17

[Fidelko, a, lm. a] *strój przesadny (szczeg. głowy).* Por. **Fidło.** < ? >

□ **Fidło**

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 18

[Fidło, a, lm a] *wietrznik, letkiewicz.* Por. **Fi-fidelko.** < ? Dźwn. >

[Fifik]

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 19

[Fifik] p. 1. i 2. Fifich.

1. [Fifrać]

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 20

**1. [Fifrać, a, ał] 1. brudzić, walać. 2. rozsma-
rouywać coś nieporządnie. <Czes. fifrati = bru-
dzić>**

2. [Fifrać]

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 21

2. [Fifrać, a, ał] mruczeć, mamrotać. <Dźwn.>

[Fifrak]

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 22

[Fifrak, a, l m. i] człowiek niewyraźnie mówiący.

[Fifranie]

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 23

[Fifranie, a, b l m.] czynność cz. 1. i 2. Fifrać.

[Fifrować]

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 24

**[Fifrować, uje, ował] 1. figlować, zbytkować. 2.
coire. <Może Nm. pfeffern dosł. = pieprzyć>**

□ **Fifrowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 25

[**Fifrowanie, a, blm.**] czynność cz. **Fifrować.**†**Fig**

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 26

†**Fig, u, lm. i p. Figa:** Będziecie jeść każdy s swej winnicy i s swego figu. B. Sz. Owo drzewo, co ś. zdało być figiem, było cierniem. Żarn.

Figa

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 27

Figa, i, lm. i, †Fig, †Fik i. b) t. = a) a. **Drzewo figowe** (ficus) roś. z rodziny chlebowcowatych. Gatunek: F. pospolita a. karyjska (f. carica). b) F. amerykańska p. Kaktus. c) F. indyjska p. Opuncja. d) F. morwowa a. egipska p. Figomorwa. e) F. rajska p. Banan. 2. **owoc drzewa figowego:** Późna rzecz szukać fig na głogu, a gruszek na wierzbie. Prz. Figi figami, motykę motyką zwać. Kosz. (=być prostytutką). Przen.: Fig ś. objadła. Troc. (=zaszła w ciążę). 3. **osoba a. rzecz mała, drobna:** Taka F., a rzuca ś. 4. **pewne złożenie palców ręki, okazujące odmowę:** Pokazać a. Xukazać komu figę = *nic mu nie dać, odprawić z kwitkiem, wykwitować*: Figę w kieszeni pokazywać (=grozić komu za oczy, kiwać palcem w bucie). Przen. *nic*: Dostaniesz figę. Figę wziąć (=pójść z niczym, z kwitkiem). Wążyć sobie co za figę. Wszystkie te rady on miał za figi. Chr. Będzie z tego F. [Śmieć ś. durniu, to dam gros; a nie, to figę w nos]. Prz. 5. w lm. a. †**Fizki** lek. (condylomata in ano) *sadzele bolesne w siedzeniu, szyszkowiny*. Urzęd. Zdr. †**Fizka**. <Z Łé. ficus przez Czes. a. Śr. Gnm. figa>

Figarnia

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 28

**Figarnia, l, lm. e, Figownia cieplarnia na
dziewa figowe. <p. Figa>**

Figaro

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. L, ak. 29

**Figaro, a l. lm. owie cyrulik, fryzjer. 2. lm.
a staniczek, wkładany na stanik, in. ż u a w k a.
<Od imienia cyrulika Hp. w komedji Beaumar-
chais'go „Cyrulik Sewilski“ i operze Mozarta>**

†Figatele

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 01

**†Figatele, i, blp. l. farsze, nudzienia; pulpety.
2. przen. rzeczy kruche, wátle, fraszki, bagatele,
figi: Dawniej zamki i miasto wałem obwodzone,
dziś F. tylko wystawiono. Bratk. <Włos. fega-
tello>**

Figi-migi

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 02

**Figi - migi p. Fik - mik: Figi-migi w jego gło-
wie. Fred. A. <Dźwn.>**

Figiel

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 03

Figiel, gla, lm. gle, [Chwigieli] l. a. × Figlas
psota, psikus, żart, koncept, krotchwila, blaznowa-
nie, pustota, w lm. zbytki: Robić, płać figle.
Psie figle go ś. trzymają. [Z figlów] = żartem.
2. sztuka, łamaniec, skok, sus: Wyuczył psa ty-
 siąca figlów. Małpa stroi figle. **3. sztuka ma-**
giczna: Co F., to grosz. Prz. F. migiel. Prz. 4.
F. a. F. mądrości = wybieg, fortel, wykręt, wymysł;
ir. przysłużenie ś., podstawienie stolka, nabawienie
kłopotu: Dopuścić ś. figla. Zdobyć ś. na F. 5.
a. Figlas ozdóbka dowcipna, dodatek dziwaczny,
ogonek fantastyczny (przy podpisie), zakręt, zakrę-
tas, wykręt, zawily deseń, w lm. esy-floresy: F.
malarski, snycerski. 6. bagatelka, drobnostka,
mały włos, ździebło, fraszka: O mały F. nie upad-
łem. Zdr. Figielek, † Figlik. < Zap. z Ags.
vîgle = wróżba, Śr. Dnm. wycheler = wróżbita;
Miklosch wywodzi z Śr. Łé. vigiliae = hałaśliwe
obchody nocne >

Figielek

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 04

Figielek, lka, lm. lki p. Figiel.

Figlanc

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 05

[Figlanc, a, lm. e] p. Figlarz.

Figlarczuk

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 06

**Figlarczuk, a, lm. i l. × mały figlarz, psotnik; błazenek. 2. bot. (diplacus) roś. z rodziny trędo-
wnikowatych.**

Figlarek

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 07

**Figlarek, rka, lm. rki bot. 1. (leucocarpus) roś.
z rodziny trędownikowatych. 2. p. Figlarz.**

Figlarka

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 08

Figlarka, i, lm. i forma ż. od Figlarz.

Figlarnie

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 09

Figlarnie przys. od Figlarny.

Figlarność

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 10

Figlarność, l, blm. rz. od Figlarny.

Figlarny

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 11

Figlarny, × Figlowny, × Figlarski *skłonny do figlów, zbytków, zbytny, żartobliwy; zabawny, pocieszny; filuterny*: Dziecko figlarne. F. kotek, uśmiech. Mina figlarna. Minka figlarnie-pokorna. Jeż.

× Figlarski

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 12

× Figlarski p. **Figlarny**.

Figlarstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 13

Figlarstwo, a, lm. a 1. *platanie figlów, zbytki, swawola, żarty*. 2. **× sztuki kuglarskie, kuglarstwo; wykręty**: Będiesz ś. wprawował przy mnie w gospodarstwo, odrzuciwszy te fochy i twoje F. Zwr. M.

Figlarz

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 14

Figlarz, a, lm. e 1. a. [**Figlanc, Figlimont, Figolas**] *ten, co figle płata, zbytnik, swawolnik, żartowniś, krotochwilnik, filut, psotnik*. 2. a. [**Figolas**] *pokazujący sztuki, kuglarz, pajac, błazen, trefniś, arlekin*. 3. *ten, na którego liczyć nie można, zwozdziel, matacz, szachraj*: Figlarze Pan Bóg karze. Prz. 4. a. **Miliślepek, Figlarek** bot. (mimulus) *roś. z rodziny trędownikowatych*. Zdr. **Figlarzyk**. <p. Figiel>

Figlarzyk

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 15

Figlarzyk, a, lm. i p. Figlarz.**Figlas**

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 16

Figlas, a, lm. y p. Figiel: Pamiętasz, świekrze, owe nadobne figlasy, kiedy ci ś. był dobył do okutej skrzyni? Tremb. Kobierzec bawił cudownością swoich arabeskowych figlasów. Deo. Korowaj ubierają w rozmaite figlasy z ciasta.

†Figlik

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 17

†Figlik, a, lm. i l. p. Figiel. 2. w lm. zbiór wierszy anegdotycznych, fraszki.

[Figlimont

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 18

[Figlimont, a, lm. y a. ci] p. Figlarz.**Figlować**

t. I (A-G), lit. F, str. 737, kol. P, ak. 19

Figlować, uje, ował platać figle, dokazywać, zbytkować, swawolić, żartować, psocić: Nie figluj, bo sfiglujesz. Prz. F. z kobietą = *zabawiać ś. z nią*, *baraszkować, gzić ś., przewracać ś.:* Trochę za szalenie z damą figlował tak, że aż podłoga ś. trzęsła. <p. Figiel>

Figlowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 01

Figlowanie, a, blm., czynność cz. Figlować.

×**Figlownie**

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 02

× **Figlownie przys. od Figlowny.**

×**Figlowny**

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 03

× **Figlowny p. Figlarny: Nie niemasz figlowniejszego od chytrości, którą od przybycia twego narabiasz. Troc.**

Figment

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 04

Figment, u, lm. y a. a zmyślenie, wymysł: Jego figmenta nieświadomych długo uwodzić nie mogły. Lel. <Łć. figmentum>

Fig-mig

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 05

Fig-mig p. Fik-mik: Życie, tajemnica, fig-mig, i skończyło ś., jak świeczkę zgasił. Krasz. <Dźwn.>

†**Figojadek**

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 06

† **Figojadek, dka, lm. dki bot. p. Przypołudnik.**

Figojadka

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 07

Figojadka, i, lm. i bot. bł. p. Przypołudnik.
<Figa+JAD>

Figojadowy

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 08

Figojadowy przym. od Figojadka. Bobr.

[Figo]las

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 09

[Figo]las, a, lm. y] p. Figlarz.

[Figo]lek

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 10

[Figo]lek, lka, lm. lki] koziolek: Figołka zrobić
= wyrócić koziołka. <Dźwn., por. Fikać>

[Figo]luszek

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 11

[Figo]luszek, szka, lm. szki] *ździerlatka* (alauda cristata). <?>

Figomorwa

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 12

Figomorwa, y, lm. y, Figa morwowa a. egipska,
Sykomor, Syk, Karwia bot. (ficus sycomorus) rośl.,
gatunek figi. <Figa+Morwa>

Figowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 13

Figowaty podobny do figi.**Figowiec**

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 14

**Figowiec, wca, lm. wce bot. p. Melonowiec.
< p. Figa >****Figownia**

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 15

Figownia, i, lm. e p. Figarnia. Goł.**†Figownica**

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 16

**†Figownica, y, lm. e ogród figowy: Oliwnice
wasze i figownice pożerała gąsienica. Wuj.****Figownik**

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 17

**Figownik, a i. lm. i ogród figowy: Przeminęli
strażnicę, F. wysoko-przewiewny. Ml. 2. †lm.
cy ogrodnik, hodujący figi. Kn., Bobr.**

Figowy

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 18

Figowy przym. od **Figa**: Ogród **F.** **Figowe** wino. Bobr. **F.** kolor. Bobr. Ser **F.** (= *wyrabiany z fig, migdałów, orzechów, pistacji i korzeni*). ×**F.** ogrodnik. Kn., Bobr. (= *hodujący figi*). Bot.: Drzewo figowe p. **Figa**.

Figówka

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 19

Figówka, i, lm. i l. rodzaj gruszki. 2. rodzaj cykorji: A toż kawa: sama cykorja i to **F.**! Zap. 3. bot. p. Przypoludnik. 4. lek. (*sycosis*) *długotrwałe cierpienie skorne w miejscach włosiem porośniętych, szczeg. na podbródka*. <p. **Figa**>

Figuchna

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 20

Figuchna, y, lm. y rzecz drobna; *figa* = *mała osóbką*.

†**Figulowany**

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 21

† **Figulowany** p. **Figulowy**: Rola figulowana. Op.

†**Figulowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 22

† **Figulowy**, † **Figulowany** *garncarski*: Rola figulowa. Op. <Z Łć. *figulus* = *garncarz*>

Figura

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. L, ak. 23 – str. 738, kol. P, ak. 01

Figura, y, lm. y l. postać zewnętrzna, kształt, wygląd, forma: F. ziemi. **2. wyobrażenie, posąg, statua, lalka, manekin:** F. na obrazie. F. z wosku, marmuru. **3. krzyż przy drodze, przy wsi, pasja, pasyjka, męka Pańska, Boża męka:** Procesja dziś pójdzie do figury. Modli ś. pod figurą, a ma diabła za skórą. Prz. Żyd cię nawet nie uszanuje, jak przed figurą czapki nie zdejmiesz. Prz. On tylko figurze nie winien. Prz. (= jest zadłużony po uszy). **4. zarys osoby, jej kontury, masa kształtu osoby, postać, osobnik, indywiduum, człowiek:** Co tam za figury siedzą? Ukazała mi ś. w ciemności jakaś F. **5. osobistość, persona, osoba; znacząca osoba, dostojnik, dygnitarz, pan, pani:** Ma ś. za wielką figurę. F. urzędowa. Znaczna F. na dworze królewskim. Śmieszna, zabawna F. F. na parawan. Prz. (= śmieszna). Poważna F., a w łokciu dziura. Prz. **6. postać w utworze literackim:** Figury mitologii grecko-rzymskiej, zszarzane w poezji klasycznej. Chm. **7. postawa, powierzchowność, budowa, skład ciała; pas, kibić, talja, stan, wcięcie w pasie:** Mieć niezgrabną figurę. Suknia do figury (= obcista, wcieta). Chodzić do figury (= bez zwierzchniego okrycia). **8. obraz, symbol, alegoria,**

postać symboliczna, alegoryczna, wyobrażenie, oznaka, typ: Mówić pod figurą. Baranek wielkanocny był figurą Eucharystji. Abel był figurą Chrystusa Pana. 9. część tańca: Figury kontredansa, mazura. 10. (w grze szachowej) jeden z kamieni prócz pieszków. 11. sposób, tryb życia: Figurę stroić, prowadzić, figurą nadrabiać = powierzchownie imponować. Chce większą nad stan figurę prowadzić. 12. wzór: Czyniąc tą figurą. Kłós. (=robiąc podług tego wzoru). 13. fil. postać sylogizmu a. wniosku: F. sylogistyczna. Logika rozróżnia cztery figury wniosku. 14. fortep. system szczegółów, stanowiących mechanizm, za pomocą którego młotek uderza przez pociśnięcie klawisza: Figury są źle ustawione. 15. karc. = a) w wincie: każda z pięciu najstarszych kart atutowych, honor. b) wog. król, dama a. walet. 16. mat. = a) nazwa ogólna układu punktów, linii, powierzchni i t. p.: F. płaska, prostokreślna, wielokątna, wielościenna. b) cyfra, szczeg. znacząca: A takich figur jest dziewięć, któremi ś. wszelka liczba wymawia. Kłós. 17. muz. = a) kontrapunktowe rozłożenie większej nuty na drobniejsze, celem urozmaicenia i ożywienia utworu: X Figurą idący. Kn. (=melodyjny). X Ta muzyka figurą idzie. Troc. X Figurą śpiewam. Kn. (=melodyjnie). b) muzyka kościelna: Nabożeństwo bez figury. Anna Jagielonka. 18. ret. przenośnia, postać krasomówska. 19. zł. piętro. Zdr. Figurka, Figureczka, Figuryńka. <Łć. figura>

Figuracja

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. P, ak. 02

Figuracja, i, lm. *o* i. *×* *nadawanie figury, formy, kształtu, kształtowanie.* 2. muz. = a) *urozmaicenie dłuższej nuty obok niej leżącymi krótszemi.* b) *łamanie a. kruszenie akordu na co do trwania krótsze, a w skład jego wchodzące dźwięki.* <Łć. *figurat- tio*>

Figuralnie

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. P, ak. 03

Figuralnie przys. od **Figuralny**: *Eklezjastyk to przepowiedział F. Bals.*

Figuralność

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. P, ak. 04

Figuralność, i, blm. rz. od **Figuralny**.

Figuralny

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. P, ak. 05

Figuralny i. a. *Figuryczny postaciowy, obrazowy, pod figurą ukryty, alegoryczny, symboliczny, zagadkowy: Styl F.* 2. muz. *używający figur muzycznych: Śpiew, kontrapunkt F., wog. muzyka figuralna = urozmaicenie melodji użyciem nut zamiennych a. przechodnich: Dawny śpiew kościelny nie uciekał ś. do środków figuralnych, czyli do figuracji.* <Łć. *figuralis*>

†Figurał

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. P, ak. 06

†Figurał, u, blm. *muzyka świecka, figuralna, urozmaicona figuracją.* <Z Łć. *figuralis* = figuralny>

Figurant

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. P, ak. 07

Figurant, a, lm. ci 1. mężczyzna, mający piękną, okazałą figurę; człowiek o wyglądzie okazałym, eleganckim: Wyjednywał sobie kredyt w którym sklepie ormiańskim, pożyczał szat na figuranta przez czas konkurencji i pierwszych dni po ślubie. Skarb. 2. gór. *pomocnik markszarderji, używany w czasie pomiarów kopalni.* 3. teatr. aktor, występujący w rolach niemych, statysta, kompars; aktor, grywający małe role, ale wyglądający okazale; baletnik, tańczący w grupach, nie solo. <Łć. *figurans*, 2 pp. *figurantis*>

Figurantka

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. P, ak. 08

Figurantka, i, lm. i forma ż. od Figurant: Stara szabla, F. tylko honorowa, bo jej nigdy z pochwy nie wyjął właściciel. Rol.

Figurarz

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. P, ak. 09

Figurarz, a, lm. o 1. × ten, co robi figury z gipsu, sztukator, rzeźbiarz. 2. †ten, co figurycznie wszystko wyklada, przedstawia: Ci figurarze (kalwiniści) sakramenta jedno w figurę i w fantazję obracają. Wuj.

Figureczka

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. P, ak. 10

Figureczka, i, lm. i p. Figura.**Figurka**

t. I (A-G), lit. F, str. 738, kol. P, ak. 11

**Figurka, i, lm. i p. Figura: Zgrabna f. Figurki
porcelanowe.****[Figurny]**

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. L, ak. 01

[Figurny] mający zgrabną figurę.

Figurować**†Figurowany**

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. L, ak. 02
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Figurować”

Figurować, uje, ował I. a) *być figurantem na scenie*. b) *być obecnym przy czymś; brać udział, uczestniczyć*: W Wersalu był bal, na którym ś. znajdowałam i nawet figurowałam, bo należałam do sławnego kadryla. Rzew. 2. *mieć znaczenie, wzięcie*: F. na dworze. Bywam w salonach, ale tam niebardzo figuruję. Mick. 3. *udawać wielkiego, nadymać ś., imponować, paradować, zadawać szyku*: Chęć F. razem z panami. Czart. A. *Przebrać ś. gotowa, by tylko F.* Niech ino tak pan figuruje, to ś. tu będzie dobrze działało. Bliż. *Wszystko strwonił, na wielkim figurując świecie*. Mick. *Figurował w sukniach codziennych*. Czart. A. 4. *znajdować ś., zajmować miejsce, być umieszczonym*: Szyld figuruje. Nazwisko mego nieboszczyka jeszcze w księdze ludności figuruje. Dług w księdze figuruje. 5. *†wyobrażać, przedstawiać, malować*: Złego sługę malarze tak figurowali: pysk świni, wilecze uszy, psi ogon. Rej. 6. *†wyobrazić sobie, przedstawić sobie, wyimaginować*: Figuruj sobie tylko, jaką ja satysfakcję miałem. Orzesz. 7. *†pod figurą, alegorycznie, symbolicznie przedstawiać, wyobrażać, oznaczać*: Te rzeczy Izraelitom ś. stały, nas figurując. Leop. *†Figurowany im. pod figurą ukryty, alegoryczny*: Figurowany baranek Chrystus. Rej. *Taś jest archa figurowana, przez którą kościół od potopu potępienia jest wybawion.* Op. 8. *†figuralnie śpiewać*. <Łć. figurare>

Figurowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. L, ak. 03

Figurowanie, a, blm. 1. czynność ez. **Figuro-
wać**: Panowie ci bardziej myślą o figurowaniu,
jak o istotnej usłudze krajowej. L. 2. mier.
*oznaczenie na gruncie danej przestrzeni palikami
numerowanymi.*

†Figurowany

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. L, ak. 04

†Figurowany p. **Figurować**.

Figurycznie

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. L, ak. 05

Figurycznie przys. od **Figuryczny**: Tajemnice
Nowego Zakonu wyrażone są F. w Starym. Mówić F.

Figuryczność

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. L, ak. 06

Figuryczność, l, blm. rz. od **Figuryczny**.

Figuryczny

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. L, ak. 07

Figuryczny l. p. **Figuralny**: Między motywami
figurycznymi znajdujemy dwa obrazy. Kozł. 2.
w niewłaściwym znaczeniu użyty, przenośny. 3.
mat.: Liczby figuryczne = liczby pewnych szeregów
arytmetycznych, odpowiadające liczbom wierzchoł-
ków różnych figur geometrycznych.

Figuryнка

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. L, ak. 08

Figuryнка, i, lm. i p. Figura: Na skrzydłach portalu stoją figuryнки dwunastu apostołów. Miałem odrazę od tej sztucznej figuryнки. Krasz. Majestatycznie wyglądali przy trzpiotowatych i bez powagi figuryнкach wielkiego świata. Krasz. <Fr. figurine>

Figurzysta

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. L, ak. 09

Figurzysta, y, lm. ści biorący udział w muzyce figuralnej.

Figus

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. L, ak. 10

Figus, a, lm. y 1. p. Flkus. 2. Figusa dać = dać figę, odmówić. <Niby złączenie Figi>

Figusnać

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. L, ak. 11

[Figusnać, śnie, snął] fıknać: Koza figusła, wybiła mu ocy. <Dźwn., por. Fikać>

†Fiirk

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. L, ak. 12

†Fiirk, u, lm. i rodzaj podatku w ziemiach krzyżackich. Herb. <Z Nm. vier = cztery>

□ Fijałeczek

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. L, ak. 13

[Fijałeczek, ozka, lm. czki] p. Fijałek.

□ Fijałeczka

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. L, ak. 14

[Fijałeczka, i, lm. i] p. Fijałka.

Fijałek

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. L, ak. 15

Fijałek, lka, lm. lki 1. bot. p. Fijołek: Róża z fijałkiem. Mick. Wonią fijałków rozpojone powietrze. Krasiń. Ten o psie i pałkach, a ten o fijałkach. Prz. 2. myśl. = a) *ogon lisa*. b) a. *Fijołek koniec ogona lisiego*, in. *kiść*. Zdr. **[Fijałeczek]**.

† Fijałka

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. L, ak. 16

† Fijałka, l, lm. l i [Fijałka] p. Fijołek. Glosy z w. XV. Zdr. **[Fijałeczka]**.

Fijałkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 01

Fijałkowy 1. przym. od Fijałek. 2. fioletowy: Bujne kędziory, którym jakiś osobliwszy fijałkowo - karmazynowy sztuczny kolor nadawał. Byk.

†Fijank

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 02

† Fijank, u, lm. I p. Flank. <Włos. fianco>

[]Fijerka

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 03

[Fijerka, I, lm. I] *cztery grosze, czworak.* <Z Nm. vier = cztery>

Fiolet

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 04

Fiolet, u, lm. y a. Fiolet 1. barwa błękitna, zmieszana z czerwoną, kolor fioletowy. 2. chem. barwnik fioletowy: F. gienecjanowy, metylowy. 3. w lm. suknie biskupie. <Włos. violetto, Fr. violet, przez usta Nm.>

Fioletowawo

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 05

Fioletowawo przys. od Fioletowawy; Fioletowawo.

Fioletowawy

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 06

Fioletowawy, Fioletowawy *wpadający w kolor fioletowy: Żyły czerwone i fioletowawe. Krasz.*

Fioletowo

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 07

Fioletowo przys. od **Fioletowy**; **Fioletowo**: **Za-**
barwiać F. Na **F.** p. **Fioletowy**.

Fioletowy

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 08

Fioletowy przym. od **Fiolet**; **Fioletowy** *fioletko-*
wy: **Kwarc F.** = *ametyst*. **Kolor F.** **Pomalować na**
fioletowo (= *na kolor F.*).

Fioł

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 09

Fioł, a, lm. y rub. *glupiec*. Reym. <?>

× **Fioł**

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 10

× **Fioł**, a, lm. y p. **Fiołek**: W dziardynie (sta-
ły) rozmaryny, hizopy pachnące, fioły różnej
barwy, nardy woniejące. Mor. <Z Łć. *viola* =
fiołek, przez usta Nm.>

Fioleczek

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 11

Fioleczek, czka, lm. *ezkl* 1. p. **Fiołek**. 2. bot.
(*erpetion*) *roś*.

□ Fiolecza

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 12

[Fiolecza, i, lm. i] p. Fiołka.

Fiolek

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 13

Fiolek, lka, lm. lki, Fiolek l. a. × Fioł bot. =
 a) a. **Fiołek, †Fiołka, †Fiołka, [Fiołka, Fiołka, Chwiołek, Chwilka, Chwilek, Chwiołek, Chfiołek, Chwijalek, Chfiołek]** bot. (viola) roś. z rodziny *fiołkowatych* (i jej kwiat). Gatunki: F. dziki (v. canina); F. pachnący a. wonny, zwany Fiołkami męczurkami a. brunatnymi (viola odorata); F. trójkolorowy (v. tricolor), bardzo zmienny: α) odmiana ogrodowa, zwana Bratki, Braciszki, Brat z siostrą a. Brat i siostra; β) odmiana polna (arvensis), zwana u ludu Maślukami. b) F. alpejski p. Gdula. c) F. biały p. Gładyszek. d) Fiołki p. Podejrzon. e) Fiołki nocne p. Wieczornik. f) Fiołki żółte p. Łak. 2. przen.: Mieć w głowie fiołki a. [mieć fiołka] = mieć zielono, siano, zajaczka, bzika w głowie, być pomieszany na rozumie, dziwacznie myśleć. 3. daw. chłopiec utrzymywany i kształcony kosztem katedry, ubrany w szaty fiołkowe. 4. ucz. uczeń gimnazjum klasycznego. 5. [F.] = a) żandarm rosyjski. b) F. polny = goryczka (gentiana). 6. myśl. p. Fiołek. Zdr. Fioleczek. <łć. viola, przez Nm. Viole>

†Fiołka

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 14

†Fiołka, i, lm. i i [Fiołka] p. Fiolek. Zdr. [Fiolecza].

Fijolkowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 15

Fijolkowaty, Fijolkowy bot.: Rośliny fijołkowa-
te a. fijołkowe (violaceae) *rodzina przyrodzona*
roślin dwuliścieniowych.

Fijolkowo

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 16

Fijolkowo przys. od Fijolkowy: Irysy, pręgo-
wane F. Zap. Na F. p. **Fijolkowy.**

Fijolkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 17

Fijolkowy 1. przym. od Fijolek: Zapach F. Fi-
jołkowej woni otacza mnie morze. Uj. Krzaki
fijołkowe. Mick. Dziardyn F. Koch. (= ogród
z fijołkami). **2. koloru fijołków, fioletowy:** Oczy
fijołkowe. Na fijołkowo=*na kolor F.:* Pomalo-
wać na fijołkowo. **3. bot.:** a) Bisiorek F. p.
Bisiorek. b) [Kamienie fijołkowe] p. **Blsiorek.** c)
Korzeń F. p. **Kosaciec.** d) Rośliny fijołkowe p.
Fijolkowaty.

[Fijołowy]

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 18

[Fijołowy, Chwiałowy] fijołkowy.

[Fijoły]

t. I (A-G), lit. F, str. 739, kol. P, ak. 19

[Fijoły] nazwa wzoru na pisankach: Pisanki
w F. Por. **Fijolek.**

□ Fijorówka

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 01

[Fijorówka, i, lm. i, Fijórówka] sukmana z wyszyciem z tasiemek kolorowych, [fijorów].

□ Fijory

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 02

[Fijory, ów, blp.] wyszycie sukmany tasiemkami kolorowymi. <Włos. fiori lm. = kwiaty>

□ Fijórówka

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 03

[Fijórówka, i, lm. i] p. Fijorówka.

Fik!

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 04

Fik! w. 1. fajt!, brzdękl!, bęc!, pęc!, chlap!, hop!, buch!, skikl!: F. na ziemię. F. pałki z kobiałki. 2. szustl!, mykl!: F. z lasa, F. do lasa. Prz.

† Fik

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 05

† Fik, u, lm. i i. p. Figa. 2. wrzód w kiszce odchodowej. Ślesz. <Łć. ficus = figa, 2-e znaczenie przez podobieństwo postaci>

Fikacz

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 06

Fikacz, a, lm. 0 ten, co fika, skacze; fikalski, tancerz: Tak zwani fikacze i galopedy odeszli z kwaśnymi minami. Bał.

Fikać

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 07

Fikać, a, ał 1. p. Fiknąć. 2. żart. tańczyć.
<Dźwn.>

Fikalski

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 08

Fikalski, ego, lm. soy wytrzymały, zawzięty tancerz; tancerz jakby z rzemiosła.

[Fika-mika]

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 09

[Fika-mika] p. Fik-mik.

Fikanie

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 10

Fikanie, a, blm., czynność cz. Fikać: Uważał, że F. nogami to może i ładne, ale bardzo głupie. Kos. (=taniec).

Fikant

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 11

[Fikant, a, lm. ci] *lekkoduch, trzpio.*

Fikcja

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 12

Fikoja, i, lm. e i. fil. = a) (i posp.) *wymysł, urojenie, zmyślenie, pojęcie urojone, wytwór fantazji a. wyobraźni, któremu nic nie odpowiada w rzeczywistości: Toż dopiero F. i upór kamienny! Krasień. b) przedmiot, byt urojony, przypuszczalnie pomyślany, w celu objaśnienia pewnej kategorii zjawisk: Eter jest fikcją fizykalną. 2. praw. przypuszczenie na mocy prawa istnienia pewnej okoliczności: Fikcją prawną jest zasada, że nikt nieznanomością prawa tłumaczyć ś. nie może. <Łć. fictio>*

Fikcyjnie

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 13

Fikcyjnie przys. od **Fikcyjny.**

Fikcyjność

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 14

Fikcyjność, i, blm. rz. od Fikcyjny.

Fikcyjny

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 15

Fikcyjny *zmyślony, urojony, w charakterze fikcji pomyślany, przypuszczalny, hipotetyczny, nieistniejący*: Czynniki F. Pojęcie fikcyjne. Wystąpił do sądu o uznanie aktu za F. <p. Fikcja>

Fik-miki

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 16

Fik-miki p. **Fik-mik**.

Fik-mik

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 17

Fik-mik 1. a. **Fig-mig, Fiki-miki, Figi-migi, Flg-miki, Fikum-mikum** = a) przys. *krętu-wętu, tere-fere, wykrętem, tumaniać oczy, szachrując*: Wszystko fik-mik za nic. b) rz. *fortel, wykręt, matactwo, szachrajstwo, tumanienie oczu*: Teraz wszystko na fik-mik. 2. [F. a. **Fiku-miku, Fika-mika, Fiku-piku**] *przyśpiew.* <Dźwn.>

Fiknąć

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 18

Fiknąć, nie, nął, nied. **Fikać** 1. *machnąć koziołką, wyrócić kozła, przewrócić ś. przez głowę, przekoziółkować ś.; przen. spaść, upaść, zlecieć, fajtnąć, brzdęknąć*: Zdrzemnął ś. i fiknął ze stołka. 2. [F.] *kiwnąć, rzucić, np. nogami, wierzgnąć*: Kobyła fika pośladkiem. Przen.: Warszawa przysłała tu nam krytyka; ciągle we mnie nogą fika. Rod. Por. **Świkać**. <Dźwn.>

Fiknięcie

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 19

Fiknięcie, a, blm., czynność cz. Fiknąć.

[Fikołajki

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 20

[Fikołajki, ów, blp.] skoki, koziołki: Przewracać F. <Zmieszanie Fikać z Mikołajki>

†Fikowy

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 21

†Fikowy przym. od †Fik pod 1: Wziąwszy liście fikowe, uczyniłaśta sobie wieniki. B. Sz.

!Fiks

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 22

!Fiks, u, lm. y przyjmowanie gości w pewne oznaczone dni i godziny. Bał.

Fiksacja

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. L, ak. 23 – str. 740, kol. P, ak. 01

Fiksacja, l, lm. 0 choroba umysłowa, pomieszanie zmysłów, warjacja, bzik, szal, obłąd; manja, zwarjowanie na pewnym punkcie, zabicie sobie gwoźdźcia w głowę; przen. przesada, dziwactwo: Pytałem jednego profesora uczonego aż do fiksacji... nie wie. Krasz. <Z Łé. fixus im., przez Fr. fixation = ustalenie, umocowanie; przejście

znaczenia: obłęd na jednym punkcie, monomanja, w przeciwieństwie do Warjacja >

Fiksat

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 02

Fiksat, a, lm. ol 1. cierpiący fiksację, dotknięty na umyśle, warjat, obłąkany. 2. przen. manjak, dziwak, człowiek zwarjowany na pewnym punkcie, opanowany fikcją, ten, co ma zajęczka. 3. przen. szaleniec, zagorzalec, zapalenie, człowiek zbyt ryzykowny. <Z Łć. fixus = przybity, umocowany, niby zwarjowany na jednej myśli >

Fiksatka

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 03

Fiksatka, i, lm. I forma ż. od Fiksat.

Fiksatuar

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 04

Fiksatuar, u, lm. y rodzaj tęgiej pomady, szczeg. do wąsów. 2. cukier. wafel, przekładany czekoladą, kształtu fiksatuaru w cynkofolji. <Fr. fixatoir >

**Fiksatuarować
Fiksatuarować się**

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 05
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Fiksatuarować”

Fiksatuarować, uje, ował smarować fiksatuarem: F. wąsy. Niepomadowany i niefiksatuarowany kowal zakrywał ich sobą. Jez. F. ś. smarować sobie włosy fiksatuarem: Raz na zawsze zabroniła mi F. ś. Prus.

Fiksaturowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 06

**Fiksaturowanie, a, blm., czynność cz. Fiksa-
tuarować.**

Fiksaturowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 07

**Fiksaturowanie się, a ś., blm., czynność cz.
Fiksaturować ś.**

Fiksatyw

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 08

**Fiksatyw, u, lm. y *płyn do utrwalania rysunków.*
<Fr. fixatif>**

Fiksaż

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 09

**Fiksaż, u, lm. e fot. p. Utrwalenie. <Fr.
fixage>**

†**Fiksment**

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 10

† Fiksment, u, lm. y *plaszczyk kobiety.* <?>

Fiksować

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 11

Fiksować, uje, ował 1. a. **×F. ś. cierpieć fiksację, warjować, dostawać obłędu, od zmysłów odchodzić, wpadać w szal, tracić głowę, nie posiadać ś.; dziwaczyć, głupstwa robić:** Kazio fiksował po prostu ze szczęścia. Sienk. 2. fot. **utrzymywać obraz na kliszy.** <Fr. fixer = ustalać, umocowywać, p. Fiksacja >

[Fiksować]

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 12

[Fiksować, uje, ował] p. Wiksować.

Fiksowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 13

Fiksowanie, a, blm., czynność cz. Fiksować.

×Fiksowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 14

× Fiksowanie się, a ś., blm., czynność cz. Fiksować ś.

Fiksum

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 15

Fiksum nieod. *fiksacja, bzik:* Ma F. <Łć. fixum, im. od figo = przybijam, umocowywam, p. Fiksacja >

[] **Fiksum-dyrdum**

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 16

[Fiksum-dyrdum] w wyrażeniu: **Mieć a. cierpieć fiksum-dyrdum = warjować, być warjatem.**
<p. Fiksat i Dyrdać>

[] **Fiku-miku**

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 17

[Fiku-miku] p. **Fik-mik.**

Fikum-mikum

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 18

Fikum-mikum nieod. p. Flk-mik: Były może jakie fikum-mikum zwyczajne w odpowiedzi matrony, ale... Rzew. <Dźwn.>

[] **Fiku-piku**

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 19

[Fiku-piku] p. **Flk-mik.**

Fikus

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 20

Fikus, a, lm. y, Figus *pospolita nazwa figi elastycznej.* **<Łć. ficus>**

[] **Fil**

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 21

[Fil, a, lm. ø] p. **Pamfil.** **<Skrócone z Pam-fil>**

Fila

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 22

Fila, i, lm. e nazwa pokoleń, na które dzielili ś. mieszkańcy Atyki. <Gr. fylē>

[Fila

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 23

[Fila, i, lm. e] p. Chwila. Zdr. †Filka.

†Filacki

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 24

†Filacki pasmem ciągnący ś., długi: Lochy filackie. Mor. A. <p. Filata>

Filać

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 25

Filać, a, ał zł. całować. <Może Gr. fileîn = lubić, kochać, całować>

×Filadelfja

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 26

×Filadelfja, i, blm. braterstwo, miłość braterska; stosunki przyjacielskie między proboszczami. <Gr. filadelfia>

[Filak

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 27

[Filak, a, lm. i] p. Karafjolek. <?>

Filakterja

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 28

Filakterja, i, lm. o *amulet, zwitek pergaminowy z wypisaniem czterech przykazań Bożych, używany przez Żydów przy modlitwach, a także u innych ludów. <Gr. fylaktérion>*

[F]ilanc

t. I (A-G), lit. F, str. 740, kol. P, ak. 29

[Filano, a, lm. o] p. **Fabrycarz.** **<Zam. Fl-nano>**

×Filandrja

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 01

×Filandrja, i, blm. *miłość cielesna mężczyzny ku mężczyźnie. <Gr. filandria>*

Filant

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 02

Filant, a, blm. *bzik, zajaczek: Ma (nabył) filanta. Prz. (o figlarzu i awanturniku pijanym). <Pr. filant dosł. = wymykający ś., błędny>*

Filanterja

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 03

Filanterja, i, blm. *filuterja: Loterja — F. Prz. <?>*

Filantrop

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 04

**Filantrop, a, lm. owie przyjaciel ludzi, dobro-
czyńca ludzkości; przen. człowiek bezinteresowny:
Za tak małe pieniądze pracujesz? toś ty F.!
<Gr. filánthrōpos>**

Filantropicznie

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 05

Filantropioznie przys. od Filantropiozny.

Filantropiczny

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 06

**Filantropiczny p. Filantropijny: Filantropiczna
enota. Słow. <Gr. filantrōpikós>**

Filantropijnie

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 07

Filantropijnie przys. od Filantropijny.

Filantropijny

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 08

**Filantropijny, Filantropiozny przym. od Filan-
tropja: Zakład F. Towarzystwo filantropijne.**

Filantropinistyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 09

Filantropinistyczny przym. od **Fiantropinizm**:
Dążność filantropinistyczna. Chm. <Gr. filan-
thrōpinos>

Filantropinizm

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 10

Filantropinizm, u, blm. *system wychowawczy, opierający ukształcenie głównie na wrażeniach zmysłowych i dbający przeważnie o rozwój sił fizycznych.*

Filantropiny

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 11

Filantropiny, in, blp. *zakłady wychowawcze, kierujące ś. zasadami filantropinizmu.* <Gr. filanthrōpinos>

×**Filantropizm**

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 12

× **Filantropizm**, u, blm. p. **Filantropja.**

Filantropja

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 13

Filantropja, i, blm., × **Filantropizm** *miłość ludzkości, współczucie dla bliźnich, dobroczynność, miłosierdzie, ofiarność.* <Gr. filanthrōpia>

Filantropka

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 14

Filantropka, i, lm. i forma ż. od Filantrop.

Filar

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 15

Filar, u, lm. y, [Fujar] i. a. [Pilerz] podpora architektoniczna pionowa, słup podpierający, mury wany a. kamienny, kolumna. 2. mur, słup muru: F. między oknami. F. mostu. 3. przen. podpora, fundament, siła, moc: F. państwa, religji. 4. [F.] skala. 5. gór. p. Calizna. Zdr. Filarek, † Filaryk. <Śr. Grn. pfilâri, to zaś z Śr. Łć. pilare, pilarius, z Łć. pila = słup>

Filarecki

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 16

Filarecki przym. od Filaret: Powstało w ciągu tygodnia kilka gron filareckich. Chm. Filarecka dłoń. Mick. <p. Filaret>

Filarek

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 17

Filarek, rka, lm. rkl p. Filar: Dom pod filarkami przy ulicy Marszałkowskiej.

Filaret

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 18

Filaret, a, lm. ci członek stowarzyszenia miłośników cnoty, które istniało w uniwersytecie wileńskim 1819—1823 r.: Pieśń filaretów. Mick. <Gr. filáretos dosł.=miłujący cnotę>

Filaretyzm

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 19

Filaretyzm, u, blm. zasady filaretów, ich kierunek. Proch.

×**Filargirja**

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 20

× Filargirja, l, blm. żądza pieniędzy, chciwość, gorączka złota. <Gr. filargyría>

Filarkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 21

Filarkowy przym. od Filarek: Balustrada filarkowa.

Filarmoniczny

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 22

Filarmoniczny p. Filharmoniczny: Towarzystwo filarmoniczne.

Filaronośny

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 23

Filaronośny *wsparty na filarach*: Sklepienie filaronośne. Bobr. <Filar†NIOS>

Filarowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 24

Filarowanie, a, lm. a bud. 1. rząd filarów, kolumnada; układ, rozkład, ugrupowanie filarów: F. sześciorzędne. Bobr. 2. †budowanie na słupach. <p. Filar>

Filarowany

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 25

Filarowany *mający filary, ozdobiony filarami*: Gank F.

Filarowe

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 26

Filarowe, ego, blm. *podatek od filarów, opłacany w Rzymie starożytnym*. Bobr.

Filarowy

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 27

Filarowy przym. od Filar. Gór.: F. całość kształt odbudowy kopalni.

†Filarzyk

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. L, ak. 28

† **Filarzyk, a, lm. i p. Filar: Znieście filarzyki domu jego. B. G.**

×Filata

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 01

× **Filata, y, lm. y l. szereg, pasmo długie, ciąg.**
2. jedna z głównych części wojska, linja: Pierwsza F. = awangarda, straż przednia. Śrzednia F. = główny korpus, główne siły. Trzecia F. = straż tylna, arjergarda. Ostatnia F. = rezerwa, odwód.
< Włos. filata >

Filatelista

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 02

Filatelista, y, lm. ści zbieracz marek pocztowych. < Now. z Gr. filós = przyjaciel + atéleia dost. = wolność od podatku, czyli niby Nm. Freimarke = porto opłacone >

Filatelistyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 03

Filatelistyczny przym. od Filatelista: F. oddział wystawy.

Filatelja

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 04

Filatelja, i, blm. ogół wiadomości, dotyczących zbierania marek pocztowych: Dotychczas w filatelji nieznany kraj występuje obecnie z własnymi markami.

[Filąg

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 05

[Filąg, a, lm. i] p. Filung.

File

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 06

Filo, u, lm. o 1. a. [Fylo] tkanina ze zbitej i splątanej szerści, pilśń a. wojłok. 2. × kapelusz. 3. druk. sukno, używane do odbijania. < Nm. Filz >

Filcować

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 07

Filoować, uje, ował zbijać i splątywać pojedyncze włókna szerści, spilśniać. < Z Nm. filzen >

Filcowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 08

Filcowanie, a, blm., czynność cz. Filcować.

Filcowy

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 09

Filcowy przym. od **Filo**: Buty **filecowe** (=wojłokowe). Kapelusz **F.** (=pilśniowy).

Filet

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 10

Filet, u, lm. y intr. **l. wycisk** na oprawie książki. **2. n. Fileta** narzędzie do robienia wycisków. <Fr. filet>

!Filet

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 11

!Filet, u, lm. y **zrazik z kapłona a. młodej kury**: Zapomnisz wkrótce frykanda, filety, gdy podjesz zrazów i kaszy na wety. **Fred. A.** <Fr. filet>

Fileta

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 12

Fileta, y, lm. y p. **Filet.** <Fr. filet, Włos. filetto>

†Filetka

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 13

†Filetka, l, lm. i **ozdoba z nitek złocistych**: **Rura** (rusznicy) w śliwowe drzewo osadzona, z filetkami i macią perłową. **Akta** grodzkie. <Włos. filetto>

!Filgran

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 14

!Filgran, u, lm. y p. Filigran.**!Filgranowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 15

!Filgranowy przym. od Filgran, p. Filigranowy.**Filharmoniczny**

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 16

Filharmoniozny, Filarmoniozny, niek. Filharmonijny muzyczny, miłujący, uprawiający muzykę: Towarzystwo filharmoniczne. <Now. z Gr. filos = przyjaciel + harmonía = harmonja >

Filharmonijny

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 17

Filharmonijny p. Filharmoniozny.**Filharmonik**

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 18

Filharmonik, a, lm. cy miłośnik, zwolennik muzyki. Słow. Koncert filharmoników.

Filharmonja

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 19

Filharmonja, i, lm. o towarzystwo a. instytucja, mająca na celu rozwój muzyki i zapoznanie z nią ogółu.

Filhelen

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 20

Filhelen, a, lm. i przyjaciel, stronnik Greków, sprzyjający im, sympatyzujący z niemi. <Gr. filél-lēn >

Filhelenizm

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 21

Filhelenizm, u, blm. sprzyjanie Grekom, sympatyzowanie z niemi.

Filheleński

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 22

Filheleński przym. od Filhelen: Po filheleńskim okresie entuzjazmu nastąpiła reakcja.

Filibus

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 23

Filibus, a, lm. y p. Fidybus.

×Filibustjer

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 24

× Filibustjer, a, lm. rzy a. owie p. Flibustjer.

×**Filibustjerstwo**

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 25

× Filibustjerstwo, a, blm. korsarstwo: Zapewniono amnestję okrętowi żaglowemu, który przestanie trudnić ś. filibustjerstwem.

Filicha

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 26

Filicha, y, lm. y, Filuoha, Felicha, Feluoha zł. chustka. <?>

Filicyna

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 27

Filicyna, y, blm., Kwas filiksowy a. paprociowy apt. 1. substancja krystaliczna, otrzymywana z korzenia paproci. 2. niek. wyciąg eterowy z tegoż korzenia. <Now. z Łé. filix=paproć>

Filigran

t. I (A-G), lit. F, str. 741, kol. P, ak. 28 – str. 742, kol. L, ak. 01

Filigran, u, lm. y l. a. !Filigran delikatny ażurowy wyrób z drutu złotego a. srebrnego. 2. znaki

wrodne w papierze. <Fr. filigrane, Włos. filigrana>

Filigranowo

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 02

Filigranowo przys. od **Filigranowy**: **Ganeczek**,
wyglądający F.

Filigranowy

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 03

Filigranowy przym. od **Filigran**; × **Filigranowy**, **Filigranowy**: Robota filigranowa. Przen. = a) *delikatny, kruchy, łatwy do zniszczenia*: F. most, budynek. Filigranowe zdrowie. b) *mały, maleńki, drobny, drobnutki, misterny*: Kieliszek F.

Filiksowy

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 04

Filiksowy apt: Kwas F. p. **Filicyna**. <Z Łć.
filix = paproć>

Filip

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 05

Filip, a, blm. l. [F.] lm. y *zajac*: Wyrwał ś., jak F. z konopi. Prz. 2. [F.] *rozum, rozsądek, olej, sens, spryt, przebiegłość, zastanowienie ś.*: Nie ma za czeski filipa w głowie. Prz. 3. chem. *nazwa pierwiastku metalicznego*. <Od imienia Gr. *Filippos*; Czes. „Filipa míti“ = mieć spryt>

†**Filipek**

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 06

†**Filipek**, pka, lm. pki *pieniądz złoty hiszpański z wizerunkiem Filipa*. Górn.

Filipika

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 07

Filipika, i, lm. i *ostra, gwałtowna mowa polemiczna, wycieczka słowna przeciw komu, ostre wystąpienie za pomocą słowa; pismo polemiczne.* <Gr. filippikós (dom. lógos) = mowa Demostenesa przeciwko Filipowi Macedońskiemu, Łć. philippica (dom. oratio)>

×**Filipina**

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 08

×**Filipina, y, lm. y** *sikawka chirurgiczna, szpryc.* <?>

Filiponi

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 09

Filiponi, ów, blp. p. Filipowiec.

Filipowiec

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 10

Filipowiec, wca, lm. wcy, Filiponi *lm. starowieca* (w kościele wschodnim): Sekta filipowców dzielił się na popowców i djakowców. <Nazwa sekty od imienia sekciarza Filipa Pustoswiata, który swych współwyznawców koło r. 1700 przywiódł na Litwę i do Polski>

×**Filipowski**

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 11

× Filipowski przym. od **Filipowiec**: Herezja filipowska.

Filipówki

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 12

Filipówki, węk, blp. *post przed św. Filipem, przyjęty przez ludność katolicką Polski od Rusinów: Obchodzono w całej Polsce F. Goł. <Ros. fill-povki lm.>*

Filipsyt

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 13

Filipsyt, u, lm. *y min. wodny krzemian glinu z krzemianem wapnia, potasu i sodu, znajdujący ś. w przestrzeniach próżnych, zawartych w składowej masie bazaltów, dolerytów i law. <Od nazwiska mineraloga Ang. Phillips †1874>*

Filipus

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 14

Filipus, a, lm. *y l. p. Fidybus. 2. zł. cygaro. <Przerobione z Fidibus>*

Filister

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 15

Filister, tra, lm. trowie 1. człowiek obojętny na interes ogółu, nie poczuwający ś. do koleżeństwa, zadowolony samolub i wygodniś, człowiek pojęć małostkowych, pospolity, poziomy, bez wyższych aspiracji: Czy myślisz, że ciasne filistrów głowy od razu pojma, co to jest wolność? F. nie zrozumie ś. nigdy z człowiekiem wyższych, szlachetniejszych idei, gdy tylko egoistyczny interes stanie pomiędzy nimi. Gaw. 2. *nie kolega, nie student, eks-student:* Przyłączyli ś. do nich dawni uniwersyteccy towarzysze, eks-bursze, ale już przeszli na filistrów. Krasz. 3. *× wypożyczający konie do przejażdżki.* 4. *× koń wypożyczony.* <Nm. Philister = Filistyn, nazwa, nadawana od w. XVII przez studentów Nm. nie-studentom >

×Filisterja

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 16

× Filisterja, i, blm. p. Filisterstwo.

Filisterski

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 17

Filisterski, Filistrowski przym. od **Filister**: **Mia-
sto, strychujące ludzi pod jedną filisterską miarę.** Haj.

Filisterstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. L, ak. 18

Filisterstwo, a, !lm., Filisteryzm, X Filisterja
stan, usposobienie filistra: Szczupła doniosłość
tych spraw, przy gołębiej naturze bohatera i fi-
listerstwie otoczenia, mogłaby ś. stać trywjalnym
registrem szczegółów. Kasz. <p. Filister>

Filisteryzm

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 01

Filisteryzm, u, blm. p. Filisterstwo.

Filistrowski

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 02

Filistrowski p. Filisterski: *Poczucie wytwor-*
ności i szyku właściwe jest mieszkańcom Syre-
niego grodu, jednakże jest ono powierzchowne,
filistrowskie, że tak powiem, i nie podniesione
przez głębszą, estetyczną oświatą.

Filistyn

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 03

Filistyn, a, lm. owie l. X(u studentów uniwer-
sytetu) osoba, nie należąca do uniwersytetu, szczeg.
kupiec. 2. [F.] = a) człowiek mądry a dowcipny,
dowcipniś. b) człowiek lekkomyślny, letkiewicz. Por.
Filistynek. <Łć. Philistinus, z Hb. Pliszthî, lm.
 Pliszthîm = Filistyn, por. Filister>

□ Filistynek

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 04

**[Filistynek, nka, lm. nki] 1. człowiek przebiegły.
2. p. Górniczek. Por. Filistyn.**

□ Filiwółk

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 05

**[Filiwółk, a, lm. i] wilk bajeczny. < Może
w związku z Nm. Werwolf = wilkołak >**

□ Filizof

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 06

[Filizof, a, lm. owie] p. Filozof.

Filizaneczka

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 07

Filizaneczka, i, lm. i p. Filizanka.

Filizanka

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 08

Filizanka, i, lm. i 1. a. † Flizanka, [Flizanka, Fiszanka] małe naczynie, szczeg. do kawy używane, czarka, kubek, farfurka: F. porcelanowa. Wypić całą filizankę (= zawartość jej). Podał im filiżanki spodek, pełen biszkoptów. Mick. × F. wierzchnia (= właściwa filizanka). × F. spodnia (= spodek). 2. × także naczynie ze spodkiem: Kupić sześć par filizanek. 3. żart. nocnik, urnał. Zdr. Filizaneczka. < Tur. fildżan, findżan >

Filiżankowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 09

Filiżankowaty *podobny do filiżanki.*

Filja

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 10

Filja, i, lm. **o l. a.** † **Filjał** *kościół nieparafjalny w obrębie parafji, zależny od parafjalnego.* **2. a. Filjał** *oddział, zakład pomniejszy zależny od głównego: F. sklepu, handlu, zakładu, banku. F. z pieczywem. Pomiedzy dwoma oknami był mniejszy stolik, F. wielkiego stołu redakcyjnego. Krasz. <Łć. filia dosł.=córka>*

Filjacja

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 11

Filjacja, i, lm. **o l.** *wykaz dokumentalny szeregu przodków szlacheckich, legitymowanie ś. z nich; rodowód, genealogja: Dawniej nawet młody chłopiec recytował z pamięci filjacją każdej znaczniejszej rodziny w kraju. Krasz. 2. rozwój genealogiczny (rodowodny) jakiejś idei. 3. her. pochodzenie godeł herbowych jednych od drugich. <Fr. filiation>*

Filjacyjny

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 12

Filjacyjny *przym. od Filjoja, genealogiczny: Tablice filjacyjne.*

×Filjalista

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 13

× **Filjalista**, y, lm. *ści ksiądz przy kościele filjalnym*. <Now. z Łć. *filialis* = należący do syna, córki, por. **Filjał**>

Filjalny

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 14

Filjalny *stanowiący filję*: Kościół F. <Sr. Łć. *filialis*>

Filjał

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 15

Filjał, u, lm. y 1. p. **Filja**. 2. *filja* zboru ewangelickiego. <Z Łć. *filialis* = należący do syna, córki, dom. *ecclesia* = kościół>

×Filjatrja

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 16

× **Filjatrja**, i, blm. *zamiłowanie do medycyny*. <Now. z Gr. *filos* = przyjaciel + *iatreia* = leczenie>

†Filka

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 17

† **Filka**, i, lm. i p. **Fila**: Sarny łapam drugiej filki. Pśń.

Film

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 18

Film, u, lm. y fot. błona żelatynowa. < Może = firm -, Łć. firmare = umocowywać, utrzymywać >

Filodendron

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 19

Filodendron, u, lm. y p. Wątra. < Now. z Gr. fílos = lubiący + déndron = drzewo >

Filogienetyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 20

Filogienetyczny przym. od Filogeneza: Prawa filogienetyczne.

Filogeneza

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 21

Filogeneza, y, blm. szereg zmian, którym ulegają gatunki, historia rozwoju gatunków. < Now. z Gr. fýlon = ród, rodzaj + génesis = pochodzenie >

×Filoginja

t. I (A-G), lit. F, str. 742, kol. P, ak. 22

× Filoginja, i, blm. słabość do kobiet, kobieciarstwo. < Gr. filogynía >

Filograf

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 01

Filograf, u, lm. y p. Pantograf. <Now. z Gr. fílos = lubiący + -gráfos = piszący>

×**Filogranowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 02

× Filogranowy p. Filigranowy: Głowacz to wielki, ale filogranowej roboty. Chodź. (= *chytry, przebiegły*).

Filoksera

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 03

Filoksera, y, lm. y owad półpokrywy, należący do mszyc, niszczący winnice. <Now. z Gr. fflos = lubiący + xērós = suchy>

Filolog

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 04

Filolog, a, lm. dzy a. owie 1. badacz nauk filologicznych. 2. student wydziału filologicznego. 3. ucz. uczeń gimnazjum klasycznego. <Gr. filólogos>

Filologicznie

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 05

Filologicznie przys. od Filologiczny.

Filologiczny

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 06

Filologiczny przym. od **Filologja**: **Wydział F.**
<Gr. *filologikós*>

Filologja

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 07

Filologja, i, blm. 1. *ogół nauk, obejmujących językoznawstwo, literaturę i historję.* 2. *wydział filologiczny w uniwersytecie: Chodzić na filologję.*
<Gr. *filologia*>

Filomat

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 08

Filomat, a, lm. ci *członek stowarzyszenia miłośników nauki, które istniało w uniwersytecie wileńskim przed r. 1823.* <Gr. *filomathés*>

Filomatyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 09

Filomatyczny przym. od **Filomat**: **Towarzystwo filomatyczne.**

Filosemicki

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 10

Filosemicki przym. od **Filosemita.**

Filosemita

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 11

Filosemita, y, lm. ci przyjaciel Żydów, zwolennik filosemityzmu. <Now. z Gr. fīlos = przyjaciel + Semita >

Filosemityzm

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 12

Filosemityzm, u, blm. kierunek przyjazny dla Żydów.

× **Filotechniczny**

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 13

× Filotechniczny przym. od Filotechnja.

× **Filotechnik**

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 14

× Filotechnik, a, lm. cy miłośnik sztuk pięknych. <Now. z Gr. fīlos = lubiący + téchnē = sztuka >

× **Filotechnja**

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 15

× Filotechnja, i, blm. zamilowanie do sztuk pięknych.

Filować

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 16

Filować, uje, owal l. (o lampie) kopcić, czadzić:
 Lampa filuje. 2. *× napelniać płynem naczynie.*
 3. *× karc. ciągnąć kartę.* 4. przen. *oszukiwać, szachrować, kręcić:* Zawsze mi koło Wielkanocy sfiluje i chyba w resursie ś. spowiada, Wielis.
 5. przen. *robić wybór, decydować ś.:* Filując sobie: czarno czy biało? przechodziłam ś. po izbie. Kaczk. <Fr. filer>

Filowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 17

Filowanie, a, blm., czynność cz. Filować.

Filozela

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 18

Filozela, i, lm. o nić jedwabna niekręcona, używana do haftu. <Fr. filoselle>

Filozof

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. L, ak. 19

Filozof, a, lm. owie, [Filizof] 1. *miłośnik mądrości.* 2. *uczony, specjalista poświęcający ś. filozofji, autor dzieł filozoficznych; twórca systemu filozoficznego.* 3. *myśliciel wnikający w istotę rzeczy; pisarz biorący rzeczy głębiej, bardziej teoretycznie, abstrakcyjnie, pojęciowo:* Krasiński był nie tylko poetą, lecz nielada filozofem. 4. *człowiek mądry, wiedzący, co czynić wypada w zawitych okolicznościach:* Bądźże tu filozofem! 5. *człowiek, trzymający ś. w trybie życia i postępowaniu pewnych zasad, nie ulegający względem praktycznym a. przygodnym okolicznościom, rygorysta w konsekwentnym przestrzeganiu wyznawanych zasad.* 6. *człowiek poprzestający na małym, skromnych wymagań, przekładający niepodległość ducha nad dobra doczesne:* Zniósł ten cios, jak na filozofa przystało. Nie udawajże filozofa obojętnego na przeciwności życia! Ir.: F., bo mu palce z butów wyłażą. Prz. 7. *człowiek niejasno, zawile sądzący o rzeczach prostych, niepotrzebnie a. niefortunnie biorący na kiel w rzeczach prostych, oczywistych, gdzie wystarcza zdrowy rozsądek; człowiek niemądry, pozbawiony zdrowego rozsądku:* To mi F. z ciebie! (=toś mi palnął głupstwem). F., co lewarem kluski jada. Prz. F. z Bonifratrów. Prz. (=warjat). <Gr. filósofos>

×**Filozofaster**

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. P, ak. 01

× **Filozofaster, tra, lm. trowie p. Filozofek.**
<Włos. filosofastro>

Filozofek

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. P, ak. 02

Filozofek, fka, lm. fkowe 1. a. × Filozofaster
lichy, nędzny filozof, mędrek. 2. [F.] figlarz.

†Filozofema

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. P, ak. 03

†Filozofema, tu, lm. ta fil. p. Filozofemat.

Filozofemat

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. P, ak. 04

Filozofemat, u, lm. y a. a, †Filozofema fil. 1.
*każde oddzielnie wzięte zagadnienie filozoficzne, po-
 gląd a. teoria filozoficzna, dotycząca jakiegoś spe-
 cjalnego przedmiotu: F. przyczyny, bytu, celowo-
 ści, przestrzeni i czasu. 2. sentencja filozoficzna.*
<Gr. filosófēma, 2 pp. filosofēmatos>

Filozoficznie

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. P, ak. 05

Filozoficznie przys. od **Filozoficzny**: **Zapatruje**
ś. na to wszystko F. F. biorąc, jest to fałsz.

Filozoficznieć

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. P, ak. 06

Filozoficznieć, eje, ał stawać ś. filozoficznym,
*pogłębiać ś. pod względem filozoficznym: Umysł je-
 go z wiekiem coraz bardziej filozoficznieje.*

Filozoficzność

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. P, ak. 07

Filozoficzność, i, blm. rz. od Filozoficzny: F. dzieła, umysłu.

Filozoficzny

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. P, ak. 08

Filozoficzny (fil. i posp.) przym. od **Filozofja** =
 1. a) *do filozofji należący, w zakres filozofji wcho-*
dzący: Pogląd, termin F. Zasada, metoda, termi-
nologia filozoficzna. Pojęcie filozoficzne. b) filo-
zofji poświęcony, materję filozoficzną traktujący:
Dzieło, czasopismo filozoficzne. c) filozofji odda-
ny, poświęcający ś.: Szkoła filozoficzna. Towarzy-
stwo filozoficzne. 2. do filozofji zdolny, skłonny
do rozważania rzeczy ze stanowiska filozofji: Umysł
F. 3. ze stanowiska filozofji usprawiedliwiony:
Grzech F. p. Grzech. 4. filozofów zaprzętający,
przez filozofów poszukiwany: Kamień F. p. Ka-
mień. 5. a. × Filozofski filozofom właściwy: Spo-
kój filozoficzny. Równowaga ducha filozoficzna.
 6. chem.: Świeca filozoficzna p. Świeca. <Gr.
 filosofikós>

×**Filozofizm**

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. P, ak. 09

× **Filozofizm, u, blm. fil. mniemana, rzekoma**
filozofja, niby-filozofja, mądrość pozorna, mędrko-
wanie. <Fr. philosophisme>

Filozofja

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. P, ak. 10

Filozofja, I, Im. o I. zamyślanie do wiedzy, do mądrości. 2. nauka, badająca zasady bytu, poznania i działania, badająca istotę wszechrzeczy, dążąca do wytworzenia jednolitego poglądu na świat, badająca krytycznie zasadnicze pojęcia nauk specjalnych i syntezująca najogólniejsze wyniki tych nauk, teoria nauki wog.: F. teoretyczna, praktyczna, metafizyczna, pozytywna, doświadczalna, monistyczna, dualistyczna, idealistyczna, realistyczna, spirytualistyczna, materialistyczna, mistyczna, grecka, indyjska, chrześcijańska, arabska, starożytna, średniowieczna, nowożytna, scholastyczna, patrystyczna, przedkantowska, pokantowska. F. Platona, Hegla. System filozofji. Dzieje filozofji. Historia filozofji. 3. spekulacja nad istotą jakiegoś przedmiotu, czysto teoretyczne a. abstrakcyjne roztrząsanie pewnego przedmiotu: F. przyrody, ducha, języka, religji, stylu, dziejów narodu polskiego, miłości, zdrowego rozsądku, zasady bezwiednej, wyzwolenia. 4. badanie a. wykład podstawowych metod, pojęć, zasad i praw pewnej nauki a. gałęzi wiedzy: F. chemji, fizyki, biologji, historji. 5. mądrość w życiu, trzymanie ś. pewnych zasad, surowość i konsekwencja w trybie życia: Musimy ś. zdobyć na nieco filozofji w życiu. 6. mądrość głęboka, zawila, niedostępna dla ludzi pospolitych: To już F.! Nie taka to znów F., żebyśmy nie mogli dać sobie rady. Na to nie potrzeba filozofji, dość głowy na karku. 7. wydział fil. w uniwersytecie; kurs fil. w dawnych szkołach i w seminarjach duchownych: Chodzić na filozofję. <Gr. filosofía>

Filozofka

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. P, ak. 11

Filozofka, i, lm. I forma ż. od Filozof.

Filozofować

t. I (A-G), lit. F, str. 743, kol. P, ak. 12 – str. 744, kol. L, ak. 01

Filozofować, uje, ował 1. myśleć, roztrząsać, badać w duchu filozofji, roztrząsać istotę rzeczy. 2.

głęboko, mądrze myśleć, zapuszczać ś. w głębokie zacięcia, spekulacje: Po co tu tyle F., tu działać trzeba. 3. mędrkować, brać rozumem na kiel: Próżno filozofujesz, rzecz jest prosta. <Gr. filosofoein>

Filozofowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 02

Filozofowanie a, blm., czynność cz. Filozofować: Epikurejczycy ulubili sobie F. na biesiadach.

×**Filozofski**

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 03

×**Po filozofsku**

zagnieżdżone wewnątrz hasła „×Filozofski”

×**Filozofski p. Filozoficzny: Wieść żywot F.**
×**Po filozofsku przys. jak zwrykli filozofowie: Życ po filozofsku.**

[]Filsz

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 04

[Filsz, u, lm. e] roś. wole oko (caltha palustris). <?>

×Filsztok

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 05

×Filsztok, a, lm. i tap. rodzaj widełek do regulowania wyścielania w muszle. <Nm. Füllstec-ke(n)>

Filterprasa

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 06

Filterprasa, y, lm. y, Filtrprasa cukr. filtr do oddzielania od szlamu (błota) soku po saturacji i kryształów cukru od patoki, in. błotniarka. <Nm. Filtrierpresse>

1. Filtr

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 07

1. Filtr, u, lm. y warstwa materji porowatej, służącej do filtrowania, in. ×sączek, ×cedzidło, ×przesącznik. Przen.: Drzę o to, by z filtru słówek zbyt subtelných nie uleciał aromat uczuć nieśmiertelnych. Kon. <Śr. Łć. filtrum>

2. Filtr

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 08

2. Filtr, u, lm. y, ×Filtrum napój miłosny: Dały mu pić F. miłosny. Krasz. <Gr. fltron>

Filtracja

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 09

Filtracja, i, lm. e p. Filtrowanie.**Filtracyjny**

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 10

Filtracyjny przym. od **Filtracja**: Dno filtracyjne (=służące do oddzielania brzezki od masy zaciernej, in. dno cedne). Każd filtracyjna p. Każd.**Filtrat**

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 11

Filtrat, u, lm. y, × Przesącz produkt z filtrowania, ciecz przecedzona przez bibulę.**Filtrować****Filtrować się**t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 12
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Filtrować”**Filtrować, uje, ował oddzielać** ciecz od ciała stałego za pomocą warstwy porowatej, przepuszczającej ciecz klarowną, a zatrzymującej ciało stałe, cedzić, przecedzać. Przen.: Lampa filtrowała swe światło przez skrzydła ponsowego motyla. Haj. (=przepuszczała). F. ś. przechodzić przez filtr, sączyć ś.; przen. przechodzić, przedostawać ś., wydobywać ś.: Obłoki dymu, filtrującego ś. przez antypkę. Jeż. <Śr. Łć. filtrare>

Filtrowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 13

**Filtrowanie, a, bīm., Filtracja czynność cz. Fil-
trować.**

Filtrprasa

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 14

Filtrprasa, y, lm. y p. Filterprasa.

×**Filtrum**

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 15

**× Filtrum, w lp. nieod., lm. a, ów p. 2.
Filtr.**

Filucha

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 16

Filucha, y, lm. y zł. p. Filicha.

Filunek

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 17

**Filunek, nku, lm. nkl p. Filung. <Nm. Fül-
lung>**

Filung

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 18

Filung, u, lm. i l. a. Filunek, †Folunk, ×Filunk, [Filąg] rzem. ramka razem z zamkniętą przez nią płaszczyzną prostokątną wklęsłą, jako ozdoba w wyrobach stolarskich, in. otoczyna. 2. zdń. p. Pilaster. <Nm. Füllung>

×Filunk

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 19

×Filunk u, lm. i p. Filung.

Filunkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 20

Filunkowy przym. od Filunek.

Filura

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 21

Filura, y, lm. y praw. (w Galicji) lista doręcz. <Fr. filure>

[Filurt

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 22

[Filurt, a, lm. y] p. Filut.

[Filuszk

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 23

[Filuszk, i, lm. i] zool. p. Ledwuchna. <?>

Filut

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 24

Filut, a, lm el, [Filurt] l. *frant, oszust, krętacz, matacz, zwodiziciel, cwik, lis szczwany*: F. grzecznie ś. kłania, słodkim tonem mówi, a gdy zwiedzie głupiego, z prostoty ś. śmieje. Dm. 2. jako przym. *chytry, przebiegły, szpakami karmiony, przemądrzały*: F. baba. Żdr. Filutek. <Fr filou>

Filutek

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. L, ak. 25 – str. 744, kol. P, ak. 01

Filutek, tka l. lm. tkowie p. Filut (o dzieciach). 2. Filutki, lm. *kosmyki włosów spomadowane, układane przez kobiety na skroniach w półobrączki*:

Pani Eustachja z filutkami na skroniach i w pocerowanej ale jedwabnej sukni. Orzesz.

Filuterja

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 02

Filuterja, i, blm., Filuterność, × Filuterstwo, × Filutostwo *chytrość, przebiegłość, frantostwo, krętactwo, matactwo*. <Fr. filouterie>

Filuternie

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 03

Filuternie przys. od Filuterny: Patrzyć na kogo F.

Filuterność

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 04

Filuterność, l, blm. rz. od Filuterny, p. Filuterja.

Filuterny

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 05

Filuterny, × Filutorski *frantowski, chytry, przebiegły a na pozór ujmujący*: Uśmiech F. Rumieniec Zosi i minka filuterno-radosna odpowiedziały mi za nią. Orzesz. <p. Filut>

×**Filutorski**

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 06

×Filutorski p. Filuterny.

×**Filutersko**

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 07

×Filutersko przys. od Filutorski.

×**Filuterstwo**

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 08

×Filuterstwo, a, blm. p. Filuterja.

Filutka

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 09

Filutka, i, lm. i forma ż. od Filut.

Filutki

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 10

Filutki, ów, blp. p. Filutek.**[Filutny]**

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 11

[Filutny] sprytny, mądry.**×Filutostwo**

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 12

**× Filutostwo, a, blm. p. Filuterja: Snowiedczek
przepowiadania fundują ś. na samym filutostwie.
Boh.****×Filutować**

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 13

**× Filutować, uje, ował być filutem: W grze
oszukiwać i F. L.****×Filutowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 14

× Filutowanie, a, blm., czynność cz. Filutować.**Filutowaty**

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 15

Filutowaty zakrawający na filuta.

□ Fila

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 16

[Fila, y, lm. y] p. Chwila. Zdr. [Filka].

□ Filka

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 17

[Filka, i, lm. i] p. Fila.

□ Fimera

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 18

[Fimera, y, lm. y] 1. chimera. 2. świnia (w zagadce). < = Chimera >

□ Fimery

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 19

**[Fimery, ów, blp.] chimery: F. robić = dąsać ś.
<p. Chimera>**

Fimfa

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 20

Fimfa, y, lm. y p. Finfa: Jabym miała zapomnieć jego fimf, przekąsów? Zabł.

×Fin

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 21

× **Fin**, a, lm. **y**, × **Fint**, × **Fyn** *filut*, *lis szczwa-*
ny, *szpakami karmiony*, *ćwik*: Cały **F.** z dziada,
 chciał mnie ś. pozbyć! **L.** <**Fr.** **fin** = zręczny,
 przebiegły >

Finalnie

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 22

Finalnie przys. od **Finalny**, *ostatecznie*, *koniec*
końców, *nakoniec*, *w ostatku*, *w konkluzji*, *nareszcie*,
wreszcie: Rozmawiam z nią nieco dłużej, ale **F.**
 emabluję pannę Różę. **Rod.**

Finalny

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 23

Finalny *ostateczny*, *końcowy*, *zamykający*, *konklu-*
dujący: **Finalna** rezolucja, odpowiedź. **Koll.** <**Łć.**
finalis >

Finał

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 24

Finał, u, lm. **y** **l.** (w muzyce, pieśni, sztuce tea-
 tralnej) *ustęp końcowy*, *zakończenie*, *koniec*. **Przen.:**
 Na **F.** szmerów muszych i ptaszęcej wrzawy
 odezwały ś. chórem podwójnym dwa stawy.
Mick. 2. *przen.* *koniec*, *zakończenie*, *skutek*, *rezul-*
tat, *wynik*, *rozwiązanie*: Taki był **F.** całej tej
 sprawy. **Finałem** dni takich pięknych było na-
 bożeństwo dziękczynne. **Rol. 3.** *muz.* *najgrubszy*
ton w muzyce (szczeg. w organach). <**Fr.** **final** >

†Financarz

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 25

†Financarz, a, lm. ę p. Financer. Gil.

†Financer

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 26

†Financer, a, lm. rzy a. owie, †Financarz l. a. [Finanoyr] *urzędnik skarbowy. 2. spekulant: Na-
leżli ś. financerowie, którzy, pożytek swój upa-
trując, poczęli monetę drobną robić. Gostk. <Fr.
financier>*

†Financerski

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 27

†Financerski przym. od Financer: *Przemysły
ludzi financerskich ustać musiały. Gostk.*

†Financerstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 28

†Financerstwo, a, lm. a *obroty a. spekulacje
pieniężne, giełlowe, uganianie ś. za zyskami pie-
niężnymi, bankierstwo: Trzeba, żeby im ś. droga
do tych financerstw zagroziła, żeby pieniądźni
tak nie handlowali. Gostk.*

×Financminister

t. I (A-G), lit. F, str. 744, kol. P, ak. 29

×Financminister, tra, lm. trowle *minister finan-
sów, podskarbi: Moja babina taki F., że nam na
wszystko wystarcza. Bał. <Nm. Finanzmini-
ster>*

[Financyr

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. L, ak. 01

[Financyr, a, lm. rzy a. owle] p. Financer.

Finanse

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. L, ak. 02

Finanse, ów, blp. 1. skarb państwa, skarbowość, administracja dochodami państwa: Minister finansów. 2. wog. stan majątkowy, dochody, intraty, interesy pieniężne, fundusze: Jak stoją twoje F.? <Śr. Łé. financia, Włos. finanza, Fr. finance>

×Finanserja

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. L, ak. 03

× Finanserja, l, blm. zajmowanie się interesami pieniężnymi, spekulacje pieniężne, zdobywanie bogactw: Cynizm jest wykwitem finanserji: chciwość, zawiści, gorączkowych zabiegów, pospolitej pretensjonalności, przesytu.

Finansista

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. L, ak. 04

Finansista, y, lm. śol 1. znający się dobrze na finansach, na obrotach pieniężnych. 2. biegły w nauce o finansach, autor dzieł o finansach, wykładający naukę skarbowości. 3. bogacz, kapitalista, spekulant, uganiający się za zyskiem, operujący pieniędzmi: Sławny F., który tylu ludzi doprowadził do ruiny majątkowej. <Z Fr. financier>

Finansować

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. L, ak. 05

Finansować, uje, ował han. wprowadzać na giełdę papiery pieniężne, świeżo wypuszczone a. nie mające jeszcze kursu wśród publiczności. <Fr. financier>

Finansowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. L, ak. 06

Finansowanie, a, blm., czynność cz. Finansować.

Finansowo

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. L, ak. 07

Finansowo przys. od Finansowy, majątkowo: Dobrze stoł F.

Finansowość

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. L, ak. 08

Finansowość, l, blm. rz. od Finansowy, skarbowość.

Finansowy

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. L, ak. 09

Finansowy l. przym. od **Finanse**, *skarbowy, pieniężny*: Towarzystwo finansowe. Spółka finansowa. Kapitał finansowo-spekulacyjny. Małżeństwo to było małżeństwem z rachuby finansowo-towarzystwiskiej. Jeż. Bieda finansowa. Mick. (= *brak pieniędzy*). Ciężkie położenie finansowe. Chm. (= *materjalne*). 2. *kapitalistyczny, plutokratyczny, bankierski*: Świat finansowo - kapitalistyczny. Znaną był figurą w finansowym świecie. Bał. <p. **Finanse**>

[F]Findebals

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. L, ak. 10

[Findebáls, u, lm. y] p. **Kinderbalsam**. <Prze-robiono z Nm. **Kinderbalsam**>

Fines

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. L, ak. 11

Fines, a, lm. y l. *człowiek chytry, przebiegły, frant, filut*. 2. × w lm. *wybiegi, fortele*. <Fr. *finesse* dosł. = dowcip, przenikliwość, wybieg, fortel>

×**Finesa**

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. L, ak. 12

× **Finesa**, y, blm. *subtelność, delikatność, finezja, wyrafinowanie*.

Finetka

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. L, ak. 13

Finetka, i, lm. i kołnierz marszczony u sukni kobiecej z materiału odmiennego od reszty sukni. <Fr. finette>

Finezja

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. L, ak. 14

Finezja, i, lm. o 1. dowcip delikatny, subtelny; delikatność, subtelność: Scena dąsów kochającej ś. pary oddana z jakąś serdecznie swojską finezją. Śpiew pełen uczucia, finezji, artyzmu. Finezje architektoniczne i snycerskie. 2. filuterja, chytrość, przebiegłość, spryt, bystrość, rzutkość umysłu. <Włos. finezza>

Finfa

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. L, ak. 15

Finfa, y, lm. y, Fimfa 1. dym przez rurkę papierową w nos puszczony. 2. przen. przytyk, przy-mówka, przygryzka, gorzka pigułka; afront, zniewaga, obelga: Robić, puszczać komu finfy. Dostać finfę. Pożyczył tynfami, oddaje finfami. Prz. 3. X woj. podkop zrobiony w celu przerwania eksplozją robót podziemnych nieprzyjaciela, in. kamuflet, policzek. <Por. Czes. fifka = szczonek>

×Fingara

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. L, ak. 16

× Fingara, y, lm. y księżyc: Przy bladym świetle wschodzącej fingary widziano giaura. Mick. <„Fingara jest Febe, czyli księżyc wschodnich narodów.“ Mick.>

†Fingować

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 01

**†Fingować, uje, ował *podrabiać, fałszować*:
Fingował listy hetmana litewskiego Grzegorza
Chodkiewicza. <Łć. *finger*>**

†Fingowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 02

†Fingowanie, a, blm., czynność cz. Fingować.

†Finik

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 03

**†Finik, a, lm. i *daktyl*: Niech będzie dany bra-
ci po jednemu finiku a. daktylu. Pim. <Gr.
foīnix, 2 pp. *foīnikos*, przez Słow. *finikъ*>**

□Finikinidyni

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 04

[Finikinidyni nieod.] *chinioidinum*. Por. Smoła.

Finisz

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 05

**Finisz, u, lm. o koniec wyścigu, kiedy jeźdźcy
rozwijają największą szybkość: X. posiada F.
znakomity. Wziął go na finiszu. <Ang *fi-
nish*>**

Finiszować

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 06

Finiszować, uje, ował koń. rozwijać największą szybkość podczas finiszu.

Finiszowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 07

Finiszowanie, a, blm., czynność cz. Finiszować.

[Finka

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 08

[Finka, l, lm. i] kaftan, spencer. <?>

×Finostwo

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 09

× Finostwo, a, blm. finezja, filuterja, frantostwo, chytrość, przebiegłość, wybiegi. <p. Fin>

Finszpindel

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 10

Finszpindel, dla, lm. dla ręk. rodzaj młoteczka, tłuczka z drzewa bukszpanowego, do przyklepywania rękawiczek przy ich tresowaniu. <Nm. Feinspindel>

×Fint

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 11

× Fint, a, lm. y p. Fin: Co to za F. dziewczyna! L. <p. Fin>

Finta

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 12

Finta, y, lm. y l. X zmyślenie, udanie, fortel: Fintą pod pokrywką cnoty tai złośliwe przymioty. Jabł. 2. fecht. *pozorny zamach*: Ćwiczenie ręki w pchnięciach, cięciach i fintach. Jeż. <Włos. finta>

Fińszczyzna

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 13

Fińszczyzna, y, blm. l. język fiński: Mówić czystą fińszczyzną. 2. wog. *wszystko co fińskie, świat fiński*. <Od nazwy plemienia Finnów>

Fioch

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 14

Fioch, a, lm. y p. Fiok: Cóż to za dziewczka?... na głowie bez żadnego fiocha. Słow. <p. Fiok>

Fioczek

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 15

Fioozek czka, lm. czki p. Fiok. Jord.

Fiok

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 16

Flok, a, lm. i, Fioch 1. kutas, chwast, ozdoba u koni: Te dzwonki, ten F. biały przy tym wielkim czubie. Zabł. **2. część. w lm. strój przesadny, oryginalny, zwracający uwagę na głowie kobiecej; lok, pukiel:** W fioki przystroiła głowę. Zdr. **Fioczek.** <Włos. fiocco>

Fioka

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 17

Fioka, l, lm. i kobieta lekkomyślna, trzpiot, strojnisia: Smorgońska fioko! fiu fiu w głowie! Słow. <p. Fiok>

Fiokować się

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 18

Fiokować się, uje ś., ował ś. ubierać ś. w fioki; stroić ś., elegantować ś. śmiesznie, przesadnie.

Fiokowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 19

Fiokowanie się, a ś., blm., czynność cz. Fiokować ś.

[F] Fir

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 20

[Fir, a, lm. owie, Fiyf] dowódca. <Nm. Führer>

□ **Fira**

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 21

[Fira, y, lm. y] *kobieta rozpustna.* <?>

† **Firachcentel**

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 22

**† Firachcentel, tla a. tela, lm. tle a. tele gór.
miara długości = $\frac{1}{64}$ części kopalni. <Z Nm. Vier-
undsechszigstel dosł. = sześćdziesiąta czwarta
część >**

Firajza

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 23

**Firajza, y, lm. y pow. narzędzie do złobienia
kanciastych dziur w piaście koła. <Nm. Quirlei-
sen >**

† **Firamka**

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 24

† Firamka, i, lm. i p. Firanka.

Firaneczka

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 25

Firaneczka, i, lm. i p. Firanka.

Firanka

t. I (A-G), lit. F, str. 745, kol. P, ak. 26 – str. 746, kol. L, ak. 01

Firanka, i, lm. l, † **Fíramka**, † **Firhanka**, † **Fir-ohanka**, † **Wierhanki** lm., [**Foranka**] l. *zasłona, opona; połowa kotary*: F. u okna, łóżka. Podwójna kotara, której uchylona F. pozwalała dostrzec znak Zbawiciela. Skarb. Pod atlasowym śpię cieniem firanek. Mick. (= *kotar*). Przen.: Podnieś no jeno one firanki z oczu. Sienk. (= *rzęsy*). Matka nad nim (dzieckiem) zwiąże firanki majowe. Mick. (= *gałęzie z liśćmi*). Po przez podwójną firankę drzew tej alei widać zakręty trawników.

Zag. 2. w lm. żart. *łachy, szmaty, strzępy wiszące*: Z pod surduta wylażą mu firanki. **3.** [**Firanki**] żart. *koszula na spodnie wypuszczona*. Zdr. **Firaneczka**. <Nm. daw. Fürhang>

Firasy

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 02

Firasy, ów, blp. zł. *drzwi*. <Może Gr. *thýra* (podług wymawiania Ngr. *fíra*) = drzwi, a. Łć. *foras* = za drzwi>

× **Firc**

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 03

× **Firc**, a, lm. *owie książę*: Oszczerczo gniazda żywego przewierzgli w ob-yh firców i ratajów. Wor. <Nm. Fürst>

Fircentag

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 04

Fircentag, u, lm. i p. Fercentag.

†**Firchanka**

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 05

† **Firchanka, i, lm. i p. Firanka.**

×**Fircyczka**

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 06

× **Fircyczka, i, lm. i forma ż. od Firecyk: Po-rzucił fircyczkę, chcąc w domu gospodarnej, nie zaś trwoniącej majątek żony. Karp.**

×**Fircyfuszki**

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 07

× **Fircyfuszki, szek, blp. włosy poskręcane, lo-ki, pukle, filutki: Włosy mu żelazkami przypie-kali, dziwne z nich czyniąc F. Sienk. <?>**

Firecyk

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 08

Firecyk, a, lm. i l. elegant, szarmant, modniś, galant, dandys, frant, strojniś: Widziano djabłów wysmuknionych na firecyków. Oss. 2. trzpiot, sowizdrzał, letkiewicz, wercipięta, wietrznik, świ-szczypala, pustogłów, postrzeleniec, szalaput, pustak, kręcicki, pędziwiatr, wścibski: F. ma nos ogarzy, wszędy ś. on dowie. Nar. F. w zalotach. Zabł. <Może Nm. fertig = 1) gotów, 2) zwinny; por. Fertyczny>

Fircykować

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 09

**Firoykować, uje, ował bawić ś. w fircyka, trzpio-
tać ś., szastać ś.: Wdowa doświadczona zna pro-
porcję i nie każe F., po kuligach balansować.
Fred. A.**

Fircykowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 10

**Fircykowanie, a, blm., czynność cz. Firoyko-
wać.**

Fircykowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 11

**Fircykowaty zakrawający na fircyka, taki jak
u fircyka: Uspodobienie fircykowate.**

Fircynela

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 12

**Firoynela, i, lm. e kobieta płocha, lekkomyślna,
kobieta-fircyk. Słow. <Przerobiono z Fireyk>**

Firenk

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 13

**Firenk, a, lm. owie cudzoziemiec z Europy za-
chodniej na Wschodzie. <Tur. F(i)renk = Frauk>**

Firet

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 14

Firet, u, lm. y l. druk. spacja gruba na szerokość pisma, in. czwartnik. 2. gra, polegająca na rzucaniu firetów drukarkich. <Nm. Viereck>

[ ] Fir

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 15

[Fir fir fir] 1. naśladowanie głosu skowronka i wróbla: Skowronek o kołędę prosi: fir fir fir, tak prosi. 2. naśladowanie szelestu lotu ptaków. 3. przywoływanie wróbli. <Dźwn.>

[ ] Firgać

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 16

[Firgać, a, ał] p. Wlerzgnąć. <Dźwn.>

[ ] Firganie

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 17

[Firganie, a, blm.] czynność cz. Firgać.

[ ] Firgnać

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 18

[Firgnać, nie, nął] p. Wierzgnąć.

[ ] Firgnięcie

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 19

[Firgnięcie, a, blm.] czynność cz. Firgnać.

†Firhanka

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 20

† Firhanka, l, lm. i p. Firanka.

†Firka

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 21

† Firka, i, lm. i l. *moneta miedziana wartości czterech groszy. 2. przen. drobnostka, bagatela, fraszka, figa, nic, zero*: Kiedyś. odrodzą od swych wielkich przodków, mam ich za firkę i za prostych chłanów. Opal. <Z Nm. vier = cztery>

1. [Firka

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 22

1. [Firka, i, lm. i] l. *ptaszek podobny do sikory. 2. dziewczyna trzpiotowata, roztrzepana*: Skaranie boże mieć pod okiem takie firki, co to pacierza nie umieją, o ścierce i o porządku nie pomyślą. Korz. A co to za F. ogoniasta? Sienk. <Dźwn.>

2. [Firka

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 23

2. [Firka, l, lm. i] *przyrzucił do kręcenia sznurów na sieci.* <Zap. Nm. Quirl>

[Firlaczek

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 24

[Firlaczek, ozka, lm. ozki] p. Firlak.

□ Firlać

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 25

[Firlać, a, al, Fyrlać] (o płynach) *klócić, mieszać, mącić, bełtać*: Firlane piwo. Kolb. <Nm. quirlen>

□ Firiak

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 26

[Firlak, a, lm. l] *koziołek do rozbeltania, rozmieszania mleka, żuru i t. p.* Zdr. **[Firlaczek]**. Por. Firlejek, Firlać, Kwirl. <p. Firlać>

□ Firlanie

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. L, ak. 27

[Firlanie, a, blm.] czynność cz. **Firlać**.

□ Firlej

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 01

[Firlej, a, lm. e] zool. p. **Ledwuchna**. <? Jeżeli od nazwiska rodowego Firlej, to z Nm. daw. Fürleger (=Nm. Vorleger)=krajczy>

Firleje

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 02

Firleje, ów, blp. 1. † a. † **Fierleje zabawy**, *figle, kpiny, kpinki, koncepty, żarty, drwiny, drwinki, szyderstwa, burdy*: Stroi baba F., kiedy sobie podleje. Prz. Stroić z kogo F. = *kpić, drwić, żartować, szydzić*: Gdy ś. z niego śmieją, temu ś. też śmieje, nie widząc, iż to z niego tak stroją F. Prot. 2. [F.] *składkowa zabawa wiejska, urządzana przez dziewczę'a w zimie*. 3. [F.] *świecidelka, błyskotki, zabawki*: Panny firlejami wystrojone. <Śr. Grn. *virlei* = taniec z pieśniami, z Fr. daw. *virelai*>

[F]irlejek

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 03

[**Firlejek**, jka, lm. jki] *mątewka, kołatawka*. Por. **Firlak**, **Kwirl**. <Nm. *Quirl*>

Firletka

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 04

Firletka, i, lm. i, † **Fierletka**, † **Knot**, † **Knotownica** bot. (lychnis) *roś. z rodziny lepnicowatych*. Gatunki: a) F. *gasztald* a. *gasztald* (l. *chalcidonica*), niek. *Płomieńczykiem*, *Gasztwą*, *Krzyżakami* zwana; b) F. *kąkol* zwyczajny a. *Kąkolnica* (l. *githago*), niek. *Czarnuchą* a. *Czarnuchą żytnią*, *Czarnuszką* zwana; c) F. *kwiat Jowisza* (l. *flos Jovis*); d) F. *poszarpana* (l. *flos cuculi*), niek. *Smolanką* a. *Kukułką*, *Kukułeczką* zwana; e) F. *różyczka* a. *różyczka Panny Marji* (l. *coeli rosa*); f) F. *smółka* (l. *viscaria*). <Nm. *Quirl* = *mątewka*, dla podobieństwa kształtu>

□ Firlik

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 05

[Firlik, a, lm. i] *mała beczulka (np. do piwa, wódki), czwarta część beczki stemplowanej. <Z Nm. vier = cztery>*

□ Firlut

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 06

[Firlut] p. Chwierut.

Firma

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 07

Firma, y, lm. y 1. *miano handlu, przedsiębiorstwa, urzędowa jego nazwa z nazwiska właściciela a. godła złożona: F. stara, zasłużona. F. spółkowa (=imię a. godło urzędowe spółki). F. na wyrobach (=marka, stempel z wyrażeniem firmy).* 2. *przen. handel, przedsiębiorstwo, zakład oznaczony firmą: Z jego firmą wydawniczą wiązą mię stosunki.* 3. *przen. nazwisko czyjeś, reprezentujące jakąś sprawę, pracę, reputację ustalona: Licha F., nie ma ś. ochoty czytać.* 4. *× podpis a. sposób podpisywania. <Włos. firma>*

Firmament

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 08

Firmament, u, lm. y, [Fermament, Furdament] *sklepienie niebieskie, niebo, nieboskłon: Gwiazdy na firmamencie. <Łć. firmamentum>*

Firman

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 09

Firman, u, lm. y, Ferman rozkaz, rozporządzenie sultana a. szacha. <Przez Tur., z Prs. firman>

Firmant

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 10

Firmant, a, lm. ci używający nazwiska swego dla firmy, przedstawiciel firmy. <p. Firma>

Firnowość

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 11

Firnowość, i, blm. przywiązywanie wielkiej wagi do firmy, do ustalonej reputacji. Haj.

Firmowy

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 12

Firmowy przym. od Firma: Wspólnik, regiestr F. Spółka firmowa. Przen. mający dobrą firmę = ustaloną sławę, znany, głośny: Redakcje z nieufnością patrzą na utwory niefirmowych autorów. Haj.

[Firmusy

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 13

[Firmusy, ów, blp.] wąsy: Ceruchniczko, mą ten kocur fusy? — Ja, ja, pani mamó, i piękne F. <Czes. frńousy blp.>

Firn

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 14

**Firn, u, lm. y gie. śnieg ziarnisty na doln'j
granicy wiecznych śniegów. <Nm. Firn>**

Firniks

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 15

**Firniks, u, lm. y pokost. <Nm. Firniss, ze Sr.
Łć. vernix>**

Firszt

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 16

**Firszt, u, lm. y gór. dach, wierzch chodnika;
pokład ziemny względem niższego, strop. <Nm.
First>**

[Firtać się

t. I (A-G), lit. F, str. 746, kol. P, ak. 17

[Firtać się, a ś., ał ś.] p. Fertać. <Dźwn.>

[Firtanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 01

[Firtanie się, a ś., blm.] czynność cz. Firtać ś.

†Firtelnik

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 02

†Firtelnik, a, lm. *cy urzędnik policyjny, policjant*: Firtelnicy nie dopuszczą go nigdzie. Krasz. <Z Nm. Vierter = czwarta część, kwartał (miasta)>

[]Firut

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 03

[Firut] p. Chwierut.

×Firzac

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 04

×Firzao, a a. u, lm. o (Fir-zac) *blacha, stawiana przed otworem pieca hutnego*. <Nm. Vor-satz, daw. Fürsatz>

Fis

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 05

Fis nieod. 1. muz. = a) *nuta f z krzyżykiem, czyli podwyższona o pół tonu, równająca ś. ges (na narzędziach utemperowanych)*. b) *tonacja majorowa o sześciu krzyżykach, minorowa zaś o trzech*: Koncert (z) fis major, minor. 2. Wziąć kogo na F. = *wziąć na muchę, zająć z matki, wziąć na wędkę, na plewy, na kawał, podejść, załapać, okpić, oszukać*: Djabł nadali, jak mię wzięły na F! Wilcz. <F muz. + - is, cecha krzyżyków>

[**Fisfak**

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 06

[Fisfak, a, lm. i] człowiek sprytny, frant. <Z Nm. Fixfax = oszustwo, kuglarstwo>

Fisharmonijka

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 07

Fisharmonijka, i, lm. i p. Fisharmonja.

Fisharmonika

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 08

Fisharmonika, i, lm. i p. Fisharmonja.

Fisharmonja

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 09

Fisharmonja, i, lm. e, Fisharmonika, Harmonjum, Melodykon, Organki muz. narzędzie klawiszowe, naśladowujące dźwiękiem organy, wydające głos drganiem języków metalowych, o miechu i pedałach. Zdr. Fisharmonijka. <Now. z Gr. fysân = nadymać + harmonía = harmonja >

Fisis

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 10

Fisis nieod. muz. nuta f z krzyżem, t.j. z podwójnym krzyżykiem, czyli podwyższona o ton, równająca ś. g (na narzędziach utemperowanych). <F muz. † -isis = cecha krzyżów >

Fisk

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 11

Fisk, u, lm. i, Fiskus 1. skarb publiczny, dochody państwowe, skarb państwa. 2. niek. prokuratorja. <Łć. fiscus dosł.=worek na pieniądze; skarb, kasa>

Fiskalis

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 12

Fiskalis, a, lm. owie p. Fiskał: Do odpowiedzi na zarzuty przez wielebnego fiskalisa pociągnięci byli. <Łć. fiscalis>

Fiskalizm

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 13

Fiskalizm, u, blm. system administracyjny nakładania na wszystko jak największych podatków. <p. Fisk>

Fiskalnie

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 14

Fiskalnie przys. od Fiskalny.

Fiskalność

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 15

Fiskalność, i, blm. 1. rz. od **Fiskalny**, *skarbowość*. 2. *fiskalizm, obciążanie podatkami*: Wzrosła w podatkowaniu nierówność, F. Nie pomogła ta F., a butni książęta, do wielkiej często przychodząc nędzy, marnili ziemię, sprzedając ją krzyżakom. Szuj.

Fiskalny

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 16

Fiskalny 1. przym. od **Fisk**, *skarbowy*: Urzędnik F. Dobra, prawa fiskalne. 2. *podatkowy*: System fiskalnych uciążień. Szuj. <Łć. *fiscalis*>

Fiskał

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 17

Fiskał, a, lm. owle 1. *urzędnik skarbu publicznego*. 2. a. *Fiskalle prokurator konsystorski, instygator duchowny*. 3. † *chciwiec, zdzierca, wyzyskiwacz, drapieżnik*: Co tych fiskałów u nas! co szlachcie, co dzierżawca, co arendarz, wszystkim ich zamysł, aby worki natkali. Birk. 4. *prowszpieg*. <Łć. *fiscalis*>

Fiskus

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 18

Fiskus, u, lm. y p. **Fisk**: Prokuratorję nazywają także fiskusem. Rog. <p. *Fisk*>

†Fistek

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 19

†Fistek tylko w wyrażeniu: F. za F., listek za listek = *wet za wet, piękne za nadobne*. <Zap. Nm. Fist = rodzaj grzyba>

□Fistuga

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 20

[Fistuga, i, lm. I] 1. *zamieć, zawieja śnieżna*. 2. *wiatr silny*. <Zap. zam. *Świstuga>

×Fistularny

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 21

×Fistularny *cewkowaty*. <Łć. fistularis>

Fistula

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. L, ak. 22 – str. 747, kol. P, ak. 01

Fistula, y, lm. y 1. *puszczalka w organach*. 2. *rukawka, przez którą dzieci strzelają dla zabawy grochem, galkami, świeczkami, wypychając je za pomocą dmuchania*, in. *świszula*. 3. *†anat. p. Prze-*

wód. †F. macicowa p. Pochwa. 4. *bot. (cassia fistula) rośl. z rodzaju kasji*. 5. *!lek. p. Przeto-*
ka. 6. *muz. p. Falset: Śpiewać fistulą*. <Łć. fistula dosł. = fujarka>

Fistulować

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 02

Fistulować, uje, ował *śpiewać fistulą*.

Fistulowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 03

Fistulowanie, a, blm., czynność cz. **Fistulować.**

Fistulowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 04

Fistulowaty *naksztalt fistuły*: Wrzód **F.**

Fistulowo

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 05

Fistulowo przys. od **Fistulowy: **F**. *śpiewający*
głos. Dzierz.**

Fistulowy

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 06

Fistulowy przym. od **Fistula = a) *falsetowy*:
*Śpiew, głos **F**. b) !lek. przetokowy.***

!Fisz

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 07

!Fisz, a, lm. e tylko w wyrażeniu: Gruby **F. =
*gruba ryba, dygnitarz. <Nm. Fisch>***

Fiszak

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 08

Fiszak, a, lm. i garb. p. Wylawiacz. <Nm. Fischhaken>

□ **Fiszanka**

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 09

[Fiszanka i, lm. i] p. Filizanka.

□ **Fiszbanki**

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 10

**[Fiszbánki, nek, blp.] rodzaj gruszek. <Może w związku z Nm. Fischbein = fiszbin, kość ryb-
bia >**

× **Fiszbejn**

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 11

× Fiszbejn, u, lm. y p. Fiszbin.

Fiszbin

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 12

Fiszbin, u, lm. y, [Ficzbin] i. a. × Fiszbejn, † Fiszbin pręt rogowy z górnej szczęki a. z podniebienia wieloryba. 2. przedmiot zrobiony z fiszbinu (brykla w gorsecie, pręt w parasolu). 3. F. sztuczny = wyrób z trzciny hiszpańskiej, przesyczonej kauczukiem. <Nm. Fischbein>

Fiszbinowy

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 13

Fiszbinowy przym. od **Fiszbln**: **Brykla fiszbino-**
wa. Pręt F.

Fiszka

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 14

Fiszka, i, lm. i znaczek, marka do gry; liczbón,
liczman, szpilmarka. <Fr. fiche>

Fiszlajna

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 15

Fiszlajna, y, lm. y powr. sznur rybcki, skęcóny
z szesnastu nitek. <Nm. Fischerleine>

×**Fiszmejster**

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 16

×**Fiszmejster, tra, lm. trzy dozorca rybolów-**
stwa. Krasz. <Nm. Fischmeister>

†**Fiszolc**

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 17

†**Fiszolc, u, blm. drewka suche. Kn. <Nm.**
Fischholz>

Fiszorek

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 18

Fiszorek, rka, lm. rkl walek mocno zwiniętej bibuły, służący do rozprowadzania cieniów rysunkowych. <p. Wiszor>

Fiszować

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 19

Fiszować, uje, ował garb. p. Wylowić. <Nm. fischen>

Fiszowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 20

Fiszowanie, a, blm., czynność cz. Fiszować.

Fiszutka

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 21

Fiszutka, i, lm. i 1. lekka trójgraniasta zarzutka kobieca na głowę. 2. rodzaj małej pelerynki, mantylki. <Fr. fichu>

Fit!

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 22

Fit! w. hen, het: My lećmy F., F., F. Mick. <Dźwn.>

Fita

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 23

Fita, y, lm. y leśn. *narzędzie do mierzenia średnicy drzew stojących, in. średnicomiar, tastr.*
 <Ang. feet, lm. od foot = stopa>

Fitka

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 24

[Fitka, i, lm. i] *potrawa z kartofli krajanych.*
 Por. Fiutka i Fuca. <?>

Fitobiologja

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 25

Fitobiologja, i, blm. (Fitobi-ologja) bot. *biologja roślin, nauka o życiu roślin.* <Now. z Gr. fytón = roślina + Biologja>

Fitochemja

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 26

Fitochemja, i, blm. *część fizjologii roślin, rozpatrująca sprawy chemiczne ich życia.* <Now. z Gr. fytón = roślina + Chemja>

Fitogieografja

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 27

Fitogieografja, i, blm. bot. *botanika geograficzna, geografja roślin, nauka o rozmieszczeniu roślin na ziemi.* <Now. z Gr. fytón = roślina + Gieografja>

Fitografja

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 28

Fitografja, i, blm. bot. *botanika opisowa, opis roślin.* < Now. z Gr. *fyton* = roślina + - *grafia* = opis >

Fitotomja

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 29

Fitotomja, i, blm. bot. *anatomja roślin.* < Now. z Gr. *fyton* = roślina + - *tomia* = cięcie, sekcja, rozciniwanie >

Fitrung

t. I (A-G), lit. F, str. 747, kol. P, ak. 30

Fitrung, u, lm. i fortep. *filc a. flanela, naklejona na tylnym ramsztyku klawjatury, ażeby klawisze, spadając, nie stukaly.* < Nm. *Fütterung* >

[Fitu!]

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 01

[Fitu!, Fiutu!] *wyraz bez znaczenia, używany w zagadkach: F. f., pełna skrzynia aksamitu.* < Dźwn. >

Fiu!

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 02

Fiu! a. Fiu fiu! l. w. podziwu, pochwały = *hol ho!, fil fil, no! no!, oho!*: Fiu fiu! jak tańczy. Mów o literaturze: fiu! jaki uczony! Fred. A. O! rzadkiej dobroci dziewczyna! A zuch! fiu!.. Fred. A. 2. a. Fiu bǫdziu przysłówkowo = *pusto, p tro*: Jemu w głowie fiu fiu! (= *pustak, wietrznik, niestały, roztrzepaniec*). Jej umysł nie fiu fiu! (= *stateczny*). 3. prow. p. **Fiut: Twoja żonka fiu! 4. [Hecia fiu!] *odpędzanie owiec*. <Dźwn.>**

Fiu bǫdziu

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 03

Fiu bǫdziu l. p. Fiu: To kobieta stateczna, poważna, fiu bǫdziu w głowie nie ma. Krasz. 2. *fraszka, głupstwo, bagatela*. <Fiu! + BZD>

[Fiugać]

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 04

[Fiugać, a, a!, Fjugać] *szybko uciekać*. <Dźwn.>

[Fiuganie]

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 05

[Fiuganie, a, blm.] czynność cz. **Fiugać.**

×Fiugas

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 06

× **Fiugas nieod. p. **Fugas**.**

Fiugas

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 07

**[Fiugas, a, lm. y] wietrznik, trzpiot, człowiek
niestały, niecnota. <Dźwn.>**

Fiuk

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 08

**Fiuk, u, lm. i l. [F.] polewka z pieprzem i cebulą;
cienki barszcz. 2. zł. krupnik jęczmienny. Por.
Fiutka, Fucka i Fuca. <?>**

Fiukacz

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 09

**Fiukacz, a, lm. e l. a. Fiukała ten, co fiuka.
2. zabawka, figiel do fiukania (np. ptaszek gli-
niany i t. p.) 3. lampka naftowa fabryczna.
<Dźwn.>**

Fiukać

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 10

**Fiukać, a, ał p. Fiuknąć: F. na konie. Ptaszy-
ny fiukały. Sienk. [Niech se bez parę fiuka, ni-
żli Frankę dostanie].**

Fiukała

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 11

Fiukała, y, lm. y p. Fiukacz.

Fiukanie

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 12

Fiukanie, a, blm., czynność cz. Fiukać.**Fiuknąć**

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 13

Fluknąć, nie, nął, nied. Fiukać 1. gwizdnąć, świsnąć: Fiuknij na konie. Fiuknął sobie, jakby nigdy nie (=okazał gwizdnięciem obojętność, lekceważenie. 2. [F.] skoczyć. <Dźwn.>

Fiuknięcie

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 14

Fluknięcie, a, blm., czynność cz. Fiuknąć.**Fiumoar**

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 15

Fiumoar, u, lm. y, Fumoar pokój do palenia cygar i papierosów. <Fr. fumer>

[Fiurać

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 16

[Fiurać, a, ał] jechać lekko a prędko. <Dźwn.>**[Fiuranie**

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 17

[Fiuranie, a, blm.] czynność cz. Fiurać.

Fiut

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 18

Fiut 1. a. prow. **Fiu** w. oznaczający, że coś prędko uciekło, zginęło = *szast!*, *szus!*, *myk!*, *smyk!*, *fajt!*: Chciałem przyjść z radą, a ona F. za dom. Słow. Pociąg tylko F. przed nami. Sądził, że będzie miał z tego zarobek, a to F.! 2. w. wyrażający odgłos strzelania = *pif!*, *paf!*, *puf!*, *pecl!*: F. z wiatrówki. Fred. A. <Dźwn.>

[Fiut]

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 19

[Fiut, a, lm. y] zool. p. **Uklej.** <?>

×Fiuta

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 20

× Fiuta, y, lm. y forma ż. od **Fiuty.**

[Fiuta]

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 21

[Fiuta, y, lm. y] zool. p. **Aloza.** <?>

[Fiutacz]

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 22

[Fiutacz, a, lm. e] taki, co lubi [świsnąć] (=ukraść). <Dźwn.>

†Fiute

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 23

†Fiute, ego, lm. e ni. p. Flutynio: Komu źle
w głowie ułożono, ten ś. chwyta, czego ś. nie
chwytac, i zowiem takiego F. Petr. Lepiej słu-
żyć statecznemu, niż fiutemu. Kn. <Dźwn.>

Fiutek

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 24

Fiutek, tka, lm. tki *gwizdanka*. <Dźwn.>

□Fiutka

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 25

[Fiutka, i, lm. i] 1. *zupa kartoflana*. 2. w lm.
wszelkie stroje, paciorki, wstążki, błyskotki. Por.
Fitka, Fluk, Fucka, Futka. <?>

□Fiutu!

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 26

[Fiutu!] p. Fitu.

×Fiuty

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 27

×Fiuty, ego, lm. ci p. Flutynio. <Dźwn.>

×Fiutyniec

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 28

× Fiutyniec, *ńca*, lm. *ńcy*, × Futyniec, × Fiu-
ty, † Fiute *fircyk, pędziwiatr, wietrznik, wiercipięta*:
Bies jakiegoś fiutyńca nadarza, pędzi jak wiatr.
Zabł. <Dźwn.>

×Fiuzyljer

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 29

× Fiuzyljer, *a*, lm. *rzy*, × Fizyljer *żołnierz lek-
kiej piechoty, strzelec, karabinjer*. <Fr. fusilier>

□Fiyr

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. L, ak. 30

[Fiyr, *a*, lm. *y*] p. Fir: Dostał fiyrem. <Nm.
Führer>

†Fizbin

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 01

† Fizbin, *u*, lm. *y* p. Fiszbin.

Fizerajza

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 02

Fizerajza, *y*, lm. *y*, Fizerajza intr. l. *żelazko
do fizerowania*. 2. linja, idąca wzdłuż brzegu
okładki. <Nm. Visireisen>

Fizerować

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 03

**Fizerować, uje, ował, Fizerować intr. wyciskać
na gorąco szluczki na okładkach książek i pugila-
resów. <Nm. visiren>**

Fizerowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 04

Fizerowanie, a, blm., czynność cz. Fizerować.

†**Fizerunek**

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 05

**†Fizerunek, nku, lm. nki p. Wizerunek. <Nm.
Visirung>**

†**Fizerunk**

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 06

†Fizerunk, u, lm. l p. Wizerunek.

×**Fizjognom**

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 07

**×Fizjognom, a, lm. owie p. Fizjognomista.
<Gr. fysiognómōn>**

Fizjognomiczny

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 08

**Flzjognomiozny przym. od Fizjognomja: Spo-
strzeżenia fizjognomiczne.**

Fizjognomika

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 09

Fizjognomika, I, blm., **Fizjonomika**, **Fizjognomistyka**, × **Fizjonomja**, × **Fizjognomja** *nauka o poznawaniu charakteru z fizjognomji, z rysów i układu twarzy.* <Gr. fysiognōmía a. fysiognōmonía>

Fizjognomista

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 10

Fizjognomista, y, lm. **ści**, **Fizjonomista**, × **Fizjognomista**, × **Fizjonomista**, × **Fizjognom**, × **Fizjonom**, × **Fizjonom** *badacz, znawca fizjognomiki; biegły w poznawaniu charakteru człowieka z rysów twarzy.* <Fr. physio(g)nomiste>

Fizjognomistyka

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 11

Fizjognomistyka, I, blm. p. **Fizjognomika**.

Fizjognomja

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 12

Fizjognomja, I, lm. **e**, **Fizjonomja**, × **Fizjognomja**, × **Fizjonomja** I. *wyraz, rysy twarzy:* Ujmująca F. Przen.: Rzućmy okiem na fizjognomję moralną poety. Chm. 2. przen. *cecha charakterystyczna, pozór, wygląd, wyraz, podobieństwo:* Pak papierów, mających fizjognomję asygnat. Krasz. Nadawać biesiadom jak najwytworniejszą fizjognomję. 3. żart. *twarz, policzek, rub. cyferblat:* Dostał po fizjognomji. <p. **Fizjognomika**>

Fizjograf

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 13

Fizjograf, a, lm. owie badacz a. znawca przyrody. <Now. z Gr. fýsis = przyroda + - gráfos = opisujący>

Fizjograficzny

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 14

Fizjograficzny przym. od Fizjografja: Pamiętnik F. Badania fizjograficzne.

Fizjografja

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 15

Fizjografja, i, blm. opis przyrody, rys stosunków przyrodniczych pewnej okolicy: F. mineralogiczna, petrograficzna, botaniczna, zoologiczna, geologiczna. <Now. z Gr. fýsis = przyroda + - grafía = opis>

Fizjokracja

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 16

Fizjokracja, i, blm. p. Fizjokratyzm. <Now. z Gr. fýsis = przyroda + - kratía = panowanie>

Fizjokrata

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 17

Fizjokrata, y, lm. ci twórca a. zwolennik systemu ekonomicznego, uważającego ziemię za jedyne źródło wszelkiego bogactwa.

Fizjokratyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 18

Fizjokratyczny przym. od **Fizjokratyzm**: System F.

Fizjokratyzm

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 19

Fizjokratyzm, u, blm., **Fizjokracja** system gospodarczy fizjokratów.

Fizjolog

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 20

Fizjolog, a, lm. **dzy a. owie 1. lm. 1** (w wiekach średnich) *książka o właściwościach zwierząt z wykładem moralnym.* **2. a. × Rodotnik** biol. badacz czynności prawidłowych żywego ustroju. **3. fil. myśliciel** filozofujący nad przyrodą; kosmolog szkoły jońskie). <(gr. *ῥυσιόλογος*)>

Fizjologicznie

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 21

Fizjologicznie przys. od **Fizjologiczny**.

Fizjologiczny

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 22

Fizjologiczny przym. od **Fizjologia**: **Psychologia** fizjologiczna. **Anatomja** fizjologiczna. **Instytut** fizjologiczno-chemiczny.

Fizjologia

t. I (A-G), lit. F, str. 748, kol. P, ak. 23 – str. 749, kol. L, ak. 01

Fizjologia, i, blm. i. a. **×** **Rodnio**two, **×** **Ro-**
dotnictwo, **×** **Żywo**tnictwo, **×** **Żywoto**znawstwo,
× **Przyro**dnictwo biol. *nauka o czynnościach i obja-*
wach życiowych ustroju prawidłowego. Gram.: F.
mowy ludzkiej = nauka o czysto zewnętrznej stronie
wymawiania, o czynnościach fizjologicznych, których
wynikiem są brzmienia czyli dźwięki języka ludz-

kiego, in. antropofonika a. 2. fil. nauka o przy-
rodzie; spekulacja nad naturą; kosmologja filozo-
fów szkoły jońskiej. <Gr. fysiologia>

×Fizjonom

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 02

×Fizjonom, a, lm. owie p. Fizjognomista: Fi-
 zjonomowie z twarzy a z położenia członków
 nie tylko obyczaje, ale i myśli czasem człowie-
 cze wiedzą. Górn.

Fizjonomika

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 03

Fizjonomika, i, blm. p. **Fizjognomika**.

Fizjonomista

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 04

Fizjonomista, y, lm. ści p. **Fizjognomista**: Je-
 den F. złe bardzo z twarzy Sokratesa wyczyty-
 wał skłonności. Kopez.

Fizjonomja

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 05

Fizjonomja, i, lm. e l. p. Fizjognomja. 2. × p. Fizjognomika. Kopecz. <p. Fizjognomja>

Fizjonomograf

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 06

Fizjonomograf, u, lm. y, Fizjonotyp l. narzędzie do prędkiego schwycenia rysów twarzy. 2. pantograf. <Fizjonomja + Gr. -gráfos = opisujący>

×Fizjonotyp

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 07

× Fizjonotyp, u, lm. y p. Fizjonomograf. <Fizjono(mja)+Gr. týpos = odbicie, typ>

Fizjoplastyka

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 08

Fizjoplastyka, i, blm. = Autoplastyka pod 2.

Fizjotypja

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 09

Fizjotypja, i, blm. = Autoplastyka pod 1.

×Fizognomista

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 10

× Fizognomista, y, lm. ści p. Fizjognomista.

×Fizognomja

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 11

× Fizognomja, i l. lm. e p. Fizjognomja. 2.
blm. p. Fizjognomika. Kopez.

[]Fizola

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 12

[Fizola, i, lm. e] p. Fasola.

×Fizonom

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 13

× Fizonom, a, lm. owie p. Fizjognomista.

×Fizonomista

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 14

× Fizonomista, y, lm. ści p. Fizjognomista.

×Fizonomja

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 15

× Fizonomja, i, lm. e p. Fizjognomja.

Fizy

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 16

**Fizy, ów, blp. bed. miara żelazna do oznaczania
szerokości i wysokości naczynia. <Nm. Füsse, lm.
od Fuss = stopa >**

†Fizycki

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 17

†Fizycki p. Fizyczny.

Fizycznie

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 18

**Fizycznie przys. od Fizyczny: F. rozwinięty.
Rzecz F. niemożliwa.**

Fizyczność

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 19

Fizyczność, i, blm. rz. od Fizyczny.

Fizyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 20

**Fizyczny, †Fizycki 1. a. Fizyczny przyim. od
Fizyka: Nauki fizyczne (=przyrodnicze). Pra-
wa fizyczne (=prawa natury). Geografia fizycz-
na (=fizyka kuli ziemskiej, geofizyka). Astrono-
mja fizyczna (=mechanika niebieska). Przyrządy
fizyczne (=pomocnicze do badań fizycznych). Wy-
dział fizyczno-matematyczny. Kierunek fizyczno-
geograficzny. Nałk. 2. cielesny, materialny: Wa-
runki fizyczne bólu, pamięci. Siła fizyczna. Zwy-
rodnienie fizyczno - umysłowe. Praw.: Osoba
fizyczna = jednostka, indywiduum, osobnik. 3. przen.
oczywisty, widoczny, absolutny: Fizyczne niepodo-
bieństwo. 4. [F.] (o piecu) zrobiony z cegieł
i opalany z pokoju. <Gr. fysikós>**

Fizyk

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 21

Fizyk, a, lm. cy 1. zajmujący ś. fizyką. 2. urzędnik lekarski: F. miejski (= lekarz miejski). 3. [F. a. Pizyk] = a) głupiec, dureń, gamoń: Robić z kogo fizyka (= wystrychnąć go na dudka). Wplątał ś. jak F. Prz. (= nie mógł dać sobie rady). Stał jak F. Prz. b) człowiek wykształcony, uczony, mędrzec; mędrak, mądrała: Kiejs pan taki delikatny F., to czemu było prosić ś. na pisarza? Sienk. 4. Ryzyk F. (wyrażenie przysłowiowe) = na los szczęścia, na chybił-trafił, co Bóg da. <Gr. fysikós>

Fizyka

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. L, ak. 22 – str. 749, kol. P, ak. 01

Fizyka, i, blm. 1. daw. cały obszar nauki o przyrodzie, nauki przyrodnicze. 2. a. !Nieważnictwo nauka o zjawiskach, przy których ciała zachowują swój skład, nauka o energji i jej przeobrażeniach: F. doświadczalna, matematyczna, elementarna, teoretyczna, stosowana. F. kuli ziemskiej (= geofizyka, geografia fizyczna). F. słońca, księżyca, ciał niebieskich, atmosfery, oceanów. F. molekularna, cząsteczkowa (= tłumaczenie własności ciał ruchem i właściwościami najdrobniejszych ich cząstek). 3. fil. część filozofji, traktująca o przy-

rodzie materialnej, filozofja natury, metafizyka przyrody w wielu systematach filozoficznych, kosmologia: F. Arystotelesa, stoików. 4. Racja F. = dowodzenie naciągane, nie mające związku z rzeczą, niedorzeczna przyczyna, bzdurstwo, terc-fere: Racja F., Kaśka butów nie ma. Prz. [Racja F., spadła świnia z chliwika]. 5. farb. woda chlorowej cyny, używany jako bejca. <Gr. fysiké, dom epistémē = nauka o przyrodzie>

Fizykalny

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 02

Fizykalny p. Fizyczny: Fizykalne właściwości krajów. Djagnostyka fizykalna (=ucząca rozpoznawać choroby za pomocą metody fizycznej).

Fizykat

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 03

Fizykat, u, lm. y zakład sądowo-lekarski; urząd lekarski. <Nm. Physikate>

Fizykochemiczny

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 04

Fizykochemiczny przym. od Fizykochemja: Zmiany fizykochemiczne.

Fizykochemja

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 05

Fizykochemja, i, blm. chem. nauka o stosunkach pomiędzy fizycznymi a chemicznymi własnościami materji. <Fizyka+Chemja>

Fizykoteologiczny

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 06

Fizykoteologiczny fil. przym. od Fizykoteologia: Dowód F. istnienia Boga.

Fizykoteologia

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 07

Fizykoteologia, I, blm. fil. *teorja Boga a. nauka o Bogu wysnuta z rozważania celowości, ład u celowego we wszechświecie. <Fizyka+Teologia>*

×**Fizykować**

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 08

× Fizykować, uje, ował *fizycznie rozbierać, rozumować*: Posłuchaj, w jakiej materji i jak gruntownie fizykują. L.

×**Fizykowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 09

× Fizykowanie, a, blm., czynność cz. **Fizykować.**

×**Fizyljer**

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 10

× Fizyljer, a, lm. rzy p. **Fiuzyljer: Wojsko! mówią, że polskie, lecz te fizyljery, sapery, grenadjery i kanonjery: więcej słyszeć niemieckich tytułów, niżeli narodowych. Mick. <Fr. fusilier, przez usta Nm.>**

Fizys

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 11

Fizys nieod. ż. *fizjognomja, twarz, rysy twarzy, facjata; powierzchowność, postać*: Co to za F. tak mi znana? Krasz. Miał F. doskonale zgodną ze stanowiskiem, jakie zajmował: brzuch porządný, policzki lśniące zdrowiem. Krasz. <Gr. fýsis>

Fizerajza

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 12

Fizerajza, y, lm. y intr. p. **Fizerajza**.

Fizerować

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 13

Fizerować, uje, ował intr. p. **Fizerować**.

Fizerowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 14

Fizerowanie, a, blm., czynność cz. **Fizerować**.

Fizka

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 15

Fizka, i, lm. i l. *poduszcza do szpilek*. 2. † p. **Figa**. <p. Figa>

Fjakier

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 16

Fjakier, kra, lm. kry a. krowie p. **Fjaker**.

Fjakierski

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 17

Fjakierski przym. od **Fjagr**: Koń **F**.**Fjagr**

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 18

Fjagr, a, Fjakier 1. lm. *y dorożka*. 2. lm. *owie woźnica uliczny, dorożkarz*. <Fr. *fiacre*>×**Fjala**

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 19

× **Fjala, i, lm. e** chem. p. **Fjola**.†**Fjank**

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 20

† **Fjank, u, lm. i** p. **Flank**. <Włos. *fianco*>**Fjanska**

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 21

Fjanska, i, lm. i szaliczek kobiety z lekkiej tkani-
niny, zawiązany pod brodą na kokardę. <Łap.
z Fr. *fiancée* = narzeczona >

Fjasko

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 22

Fjasko, a, blm. zawód, niepowodzenie, przegrana, rub. klapa: Będzie z tego F. Świadection ostatecznego fjaska ugody. Zrobić F = *doznać niepowodzenia*: Artysta zrobił F. Mając chęć żenić ś. właśnie, takie jak ja zrobić F. Rod. F. w handlu = *bankructwo, krach*. <Włos. fiasco>

Fjesta

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 23

Fjesta, y, im. y sztuka dramatyczna okolicznościowa, dawana na zakończenie widowiska. <Hp. fiesta>

×Fjola

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 24

× Fjola, i, lm. o, × Fjala chem. dawna nazwa kolby. <Gr. fiálē>

Fjolet

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 25

Fjolet, u, lm. y p. Fijolet.

Fjoletowawo

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 26

Fjoletowawo p. Fijoletowawo.

Fjoletowawy

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 27

Fjoletowawy p. Fijoletowawy.**Fjoletowo**

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 28

Fjoletowo p. Fijoletowo.**Fjoletowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 29

Fjoletowy p. Fijoletowy.**Fjolka**

t. I (A-G), lit. F, str. 749, kol. P, ak. 30

**Fjolka, i, lm. i l. rurka do przechowywania limfy
ospowej. 2. wog. rurka szklana, flaszeczka z dłu-
gą szyjką.**

Fjolek

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 01

Fjolek, lka, lm. lki p. Fijolek.**!Fjoraja**

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 02

**!Fjoraja, l, lm. e kwiaciarka uliczna. <Włos.
fioraia >**

Fjord

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 03

Fjord, u, lm. y *gie. wązka i długa zatoka na
wybrzeżu skalistym podłużnym, t. j. ciągnącym ś.
wzdłuż gór.* <Szwed. fjord>

Fjorytury

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 04

**Fjorytury, ur, blp. muz. ozdoby, dodatki, rozdra-
bianie dłuższych nut na krótsze oraz dodawanie ich
do dłuższych.** <Włos. fioritura>

[F]jugać

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 05

[F]jugać, a, ał] p. Fiugać.

[F]jaba

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 06

[Flaba, y, lm. y] pysk, papa. <Dnm. flabbe =
Nm. Flappe>

[F]labál

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 07

[Flabál, a, lm. ø] p. Flabøra.

□ Flabera

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 08

[Flabera, y, lm. y, Chlabera, Flabál, Flabot]
ten, co trzepie językiem, pyskuje, gaduła. <p
Flaba>

□ Flabot

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 09

[Flabot, a, lm. y] p. Flabera: Stul pysk, flaboce, ju sę stało.

□ Flabotać

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 10

[Flabotać, a, ał] *trzepać językiem, pyskować.*
 <p. Flaba>

□ Flabotanie

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 11

[Flabotanie, a, blm.] czynność cz. **Flabotać.**

□ Flach

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 12

[Flach, u, lm. y] p. [Flek].

Flacha

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 13

Flacha, y, lm. y p. Fłaszka: Kozaczek czekał go z nową flachą i dolał kielicha. Moraw. <p. Fłasza>

Flachajza

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 14

Flachajza, y, lm. y l. a. Flakajza sztabka, listewka żelazna. 2. dłuto rzeźbiarskie. <Nm. Flacheisen>

Flachcążki

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 15

Flachcążki, ów, blp. p. Flachcęgi.

Flachcęgi

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 16

Flachcęgi, ów, blp. cęgi z płaskimi, przylegającymi do siebie końcami do chwytania. Zdr. Flachcążki. <Nm. Flachzange>

Flachpuncyn

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 17

Flachpuncyn, a, lm. y piecz. puncyn z płaskim końcem. <Nm. flach = płaski + Puncyn>

Flachsztichel

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 18

Flachsztichel, chla, lm. chle piecz. rylec z płaskim końcem do grawerowania płaskich wgłębień. <Nm. Flachstichel>

Flaczarka

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 19

Flaczarka, i, lm. i forma ż. od Flaozarz. <p. Flak>

Flaczarnia

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 20

Flaozarnia, i, lm. e, Flakarnia *miejsce, gdzie gotują i sprzedają flaki.*

Flaczarz

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 21

Flaozarz, a, lm. e, Flakarz *ten, co gotuje i sprzedaje flaki.* <p. Flak>

Flaczasty

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 22

Flaozasty p. Flaczysty.

Flaczek

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 23

Flaczek, czka, lm. czki p. Flak.

[ ] Flaczka

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 24

[Flaczka, i, lw. i] p. Flaka.

□ Flacznica

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 25

[Flacznica, y, lm. e] nazwa obelżywa: Szynkarka
F., ja sobie ślacheie. <p. Flak>

Flaczysko

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 26

Flaczysko, a, lm. a m. i ni. p. Flak: F. obrzydliwe.

Flaczysty

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 27

Flaczysty, Flaczasty podobny do flaka, flakowaty: F. nos indyka.

□ Flada

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 28

[Flada, y, lm. y] placek: Upraszam o pół flady, kołace. <Nm. Fladen>

Flader

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 29

Flader, dru, lm. dry 1. a. Fladrowanie warstwa, żyła w drzewie a. kamieniu, słojowatość, słój: Pożłoczone marcepany, pożłocisty baran z fladry. (W. XVI). 2. (tylko w 1-ym przypadku) kłamca, łgarz, krętacz, oszust, cygan, plotkarz: F. baba, chłopak. 3. w lm. myśl. straszydła z piór i kolorowych papierków, używane w celu zatrzymania zwierza w kniei. <Nm. Flader>

1. Fladrować

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 30

1. Fladrować, uje, owal 1. a. † Flandrować ma-
lować fladry na drzewie, kamieniu, tkaninie, in-
słojować. 2. rub. zmyślać, klamać, łąć, cy-
ganić, kręcić. 3. myśl. polować z fladrami. <Nm.
fladern>

2. Fladrować

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 31

2. Fladrować, uje, owal fl. (o żaglu) p. Trze-
pać. <Nm. flattern>

Fladrowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. L, ak. 32

Fladrowanie, a 1. blm., czynność cz. Fladro-
wać. 2. lm. a p. Flader.

Fladrowato

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 01

Fladrowato przys. od Fladrowaty.

Fladrowatość

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 02

Fladrowatość, i, blm. rz. od Fladrowaty.

Fladrowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 03

Fladrowaty *pelen fladrów, słojuwaty*: Marmur F.
Jawor, drzewo farby białej i fladrowatej. Haur.

Fladrowisko

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 04

Fladrowisko, a, lm. a myśl. *miejsce otoczone fladrami.*

Fladrowy

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 05

Fladrowy przym. od Flader: Stołki hebanowe, fladrowe. Petr. Szafa fladrową robotą urobiona. Bud. B. Fladrowe stoły. Pudł.

Fladruża

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 06

[Fladruża, y, lm. 0] *czepek odświętny.* <Dom. fladdrűsche>

Fladżeolet

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 07

Fladżeolet, u, lm. y muz. p. **Flażeolet.**

Flafor

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 08

Flafor, u, lm. y 1. każda rzecz obwisła, ochlapła, flakowata (np. pierś). 2. galgan, wiecheć, galgan pływający w wodzie. 3. myśl. ucho ogara, in. klapa. <Nm. Fleckohr>

1. Flaga

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 09

1. Flaga, i, lm. i 1. dżdżyste powietrze, słota, chlapanina, szaruga, niepogoda. 2. × i [F.] burza, nawalnica, huragan, deszcz ulewny, deszcz z wiatrem; fala, nurt: Od flagi morskiej okręty bywają miotane. Otw. Nie było drożyzny, chociaż dwieście statków F. zalała. Nar. Przen.: F. gniewu. Mick. Gdyby pomocne łyzy ku śmierci były, słuszniebych wielkiej poczytał być wagi żrzeniczne flagi. Gawiń. (= łyzy). Zdr. [Flażenka]. <Nm. Flage>

2. Flaga

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 10

2. Flaga, i, lm. 1 chorągiew (szczeg. okrętowa), bandera: F. narodowa. Powywieszać flagi na okręcie, na konsulacie, na domach. <Nm. Flagge>

×Flagielancja

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 11

×Flagielancja, i, blm. biczowanie ś., dyscyplinowanie ś. umyślne. <Z Łć. flagellare = biczować>

×Flagielant

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 12

× Flagielant, a, lm. ci biczownik, dyscyplinujący ś. umyślnie; członek sekty biczowników. <Łć. flagellans, 2 pp. flagellantis>

Flagieolet

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 13

Flagieolet, u, lm. y muz. p. Flażeolet.

Flagkapitan

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 14

Flagkapitan, a, lm. i, Flagman starszy kapitan, mający prawo podnoszenia własnej flagi na statku, któremu rozkazuje. <Nm. Flaggenkapitän>

†Flagma

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 15

† Flagma, y, blm. p. Śluz: F.—powróż na stare. Prz. <p. Flegiua>

Flagman

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 16

Flagman, a, lm. i p. Flagkapitan. <Nm. Flaggenmann>

†Flagmistry

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 17

†Flagmistry p. Flegmistry: Żyły szlamowato-
ściami flagmistemi ogarnione. Syr. <p. Fleg-
mistry>

×Flagtuch

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 18

×Flagtuch, u, lm. y tkanina, z której robią
flagi. <Nm. Flaggentuch>

[]Flajcer

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 19

[Flajoer, a, lm. rzy] p. Felczer.

†Flajtuch

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 20

†Flajtuch, a, lm. y p. Flejtuch: F. w rany
kładą. Syr. <Nm. Flaituch>

Flak

t. I (A-G), lit. F, str. 750, kol. P, ak. 21 – str. 751, kol. L, ak. 01

Flak, a, lm. i l. a. [Flaka] część. w lm. *kiszka, jelito*, w lm. *wewnętrzności zwierzęce wog.; wewnętrzności ludzkie, bebechy*: Brzydzi ś., jak pies flakiem. Prz. Aż flaki bolą, słuchając takich bredni. Poczciwy z flakami = *bardzo poczciwy, poczciwość chodząca*: To takie z flakami poczciwe paniątko, żeby w nim na lekarstwo żółci nie znalazł. Bał. 2. w lm. *żółdek poczwórny u przeżuwających*. 3. lek.: †F. pępkowy p. **Pępkowina**. 4. w lm. *potrawa z flaków bydlęcych*: Flaki gotowane, duszone. Flaki garnuszkowe (=w oddzielnych naczyniach przyrządzane). Nudny jak flaki z olejem a. na oleju. Z imbierem flaki — obiad nie lada-jaki. Prz. 5. × przen. *człowiek słaby, miękki, ciurą, niedołęga, fujara, fafula, ciepłe kluski*. 6. × przedmiot *obwisły, ochlapły*. 7. × przen.: Flaki w głowie = *siano, zielono, fijołki w głowie*. 8. [F. przewrócony] = *zaprzamiec, odstępcza, odszczepieniec, renegat, apostata*: Przewrócony F. nie nie

wart. 9. garb. *odpadki skór wapnionych, używane do fabrykacji kleju*. Zdr. **Flaczek**. Zgr. **Flaczysko**. <Nm. Fleck>

×**Flak**

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 02

× **Flak**, u, lm. i p. l. **Blach**: Sok ten na twarzy flaki i insze szkaradości spędzi. Sien. <Nm. Fleck>

□ **Flaka**

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 03

**[Flaka, i, lm. i] p. Flak: Rzytną F. = *kiszka*
odchodowa. Zdr. [Flaczka].**

Flakajza

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 04

Flakajza, y, lm. y p. Flachajza.

Flakarka

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 05

Flakarka, i, lm. i forma ż. od Flakarz.

Flakarnia

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 06

Flakarnia, i, lm. e p. Flaczarnia.

Flakarz

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 07

Flakarz, a, lm. e p. Flaczarz.

× **Flaczeć**

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 08

× Flaczeć, eje, ał p. Flakowacieć.

Flakon

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 09

Flakon, u, lm. y l. *flaszeczka, buteleczka misterna, szczeg. do perfum*: W jego pokoju na widoku stał przyrząd szczotek, flakonów, kosmetyków. Krasz. 2. żart. *butelka szampana, wina*: Na trzeciej maskaradzie przyobiegała mi kupić kolację z flakonem. Gdy już F. czuć ś. dawał w nosie, szepnął mu w ucho. Zdr. **Flakonik**. <Fr. flacon>

Flakonik

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 10

Flakonik, a, lm. i p. **Flakon**.

Flakowacenie

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 11

Flakowacenie, a, blm., czynność cz. **Flakowacieć**.

Flakowacieć

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 12

Flakowacieć, eje, al, × **Flakcieć** *stawać ś. flakowatym, miękkim, mięknać; przen. stawać ś. słabym, rozlazłym, tracić energję.* <p. **Flak**>

Flakowato

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 13

Flakowato przys. od **Flakowaty**.

Flakowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 14

Flakowaty *podobny do flaka, miękki jak flak, sflaczały, ochlapły, obwisły: Flakowate zwoje ogo-*
na sukni. Orzesz. Mieć ciało flakowate. Przen.:
 × Styl F.

†Flakowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 15

†Flakowaty *pokryty plamami, plamisty, centko-*
wany: Wódka na uchędożenie flakowatej skóry
na licu. Sien.

×Flakowy

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 16

×Flakowy *przym. od Flak, podobny do flaka:*
 × Żołądek F. (omasum) = *księgi. Książki flako-*
wę. Bobr. (= część żołądka przeżuwających).

Flamand

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 17

Flamand, u, lw. y *malowidło szkoły flamandz-*
kiej: Flamandy! Niech cię nie znam, flamandy!
mówił dziwak do siebie, obrazki przy oknie
oglądając. Rog. <Fr. Flamand = Flamandczyk>

Flamandczyzna

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 18

Flamandczyzna, y, blm. zbiór cech malarstwa szkoły flamandzkiej, niderlandzkiej: Obrazy, mające widocznie pretensję do flamandczyzny, bo gdzieś w nich wyzierała z nich ryba, cytryna, rondel świecący. Krasz.

Flamandzki

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 19

Flamandzki 1. Szkoła flamandzka malarzy = staroholenderska, z drobiazgowością wykończająca obrazy: Na łożu, wystudjowanym z flamandzką ścisłością szczegółów, spoczywał święty. Krasz. 2. Główniki flamandzkie = rozetki z materiału, jako przybranie zwyczajnego gzymsu portjery. 3. X a. X Flamski (o drzwiach) z krat złożony. <Fr. flamand = flamandzki>

Flamin

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 20

Flamin, a, lm. 1 rodzaj kapłana w starożytnym Rzymie. <Łé. flamen, 2 pp. flaminis>

Flamingo

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 21

Flamingo, a, lm. 1 zool. p. Czerwona. <Hp. flamingo>

×Flamski

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 22

× Flamski p. Flamandzki.

×Flanc

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 23

× Flano, u, lm. o p. Rozsada.

Flanca

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 24

Flanca, y, lm. o l. × roślina. 2. !ogr. p. Rozsada. <Nm. Pflanze>

Flancować

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 25

Flancować, uje, ował, × Flansować l. ogr. sadzić, przesadzać. 2. żart. tranzlokować, przenosić: Nowy naczelnik flancuje urzędników. <Nm. pflanzen>

Flancowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 26

Flancowanie, a, blm., czynność cz. Flancować.

†Flander

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 27

† Flander, dra, lm. dry p. Flondra.

†Flanderka

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. L, ak. 28

†Flanderka, i, lm. i p. Flonderka.

†Flandrować

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 01

†Flandrować, uje, ował p. i. Fladrować.

†Flandrowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 02

†Flandrowanie, a, blm., czynność cz. Flandrować.

Flanela

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 03

Flanela, i, lm. e, [Flaner] *materja wełniana*.
Przen.: Niech cię F. ogarnie! (= *niech cię dyabli wezmą*). Zdr. Flanelka. <Fr. flanelle, Włos. flannela>

Flanelka

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 04

Flanelka, i, lm. i p. Flanela.

Flanelkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 05

Flanelkowy przym. od Flanelka: Podszewka flanelkowa.

Flanelowy

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 06

Flanelowy przym. od Flanela: Kaftanik F.

[Flaner

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 07

[Flaner, u, lm. y] p. Flanela.

Flank

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 08

Flank, u, lm. i, Flanka woj. 1. bok, strona, skrzydło wojska: Na prawym flanku jam w tej armji pierwszym był grenadjerem. Mick. 2. a. †Fjank, †Fijank *bocznica, ramię narożnika warowni.* <Fr. flanc, Włos. fianco>

Flanka

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 09

Flanka, i, lm. i p. Flank: Kazał zmienić front reszcie wojska swego i uderzyć z flanki na wojsko nieprzyjacielskie. Skarb.

Flankier

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 10

Flankier, a, lm. rzy woj. żołnierz z jazdy, wysyłanej w rozsypkę przed szwadron. <Fr. flanqueur>

Flankierować

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 11

Flankierować, uje, ował 1. *strzelać przed kolumną idącą do ataku a. z jej boku.* 2. *włóczyć ś. po ulicy dla znalezienia gacha.* 3. [F.] = a) *waleśać ś., chodzić z kąta w kąt.* b) *klamać, oszukiwać, okpiwać.* <Nm. flankiren, z Fr. flanquer>

Flankierowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 12

Flankierowanie, a, blm., czynność cz. Flankierować.

Flankiery

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 13

Flankiery, ów, blp. 1. *działania względem nieprzyjaciela żołnierzy, zwanych flankierami: Pośłać na F. Z tromblonem jeździ na F. Mick.* 2. *szukanie gachów, spotkanie ś. z gachami: Chociaż mężatka, przecież chodzi na F.* <p. Flankier>

Flankować

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 14

Flankować, uje, ował woj. 1. *flankami opatrywać fortecę.* 2. *nacierać na nieprzyjaciela z boku.* <Fr. flanquer>

Flankowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 15

Flankowanie, a, blm., czynność cz. Flankować.

Flankowy

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 16

Flankowy przym. od **Flank**: **Ogień F.** (= *bo-kowy*).

!Flanować

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 17

**!Flanować, uje, ował włóczyć ś., szastać ś., wa-
łęsać ś.:** Pasjami lubię po ulicach **F.** Zap. <Fr.
flaner >

!Flanowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 18

!Flanowanie, a, blm., czynność cz. Flanować.

×**Flans**

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 19

× **Flans, u, lm. y p. Rozsada.** <p. Flanca >

×**Flansować**

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 20

× **Flansować, uje, ował p. Flancować.**

×**Flansowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 21

× **Flansowanie, a, blm., czynność cz. Flanso-
wać.**

Flansza

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 22

Flansza, y, lm. e p. Kołnierz. <Fr. flanchet>

Flanszowy

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 23

Flanszowy przym. od Flansza: Rura flanszowa.

Flansztok

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 24

Flansztok, a, lm. i drzewce do flagi na statku parowym. <Nm. Flaggenstock>

†**Flaster**

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 25

†**Flaster, tru, lm. try p. Plaster.**

†**Flastr**

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 26

†**Flastr, u, lm. y p. Plaster: Przyłożono F. dla uleczenia rany jego. Bud. <Nm. Pflaster>**

Flastrony

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 27

Flastrony, on, blp. kraw. nadłożenie waty dla uwydatnienia piersi, boków, bioder i ramion. <Fr. plastron>

†Flastrować

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 28

†Flastrować, uje, owal p. Plastrować: Maścią
tą paznogie czarne F. Syr.

†Flastrowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 29

†Flastrowanie, a, blm., czynność cz. Flastro-
wać.

Flastrówka

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 30

Flastrówka, l, lm. i hut. p. Leżysko.

Flasza

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 31

Flasza, y, lm. 0 1. duża *flaszka, butelka*. 2.
gorz. *skrzynka blaszana, umieszczona na trójr-
miennej belce, przytwierdzonej do kadzi*. 3. †(u złot-
ników) F. lewna = *prasa do ściskania formy*. Ślesz.
<Nm. Flasche>

×Flaszany

t. I (A-G), lit. F, str. 751, kol. P, ak. 32

×Flaszany p. Flaszowy.

Flaszczyzna

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 01

Flaszczyzna, y, lm. y, [Flaszyna] *mała, licha*
***flaszka*: Jedna F. na dwóch, cóż to znaczy?**

Flaszczyzsko

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 02

Flaszczyzsko, a, lm. a ni. p. *Flaszka*: Wychłał
całe F.

Flaszeczka

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 03

Flaszeczka, i, lm. i p. *Flaszka*.

Flaszczkowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 04

Flaszczkowaty *podobny do flaszeczki, kształtu*
***flaszeczki*: Owoc F.**

Flaszencug

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 05

Flaszencug, u, lm. i p. *Krażek*. <Nm. Fla-
***schenzug*>**

Flaszka

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 06

Flaszka, i, lm. i 1. naczynie szklane do płynów, butelka. 2. przen. trunek, pijaństwo: Karty, F. gubią młodzież. Kras. Kto pisze fraszki, trzeba mu flaszkę. Prz. 3. bot. p. Flaszowiec. Zdr. Flaszeczka, [Flaszusła]. Zgr. Flaszczysko, Flacha. <p. Flaszka>

[Flaszkomyj]

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 07

[Flaszkomyj, a, lm. e] pog. uczeń aptekarski. <Flaszka+MY>

Flaszkowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 08

Flaszkowaty o kształcie flaszki, podobny do flaszki.

Flaszkowiec

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 09

Flaszkowiec, wca, lm. wce bot. p. Flaszowiec.

Flaszkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 10

Flaszkowy przym. od Flaszka, butelkowy.

Flaszodrzew

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 11

Flaszodrzew, u, lm. y bot. p. Flaszowiec. <Flasza+Drzewo>

Flaszowcowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 12

Flaszowcowaty bot.: Rośliny flaszowcowate (anonaceae)=rodzina przyrodzona roślin dwuliściennych. <p. Flasz>

Flaszowiec

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 13

Flaszowiec, wca, lm. woe, Flaszodrzew, Flaszka, Flaszkwieo, Drzewo flaszowe, Sięzyśnia bot. (anona) roś. z rodziny flaszowcowatych.

Flaszowy

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 14

Flaszowy 1. a. ×Flaszany przym. od Flasz, butelkowy, ściągany: Porter F. 2. bot.: Drzewo flaszowe p. Flaszowiec.

[Flaszusia

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 15

[Flaszusia, i, lm. e] p. Flaszka.

□ **Flaszyna**

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 16

[Flaszyna, y, lm. y] p. Flaszczyna.

! **Flaszynet**

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 17

!Flaszynet, u, lm. y muz. p. Flażeoleł.

Flaterka

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 18

Flaterka, i, lm. i 1. blaszka metalowa na głowach i ubraniach kobiecych, chwiejąca ś. przy poruszeniu, cekin. 2. w lm. a. Dąterki gór. dwie rury, przez które miech dmie na węgle. <Z Nm. flatten = bujać, drgać, trzepotać>

× **Flaut**

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 19

× Flaut, a, lm. y p. Flet.

Flautino

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 20

Flautino nieod. org. jeden z głosów fletowych organu, wydawanych przez piszczałki kryte. <Włos. flautino>

Flawin

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 21

Flawin, u, blm. farb. ekstrakt z kory dębu farbiarskiego.

Flażenie się

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 22

Flażenie się, a ś., blm., czynność cz. Flażyć ś.

[Flażenka

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 23

[Flażenka, i, lm. i] p. l. Flaga.

Flażeolet

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 24

Flażeolet, u, lm. y, Fladżeolet, Flagieolet, Flażolet, !Flaszynet muz. 1. *przyton, wysoka nuta naturalna, wydobywana z narzędzi strunowych, przeważnie smyczkowych, podobna do dźwięku fletu u. flecika, in. nuta harmoniczna, alikwotą: F. naturalny, sztuczny, podwójny. Zaświstał lekkim flażeoletem. Kon. 2. flecik, używany do uczenia ptaków melodji. 3. org. głos organu, pochodzący z dwustopowej piszczalki metalowej. <Fr. flageolet = dosł. flecik>*

Flażolet

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 25

Flażolet, u, lm. y muz. p. Flażeolet.

□ Flążyć

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 26

[Flążyć, y, ył] 1. *padać (o deszczu ze śniegiem i wiatrem)*. 2. *ić tracić, marnotrawić, trwonić*. 3. *szczęścić ś., powodzić ś.* Por. **Rozflążyć**.

Flążyć się

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 27

Flążyć się, y ś., ył ś. *moknąć na faldze, deszczu, szargać ś., przemakać.*

† Fląder

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 28

† Fląder, dra, lm. dry p. Flondra.

Fląderka

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 29

Fląderka, i, lm. i p. Flonderka.

1. Flądra

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 30

1. Flądra, y, lm. y zool. p. Flondra.

2. Flądra

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. L, ak. 31 – str. 752, kol. P, ak. 01

2. Flądra, y, lm. y 1. a) *kobieta niechlujna, flejtuch, szargula*. b) [F.] *(o mężczyźnie) człowiek nieporządkny, obszarpany*. **2. [F.]** *człowiek rozpustny,*

niecny (dla płci obojej); *bezwstydnica, nierządnicą*.
 Por. Flapa. < Nm. Flunder = galgan >

□ Flądrać się

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 02

[Flądrać się, a ś., a! ś.] *chlapać ś., błocić ś.*
 Por. Cądrać ś., Szlądrać ś.

Flądrawatość

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 03

**Flądrawatość, i, blm. rz. od Flądrawaty: Chcia-
 łoby ś. czasem w dyskretniejszym świetle wi-
 dzieć F. Zaleskiej, porządność Głogowskiego.**
 Pot. A.

Flądrawaty

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 04

**Flądrawaty nieporządný, niechlujny, flejtuchowa-
 ty, brudny.**

□ Fląkać

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 05

[Fląkać, a, a!] p. Frąkać.

□ Fląkanie

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 06

[Fląkanie, a, blm.] czynność cz. Fląkać.

□ Flapa

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 07

[Flapa, y, lm. y] *flądra*. Por. Flądra. <?>

! Flebolit

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 08

! Flebolit, u, lm. y lek. (phlebolithiasis) *kamień w żyłach gnieźdzący ś.* <Now. z Gr. flébs = żyła + líthos = kamień>

× Flec

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 09

× Fleo, u, lm. e gór. *warstwa kruszcu*. <Nm. Flötz>

Flecht

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 10

Flecht, u, lm. y kosz. *splot, plecionka podłużna krótka, spotykająca ś. w wyrobie tu i owdzie dla ozdoby*. <Nm. Flechte>

Flechtować

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 11

Flechtować, uje, ował kosz. *robić flechty*. <Nm. flechten>

Flechtowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 12

Flechtowanie, a, blm., *czynność cz. Flechtować*.

Flecić

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 13

**Flecić, i, i' grać na flecie: Niech fleci pacholę.
Uj. <p. Flet>**

Flecik

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 14

Flecik, a, lm. i p. Flet, pikulina: F. oktawowy (=instrument o najgórniejszych tonach w orkiestrze). Ograny jak F. Prz.

Flecikowy

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 15

Flecikowy przym. od Flecik: Głos F.

Flecista

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 16

Flecista, y, lm. ści grający na flecie.

Flecistka

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 17

Flecistka, i, lm. i forma ż. od Flecista: Gromady kobiet z flecistkami na czele, z ulicznymi deklamatorami. Orzesz.

×Flegarstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 18

**× Flegarstwo, a, blm, × Forlegarstwo gór. ro-
bienie wydatków na kopalnię, nakład na kopalnię.
< p. Flegować >**

Flegma

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 19

**Flegma, y, blm. 1. lek. p. Śluz. 2. przen.
zimna krew, umiarkowanie, obojętność, powolność:
Pan grasz z pasją, a ja z flegmą. 3. gorz. ciecz
wodnista, wydzielająca ś. przy częściowym skrapla-
niu par alkoholowych. Zgr. Flegmisko. < Gr.
flégma >**

Flegmatyczka

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 20

**Flegmatyczka, i, lm. i forma ż. od Flegmatyk;
× Flegmiczka.**

Flegmatycznie

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 21

Flegmatycznie przys. od Flegmatyczny.

Flegmatyczność

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 22

Flegmatyczność, i, blm. rz. od Flegmatyczny.

Flegmatyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 23

Flegmatyczny *powolny, długo namyślający ś., do czynu nieskory, gnuśny, leniwy, ospaty, ciężki, nieruchawy, rozlazły; obojętny, nie tracący równowagi ducha, o zimnej krwi: Człowiek F. Temperament F. <p. Flegma>*

Flegmatyk

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 24

Flegmatyk, a, lm. cy 1. †a. † **Charohala**, × **Charkala**, × **Chrachala**, † **Chrapek**, [Char-kacz] *człowiek kaszlący i spluwający wiele. 2. człowiek flegmatyczny. <Gr. flegmatikós>*

×**Flegmiczka**

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 25

× **Flegmiczka**, i, lm. i p. **Flegmatyozka**: *Tak była nieśmiała, że ją książkę nazywał siostrą flegmiczką. Rzew.*

×**Flegmić się**

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 26

× **Flegmić się**, I ś., II ś. *flegmą ś. pokrywać, wydzielać flegmę: W chorobach kataralnych błona śluzowa ś. flegmi.*

×**Flegmienie się**

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 27

× **Flegmienie się**, a ś., blm., *czynność cz. Flegmić ś.*

Flegmisko

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 28

**Flegmisko, a, blm. ni. p. Flegma: Narodzi ś.
flegmiska plugawego nie mało. Syk.**

Flegmistość

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 29

Flegmistość, l, blm. rz. od Flegmisty.

Flegmisty

t. I (A-G), lit. F, str. 752, kol. P, ak. 30

**Flegmisty, † Flagmisty l. pełn *flegmy*; *śluzowcy*.
2. anat.: † Gruczołek l'. p. Gruczołek.**

×**Flegować**

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 01

**× Flegować, uje, ował, × Forlegować łożyc
koszta na roboty w kopalni. <Z Nm. auflegen =
łożyć>**

×**Flegowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 02

× Flegowanie, a, blm., czynność cz. Flegować.

□**Flej**

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 03

**[Flej, a, lm. e] m. p. Flejtuch. <Skrócone
z Flejtuch>**

□ Fleja

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 04

[Fleja, i, lm. ɐ] m. i ż. p. Flejtuch.

Flejca

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 05

Flejca, y, lm. ɐ *szczot. penzel z długiego miękkiego włosa, używany przez malarzy do rozprowadzania farb.* <Nm. Flethe>

□ Flejcer

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 06

[Flejoer, a, lm. rzy] p. Felczer.

□ Flejcerz

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 07

[Flejcerz, a, lm. ɐ] p. Felczer.

□ Flejczەر

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 08

{Flejzer, a, lm. rzy} p. Felczer.

□ Flejczur

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 09

[Flejczur, a, lm. owie] p. Felczer.

Flejtuch

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 10

Flejtuch, a, lm. y, † **Flajtuch** 1. lek. *czop, pęczek, zatyczka, zwitek ze skubanki do opatrunku służący, szarpie*: Cyrulik mu flejtuch w rany kładł. Pot. 2. *knot do przeczyszczania w środku wąskiego otworu (np. cybucha)*. 3. *ktak do przybijania naboju w strzelbie a. do czyszczenia strzelby*: Odnalazłem F. od dwóch strzałów. Dyg. 4. a. [**Flej** (m), **Fleja**, **Flufa**] (dla płci obojej) *człowiek nieporządny, niechłuj, flądra, świńtuch, brudas, plu-cha*. Zdr. **Flejtuszek**. Zgr. **Flejtuszysko**. < Nm. daw. flaien = myć † Nm. Tuch = płótno, szmata >

Flejtuchowatość

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 11

Flejtuchowatość, i, blm. rz. od **Flejtuchowaty**.

Flejtuchowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 12

Flejtuchowaty *brudny, niechłujny, nieporządny, flądrowaty*.

Flejtuszek

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 13

Flejtuszek, szka, lm. szki 1. p. **Flejtuch**. 2. apt. daw. *platek płócienny, napojony świeżym sokiem niebiestnika barwierskiego*.

Flejtuszysko

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 14

Flejtuszysko, a, lm. a m. i ni. p. Flejtuch.**Flek**

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 15

Flek, a, lm. i l. *łata w dachu, parkunie, ścianie, podłodze.* 2. × p. l. Blach: Woda tą umywaj sobie lice, chceszli piegi i insze fleki spędzić. Sien. 3. szew. *warstwa podeszwy na obcasie.* <Nm. Fleck>

[Flek]

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 16

[Flek, u, lm. l, Flach] l. *miejsce.* 2. *posada, miejsce.* <Nm. Fleck(en)>

Flekiel

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 17

Flekiel, kla, lm. kle, Flekl fortep. *podkładka flanelowa a. sukienna, nasadzona na sztyft pod przednim końcem klawisza a. pod inną część, ażeby funkcjonując nie stukala.* <Nm. Fleckel>

Fleki

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 18

Flekl, a, lm. e fortep. p. Flekiel.

Flekować

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 19

Flekować, uje, ował dawać fleki. <p. Flek>

Flekowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 20

Flekowanie, a, blm., czynność cz. Flekować.

Fleksja

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 21

Fleksja, l, lm. o gram. 1. właściwość pewnych języków odmieniania zakończeń ich wyrazów. 2. zasób form deklinacyjnych i konjugacyjnych. 3. część gramatyki o odmianach wyrazów, obejmująca wykład deklinacji i konjugacji, in. odmiennia. <Łć. flexio>

Fleksura

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 22

Fleksura, y, lm. y, Fałda monoklinalna gło. zapadnięcie bez rozerwania warstw, lecz z ich rozciągnięciem. <Łć. flexura>

Fleksyjny

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 23

Fleksyjny przym. od Fleksja: Właściwości fleksyjne języka (= odmienniowe). Język F. (= posiadający odmianę imion i słów). <p. Fleksja>

Flektowany

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 24

Flektowany kosz.: Koszyk F. = *ażurowy* (np. do papierów). <Z Nm. flechten = pleść>

Fleren

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 25

Fleren, a, lm. y *rodzaj daw. monety polskiej*: F złoty = *dukat*. F. srebrny = *talar*. W Polsce bito grubszą monetę flereny złote, zwane dukatami, od czasów króla Aleksandra, i flereny srebrne za Zygmunta Starego, nazywane talarami. Lel. Za czasów Zygmunta III liczono 4 flereny srebrne na jeden złoty. Lel. <p. Floren>

Flerenowy

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 26

Flerenowy przym. od **Fleren**: Okres flerenowy. Lel.

Fleret

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. L, ak. 27

Fleret, u, lm. y p. **Floreł**.

Fleron

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 01

Fleron, u, lm. y *kwiatek, obwódka z kwiatów*: Na ostatniej karcie arabeskowy F. na środku. Wiszn. <Fr. fleuron>

×Flerysta

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 02

× Flerysta, sty, lm. ści, × Florysta 1. znawca, amator kwiatów. 2. handlujący kwiatami. 3. robiący sztuczne kwiaty. <Fr. fleuriste>

×Flerystka

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 03

×Flerystka, i, lm. l forma ż. od Flerysta.

Fleserpatron

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 04

Fleserpatron, a, lm. y pusz. przyrząd do żłobienia otworów w lufie na patrony. <Nm. Fläserpatron>

Flesza

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 05

Flesza, y, lm. e woj. p. Strzałozan. <Fr. flèche>

[Fleszerski]

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 06

[Fleszerski] rzeźniczy: F. nóż. <Nm. Fleischer = rzeźnik>

Flet

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 07

Flet, u, lm. y, daw. **Fletnia**, **×Flaut**, **Fletrowers**, **Flotrowers**, **×Fletrawers** 1. muz. *dęte, najczęściej drewniane narzędzie muzyczne, w kształcie łaski wydrążonej, przykładające ś. do ust wpoprzek, brzmieniem do fujarki podobne*. 2. org.; F. szwajcarski = *jeden z głosów organu, pochodzący z ośmio-stopowej piszczalki metalowej*. F. major i F. minor = *jeden z głosów fletowych organu, wydawanych przez piszczalki kryte*. Zdr. **Flecik**. <Nm. Flöte (ze Sfr. flahute), Włos. flauto i Fr. flûte traversière>

[Fletka

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 08

[Fletka, i, lm. i] p. Flitka. <Nm. [flote]>

Fletnia

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 09

Fletnia, i, lm. o 1. p. **Flet**: Gram na harfie, lub na fletni dmucham. Zabł. F. ze siedmiu piszczalek złożona. Bobr. Ucieszna fletni moja, niebios darze złoty, ty folgę sercu czynisz, ty koisz kłopoty. Nar. Sweśmy głowy sypali prochem, a dumając na swych fletniach o śmierci, gorzko narzekali. Gawiń. Na biesiadach starzy przodków sławne dzieje przy graniu na fletniach śpiewali. Warg. 2. org. *jeden z głosów fletowych organów*. 3. †anat.: F. płucowa p. **Tohawioa**. Ryszk. <p. Flet>

Fletniarz

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 10

**Fletniarz, a, lm. e p. Fletniasta: Weszły karły
i karlice, czarni rzezańcy i lidyjscy fletniarze.
Kraśń. Żeby ś. nie nudzić, trzymał fletniarzy.
Kraśń.**

†**Fletniczek**

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 11

**†Fletniozek, ozka, lm. czki mała fletnia: Flet-
niczki piszcza, a puzany bęcza. Rej.**

×**Fletniczy**

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 12

×Fletniozy przym. od Fletnia: Odgłos F.

Fletnista

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 13

Fletnista, y, lm. soi, Fletniarz grający na fletni.

Fletny

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 14

Fletny p. Fletowy: Organki fletne. Bobr.

Fletowy

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 15

Fletowy, Fletny przym. od **Flet**: Głosy brzegówek wpadały w kwak kaczego stada jasno, fletowe, wysokie. Kon. Katarynka fletowa.

×**Fletrawers**

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 16

×**Fletrawers**, u, lm. y p. **Flet**. <Fr. flûte traversière dosł. = flet poprzeczny>

Fletrowers

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 17

Fletrowers, u, lm. y p. **Flet**.

Fletrowersista

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 18

Fletrowersista, y, lm. *śoi grający na fletrowersie*. Krasz.

†**Fłekowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 19

†**Fłekowy** anat.: Kość *fłekowa* = *kość biodrowa* (os ileum). <Fr. flanc = bok>

×**Flibot**

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 20

×**Flibot**, u, lm. y *dwumasztowy okręt z okrągłą tylną częścią*. <Ang. flyboat, Hl. vlieboot>

Filbustjer

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 21

Flibustjer, a, lm. rzy a. owle, × Filibustjer
*awanturnik morski, rozbójnik morski, korsarz, pi-
 rata. <Fr. flibustier>*

Flibustjerski

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 22

Flibustjerski przym. od **Flibustjer**: **Wyprawa**
flibustjerska.

Flicpenzel

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 23

Fliopenzel, zla, lm. zle pendzel do wygładzania
w malowidle farb olejnych. <Nm. Flitschpinsel>

†**Flidra**

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 24

†**Flidra, y, lm. y rodzaj tkaniny**: Od półgier-
*macza flidrą podszytego groszy 15. Taksa kra-
 kowska z 1573 r.*

Fligiel

t. I (A-G), lit. F, str. 753, kol. P, ak. 25 – str. 754, kol. L, ak. 01

Fligiel, gla, lm. gle 1. ramię, podkładka, listewka
przy ścianie do położenia półki. 2. pół okna,
skrzydło, kwatera okna. 3. w lm. tkac. drewniane

a. metalowe kołeczki, do których przymocowane są
sznurki przytrzymujące szafł. <Nm. Flügel>

Fligiel-adjutant

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 02

Fligiel-adjutant, a, lm. ci oficer na służbie adjutanta przy panującym. <Nm. Flügeladjutant>

×**Fligielman**

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 03

× **Fligielman, a, lm. i woj. żołnierz, zwykle najwyższego wzrostu, idący z brzegu oddziału: Wycho-
dził ze skrzydła tak zwany F., artysta od hand-
gryłów, który je wykonywał wobec bataljonu.
Górs. <Nm. Flügelmann>**

□**Fligować**

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 04

[Fligować, uje, ował] latać. <Nm. fliegen>

□**Fligowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 05

[Fligowanie, a, blm.] czynność cz. Fligować.

×**Flikować**

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 06

× **Flikować, uje, ował latać. <Nm. flicken>**

×**Flikowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 07

× **Flikowanie, a, blm., czynność cz. Flikować.**

□ **Flinciczka**

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 08

[**Flinciczka, i, lm. i**] p. **Flinta.**□ **Flincisko**

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 09

[**Flincisko, a, lm. a**] p. **Flinta.**□ **Flincek**

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 10

[**Flincek, czka, lm. ozki**] *placuszek. Por. Flindze. <Nm. Flinse>*□ **Flinczyszcze**

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 11

[**Flinozyszcze, a, lm. a**] p. **Flinta.**□ **Flindze**

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 12

[**Flindze, ów, blp.**] *placuszki w kształcie kotletów. Por. Fluocek. <Nm. Flinse>*† **Flink**

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 13

† **Flink, u, lm. i** *brzęk, dźwięk: W szyszak około głowy brzęczą flinki częste. Koch. A. <Dźwn.>*

Flinta

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 14

Flinta, y, lm. y 1. fuzja myśliwska, strzelha, skalkówka: Dobra F. nie na jednego ptaka. Prz. **Czekaj, lisie, pójdę po flintę.** Prz. **2. × i [F.] muszkiet, karabin, rusznica:** F. z bagnetem. Papr. Kto nie jest gienorałem, może flintę dźwigać, nieprzyjaciół ścigać. Dm. Székdwny, jak Żyd do flinté. Prz. Zdr. [Flinolczka]. Zgr. [Flinclsko, Flinczyszcze]. <Nm. Flinte>

Flintglas

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 15

Flintglas, u, lm. y gatunek szkła, zawierającego ołów, używany na wyrób soczewek, szkło ołowiane. <Ang. flintglass>

×Flintownik

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 16

× Flintownik, a, lm. cy strzelec, karabinier, muszkietier. <p. Flinta>

Flintowy

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 17

Flintowy przym. od **Flinta**: Łoże flintowe = kolba.

Flintpas

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 18

Flintpas, a, lm. y pas od flinty, bandolet od strzelby. <Nm. Flinte = flinta+Pas>

□ Flintpas

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 19

[Flintpas, u, lm. y] pozwolenie na strzelbę. <Nm. Flintenpass>

Flip

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 20

Flip, u, blm. napój z wódki, piwa i cukru. <Ang. flip>

Flirt

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 21

Flirt, u, blm., Flirtacja, Flirtaż zabawianie osób innej płci z odcieniem erotycznym, kokietowanie dla zabawy; lekceważenie skromności, nie dochodzące wszakże do występku: Zaczyna od flirtu, kokieteryją gra nieustannie, szuka wrażeń, jedno dla drugich porzucając. Nie cierpi kobiet! Dobryś sobie. To F. pierwszej próby. Es. <Ang. flirt>

Flirtacja

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 22

Flirtacja, i, blm. p. Flirt. Prus. <p. Flirt>

Flirtaż

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 23

Flirtaż, u, blm. p. Flirt: Przyjaciele wpadli na trop osobliwego flirtażu, przez pośrednictwo architektury i publicystyki. Orzesz. <Niby Fr. flirtage>

Flirtować

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 24

Flirtować, uje, ował uprawiać, praktykować flirt.
 <Ang. to flirt>

Flirtowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 25

Flirtowanie, a, blm., czynność cz. Flirtować.

Flirtowy

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 26

Flirtowy przym. od Flirt: Epidemja flirtowa.
Kunszt F.

1. Flis

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. L, ak. 27 – str. 754, kol. P, ak. 01

1. Flis l. a, lm. owle = a) a. Flisak, † Flisnik
mytek rzeczny, skutnik, oryl: Zmokłem jak F. =
co do nitki, jakby mię kto z wody wyciągnął. b)
† żeglarz, marynarz: Marynarz a. F. po naszymu.
Kłok. c) przen. ten, co ś. spóźnia, późno przycho-
dzi: Przybywaj flisie, póki na misie. Prz. 2. u,
lm. y = a) a. [Flisy] orylka, stan flisacki, flisostwo:
Pójść na F. Bawić ś. flisem. A ś. gospodarstwa,
a. imie flisu. Pot. F. to jest spuszczenie statków
Wisłą i inszemi rzekami. Klon. Bo kiedy już F.

zasmakuje komu, już ś. na wiosnę nie został w domu. Klon. Początkowo lud ten chodził na flisy z tratwą po Wiśle i jej dopływach. b) *splaw, handel wodny, fryjor*: Słoniny na F. mają opatrować wtenczas najwięcej. Gost. Kiedy rok tańszy, tedy więcej i wieprzów i świni na to chować, aby tego naprzyczyniać dla flisa. Gost. c) *żegluga, podróż morską*: Choćbyś ś. potkała z Parysem, pewnieby cię kradzionym nie uwoził flisem. Pot. <Nm. Flösse>

2. Flis

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 02

2. Flis, u, lm. y p. Fliza.

Flisa

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 03

Flisa, y, lm. y p. Fliza.

Flisacki
Po flisackut. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 04
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Flisacki”

Flisaoki, Flisaozy przym. od **Flisak, flisowaki, orylski**: Świat F. Po flisaoku = *sposobem flisackim, jak u flisów.*

Flisactwo

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 05

Flisactwo, a, blm., Flisostwo, Flisówka stan flisacki, zajęcie flisaka, życie flisackie, orylka, flis: F. to nie wojna, ani podróż podbiegunowa Kasz.

Flisaczka

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 06

Flisaczka, i, lm i l. forma ż. od Flisak. 2. żona flisaka.

Flisaczy

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 07

Flisaczy p. Flisacki: Flisacza dzialwa (= flisacy).

Flisak

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 08

Flisak, a l. lm. cy p. Flis. 2. [F. a Jęsiotr, Włóczyk] blm. taniec weselny. <p Flis>

Flisakować

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 09

Flisakować, uje, ował być flisakiem, jeździć jako flisak: Tyle razy, ile miał lat, flisakował do Gdańska. Byk.

Flisakowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 10

Flisakowanie, a, blm., czynność cz. Flisakować.

Flisarski

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 11

Flisarski p. Flisowski: Mówiąc językiem flisarskim. Pol.

Flisi

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 12

Flisi p. Flisowski: Wśród szumu fali, wśród flisich gwarów rżędem stanęły polskie wlciny. Syrok.

Flisostwo

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 13

Flisostwo, a, blm. p. Flisactwo: Mówił Cezar rybitwie: jać to sprawię, że cię z flisostwa wybawię. Bardz.

Flisować

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 14

Flisować, uje, ował być flisem, jeździć jako flis; spuszczać, spławiać wodę zhoże i drzewo: Do Gdańska ze zbożem F. Star.

Flisowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 15

Flisowanie, a, blm., czynność cz. Flisować.

**Flisowski
Po flisowsku**t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 16
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Flisowski”

Flisowski, Flisarski, Flisi, Flisowy przym. od Flis, flisacki, orylski: Jarzyna flisowska = pęczak, kasza jęczmienna, suto okraszona słoniną i skwar-kami. Nabożeństwo flisowskie = przeklinanie. Po flisowsku, † Flisowskie przys. = jak flis, po flisacku.

†Flisowskie

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 17

† **Flisowskie** p. **Flisowski**.

Flisowy

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 18

Flisowy p. **Flisowski**: **Wszystka myśl flisowa**
na Wiśle pływa. Klon.

Flisówka

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 19

Flisówka, l, blm. 1. p. Flisactwo. 2. drzewo
splawiane.

Flisz

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 20

Flisz, u, lm. o *gieol. nazwa szwajcarskich osadów eocenicnych w Alpach.* <Nm. Flysch>

†Flisnik

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 21

†**Flisnik, a, lm. oy** p. **Flis**: **Sternik flisnikom**
kazał przybić do lądu. Petr. <p. Flis>

□Flita

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 22

{**Flita, y, lm. y, Flóta**} *naczynie do mleka, misa*
do jedzenia dla czeladzi. <Nm. [flot(e)]>

Fliterka

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 23

Fliterka, i, lm. i cekin gumowy (jak pieczętka gumowa do kajetów). <Nm. Flitter>

[Flitka

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 24

[Flitka, i, lm. i, Fletka] 1. naczynie do mleka; szaflik, np. do pomyj. 2. fujarka. <Nm. [flo-te]>

Fliz

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 25

Fliz, u, lm. y p. Filza.

Fliza

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 26

Fliza, y, lm. y i. a. Filsa, Fils, Fliz płyta kamienna, tafla. 2. druk. kamień płaski, na którym rozcierają farbę drukarską. <Nm. Fliese>

†Flizanka

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 27

†Filżanka, i, lm. i i [Filżanka] p. Filizanka.

Flobert

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 28

Flobert, u, lm. y, Flower *mała fuzja, z której zwykle strzelają do celu i do pluszków. <Od nazwiska wynalazcy Fr. Flaubert>*

[Floczek

t. I (A-G), lit. F, str. 754, kol. P, ak. 29

[Floozeek, ozka, lm. czki] *rzeź. kijek do rozdymiania cięłeciny, wątroby. <Nm. Płock>*

Flogiston

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 01

Flogiston, u, blm, × Flogistyk *chem. w dawnej chemii przypuszczalna materja, której własnościami objaśniano zjawiska palenia. <Gr. flogistón = palne, spalone>*

×Flogistyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 02

× Flogistyczny *zdolny do palenia, zapalny, palny.*

Flogistyk

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 03

Flogistyk 1. a, lm. cy *zwolennik nauki o flogistonie. 2. ×u, blm. p. Flogiston.*

×Flogochemja

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 04

× Flogochemja, l, blm. chem. nauka o zjawiskach palenia. <Now. z Gr. flóx, 2 pp. flogós = płomień + Chemja>

Flok

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 05

Flok, a, lm. i powr. jeden z kolców osadzanych w otwory rekiebretu, na które zakłada ś. meškami szpagat przy suszeniu. <Nm. Pflock>

Floks

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 06

Floks, u, lm. y bot. p. Płomyk. <Gr. flóx = płomień>

Floksyna

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 07

Floksyna, y, blm. rodzaj farby czerwonej.

†Flonder

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 08

† Flonder, dra, lm. dry p. Flondra.

Flonderka

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 09

**Flonderka, i, lm. i, Fląderka, †Flanderka, [Plat-
tenza] zool. (platessa flosus) ryba bezcierniowa,
gardłopletwa, flondrowata.**

Flondra

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 10

**Flondra, y, lm. y, Flądra i. p. Flura. 2. a.
†Flander, †Fląder, †Flonder, [Flunder] zool.
(pleuronectes platessa) ryba oścista, bezcierniowa,
gardłopletwa, z rodziny bokopływów. <Nm. Flan-
der, Flonder, Flunder>**

Flondrowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 11

**Flondrowaty zool.: Ryby flondrowate = rodzina
ryb.**

Flor

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 12

**Flor, u, blm. i. [F.] kir, żałoba: Około czarny
F. wisieć będzie. 2. ręk. specjalna przędza do
szycia rękawiczek. <Nm. Flor>**

Flora

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 13

**Flora, y, blm. ogół wszystkich a. pewnych ga-
tunków roślin kuli ziemskiej a. jakiejkolwiek jej
okolicy: Królestwo flory. F. polska, lekarska.
<Łć. Flora = bogini kwiatów, roślinności>**

1. †Flora

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 14

1. †Flora, y, lm. y krepa, gaza. <Nm. Flor>

2. †Flora

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 15

2. †Flora, y, lm. y p. Flura: Włóczę ś. by flory. Jeżow. <p. Flura>

Florans

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 16

Florans, u, blm. rodzaj lekkiej materji jedwabnej: F. pojedynczy, podwójny. <Fr. florence, od nazwy miasta Włos. Florencji>

Floransowy

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 17

Floransowy przym. od Florans: Żona jego w sukni floransowej. Krasz.

[F]Florek

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 18

[Florek, rku, blm.] p. Chlorek. <Sld. do imienia Florek>

Floren

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 19

Floren, a, lm. y, Floryn złoty pieniądz różnej wartości, dukat: F. austrijski = złoty reński, reński, gulden = 1 złp. <Śr. Łć. florenus, od herbu miasta Florencji, wyobrażającego kwiat>

Florencki

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 20

Florencki: Szkoła florencka = sławni malarze i rzeźbiarze XIII wieku we Florencji z właściwymi sobie sposobami wykonywania dzieł sztuki. <Od Łć. nazwy miasta Florentia>

[F]lorencyna

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 21

[Florencyna, y, lm. y] jakaś roślina mityczna. <Z Łć. flos 2 pp. floris = kwiat>

Florenowy

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 22

Florenowy wartości florena, reńskowy. <p. Floren>

Florentyński

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 23

Florentyński 1. fecht.: Pchnięcie florentyńskie = pchnięcie, zadane po odchyleniu ś. przed pchnięciem przeciwnika, wymierzone w bok jego. 2. zool.: Gołąb F. p. Gołąb. <Toż, co Florencki>

Flores

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 24

Flores, u, lm. y częś. w lm. *figiel rysunkowy, figlus, zawily deseń, ozdoba w kształcie gałązki z liśćmi i kwiatami, w lm. esy-floresy: Floresy jako ozdoba architektoniczna = kuriecianka. <Łé. flores = kwiaty>*

Floresować

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 25

Floresować, uje, owal, † Florysować, † Floryzować *floresami ozdabiać, upstrzyć kwiecisto, wzorzysto.*

Floresowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 26

Floresowanie, a, blm., czynność cz. Floresować.

1. Floret

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. L, ak. 27

1. Floret, u, lm. y, Fleret *rodzaj szpady do fechtunku. <Fr. fleuret>*

2. Floret

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 01

2. Floret, u, lm. y *przędza jedwabników, którą rozpoczynają budowę kokonów, gatunek jedwabiu surowego. <Fr. fleuret>*

Floreza

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 02

Floreza, y, lm. y obszycie, plisa dla przybrania u dołu sukni damskiej; takuż plisa krepowa u sukni żałobnej. <Fr. pleureuses lm.>

Florjanka

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 03

[Florjanka, i, blm.] kasa ubezpieczeń od ognia. <Od imienia św. Florjana, patrona od pożarów>

Florkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 04

[Florkowy] przym. od Florek, chlorkowy.

†Florowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 05

†Florowaty podobny do flory (= krepy): Materia florowata.

Florykultura

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 06

Florykultura, y, lm. y hodowla, uprawa kwiatów: F. doszła do doskonałości zbierania na jednym pączku bukietu różnokolorowych listków. Jeż. <Now. z Łć. flos, 2 pp. floris = kwiat+ cultura = hodowla>

×Florylegjum

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 07

**× Florylegjum, w lp. nieod., lm. a, ow wybór
najpiękniejszych miejsc z pisarzy, antologja. <Łé.
florilegium>**

×Florymanja

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 08

**× Florymanja, l, blm. manja, pasja, słabość do
kwiatów. <Now. z Łé. flos, 2 pp. floris = kwiat
+Gr. mania = manja>**

Floryn

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 09

Floryn, a, lm. y p. Floren.

†Florysować

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 10

**†Florysować, uje, owal p. Floresować: Atlas
florysowany. Kalic.**

†Florysowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 11

**†Florysowanie, a, blm., czynność cz. Floryso-
wać.**

Florysta

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 12

Florysta, y, lm. ści l. uczony badacz roślinności, botanik. 2. × p. Flerysta. <Fr. fleuriste>

×**Florystka**

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 13

× Florystka, i, lm. i forma ż. od Florysta.

Florystyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 14

Florystyczny przym. od Florysta: Wrażenia florystyczne z wycieczki.

†**Floryzować**

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 15

† Floryzować, uje, ował p. Floresować: Srebrzem pisać i F. Haur.

†**Floryzowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 16

† Floryzowanie, a l. blm., czynność cz. Floryzować, 2. lm. a kwiaty rysowane, floresy: Wyrył na drzwiach cherubiny i osoby palm i insze floryzowania bardzo wydające ś. Leop. <p. Flores>

Floryzowany

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 17

Floryzowany l. +im. od **Floryzować**: Srebro gęsto złotem floryzowane. Pilech. 2. druk. *ozdobny*: Czcionki floryzowane.

Floryzyna

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 18

Floryzyna, y, blm. chem. *gorzka substancja krystaliczna z rzędu alkaloidów, otrzymywana z kory korzeni drzew owocowych.* <Now. z Łć. flos, 2 pp. floris = kwiat >

Flos

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 19

Flos, u, lm. y hut. p. **Spływ**.

Flota

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 20

Flota, y, lm. y l. *zbiór okrętów, szczeg. wojennych, marynarka*: Dowodzić flotą. Wystawić flotę. 2. żart. *pieniądze*: Wybornie, że ojciec przyjechał, F. napłynie. Biedny w gorzkim położeniu: ojciec jego ś. ożenił, F. stamtąd już nie dopływa. Krasień. Puszczać flotę = *marnować pieniądze*. <Włos. flotta, Fr. flotte >

Flotrowers

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 21

Flotrowers, u, lm. y p. Flet. <Fr. flûte traversée dosł.=flet poprzeczny>

Flotyła

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 22

Flotyła, i, lm. e *mała flota, z kilku okrętów a. statków złożona.* <Fr. flotille>

Flower

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 23

Flower, u, lm. y p. Flobert.

[Flota

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 24

[Flóta, y, lm. y] p. Flita. <Nm. [flote]>

×Fluatacja

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 25

× Fluatacja, i, blm. *powlekanie kamieni metalami.* <Z Fr. fluat = sól z kwasu fluorowego, połączonego z jakąś zasadą>

Fluatawać

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 26

Fluatawać, uje, ował *nasycać gorącym olejem:*
F. pinakle z ciosu.

Fluatowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 27

Fluatowanie, a, blm., czynność cz. Fluatować.

Fludrybus

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 28

Fludrybus, a, lm. y teatr. młody i zdolny człowiek, ale hulaka, któremu nie można powierzać ról, najczęściej chórzysta. <Z Nm. fludern = bujać, latać>

[Flufa

t. I (A-G), lit. F, str. 755, kol. P, ak. 29

[Flufa, y, lm. y] p. Flejtuch.

!Fluid

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 01

!Fluid, u, lm. y płyn, ciecz: F. magnetyczny. Przen.: Tajniki i barwy fluidów życiowych. <Łé. fluidum ni. dosł. = ciekłe, płynne>

Fluidrachma

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 02

Fluidrachma, y, lm. y waga aptekarska = $\frac{1}{8}$ fluiduncji. <Fluid + Drachma>

Fluidskrupuł

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 03

Fluidskrupuł, a, lm. y waga aptekarska = $\frac{1}{2}$ fluidrachmy. <Fluid + Skrupuł>

Fluiduncja

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 04

Fluiduncja, l, lm. o waga aptekarska = $\frac{1}{16}$ gramu. <Fluid + Uncja>

Fluk

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 05

**[Fluk, a, lm. l] 1. pog. Niemiec. 2. malec, me-
dorostek, smarkacz. Por. Farflukter. <Z Nm. Fluch
dost. = przekleństwo>**

Fluks

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 06

Fluks, u a. a, lm. y I. † = l. a. † **Flus** *wszystkie jednego koloru idące po sobie karty, sekwens*: Nuż jakie dziś gry nastaly, z których płynie koszt niemały: dziwne fluksy, turmy, rusze. Rej. 2. a. † **Flus** lek. = a) (według pojęć dawnych) *napływ nieprawidłowy soków do pewnej części ustroju*: Wino z jabłek granatowych kwaśnych skuteczne jest przeciw płynieniu wewnętrznemu po członkach, to jest fluksom. Ślesz. F. w szczęce, gdy wszystkie zęby po jednej stronie bolą. Perz. (= *fluksja*). Przygody pijanych: podagra, F., scjatyka. Rej. Reuma, to jest nieżyt, która jest matką wszystkich niemocy, zwłaszcza fluksów. And. z Kobyl. b) *cieczenie ustawne*: Ryma i sapka jest fluksów ściekanie. Troc. F. ust = *ślinienie, ślinotok*. F. hemoroidalny = *krwawnice*. F. miesięczny = *miesiączka*. 3. *cieczenie rzeki, odnoga*: Dunaj siedmiu fluksami w Czarne morze wpada. 4. † *pęd (wody)*: Ocean o skopuły roztrąca okręty, na które kiedy już niewstrzymanym fluksiem wpadają... Pot. II. [F.] = l. *ciecz, płyn*. 2. *choroba bydłęca*: Mieć fluksa (o ludziach) = *być porywym, nagłym, bez zastanowienia*. Por. **Flus**. <Łć. fluxus>

Fluksja

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 07

Fluksja, i, lm. e l. *ból wszystkich zębów z jednej strony, połączony ze spuchnięciem twarzy i dziąsel*. 2. × *ból gośćcowy (rheumatalgia)*. <Łć. fluxio dosł. = *płynienie, cieczenie*>

†Fluksowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 08

†Fluksowaty lek. *ciekący, ściekający, sączący, wrzedziejący*: Dziury fluksowate na nogach = *wrzody goleniowe* (ulcera cruris). <p. Fluks>

×Flukt

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 09

×Flukt, u, lm. *y a. a balwan, fala, wał, nurt*: Rozbijał flukta. Kras. <Łć. fluctus>

[]Flukterować

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 10

[Flukterować, uje, ował] p. Fluktować.

[]Flukterowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 11

[Flukterowanie, a, blm.] czynność cz. Flukterować.

[]Fluktować

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 12

[Fluktować, uje, ował, Flukterować] przeklinać.
Por. Farflukter. <Z Nm. fluchen = kłąć>

[]Fluktowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 13

[Fluktowanie, a, blm.] czynność cz. Fluktować.

!Fluktuacja

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 14

!Fluktuacja, i, lm. o 1. chwieianie ś., wahanie ś., zmienność, chwiejność, niepewność, niestalość: Fluktuacje na rynku pieniężnym. 2. lek. chęłbotanie. <Łć. fluctuatio >

[Flunder

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 15

[Flunder, dra, lm. dry] p. Flondra.

Fluokrzemowodorny

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 16

Fluokrzemowodorny chem. przym. od Fluokrzemowodór: Kwas F. p. Fluorokrzemowodór.

Fluokrzemowodór

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 17

Fluokrzemowodór, oru, blm. chem. p. Fluorokrzemowodór. <Łć. fluo = ciekę, płynę + Krzem + Wodór >

Fluor

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 18

Fluor, u, blm. chem. pierwiastek z gromady chłorowców, Fl. <Łć. fluor dosł. = ciecz, płyn >

Fluorek

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 19

Fluorek, rku, lm. rki chem. 1. związek fluoru z czymkolwiek, jeżeli fluor jest częścią bardziej elektryczną związku. 2. (w Galicji) F. wodu p. Fluorowódor.

Fluoresceina

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. L, ak. 20 – str. 756, kol. P, ak. 01

Fluoresceina, y, blm., Rezorcyntaleina chem. faleina rezorcynowa, ciało głośne przez wspaniałą fluorescencję słabych jego roztworów w rozcieńczonym amonjaku, substancja krystaliczna barwy ce-

glastej, $C_6H_4(CO)(C(C_6H_3OH)_2O)O$. < Z Fluorescencja >

Fluorescencja

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 02

Fluorescencja, i, blm. fiz. własność pewnych ciał, wystawionych na działanie światła, polegająca na wysyłaniu światła o barwie różnej od światła padającego i od samych ciał <Fr. fluorescence, Nm. Fluorescenz, p. Fluor >

Fluorescyjny

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 03

Fluorescyjny powstający przez fluorescencję: Barwy fluorescyjne.

Fluoroapatyt

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 04

**Fluoroapatyt, u, lm. y min. p. Apatyt. <Fluor+
Apatyt>**

Fluorokrzemian

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 05

**Fluorokrzemian, u, lm. y chem. sól fluorokrze-
mowodoru. <Fluor+Krzemian>**

Fluorokrzemowodorny

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 06

**Fluorokrzemowodorny chem. przym. od Fluoro-
krzemowodór: Kwas F. p. Fluorokrzemowodór.**

Fluorokrzemowodór

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 07

**Fluorokrzemowodór, oru, blm., Fluokrzemowo-
dór, Kwas fluorokrzemowodorny, Kwas fluokrze-
mowodorny chem. związek fluoru z krzemem i wo-
dorem, H_2SiF_6 . <Fluor+Krzem+Wodór>**

Fluorowodorny

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 08

**Fluorowodorny chem. przym. od Fluorowodór:
Kwas F. p. Fluorowodór. <Fluor+Wodór>**

Fluorowodowy

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 09

Fluorowodowy (w Galicji) chem.: Kwas F. p. Fluorowodór.

Fluorowodór

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 10

Fluorowodór, oru, blm., Fluowodór, Kwas fluowodorny, Kwas fluowodorny, (w Galicji) Fluorek wodu, a. Kwas fluorowodowy, † Kwas fluszpatowy związek *fluoru z wodorem*, HFl. <Fluor † Wodór>

Fluoryczny

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 11

Fluoryczny min.: † Szpat F. p. Fluoryt.

Fluoryt

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 12

Fluoryt, u, lm. y, Fluspat, † Szpat fluoryczny min. *fluorek wapnia, tworzący kryształy równoosiowe a. agregaty gruboziarniste i pręcikowate, najrozmaiciej zabarwione, w Anglii obracane na ozdoby i sprzęty, a w starożytności prawdopodobnie na tak zwane vasa murrhina. Odmiany: a) Chlorofan, fosforyzujący przez ogrzewanie; b) Flusztajn, zbity, używany jako topnik w robotach metalurgicznych, do otrzymywania fluorowodoru i rytowania na szkle. <Now. z Łć. fluor = plyn, ciecz>*

Fluoryzować

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 13

Fluoryzować, uje, ował *okazywać własności fluorescencji*: *Ciała fluoryzujące = ciała mające własność świecenia, gdy są na działanie światła wystawione.* <p. Fluorescencja>

Fluoryzowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 14

Fluoryzowanie, a, blm., czynność cz Fluoryzować.

Fluowodorny

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 15

Fluowodorny chem. przym. od Fluowodór: Kwas F. p. Fluorowodór. <Fluor+Wodór>

Fluowodór

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 16

Fluowodór, oru, blm. p. Fluorowodór.

Flura

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 17

[Flura, y, lm, y] 1. a. †Flora *kobieta niechlujna, flondra, plucha, szargula. 2. i †rozpustnica, nierządnicza, ladacznica*: Jak F. chodzi. Gorzka wolność młodszeńska 1680. <Zap Nm. [flirr, flörr]>

Flus

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 18

Flus, u, lm. *y l. gra w karty, straszak. 2. † p.*
Fluks: Flusy, które w oczy spadają i cieką. Syr.
3. [F.] = a) *osad gęsty na dnie, lagier. b) skrofu-*
ły. 4. × hut. p. Roztop. Por. Fluks. < Nm.
Fluss >

[Flusowity]

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 19

[Flusowity] *skrofuliczny.*

Fluspat

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 20

Fluspat, u, lm. *y min. p. Fluoryt. < Nm. Fluss-*
spath >

Flustować

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 21

Flustować, uje, *ował pociągać kamień plynem od-*
powiednio przyrządzonym, aby twardniał: Nagrobek
z płyty ciosowej flustowanej. < Z Nm. Fluss =
splaw, kruszec roztopiony >

Flustowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 22

Flustowanie, a, blm., *czynność cz. Flustować.*

†Fluszpatowy

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 23

†Fluszpatowy chem.: Kwas F. p. Fluorowodór.

Flusztajn

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 24

Flusztajn, u, lm. y min. p. Fluoryt. < Nm. Flusstein >

Floch

t. I (A-G), lit. F, str. 756, kol. P, ak. 25

Flooh, u, lm. y zł. pastwisko. <?>

×Fochować

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 01

× Fochować, uje, owal 1. *pobudzać do fochów, jątrzyć kogo, gniewać, podburzać*. 2. *fochy robić, dąsać ś., gniewać ś.*: Dla rany ś. nie bić, dla choroby nie pić, dla dworszczyzny nie F. — chłop niesmiałego. Prz. < Nm. fachen = dąć, nadymać, rozdmuchiwać >

×Fochowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 02

× Fochowanie, a, blm., czynność cz. Fochować.

×Fochowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 03

× Fochowaty skłonny do fochów, grymaśny, gniewliwy.

†Fochowny

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 04

† Fochowny skłonny do figlów, figlarny, filuterny, żartobliwy.

Fochy

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 05

Fochy, ów, blp. 1. gniewy, rzucanie ś., dąsy, grymasy, fanaberje, kaprysy, czcze groźby: F. stroić. Wyleciał z pogroźkami, ale ja mniej dbam o te F. Boh. 2. †figle, sztuki: F. czynić w tańcu. Troc. Będiesz ś. wprawował przy mnie w gospodarstwo, odrzuciwszy te F. i twoje figlarstwo. Zwr. M. 3. †zaloty, umizgi, rozpusta, swawola: Wszetecznicol darmo ś. musisz z takimi oń fochy. Pot. Zdr. †Foszki. <Z Nm. fachen = dąć. nadynać, rozdmuchiwać>

□Focioty

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 06

[Focioty, ów, blp.] męty, nieczystość w płynie. <Zap. Łć. faeces lm. = męty>

Foczmajster

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 07

**Foczmajster, tra, lm. trowie, Foczmejster za-
winiowca okręgowy lasów rządowych, leśniczy okrę-
gowy (zwykle oficer straży leśnej) <Nm. Forst-
meister>**

□ **Foczman**

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 08

[Foczman, a, lm. i] p. Forszpan.

Foczmejster

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 09

Foczmejster, tra, lm. trowie p. Foczmajster.

□ **Foczpan**

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 10

[Foczpan, a, lm. i] p. Forszpan.

Foczy

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 11

**Foczy, Fokowy przym. od Foka: Paltot z foczej
skóry. Prus. <p. Foka>**

† **Foder**

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 12

**† Foder, dra, lm. dry miara objętości: f. gdań-
ski zawiera cztery oksefty. <Nm. Foder a.
Fuder >**

Fodersbret

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 13

Fodersbret, u, lm. y, Karnes mały fortep. listwa otwierana u spodu klawjatury, przypadająca na końcu klawiszy. <Nm. Vorsetzbrett>

[Fodrakować

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 14

[Fodrakować, uje, ował] p. Fotografować.

[Fodrakowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 15

[Fodrakowanie, a, blm.] czynność cz. Fodrakować.

[Fodrować

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 16

[Fodrować, uje, ował] p. Fedrować. <Nm. fo(r)dern = żądać>

[Fodrowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 17

[Fodrowanie, a, blm.] czynność cz. Fodrować.

†Fodrum

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 18

† Fodrum nieod. żywność i furaz, wybierane po wsiach dla dworu królewskiego. <Śr. Łć. fodrum>

×Fodyna

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 19

× **Fodyna**, y, lm. y górn. *kopalnia*. <Łé. fo-
dina>

Fogiel

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 20

Fogiel, gla, lm. gle puszc. *przyrząd, obracający
bęben*. <Nm. Vogel = ptak>

[Fogzał

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 21

[**Fogzał**, u, lm. y] p. **Foksał**.

×Fohista

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 22

× **Fohista**, sty, lm. ści *wyznawca foizmu*. <Chiń.
i Japońś. Fo = nazwa Buddy>

×Foizm

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 23

× **Foizm**, u, blm. *część oddawana bogu Fo*. <p.
Fohista>

Foje

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 24

Foje nieod. *sala antraktowa w teatrze*. <Fr.
foyer>

□ Fojna

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 25

[Fojna, y, lm. y] p. Choina.

□ Fojt-

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 26

[Fojt -] p. Wójt -: Fojt pacholeczy = *starszy nad pacholkami*. < p. Wójt >

Foka

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 27

Foka, i, lm. i, Cielę morskie zool. (phoca) zwierzę płetwonogie bez zewnętrznego ucha, z krótkimi łbami. < Łé. phoca, z Gr. íókē >

Fokowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 28

Fokowaty podobny do foki; lck.: Potwór F. (phocomelus) = *plód mający kończyny dolne zrosłe zupełnie*.

Fokowy

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 29

Fokowy p. Foozy: Kołnierz F.

□ Foks

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 30

[Foks, a, lm. y] p. Fuks.

Foksal

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. L, ak. 31 – str. 757, kol. P, ak. 01

Foksal, u, lm. e l. Xa. XWokshal *miejsce zabaw za miastem; zabawa wieczorna w ogrodzie. 2. [l'. a. Fogzał, Wogzał, Wagzał] dworzec kolejowy,*

banhof. <Ang. Vauxhall = nazwa wsi pod Londynem (dziś części Londynu), gdzie istniał dawniej ogródek zamiejski>

Foksalowy

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 02

Foksalowy przym. od **Foksal**: **Foksalowe** zabawy. Niem.

Fokus

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 03

Fokus, u, lm. y *sztuka czarodziejska, magiczna.*

Fola

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 04

Fola, l, lm. e l. *sieć ze szpagatu na jesiotry. 2. bud. skrzynka do gaszenia wapna. 3. hut. skrzynia do przepłókiwania rud, gracownia. 4. mul. próżnia wewnątrz murującej ś. ściany, którą ś. wypełnia kawałkami cegieł. 5. węgl. próżnia w mielerzu, powstała przez wygorzenie. <Nm. Fülle>*

□ **Folajter**

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 05

[Folajter, tra, lm. try] p. Folajtra.

□ **Folajtra**

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 06

[Folajtra, y, lm. y, Folajter, Ham] hamulec:
<Może Nm. Vorreiter dosł.=jadący z przodu>

× **Folarda**

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 07

× Folarda, y, lm. y glina folarska. <Nm.
Füllerde>

× **Folarka**

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 08

× Folarka, l, lm. i, × Foljarka gór. lopata do
szlamów. <p. l. Folować>

Folarski

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 09

Folarski przym. od Folarz: Glina folarska p.
Glina. Ziemia folarska (=glina folarska). <p.
Folarz>

Folarz

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 10

Folarz, a, lm. e l. a. Folusznik, [Foluśnik] bletcher sukna, blicherz, walkarz, pilśniarz. 2. × gór = a) a. × Fularz, × Forarz ten, co zwozi węgle do pieca a. do fryszkerki. b) p. Narażacz. <Łć. fullo>

×**Folbary**

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 11

× Folbary, ów, blp. gór. szlamy z wodą, błoto ze sztolni a. z głębi kopalni wyprzątane. <Zap. Nm. Pfuhlbahre>

Folblut

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 12

Folblut, a, lm. y koń. koń doskonały pod względem wyścigowym. <Nm. Vollblut>

×**Folbun**

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 13

× Folbun, u, lm. y gór. wieniec nad szybem, zrąb szybu, × kstel. <Nm. Füllbaum>

□**Folcyjer**

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 14

[Folcyjer, a, lm. rzy a. owie] komornik sądowy. <Nm. Vollzieher>

†Foldrować

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 15

† Foldrować, uje, ował p. Foldrować.

†Foldrowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 16

† Foldrowanie, a, blm., czynność cz. Foldrować.

1. †Foldrunek

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 17

**1. † Foldrunek, nku, lm. nki *żądanie*. <Nm. For-
derung>**

2. †Foldrunek

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 18

**2. † Foldrunek, nku, lm. nki, † Foldrunek gór.
dobywanie, kopanie. <Nm. Förderung>**

Folejza

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 19

**Folejza, y, lm. y, × Folejzo hut. *widlowate że-
lazko do ostrzygania szkła*. <Nm. Feileisen>**

×Folejze

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 20

× Folejze, a, lm. a hut. p. Folejza.

†Folg

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 21

†Folg, u, lm. i p. 2. Folga.

1. Folga

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 22

1. Folga, i, lm. i, Folja 1. †rzecz podłożona, podkład, podkładka: F. jest to rzecz pod drugą podstawna. Karnk. 2. [F.] dźwignia, drąg pod coś podkładany, podstawka. 3. chem.: F. cynowa p. Stanjola. 4. F. a. Powaba jub. cienka blaszka metalowa, podkładana pod kamienie drogocenne dla dodania ognia, zapał, zakładka. <Śr. Łć. folia, z Łć. folium = liść>

2. Folga

t. I (A-G), lit. F, str. 757, kol. P, ak. 23 – str. 758, kol. L, ak. 01

2. Folga, i, lm. i l. a. †Folg, [Folg] ulga, pofolgowanie, okazywanie powolności, łaskawość, pobłażanie, ulżenie, wytchnienie, odpoczynek, swoboda, wolność: Umysł przy pracy potrzebuje folgi i odpoczynku. Wiszn. Czynić folgę sercu (=pocieszać ś.). [Dać folgę] p. Folgować. [Prosi, żeby mu trzy dni dać na folgę] (= odpoczynek, przestonek). 2. †niedbalstwo, opieszałość, niehaczność, niedopilnowanie: Nieprzyjaciół za folgą śpiegów uszedł. Papr. 3. rzemień do umocowania pała, do którego wiążą konia. 4. część powroza, okręcona na kołowrocie. 5. †skutek, następstwo. 6. [F.] = a) pętla zapasowa na sznurze; pętla skórzana w zaprzęgu. b) drąg do karczowania pniaków i poruszania belek. 7. bud. = a) dwie żerdzie, związane w końcu sznurem, używane do postawienia słupa, jednym końcem w dół zapuszczonego, do podnosze-

nia na rękach kłód i t. p., in. ulga. b) część budowy wspierająca inną: Folgi mostowe. 8. druk. (na prasie ręcznej) papier, zakrywający tło między czcionkami formy drukarskiej, gdy ono smoli. 9. szew. boki gumowe w kamazach. 10. teatr. sznur, na którym stale wisi dekoracja (np. kurtyna). <Nm. Folge>

Folgier

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 02

Folgier, gra, lm. gry powr. *kawał drewna z gwoździem, przytwierdzony do końca sznurka dla obciążenia go, aby ś. w czasie skręcania zbyt nie zbiegał, i sunący ś. za sznurkiem w miarę jego kulenia ś. <Nm. Folger>*

Folgiersztyca

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 03

Folgiersztyca, y, lm. e powr. *kołek, wbity w ziemię, o który ś. zatrzymuje folgier. <Nm. Folgerstütze>*

Folgować

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 04

Folgować, uje, ował 1. *dawać folgę, odpoczynek, przynosić ulgę, oszczędzać, ochraniać, pobłażać, dogadzać, robić dogodność, ustępstwo, mieć wzgląd na kogo, być wyrozumiałym*: Długo ci folgowałem, teraz płac. F. wołom w pracy. Kto folguje różdzie, nienawidzi syna swego. Leop. Więcej przykładów nie przytaczam, folgując krótkości. Wuj. † Rozbił Pan, ani ufolgował ręki, wszystkie Joba ozdoby i sprzęty. Chr. Helena św. pracy, nakładom nie folgowała, aby krzyża św. dostać mogła. Bals. (= *nie żałowała pracy i nakładów*). Śmierć nieużyta, krom wszelkiej litości, nie folguje ni cnocie, ni żadnej godności. Kochan. (= *nie przepuszcza*). O mię ś. już nie staraj, folguj zdrowiu swemu. Kochan. (= *troszcz ś. o zdrowie, miej je na względzie, miej o nim staranie*). Folgując prawu powszechnemu, zagródź drogę do serca upadkowi swemu. Kochan. (= *poddając ś., ulegając*). Zebrzydowskim fortuna zawsze folgowała. Rej. (= *sprzysłała*). 2. a. **Folżeć** *łagodnieć, uśmierzać ś., wolnieć, słabnąć, puszczać*: Mróz folguje. 3. † *kształtować, tworzyć*. 4. [F.] *prolongować, czekać; ulżyć, przestać, odpocząć*, in. [dać folgę]. <Nm. folgen>

Folgowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 05

Folgowanie, a, blm., czynność cz. Folgować.

†Folgownie

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 06

†Folgownie przys. od Folgowny: Niefolgowniej
jednak Chojnicę nasi oblężeniem cisnęli. Błąż.

†Folgowny

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 07

†Folgowny *pobłażliwy, powolny*: Miel-sztynskie-
mu folgowną miłość dla żony wyrzucił. Błąż.

[]Foliwarek

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 08

[Foliwarek, rku, lm. rki] p. Folwark.

[]Foliwark

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 09

[Foliwark, u, lm. i] p. Folwark.

Folja

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 10

Folja, l, lm. e jub. p. l. Folga,

Foljal

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 11

Foljal, u, lm. y, Foljant *księga a. plik papierów
formatu arkuszowego, wolumin*: Archiwa pełne
foljałów. <Z Łé. in folio dost. = w liściu, t. j. ar-
kuszowy (format)>

Foljant

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 12

**Foljant, u, lm. y p. Foljał: Najwięcej ś. grze-
bał w starych foljantach. Krasz. <Nm. Foliant,
p. Foljał>**

×**Foljarka**

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 13

× Foljarka, i, lm. i gór. p. Folarka.

Foljo

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 14

Foljo nieod. 1. a. in. F. = *format księgi arkuszo-
wy: Tom in F. Przen.: Głupiec in F. (=zupelny,
kompl.tny). 2. han. jedna strona karty w księdze
handlowej, numerem bieżącym oznaczona.*

Foljować

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 15

**Foljować, uje, ował druk. numerować stronice
w księdze (szczeg. handlowej), paginować. <Z Łć.
folium = liść; arkusz >**

Foljowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 16

Foljowanie, a, blm., czynność cz. Foljować.

Folketing

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 17

Folketing, u, lm. i izba niższa sejmu w państwach skandynawskich. <Duńs. folkething>

Folklor

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. L, ak. 18

Folklor, u, blm. 1. rzeczy ludowe, literatura niepisana ludu, wiedza ludowa, prawiedza ludowa, prawiedza, t. j. pieśni, podania, baśni, legiendy, zamawiania, zabobony, przysłowia, zagadki i t. p. 2. a. Folklorystyka nauka o rzeczach ludowych: Ruch na polu folkloru łotewskiego. Karł. <Ang. folklore>

Folkloryczny

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 01

Folkloryczny przym. od Folklor: Matérjały folkloryczne. Maj.

Folklorysta

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 02

Folklorysta, y, lm. ści uczony, zajmujący ś. gromadzeniem i badaniem rzeczy ludowych. <p. Folklor>

Folklorystyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 03

Folklorystyczny przym. od Folklorystyka: Badania folklorystyczne.

Folklorystyka

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 04

Folklorystyka, i, blm. p. Folklor.

Folkloryzm

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 05

Folkloryzm, u, blm. *kierunek naukowy i artystyczny, oparty na folklorze.*

Folleгры

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 06

Folleгры, ów, blp. powr. *kawałki liny, przytwierdzone do końców oddzielnych pokrętek, ażeby ś. pokrętki w końcu zbyt nie skręcały w czasie robienia liny.* <Zap. Nm. Vorleger>

1. Folować

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 07

1. Folować, uje, ował 1. a. Foluszować = a) wałkować, zbijać sukno, aby grubsze było, in. spłśniać. b) czyścić sukno, prać, wywabiać, wyprowadzać plamy: Weź mydła sukienniczego, którym folują szaty splugawione. Sien. 2. [F.] nakładać węgiel do wózków a. skrzyni. 3. gór. = a) napelniać naczynie rudą a. solą. b) F. szlamy = oczyszczać sztolnię ze szlamów. 4. a. Bantować muł. zalewać rzadkim wapnem próżnię wewnątrz murującej ś. ściany. 5. węgl. dopelniać drzewem próżne miejsca palącego ś. stosu. <Śr. Łć. folare, Nm. füllen>

2. Folować

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 08

2. Folować, uje, ował I. *×tłustością napuszczać, zatłuszczać, smarować, brudzić, walać: Gipsowe kartacze kanał armaty folują. Jak. J. 2. [F.] brudzić: Moje dzieci to odraz folują wszystko. <Może sld. do walać>*

Folowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 09

Folowanie, a, blm., czynność cz. Folować.

Folownik

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 10

Folownik, a, lm. i *tyka używana przez węglarzy do folowania.*

Folówka

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 11

Folówka, i, lm. i *drzewo, używane przez węglarzy do folowania.*

†Folunk

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 12

†Folunk, u, lm. i p. Filung: Ma być (w stole pisarskim) F. we środku głęboki. Akta grodzkie. <p. Filung>

1. □Folus

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 13

1. [Folus, a, lm. y] człowiek zasmarowany, zatłuszczony, brudas, smoluch. <Może sld. do Walać>

2. □Folus

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 14

2. [Folus, a, lm. y] p. Folusz.

Folusz

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 15

Folusz, a a. u, lm. e, [Folus, Walus, Walusz, Falusz] 1. przyrząd do folowania tkanin, młyn blecharski. 2. [F. a. Felisz] sukno własnego wyrobu, materja wełniana. <Śr. Łć. fullaria, stąd Nm. Fuller a. Füller = wałkarz, z Łć. fullo = folusznik>

×Foluszniczek

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 16

× Foluszniczek, czka, lm. czkowie czeladnik folarski.

Folusznik

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 17

Folusznik, a, lm. cy p. Folarz.

×**Folusznikowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 18

× **Folusznikowy** przym. od **Folusznik**: **Czoładnik**
F. L.

Foluszować

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 19

Foluszować, uje, ował p. Folować.

Foluszowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 20

Foluszowanie, a, blm., czynność cz. Foluszować.

Foluszowy

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 21

Foluszowy przym. od **Folusz**: **Koło foluszowe.**
Margiel F. Glina foluszowa p. Glina.

[**Foluśnik**

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 22

[**Foluśnik, a, lm. cy**] p. **Folarz.**

×**Folwarczany**

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 23

× **Folwarczany** p. **Folwarczny.**

Folwarczek

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 24

Folwarczek, czku, lm. czkl p. Folwark.

Folwarcznik

t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 25

**Folwarcznik, a, lm. cy właściciel folwarku.
Orzesz.**

Folwarczny×**Folwarczny**t. I (A-G), lit. F, str. 758, kol. P, ak. 26 – str. 759, kol. L, ak. 01
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Folwarczny”

Folwarczny, × Folwarczany, × Folwarkowy przym. od **Folwark**: Grunt F. Konie folwarczne (= *robocze*). Ogród F. (= *warzywny*). Szlachta folwarczna (= *posiadająca folwarki*). Cała praca około roli odbywała ś. głównie na przestrzeni, zajmowanej przez kmieci, a poniekąd i przez szlachtę niefolwarczną czyli zagrodową. Paw. Przew. *grubijański, prostaczy, rubaszny*: Zachowa-

nie ś. jego folwarczne. × Folwarczny, ego, lm. i, × Folwarkowy rz. rządca folwarku, ekonom, włodarz, podstarości. <p. Folwark>

Folwarczyna

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 02

Folwarczyna, y, lm. y m. i ż. mały, lichy, nędzny folwark: Coby to wujaszowski szkodziło, żeby mi jedną folwarczynę jaką oddał? Orzesz.

Folwareczek

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 03

Folwareczek, czku, lm. czki p. Folwark: Zajmowało każdego urządzenie folwareczku. Krasz.

[Folwarek

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 04

[Folwarek, rku, lm. rki] p. Folwark.

Folwark

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 05

Folwark, u, lm. l, †Forwark, [Folwarek, Folwaryja, Follwark, Foliwarek, Choliwar] 1. mała wioska, leżąca obok dużej, oddzielna część wsi, przysiołek. 2. majątność, grunt z zabudowaniem, ferma: Job majątny w bydła, w folwarki zamożny. (Chr. (=w dobra, w grunta, we wsie). Rzemieśło stoi za F. Prz. Dawał mu F. pięciu dymów w dożywocie. Mick. F. Świętokrzyski pod Warezawą. Przen.: Polityka jest moim folwarkiem, który mi wszystkiego dodaje. Boh. 3. dwór we wsi, mieszkanie dziedzica a. dzierżawcy razem z zabudowaniami dworskimi: Tymczasem na folwarku nie uszło baczności, że przed ganek zajechał któryś z nowych gości. Mick. W folwarkach łaskę mam u ochmistrzyni cór. Mick. 4. [F.] dom dla czeladzi. Zdr. Folwarozek, Folwareczek. <Nm. Vorwerk>

×Folwarkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 06

×Folwarkowy p. Folwarczny.

□Folwarter

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 07

[Folwarter, tra, lm. trzy] rządca. <Nm. Verwalter>

□Folwaryja

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 08

[Folwaryja, i, lm. e] p. Folwark.

†Folwertarz

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 09

†Folwertarz, a, lm. e, †Forwertarz dozorca nad poganiającymi konie, zaprzęgnięte do kołowrotów, ciągnących wodę z kopalń olkuskich. <Może Nm. Fuhrwärter>

Folżeć

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 10

Folżeć, eje, ał p. Folgować: Mróz folżeje. <p. Folgować>

Folżenie

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 11

Folżenie, a, blm., czynność cz. Folżeć.

□ Folda

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 12

[Folda, y, lln. y] człowiek trochę lepszy od chłopa, trochę gorszy od pana, człowiek średniego stanu. <Może Nm. Holde = wasal, lennik>

† Foldrować

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 13

† Foldrować, uje, ował, † Foldrować. † Fordrować l. na kogo = oskarżać kogo, instygować, donosić, oczerniać, nastawać, powstawać: Foldrowali na niego, rozmaitemi potwarzami go oskarżali. Gil. Foldrowani słowie prawem dobywani. Ort. (=pozowani do' sądu, oskarżeni, pociągnięci do odpowiedzialności prawnej). Tę pomstę, to przeklęctwo, da Bóg, uczuje, ktokolwiek bez mej winy na mię foldruje. Kochan. (=nastaje). 2. (kogo) wszczynać proces, pozywać, dochodzić, prawować ś.: Stronie co foldrowała, połowica winy ma przyjść. Tarn. J. 3. kogo a. co = stawać w interesie czego, bronić, popierać, gardłować, adwokatować: Fałsz jawnie foldrujesz. Orzech. 4. kogo = pomagać, wspierać, wspomagać, podtrzymywać, forytować: Hultaje piciem i jedzeniem foldrował i wspomóżenie dawał. Groic. <Nm. fordern>

† Foldrowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 14

† Foldrowanie, a, blm., czynność cz. Foldrować.

†Fotdrownik

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 15

†Foldrownik, a, lm. cy oskarżyciel, instygator:
Michał, przedniejszy F. na Husa. Baz.

†Foldrunek

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 16

†Foldrunek, nku, lm. nki gór. p. Foldrunek.

×Foment

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 17

×Foment, u, lm. y a. a namowa, poduszczenie, podburzanie, podżeganie, podbechtywanie: Ks. Kamiński, przez F. Sapiehy, ile mógł trudności wynaleźć, wszystkie czynił. Rzew. <Łć. fomentum>

×Fomentacja

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. L, ak. 18

×Fomentacja, i, lm. o p. Fomentowanie: Choremu przepisał fomentacje a. zagrzewania. Wys. <Łć. fomentatio>

×Fomentować

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 01

×Fomentować, uje, ował 1. namawiać, poduszczać, podżegać, podburzać, podbechtywać: Jupiter na biedne Trojany bogi fomentuje. Koch. A. 2. okładać, naparzać, zagrzewać. <Łć. fomentare = zagrzewać>

×Fomentowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 02

× Fomentowanie, a, blm., × Fomentacja czynność cz. Fomentować: Dyplomacja polegała na fomentowaniu w obozie przeciwnika niezgody. Jeż.

Fomfry

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 03

Fomfry, ów, blp. p. Fonfry: Wać masz F. w nosie. Zabł. Ma F. w głowie. <Może z Fr. fanfaron>

Fomport

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 04

Fomport, u, lm. y teatr. zastawka malowana na płótnie, umieszczana poza drzwiami a. oknami scenicznymi. <Nm. Fondpforte>

Fonacja

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 05

Fonacja, i, blm. jęz. wymawianie brzmień mowy. jako zjawisko fizyczne. <Z Gr. fōnē = dźwięk>

Fonacyjny

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 06

Fonacyjny przym. od Fonacja, wymawianowy.

□Fonar

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 07

[Fonar, a, lm. y] oko: Odknaj, andrusie, bo ci fonary powybijam. <Ros. fonar** = latarnia, z Ngr. faná**ri**>**

Fonautograf

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 08

Fonautograf, u, lm. y fiz. przyrząd do uwidocznienia drgań głosowych, które ś. same wypisują na obracającym ś. walcu. <Now. z Gr. fōnē = dźwięk + Autograf>

×Fond

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 09

×Fond, u, lm. y 1. majątek, który kupiec ma w obrocie, kapitał obrotowy. 2. a. ×Fondy publiczne papiery państwowe, obligacje publiczne, walory rządowe, akcje: Fondy poszły w górę, spadły. 3. gotówka, przeznaczona na rozchody państwa. <Fr. fond>

□Fundować

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 10

[Fundować, uje, ował] p. Fundować.

□Fundowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 11

[Fundowanie, a, blm.] czynność cz. Fundować.

Fonema

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 12

Fonema, y, lm. y jęz. p. Fonemat.**Fonemat**

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 13

Fonemat, u, lm. y, Fonema jęz. równoważnik
psychiczny głoski, psychicznie żywa jednostka fone-
tyczna (głoska) a. jednolite wyobrażenie pewnego
brzmienia językowego. <Gr. fónēma>

Fonetycznie

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 14

Fonetycznie przys. od Fonetyczny.**Fonetyczny**

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 15

Fonetyczny przym. od **Fonetyka**: **Zmiany fone-**
tyczne (= *polegające na zastąpieniu jednego dźwię-*
ku drugim, głosowe). **Pisownia fonetyczna** (= *zgod-*
na w przybliżeniu z brzmieniem). **Transkrypcja**
fonetyczna (= *pisownia oddająca dokładnie rzeczy-*
wiste wymawianie).

Fonetyka

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 16

Fonetyka, l, blm. l. a. **Fonologia** *nauka o brzmieniach językowych*, in. *głosownia*: F. języka polskiego, greckiego. F. historyczna (= *nauka o brzmieniach języka i ich wymawianiu, rozpatrywanym w następstwie czasowym*). 2. przen. *brzmienie, dźwięk*: Mieści tu sama F. nazwiska jakiś odcień humoreski. Kasz. <Gr. *fōnētikḗ* ż. dosł. = *mowna, głosowa*>

Fonfel

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 17

Fonfel, fla, lm. fle p. Fąfel: F.l chciałby równać ś. ze starszemi. <p. Fąfel>

Fonfry

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 18

Fonfry, ów, blp., Fomfry, Fąfry, Fonfy *fochy, grymasy, dąsy, fanaberje, kaprysy, dziwactwa*: F' stroić. Ma F. w nosie (= *muchy*). <Może z Fr. *fanfaron*>

Fonfy

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 19

Fonfy, ów, blp. p. Fonfry.

Fonograf

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 20

Fonograf, u, lm. y fiz. przyrząd, utrwalający drgania głosowe i odtwarzający głos, który był źródłem tych drgań. <Now. z Gr. fōnē = dźwięk + - gráfos = piszący>

Fonograficznie

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 21

Fonograficznie przys. od Fonograficzny, za pomocą fonografu: Utrwalić F. szmery w piersi.

Fonograficzny

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 22

Fonograficzny przym. od Fonograf: Walec F. Zegar F.

Fonolit

t. I (A-G), lit. F, str. 759, kol. P, ak. 23 – str. 760, kol. L, ak. 01

Fonolit, u, lm. y, Dźwiękowiec min. skała krystaliczna, wulkaniczna, złożenia różnego, najczęściej

zbita, złożona z sanidynu, nefelinu a. noseanu i zeolitów, dająca wyborny kamień budowlany. <Now. z Gr. fōnē = dźwięk + líthos = kamień>

Fonologia

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 02

Fonologja, i, blm. p. Fonetyka. <Now. z Gr. fōnḗ = głos, dźwięk + -logia = nauka >

Fonometr

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 03

Fonometr, u, lm. y narzędzie do mierzenia siły głosu. <Now. z Gr. fōnḗ = głos, dźwięk + mé-tron = miara, - mierz >

Fonometrja

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 04

Fonometrja, i, blm. metoda dochodzenia rezonancji jakiegoś ciała za pomocą strojnika.

Fonometrowy

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 05

Fonometrowy przym. od Fonometr.

Fonometryczny

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 06

Fonometryczny przym. od Fonometrja.

Fonomotor

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 07

Fonomotor, u, lm. y fiz. przyrząd, mający przetwarzać energję głosu ludzkiego w pracę mechaniczną. <Now. z Gr. fōnē = dźwięk, głos + Motor>

Fonoskop

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 08

Fonoskop, u, lm. y przyrząd złożony ze słuchawki i mikrofonu. <Now. z Gr. fōnē = głos, dźwięk + skopós = śledzący>

Fonoskopować

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 09

Fonoskopować, uje, ował badać przy pomocy fonoskopu.

Fonoskopowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 10

Fonoskopowanie, a, blm., czynność cz. Fonoskopować.

Fonoskopowy

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 11

Fonoskopowy przym. od Fonoskop.

1. □Font

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 12

1. [Font, a, lm. y] p. Funt.

2. □Font

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 13

2. [Font, u, lm. y] ropa. <Fr. fonte>

Fontal

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 14

**Fontal, a, lm. e l. a. Fontel a. Fątel tlok
z klapką w pompie, wentyl. 2. zł. nos. <Fr.
ventil, przez usta Nm.>**

Fontana

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 15

**Fontana, y, lm. y, Fontanna, †Funtana 1. sztucz-
nie urządzonego wypływu wody w górę, wodotrysk:
Kręci ś., jak bijąca wśród kwiatów F. Mick. 2.
†basen u wodotrysku, cysterna. Kn. Zdr. Fontanka.
<Fr. fontaine>**

×Fontanela

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 16

**×Fontanela, l, lm. e lek. jętrznik, apertura.
<Włos. fontanella>**

Fontanka

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 17

Fontanka, i, lm. i l. p. Fontana. 2. a. Elewacja cukier. ozdoba karmelowa na tort w kształcie fontanny.

Fontanna

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 18

Fontanna, y, lm. y p. Fontana. Przen.: Krew tryska fontanną. <Włos. fontana >

×Fontanż

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 19

× Fontanż, a, lm. e p. Fontaż.

Fontazik

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 20

Fontazik, a, lm. l p. Fontaż.

Fontaż

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 21

Fontaż, a, lm. e, × Fontanż kokarda, węzeł fantazyjny: Ponsowy krawat, na zamaszysty F. zawiązany. Jord. Zdr. Fontazik, × Funtazik. <Fr. fontange = od nazwiska damy dworu Ludwika XIV, panny de Fontanges >

Fontel

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 22

Fontel, a, lm. e p. Fontal.

[Fontowy]

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 23

[Fontowy] przym. od I. Font.

[Fopka]

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 24

[Fopka, i, lm. i] kieszeń u sukni kobiecej. <Nm. [Fuppe] >

For

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 25

For, u, lm. y, Fora I. przewaga, ustępstwo, ulga, dana komuś w początku gry a. wyścigów: F. da- wać. Dał mu konia F. (w grze szachowej). Przen.: Każdy z nich ma wielkie fory za sobą: pierwszy — tytuł, drugi — majątek. Es. 2. w lm. względy, znaczenie, wzięcie, fawor, łaska, poparcie, protekcja: Ma fory u dworu. <Z Nm. vor = przed >

1. Fora!

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 26

1. Foral l. w. żądający powtórzenia jakiegokolwiek ustępu na scenie a. estradzie = *bis, drugi raz, powtórnie, nanowo*: Na swój śpiew otrzymały F. i oklaski. And. I gdy aktor na scenie zabijał aktora, urznąłem huczne brawo i krzyknąłem: F.! Dmusz. **2. *precz!, precz stąd!, wynoś ś.! won!, won!*: F. ze dwora! F., Jadamie, z raju mego! < Włos. *fuora* >**

2. Fora

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. L, ak. 27

2. Fora, y, lm. y p. For: Dam ci trzydzieści for. bo źle grasz. < Nm. *vor dost.* = przed >

†Fora

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 01

†Fora, y, lm. y i [Fora] p. Fura: Dla niedostatku okrętu umyślił dwoją forą wojsko przeprowadzić. Warg. Drugą forą. Gęba woła: jeszcze nalej; brzuch ś. nie chce ciągnąć dalej, a żołądek mówi: jużci; na ostatek szyja puści. Odprawwszy oną forę, będzie śmierdział i przez skorę. Biel. M. (= ciężką pracę). Zdr. [Forka].

Forak

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 02

Forak, u, lm. i górn. *hak u sań.* < Nm. *Vorhaben* >

Foralja

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 03

Foralja, ów, blp. 1. †opłata za targowanie, targowe. 2. świadectwo ceny targowej produktów, wykaz, taryfa cen targowych, cennik. <Łć. foralia lm. ni. >

Foralny

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 04

Foralny sądowy: Wciskali ś. do dekasterji foralnych. Rzew. Przed sędzię bieży, co na foralnym krześle wyciągnięty leży. Len. <Łć. foralis >

[Foranka

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 05

[Foranka, i, lm. l] p. Firanka.

[Forant

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 06

[Forant, u, lm. y] p. Forat: Robić na F.

[Forantowy

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 07

[Forantowy] przym. od Forant, zapasowy: Robota forantowa.

×**Forarz**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 08

× Forarz, a, lm. ɐ gór. p. Folarz.

□**Forat**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 09

[Forat, u, lm. y, Forant] zapas. <Nm. Vor-rath >

□**Foratowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 10

[Foratowy] przym. od Forat, zapasowy.

□**Forągiew**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 11

[Forągiew, gwi, lm. gwie] chorągiew.

†**Forbog**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 12

† Forbog, u, lm. i p. Forborg. <p. Forborg >

†**Forborg**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 13

† Forborg, u, lm. i, †Forbog przykrycie, pokrycie: Trzy miechy nasadzone w jednej sztuce, ukrojone pod forborgiem. Ustawa cechu miechowników lubel. 1613 r. <Nm. daw. Fürbug >

†Forbot

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 14

†Forbot, u, lm. y, †Forbota, [Chorbot] *koronki*; [Forboty] *koronki u szyi*: Wymowa bez cnoty, z łyków forboty. Prz. Więc ów słęzak z forbotem, lisztewka, bryżyk ze złotem. Rej. Przen.: Lecz ś. ci opierzyli pięknie z swojej cnoty, że ich nie pstrzyć nie trzeba cudzemi forboty. Rej. Prawda tak jest u dobrych ludzi zalecona, iż, choć bez forbotów, u nich nietrudno miejsce sobie zjedna. Strum. (= ozdób, upiększeń). Zdr. †Forbotek, [Forbotki]. <Może Hp. faipado = fręzlowaty >

†Forbota

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 15

†Forbota y, lm. y p. Forbot.

†Forbotek

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 16

†Forbotek, tka, lm. tki p. Forbot: Nie chodziła ona w klejnotkach, w forbotkach. Wuj.

□Forbotki

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 17

[Forbotki, ów, blp.] p. Forbot.

†Forbotni

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 18

†Forbotni *strojny w forboty*.

×**Forbotnica**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 19

× **Forbotnica, y, lm. ę kobieta robiąca forboty.**

†**Forbotnie**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 20

† **Forbotnie przys. od Forbotni.**

×**Forca**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 21

× **Forca, y, blm. p. Forsa. < Włos. forza = siła, moc >**

Forcik

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 22

Forolk, u, lm. i p. Fort: Szturm był odparty, ale F. pozostał w ręku polskich. Sienk. < p. Fort >

×**Forcować**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 23

× **Forcować, uje, ował i × F. ś. p. Forsować.**

×**Forcowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 24

× **Forcowanie, a, blm., czynność cz. Forcować.**

×**Forcowanie się**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 25

**× Forcowanie się, a ś., blm., czynność cz. For-
cować ś.**

[]**Forczman**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 26

[Forczman, a, lm. I] p. Forszpan.

[]**Forczpan**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 27

[Forczpan, a, lm. I] p. Forszpan.

[]**Fordaka**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 28

**[Fordaka, i, lm. i] rozpór w spodniach, rozpo-
rek kieszeni. <Nm. Vordecke >**

†**Fordan**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 29

**† Fordan, a a. u, lm. y, † Fordun podatek wodny,
clo na rzece, czwarty grosz, jako pobór. <Śr.
Łć. ferdonum, Nm. Ferding, z Ags. feordhung =
ćwierć >**

†**Fordański**

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 30

**† Fōrdański przym. od Fordan: Rejestra for-
dańskie. Głost.**

Fordoplung

t. I (A-G), lit. F, str. 760, kol. P, ak. 31

Fordoplung, u, lm. i stol. *filung wypukły, tafla*
(np. na drzwiach, okiennicach) *okolona ramą dla ozdoby.* <Nm. Verdopp(e)lung>

†Fordrować

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 01

†Fordrować, uje, ował p. Foldrować: Gdy wójt fordruje sirotną rzecz, może li z nią czynić jako iściec. Ort. Jako Jan nie fordrował Krzywosanda, kiedy wziął pod Wiencencem konie. Roty przyś. Poznańs. r. 1388. <Nm. for-dern>

□Fordrowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 02

†Fordrowanie, a, blm., czynność cz. Fordrować: Odstąpił fordrowania. Ort.

†Fordun

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 03

†Fordun, a a. u, lm. y p. Fordan: Rejestra z forduna. Gost. <p. Fordan>

†Fordygał

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 04

†Fordygał, a, lm. owie trzpiot, figlarz: F. z krasną Melampidą stroi kortozy, kiedy w taniec idą. Koch. Por. Furdygała. <Zap. żart. wytwór językowy, w rodzaju Świdrygieł, Świdrygał>

†Fordyment

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 05

**†Fordyment, u, lm. y p. Furdymen: U pasa
kord, u korda F. haniebny. Koch. < Włos. guar-
damano >**

[]Fordzel

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 06

[Fordzel] p. Wardziel.

[]Forejter

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 07

[Forejter, tra, lm. trzy] p. Foryś.

Foremka

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 08

**Foremka, i, lm. i p. Forma: F. do wykrawa-
nia ze skóry części obuwia. F. cukiernicza. < p.
Forma >**

Foremkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 09

**Foremkowy w foremce zrobiony: Lody forem-
kowe.**

Foremnie

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 10

Foremnie 1. przys. od **Foremny**: Uczony w piśmie kleryk F. (kartę) napisze. Sienk. (= *pięknie*).
2. [F.] *porządnie*.

×**Foremniuchny**

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 11

× **Foremniuchny** *bardzo regularny, kształtny; nadobny, misterny*.

Foremność

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 12

Foremność, 1, blm. rz. od **Foremny**: Nieforemny zbytnią foremnością. Krasz.

Foremny

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 13

Foremny 1. odpowiedni normalnej formie, kształtny, regularny, prawidłowy, umiarowy: F. nos, budynek, czasownik, rzeczownik, trójkąt, wielokąt, wielościan. Czworokąt F. (= kwadrat). Figura foremna. Bryła foremna. 2. × *składny, zgrabny, szykowny, dorodny, ładny, piękny*: Czyj to dwór taki F., że i król foremniejszego mieć nie może? Sienk. F. z waćpanny kozaczek. Sienk. I chłop foremniejszy bywa. Kochan. 3. × *pryzwoity, grzeczny*: Gość F. a grzeczny. Dzw. 4. † *sztuczny, wyszukany, niezwykły, misterny, przebiegły, zmyślny, wyrafinowany*: Szuka żywności sposobem foremny. Klon. 5. [F.] *przystojny*. < p. Forma >

†Forer

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 14

†Forer, a, lm. owle *stajenny*. H. Jana. <Nm. Führer>

Foresterja

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 15

Foresterja, i, lm. e, Foresterjum *pokój dla gości, dla przychodniów, wyznaczony w klasztorach*. < Włos. forestiera >

Foresterjum

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 16

Foresterjum, w lp. nieod., lm. a, ów p. Foresterja. Krasz.

×Forestjer

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 17

×Forestjer, a, lm. rzy a. owie, †Foryster *cudzoziemiec*: Obdzierano nas, jako bogatych forestjerów, na każdym kroku. Krasz. < Włos. forestiere >

□Foregiel

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 18

[Foregiel, gli, lm. glø] *chorągiew*.

Forfajer

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 19

Forfajer, u, blm. cukier. ogień, utrzymywany w jednym kącie pieca cukierniczego do przypiekania ciasta. < Nm. Vorfeuer >

Forfajl

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 20

Forfajl, a, lm. o piecz. pilnik o grubych rzadkich nacięciach do pilowania grubych kawałów metali. < Nm. Vorfeile >

Forfajla

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 21

Forfajla, i, lm. o stol. rodzaj pilnika. < p. Forfajl >

×Forfanterja

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 22

× Forfanterja, i, lm. o p. Furfanterja: On jeden śmiało odrzucał przesady i forfanterje romantyków. Koź. A.

[]Forfel

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 23

[Forfel, fla, lm. fle] galgan: Same forfle wiszą na nim. < ? >

†Forg

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. L, ak. 24

†Forg, u, lm. i p. Forga: Koń miał na głowie kosztowny bukiet z wysokim forgiem. Szaj. < p. Forga >

†Forga

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 01

†Forga, i, lm. i, †Forg i. kita, pióropusz: Strusia forgą z siedmiu piór herb ś. puszy. Pot. 2. przen. pukiel, lok: Włosy jej przyrodzenie w prześliczne powiło forgi i pierścienie. Tw. < Węg. forgó >

†Forgocza

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 02

†Forgooza, y, lm. o pęta: Zrzebiec pierzchliwy nie da w niewiadome nóg opinać forgocze, aż musi. Koch. Stoi turek (koń turecki) na forgo-czy. Koch. (=uwięzi). < Węg. farkusz dosł. = rzemień >

[]Forka

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 03

[Forka, i, lm. i] p. †Fora.

[]Forkać

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 04

[Forkać, a, ał] p. Forknać: Rumak ś. dąsa i skacze i forka. Pol. < Dźwn. >

□ Forkanie

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 05

[Forkanie, a, blm.] czynność cz. Forkać.

Forkiet

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 06

Forkiet, u, lm. y woj. p. Widelka. < Włos. forchetto >

□ Forknać

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 07

[Forknać, nle, nął, Furknąć, nied. Forkać, Furkać] (o zwierzętach) parsknąć, czmychnąć: Mój tarant w pędzie jak forknie, stanie, wierzganie... musiałem zeskoczyć. Fred. A. Osieł mocno forknął. < Dźwn. >

□ Forknięcie

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 08

[Forknięcie, a, blm.] czynność cz. Forknać.

× Forlegarstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 09

× Forlegarstwo, a, blm. gór. p. Flegarstwo. < Z Nm. verlegen = łożyć, dawać nakład >

†Forlegarz

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 10

**†Forlegarz, a, lm. ɐ gór. p. Forlegier. < p.
Forlegier >**

×Forlegator

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 11

× Forlegator, a, lm. rzy a. owie p. Forlegier.

Forlegier

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 12

**Forlegier, a, lm. rzy a. owie, × Forlegator,
†Forlegarz *dający nakład na przedsiębiorstwo ko-
palniane.* < Nm. Verleger >**

×Forlegować

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 13

× Forlegować, uje, owal gór. p. Flegować.

×Forlegowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 14

**× Forlegowanie, a, blm., czynność cz. Forlego-
wać.**

†Forlon

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 15

**†Forlon, u, lm. y p. Furlon: Paweł Janowi
towaru nie wydaje, pokąd mu forlonu nie zapła-
ci. Kosz. < Nm. Fuhrlohn >**

†**Forlun**

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 16

†**Forlun, u, lm. y p. Furlon. Rej.**

Forma

t. I (A-G), lit. F, str. 761, kol. P, ak. 17 – str. 762, kol. L, ak. 01

Forma, y, lm. y l. (i fil.) ogół stosunków, w jakich coś istnieje a. coś poznajemy, sposób ułożenia szczegółów w jakiejś całości, kształt, postać, figura, wygląd, zarys, sposób: Nie każda rzecz ma pewną stałą formę. F. bytu. W każdej rzeczy mamy rozważać treść i formę. Odrębny materiał, jakim ś. posługują różne sztuki piękne, narzuca im odrębno formy. F. nie odpowiada treści. Nowa treść rozsadza stare formy. W dziejach ludzkich, jak we wszechświecie, formy ś. zmieniają, ale istota rzeczy pozostaje ta sama. Logika bada formy myśli, ale nie treść. Zasadnicze formy logiczne czyli postacie myśli są: pojęcie, sąd i wniosek. × F. księgi (= *format*). Księga formy arkuszywej (= *foljał*). F. utworu literackiego. F. podania, pozwu, prośby, deklaracji, aktu (= *redakcja*, *kompozycja*). F. przysięgi (= *rota*, *formuła*). Formy testamentowe. Hipoteczna F. sprzedaży. F. rządu. F. wsparcia, wystąpienia. Wziąć pieniądze w formie pożyczki. × Chce mię przerobić na swoją formę (= *kopyto*). F. trzewika, kapelusza (= *krój*, *fason*). 2. *model*, *wzór*, *modła*: Formy do nauki kroju. 3. *przyrząd do nadania pewnego kształtu*: F. odlewu a. do odlewu. F. garncarska. F. do ciast, lodów. F. do wybijania, wyciskania (= *stempel*). F. papiernicza (= *do czerpania masy papierowej*). 4. *formuła*, *formułka*, *obrzędek*, *ceremonja*, *formalność*: F. sakramentu. Formy kościelne, towarzyskie. 5. *zbiór obrzędów religijnych u protestantów*. 6. *pozór*, *powierzchnowość*, *upozorowanie*, *złudzenie*: Robi tylko dla formy (= *dla oka*). 7. *język*, *styl*: Treść i F. Władać biegle formą. 8. [F.] = a) *siedzenie dygnitarzy w kościele*, *stalla*: Na mszy siadi

w formach, gdzie kanonicy. Min. b) *guzik rogowy*. 9. druk. *taka tablica złożonych czcionek, jaką maszyna za jednym wderzeniem odbija* (zwykle arkusz druku). 10. farb. *przyrząd do drukowania płócien, zwanych malowankami*. 11. fil. (u Arystotelesa i scholastyków) *pierwiastek metafizyczny, będący przeciwstawieniem materji, idea kształtująca, nadająca materji określoną postać bytu*: Dzięki formie obojętna materia staje s. bytem. 12. gram. *postać wyrazu*: F. wyrazu pełna, skrócona. F. gramatyczna. F. pierwotna, pochodna. F. osobowa, rzeczowa. F. prosta, złożona, opisowa. F. analogiczna. F. pewnego czasu a konjugacyjna. F. deklinacyjna a. F. pewnego przypadku. F. zaimkowa przymiotnika. F. przymiotnika rzeczownikowa. 13. hut. *skrzynka, osadzona w ognisku na dyszy miechowej, a. (i ślus.) otwór w piecu, w który s. wpuszcza dysza*. 14. mat. = a) *ogólna nazwa utworów i wyrażeń geometrycznych i analitycznych*. b) F. algebryczna = *funkcja całkowita wymierna jednorodna jednej a. więcej zmiennych*: F. niezmienna, znikająca, określona, nieokreślona. F. dwójkowa p. Dwójkowy. 15. min. *bryła ograniczona pewną liczbą płaszczyzn*: a) F. całkowita; b) F. ćwiartkowa; c) F. krystaliczna; d) F. otwarta; e) F. pojedyncza (= *ograniczona jednakowymi płaszczyznami*); f) F. połowiczna; g) F. zamknięta; h) F. złożona (= *ograniczona niejednakowymi płaszczyznami*), in. kombinacja. 16. muz. *budowa, układ utworu muzycznego*: Nauka o formach = *nauka o budowie wszystkich rodzajów kompozycji*. Zdr. **Foremka**, **× Formka**. <Łé. forma>

Formacik

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. L, ak. 02

Formacik, u, lm. i p. Format: F. szesnastki.

Formacja

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. L, ak. 03

Formacja, i, lm. e i. p. **Formowanie**: Wpływ rzymski nie dopuszcza formacji kościoła niepodległego. Smol. 2. a. *Utwór geol. grupa skał z jednakowymi własnościami petrograficznymi czyli z jednakowym składem mineralogicznym, złożeniem i ułożeniem a. ze skamieniałymi szczątkami jednakowych gatunków roślin i zwierząt*, in. F. geologiczna: a) F. osadowa = *grupa skał, utworzonych przez bezpośrednie działanie wód na pierwotną skorupę ziemską*. b) F. wybuchowa = *grupa skał, utworzonych przez wybuchy z wnętrza ziemi mas mineralnych ognisto-płynnych*. c) F. aluwjalna a. Aluwjum. d) F. dewońska a. Devon. e) F. dyluwjalna a. Dyluwjum. f) F. eoceńska a. Eocen. g) F. hurońska a. Huron. h) F. jurajska a. Jura. i) F. kambryjska. j) F. kredowa. k) F. laurentyjska. l) F. mioceńska a. Miocen. m) F. oligoceńska a. Oligocen n) F. permska a. Perm. o) F. plioceńska a. Pliocen. p) F. przechodowa. r) F. sylurska a. Sylur. s) F. trjasowa a. Trjas. t) F. węglowa. u) **Formacje azoiczne a. pierwotne = laurentyjska, hurońska i spodnia kambryjska**. w) **Formacje paleozoiczne a. pierwszorzędowe = sylurska, wierzchnia kambryjska, dewońska, węglowa i permska**. x) **Formacje mezozoiczne a. drugorzędowe = trjasowa, jurajska i kredowa**. y) **Formacje cenozoiczne a. trzeciorzędowe = eoceńska, oligoceńska, mioceńska i plioceńska**. z) **Formacje czwartorzędowe = dyluwjalna i aluwjalna**. 3. *woj. formowanie, szykowanie, tworzenie, rozwijanie*: F. kolumn, czworoboków. F. czoła z kolumny. F. nowych batalionów, baterji i pułków. <Łć. formatio>

Formadacja

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. L, ak. 04

**[Formadacja, i, Im. 0] skład ciała, budowa (szczeg. o koniu). <Przeinaczone z łć. forma-
tie >**

Formak

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. P, ak. 01

Formak, u, Im. i, Formyzel hut. *drażek do czy-
szczenia oka formy w piecach hutniczych.* <Nm.
Formhacken >

Formalista

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. P, ak. 02

Formalista, y, Im. 1. 1. zwolennik formalizmu, ten, co wszystko zasadza na formach i ściśle ich przestrzega, rutynista, pedant: F. biurowy. 2. ceremoniant, człowiek wymuszony, uważający: Jest zamknięty w sobie, sztywny, dumny, F., arystokrata. <Fr. formaliste >

Formalistka

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. P, ak. 03

Formalistka, i, Im. i forma ż. od Formalista.

Formalistycznie

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. P, ak. 04

Formallistycznie przys. od **Formalistyczny: Za-
patrywać ś. F.**

Formalistyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. P, ak. 05

Formalistyczny przym. od **Formalistyka**: Załatwienie sprawy czysto formalistyczne.

Formalistyka

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. P, ak. 06

Formalistyka, i, blm. p. **Formalizm**: Czuł ś. obcym wśród zimnych stosunków, formalistyki towarzyskiej, obłudy salonowej. <Nm. Formalistik >

Formalizacja

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. P, ak. 07

Formalizacja, i, blm. p. **Formalizowanie**: Przebieg formalizacji prawa. Bob. <Fr. formalisation >

Formalizm

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. P, ak. 08

Formalizm, u, blm., **Formalistyka** 1. przestrzeganie form, rutynizm, pedanterja. 2. ceremonjowanie ś., konwenans, etykieta: Życie wielkoświatowe kaprys zapęlnia, a F. otacza. 3. sądzenie z pozoru, z powierzchowności. <Fr. formalisme >

Formalizować
Formalizować się

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. P, ak. 09
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Formalizować”

Formalizować, uje, ował skrupulatnie przestrzegać form, wymagać zachowania form, zachowywać konwenans, ceremonjować ś. F. ś. obrażać ś. Krasz. K. <Fr. formaliser >

Formalizowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. P, ak. 10

Formalizowanie, a, blm., Formalizacja czynność cz. Formalizować: F. kwestji dotyczącej ślubu trochę niezwykle wygląda. Rol.

Formalizowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. P, ak. 11

Formalizowanie się, a ś., blm., czynność cz. Formalizować ś.

Formalja

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. P, ak. 12

Formalja, ów, blp. formy, ceremonje, obrzędy: Była chwila, gdzie te późniejsze F. miały rzeczywiste znaczenie. Kęt. <Łć. formalia lm. ni. dosł. = formalne >

Formalnie

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. P, ak. 13

Formalnie przys. od Formalny: Akt F. zawarty. Przypadki, oznaczone F. w ustawie. F. drwi sobie ze mnie.

Formalność

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. P, ak. 14

Formalność, i 1. blm. rz. od **Formalny**. 2. lm. i sposób postępowania urzędownie przepisany, manipulacja: Formalności kontraktowe, testamentowe, prawne. Formalności przepisane do badania świadków. < Z Fr. formalité >

Formalny

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. P, ak. 15

Formalny 1. zgodny z formą, z przepisami, prawnie przepisany, urzędowy, oficjalny, legalny: Testament F. Postępowanie formalne. 2. powierzchowny, pozorny: Pojednanie formalne. 3. istny, prawdziwy, zupełny, skończony, zdecydowany, rzeczywisty: Przypuszczono do kasy F. szturm. F. głupiec. 4. fil. ściągający ś. do formy logicznej, uwzględniający tylko formę: Błąd F. = uchybienie przeciwko formie logicznej Indukcja formalna p. Indukcja. Logika formalna = badająca tylko formy myśli z pominięciem treści, logika dedukcyjna a. syllogistyka. Przyczyna formalna p. **Przyczyna**. 5. gram. dotyczący formy a. postaci wyrazu: Końcówki a. zakończenia wyrazów, które pierwotnie były wyrazami o samodzielnym znaczeniu, zmieniły ś. na części formalne. 6 mat. tyczący ś. formy bez bliższego uwzględnienia istoty utworów: Działanie formalne. Wzory formalne. Postępowanie formalne. < Łć. formalis >

×Forman

t. I (A-G), lit. F, str. 762, kol. P, ak. 16

× **Forman**, a, lm. i p. **Furman**: W furmankach czterokonných tylko jeden (koń) pod formanem wierzechowy. Kluk. F., towary wioząc... Błaż. < p. **Furman** >

×Formański

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 01

× **Formański** przym. od **Forman**: Na nas niechaj tego ciężaru nie wali, bo my nie szkapy formańskie.

×Formarz

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 02

× **Formarz**, a, lm. e p. **Formiarz**.

Format

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 03

Format, u, lm. y *forma*, wielkość, wymiary książki: F. arkuszowy. F. ósemki. Zdr. **Formacik**. < Fr. format >

Formaty

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 04

Formaty, ów, blp. *świadectwo od biskupa do innej djecezji, świadectwo święceń*.

[ ] **Formatyka**

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 05

[Formatyka, i, lm. I] wzory pisma kaligraficznego. <Od wyrazu **Formuj** w pierwszym wierszu daw. wzorów kaligraficznych: „Najświętsza Panno, formuj moją rękę, Bym mógł opisać Syna Twego mękę” >

[ ] **Formedla**

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 06

[Formedla, i, lm. e] półkoszulek. <Nm. [**vor-miedel**]

Formen

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 07

Formen, u, blm. chem. p. Metan. <Now. z Łć. **forma** >

Formiany

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 08

Formiany, Formowy, †Formowany *w formie zrobiony, ulany, wycinany, foremkowy: Świeca formianna = rurkowa.* <p. **Forma** >

Formiarnia

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 09

Formiarnia, i, lm. e, Formiarnia, Formownia *miejsce wyrobu form.*

Formiarski

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 10

Formiarski przym. od **Formiarz**.**Formiarstwo**

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 11

Formiarstwo, a, blm., **Formierstwo** zajęcie *formiarza*, *wyrabianie form do odlewu*.**Formiarz**

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 12

Formiarz, a, lm. **e**, **Formierz**, $\times$ **Formarz** *giser*, *wyrabiający formy na odlewy*. <Nm. **Former**>**Formierka**

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 13

Formierka, i, lm. **i** **I.** forma **ż.** od **Formierz**.
2. *żona formierza*.**Formiarnia**

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 14

Formiarnia, i, lm. **e** p. **Formiarnia**.**Formierski**

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 15

Formierski przym. od **Formierz**: **Kunst F.**
Robota formierska.

Formierstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 16

Formierstwo, a, blm. 1. p. Formiarstwo. 2.
† wytłaczanie obrazów na wosku i gipsie, wyrabia-
nie sztukaterji, sztukatorstwo.

Formierz

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 17

Formierz, a, lm. ę 1. p. Formiarz. 2. † rze-
mieślnik wytłaczający obrazy na wosku i gipsie, ro-
biący sztukaterje, sztukator. <Nm. Former>

×**Formikacja**

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 18

× **Formikaoja, i, lm. e** *wrażenie podobne do cho-*
dzenia mrówek po ciele, przechodzenie mrowia, cia-
rek po skórze. <Łć. formicatio>

Formil

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 19

Formil, u, lm. ę *chem. rodnik zawarty w kwa-*
sie mrówkowym i pochodzących od niego związkach.
<Z Łć. formica = mrówka>

Forminga

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 20

Forminga, i, lm. 1 *lira: Apollo z formingą.*
Sienk. Począł uderzać w struny formingi. Sienk.
<Gr. fórmigx 2 pp. fórmigg s>

†Formisty

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 21

†Formisty *pełny, o pełnych kształtach, kulisty:*
Melony wielkie a. formiste. Syr. < p. Forma >

Formja

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 22

Formja, i, lm. e bot. p. Tęgosz. < Łć. formia >

×Formka

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 23

× Formka, i, lm. i p. Forma.

Formkastle

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 24

Formkastle, i, blp. hut. skrzynki *formierskie.*
< Nm. Formkästlein >

[]Formoda

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 25

[Formoda, y, lm. y] p. Permoda. < Z Łć. per
modum = na sposób >

Formować
Formować się

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. L, ak. 26 – str. 763, kol. P, ak. 01
 zagnieżdżone wewnątrz hasła „Formować”

Formować, uje, owal 1. nadawać formę, kształtować, układać w pewien kształt, kształcić, wyrabiać, ćwiczyć, uprawiać, układać: F. rękę, charakter. Głos F. Pilch. **2. urządzać, tworzyć, zbierać, sztyfować:** F. legjony, kadry. **3. szykować, przyprowadzać do porządku, ustawiać, rychtować, szeregować:** F. szyk bojowy. **4. tworzyć, składać, stanowić:** Małżeństwo z dziećmi formuje rodzinę. **5. ×F. komu proces = wytaczać. × F. pretensje = rościć.** **6. elektrot.: F. akumulatory = poddawać płyty ołowiane akumulatorów działaniu prądu elektrycznego, przyczem zachodzą w nich zmiany chemiczne i molekularne, wywołujące przy powrocie płyt do poprzedniego stanu odwrótny prąd elektryczny.** **7.**

hut. wyrabiać formę do odlewu. **8. ogr. nalać drzewom karłowatym kształt foremny, prowadzić je, pielęgnować. F. ś. 1. × kształcić ś., ćwiczyć ś., wyrabiać ś., układać ś., nabierać oglady, poloru, ocierać ś., polerować ś.: Człowiek ten formuje ś. w świecie. Formując ś. przez tłumaczenie dzieł obcych, chronili ś. surowego naśladownictwa. Kołł. 2. robić ś., tworzyć ś., powstawać, składać ś.: Z groszy formują ś. sumy. Wrzód ś. formuje. 3. gram. wyprowadzać ś., pochodzić: Czas ten formuje ś. od wyrazu bezokolicznego. 4. woj. szykować ś., porządkować ś., stawać w linję, do szeregu: Formuj ś. do szyku! Mick. 5. przechodzić z wieku dziewczęcego do wieku płciowo dojrzałego. < Łé. formare >**

Formowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 02

Formowanie, a, blm., Formacja czynność cz. Formować.

Formowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 03

Formowanie się, a ś., blm., czynność cz. Formować ś.

Formowany

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 04

Formowany 1. im. od Formować. 2. † p. Formiany: Ciasta formowane. Masło formowane.

Formownia

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 05

Formownia, i, lm. o p. Formiarnia.

×Formownik

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 06

× Formownik, a, lm. cy nadający czemuś formę

Formowość

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 07

Formowość, i, blm. posiadanie formy, ujęcie w formę; strona formalna: Sztuka plastyczna pod przewagą formowości nie uwypatnia należycie treści.

Formowy

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 08

Formowy p. Formiany: Ciastka formowe (= *wycinane w formach*).

†**Formsznajderski**
Po formsznajdersku

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 09
 zagnieżdżone wewnątrz hasła „†Formsznajderski”

†**Formsznajderski** *należący do formiarza, gise-ra. Po formsznajdersku tak jak robi formiarz, giser:* Rotgisarzu, próżno formy gotujesz gliniane, a prawie po formsznajdersku sztucznie wyrzynane, Klon. < Nm. Formschneider >

†**Formsznajdować**

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 10

†**Formsznajdować**, *uje, ował wyrzynać, tworzyć formy:* Próżno wylanej osoby grabsztyklem poprawiasz i czas trawisz formsznajdując, próżno ś. zabawiasz. Klon.

Formularnie

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 11

Formularnie przys. od **Formularny. Lel.**

Formularny

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 12

Formularny przym. od **Formularz**, *zgodny z formularzem.* < Łé. formularius >

Formularz

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 13

Formularz, a, lm. *o* l. *zbiór formuł, przepisy o formułach, księga informacyjna*: Bo i w wielkich rzeczach dlatego formularze są, aby człek wszystkiego w głowie nie nosił, ale, gdy o czym rzecz przypadnie, do rejestru o onych rzeczach ś. uciekał. Gost. 2. *wzór, schemat, treść dokumentu handlowego*. 3. *zbiór danych o czyjejś służbie, lista stanu służby*. 4. †*zbieracz formuł*. < Łć. *formularium* >

Formuła

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 14

Formuła, y, lm. *y* l. *prawidło, przepis, reguła, wzór, forma, arynga*: F. prawna. F. zaklęcia. F. przysięgi (= *rota*). Nie zacieśniał ś. w poglądach swoich na twórczość do formuł poetyki francuskiej. Chm. 2. *×recepta*: F. lub recepta, przepis lekarski, jak lekarstwa z aptek mają być dawane. Krup. 3. chem. i mat. p. *Wzór*. Zdr. **Formułka**. < Łć. *formula* >

Formułka

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 15

Formułka, i, lm. *i* l. p. **Formuła**. 2. *formuła w kwestji podrzędnej, przepis drobnostkowej pedanterji; w lm. ceremonje, ceremonje chińskie, ceregiele; skrupuły*.

Formułkować

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 16

Formułkować, uje, ował opierać na formułkach, blakłych przepisach, sprowadzać do formulek: Moralność łatwa a dogodna, co to enotę formułkuje. Jeż.

Formułkowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 17

Formułkowanie, a, blm., czynność cz. Formułkować.

Formułkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 763, kol. P, ak. 18

Formułkowy przym. od Formułka, oparty na formułkach: Posiadał moralność formułkową bez zasad żadnych. Jeż.

**Formułować
Formułować się**t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 01
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Formułować”

Formułować, uje, ował ujmować w formułę, określać, przedstawiać w ściśle określonym kształcie, wyrażać w formie prawidłowej a jasnej: F. jasno pytanie, projekt, program. Względem tego przestępcy prokurator formułuje srogie wnioski. Orzesz. F. ś. być ujmowanym w formułę, w określonej formie, objawiać ś. jasno: Uczucia nie formułowały ś. w nim wyrażnie, ale tworzyły jakieś chaotyczne obrazy. <Fr. formuler >

Formułowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 02

Formułowanie, a, blm., czynność cz. Formułowac.

Formułowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 03

Formułowanie się, a ś., blm., czynność cz. Formułowac ś.

Formyzel

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 04

Formyzel, zla, lm. zle hut. p. Formak. < Nm. Formmeisel >

Fornal

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 05

Fornal, a, lm. e, [Fernal, Furnal] parobek do koni, stajenny, furman, woźnica: Bez fornala konie wóz rozniosą. Prz. Zgr. [Fornallsko]. < Zap. z *forny, od daw. fora = fura >

[Fornal

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 06

[Fornal, a, lm. e] hak na końcu dyszla do zaczepiania naszelników. Zdr. [Fornalik]. < Nm. Vornagel >

□ **Fornalik**

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 07

[Fornalik, a, lm. i] p. [Fornal].□ **Fornalisko**

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 08

[Fornalisko, a, lm. a] p. Fornal.**Fornalka**

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 09

Fornalka, i, lm. i 1. czwórka koni pociągowych:
Dokupię pary koni do fornalki, żeby i ja po-
szóstuo jechała. Oss. **2. fura, furmanka, wóz. 3.**
p. Fornalowa. 4. [F.] zatrudnienie fornala. <p.
Fornal>

Fornalowa

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 10

Fornalowa, ej, lm. e, Fornalka żona fornala.**Fornalowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 11

Fornalowy p. Fornalski.**Fornalówna**

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 12

Fornalówna, y, lm. y córka fornala.

Fornalski

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 13

Fornalski, Fornalowy przym. od **Fornal**: **Kon**
F. (=do *fornalki zaprzęgany*).

Forner

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 14

Forner, u, lm. **y** p. **Fornier**.

Fornerować

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 15

Fornerować, uje, ował p. **Fornlerować**.

Fornerowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 16

Fornerowanie, a 1. blm., czynność cz. **Forne-**
rować. 2. lm. **a** p. **Fornler**.

×**Fornerunek**

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 17

× **Fornerunek, nku**, lm. **nki** p. **Fornier**.

Fornier

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 18

Fornier, u, lm. y, Forner, Fornir, × Furnir 1. *deseczka z kosztowniejszego drzewa do wykładania wyrobów stolarskich, okleina*. 2. a. **Fornierowanie, Fornerowanie, Fornirowanie, × Fornerunek** *wyłożenie temi deseczkami*. <p. **Fornierować**>

Forniernia

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 19

Forniernia, i, lm. e *maszyna do rznięcia fornierów*.

Fornierować

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 20

Fornierować, uje, ował, Fornerować, Fornirować *okładać fornierem, oklejać*: F. hebanem, mahoniem. <Włos. *fornire*, Fr. *fournir*>

Fornierowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 21

Fornierowanie, a 1. *blm., czynność cz.* **Fornierować**. 2. *lm. a p.* **Fornier**.

Fornir

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 22

Fornir, u, lm. y p. **Fornier**.

Fornirować

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 23

Fornirować, uje, ował p. Fornierować.

Fornirowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 24

Fornirowanie, a 1. blm., czynność cz. Fornirować. 2. lm. a p. Fornier.

Fornitury

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 25

Fornitury, ur, blp. części składowe zegarków oraz narzędzia zegarmistrzowskie w handlu. <Włos. forniture>

×Foronomja

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 26

× Foronomja, i, blm. nauka o ruchu ciała, rozważanym bez względu na wywołujące go przyczyny. <Now. z Gr. férein = nieść + nómos = prawo>

Forować

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 27

Forować, uje, ował org. łączyć sznurkiem dwie fuchy miecha po kantach tak, ażeby chodziły, jak na zawiasach. <Zap. zamiast Sworować>

†Forować

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 28

†Forować się

zagnieżdżone wewnątrz hasła „†Forować”

† Forować, uje, ował *wyganiać, wypędzać, wypychać, wyparowywać, wydalać*: Brutus z miasta tyranów forował. Bardz. †F. ś. *wynosić ś., ustępować, uchodzić*: Z przymusu twego z domu w drogę ś. foruję. Bardz. <p. Fora>

Forowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. L, ak. 29

Forowanie, a, blm., czynność cz. Forować.

†Forowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 01

†Forowanie, a, blm., czynność cz. †Forować.

†Forowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 02

†Forowanie się, a ś., blm., czynność cz. Forować ś.

×Forpoczt

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 03

× Forpoczt, u, lm. y p. Forpocztą.

Forpoczta

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 04

Forpoczta, y, lm. y l. a. × Forpoczt, × Awan-
post woj. posterunek, broniący przystępu do woj-
ska znajdującego ś. na biwaku, przednie czaty, straż
polowa, placówka: Forpoczty piesz, jezdne, bli-
zkie, dalekie, stałe, ruchome, dzienne, nocne. 2.
ucz. przesyłanie czegokolwiek przez kilka par rąk.
<Nm. Vorposten>

Forpocztowy

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 05

Forpocztowy przym. od Forpoczta: Są to ze-
tknięcia dopiero forpocztowe.

Forsa

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 06

Forsa, y, lm. y l. a. × Forca, [Forsz] gwałt,
przemoc, moc, siła, usiłowanie, wysilek, natężenie sił,
usilne popieranie, zabiegi: Żenić ś. przez forsz po-
mimo braku przekonania kobiety. Nie znał, co są
zabiegi, forsy i partje. L. 2. [F.] = a) pieniądze,
gotówka, fundusz, nakład: Kto nie ma forsy, nie
ma przyjaciół. Na to ś. rzucić, to nie żart: trze-
ba forsy. Jun. U nas we żniwa to zawdy je F.
Wyprztykałem ś. z forsy = wydałem wszystkie
pieniądze. b) łapówka, kuban. c) przykład: Dziecko
ma do złego forsz z ojca. <Fr. force dost. =
siła>

Forsacz

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 07

Forsacz, a, lm. e zł. człowiek bogaty, bogacz.
<p. For-a>

Forser

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 08

Forser, a, lm. y myśl. pies gończy do polowa-
nia na jelenie. <Fr. forceur, Ang. forcer>

Forsk

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 09

Forsk, u, lm. i zł. niuch, szczypta tabaki.

Forskać

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 10

Forskać, a, ał zł. zażywać, niuchać tubakę; ki-
chać. <Może Słc. frskat' = strzykać, tryskać>

Forskanie

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 11

Forskanie, a, blm., czynność cz. Forskać.

Forsować
Forsować się

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 12
 zagnieżdżone wewnątrz hasła „Forsować”

Forsować, uje, owal 1. × a. × Forcować usi-
łować, popierać usilnie, zabiegać, starać ś. dopiąć
za jakąkolwiek cenę, silić ś., robić wysiłki, pracować
forsownie: Będę forsował, żebyście przykładnie
ukarani byli. L. 2. męczyć, nadwierać, zrywać:
F. nogi. 3. gorz. utrzymywać płyny w warunkach
sprzyjających fermentacji: F. piwo. 4. a. × For-
cować myśl. gonić na umór, pędzić na zabój. Przen.:
Po wszystkich go ulicach F. potrzeba. 5. ogr.
p. Pędzić. F. ś. silić ś., wysilać ś., mordować ś.,
zrywać siły: Po chorobie F. ś. nie można. <Fr.
forcer>

Forsowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 13

Forsowanie, a, blm., czynność cz. Forsować.

Forsowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 14

Forsowanie się, a ś., blm., czynność cz. For-
sować ś.

Forsownia

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 15

Forsownia, i, lm. ę ogr. p. Pędzarnia.

Forsownie

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 16

Forsownie przys. od Forsowny.**Forsowność**

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 17

Forsowność, i, blm. rz. od Forsowny.**Forsowny**

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 18

Forsowny natężony, usilny, wytężony, gwałtowny:
Z powodu forsownego targu rzezimieszkowie
wzmocnili swój zastęp. Natrętnie żebractwo skła-
da forsowne wizyty. Marsz F. Myśl.: Łowy for-
sowne = do umęczenia zwierza. <Z Fr. forcé>

[Forspan

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 19

[Forspan, a, lm. i] p. Forszpan.**[Forspąg**

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 20

[Forspąg, u, lm. i] obowiązek gmin szląskich
utrzymywania kolejno po parze koni w mieście po-
wiatowym dla wożenia urzędników królewskich.
<Nm. Vorspann>

Forst

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 21

Forst, u, lm. y l. p. Forszt: Ściany z forstu cedrowego. B. B. 2. p. Forsztowanie. < Nm. Forst >

Forstować

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 22

Forstować, uje, ował p. Forsztować.

Forstowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 23

Forstowanie, a l. blm., czynność cz. Forstować. 2. lm. a p. Forsztowanie. Zdr. Forstowańko.

Forstowańko

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 24

Forstowańko, a, lm. a p. Forstowanie.

Forstowy

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 25

Forstowy przym. od Forst.

[Forsz

t. I (A-G), lit. F, str. 764, kol. P, ak. 26

[Forsz, u, lm. e] p. Forsa.

Forszlaczek

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 01

Forszlaczek, czka, lm. czki p. Forszlak.**Forszlag**

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 02

Forszlag, u, lm. i, × Forszlak muz. *muta mała przy dużej, półtonem wyższa od niej.* <Nm. Vorschlag>**Forszlak**

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 03

Forszlak, u, lm. i i. młotek, którym pierwszy z dwóch bijących uderza. 2. × muz. p. Forszlag. 3. rzeź. część cieleciny a. baraniny między zadnicmi ćwiartkami a krzyżem. Zdr. Forszlaczek. <Nm. Vorschlag>**Forszmak**

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 04

Forszmak, u, blm. *potrawa ze śledzi, masła i jaj.* <Nm. Vorschmack>**[Forszman**

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 05

[Forszman, a, lm. i] p. Forszpan.

□ Forszpan

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 06

[Forszpan, a, lm. i, Forszman] 1. a. [Fórszpan, Foszpan, Forzpan, Fószipan, Fuszpan, Fórczpan, Forczpan, Forspan, Fosman, Forczman, Foszman, Foczman, Foczpan] parobek od koni, woźnica, stangret, furman. 2. a. × Forsztman stangret z konia powożący, foryś. Por. Forspąg. <Nm. Vorspann = zaprząg, podwoda>

□ Forszpanka

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 07

[Forszpanka, i, lm. i] podwoda, furmanka. <p. Forszpan>

× Forszprung

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 08

× Forszprung, u, lm. i wystawanie, kawałek wystający.

Forszt

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 09

Forszt, u, lm. y, Forst 1. las, bór w należytych porządku utrzymany. 2. dyl skrajny, z korą z jednej strony, oblader, opola; tarcica, deska, szczeg. dwucalowa, dwucalówka: Skrzynia z mięjszych i mocnych forsztów. Sol. 3. p. Forsztowanie: Ściany zamku oprawili forsztom drewnianym. Leon. 4. [Forszt a. Forzt, Forst, Foszt] = a) a. [Forszty] podłoga z desek. b) deska w podłodze. 5. gór. drzewo na okładziny szybów i chodników. <Nm. Forst>

Forszta

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 10

**Forszta, y, lm. y l. ścianka dzieląca komin na
lufty. 2. [F.] podłoga w izbie z dobrych desek.
3. † belka. <Nm. Forst>**

Forsztan

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 11

**Forsztan, u, lm. y hut. l. kamień leżący przed
samymi dziurami, którymi płomień wybucha. 2.
podpora widelkowata żelazna, na której majster
wspiera piszczel z roztopionym szkłem. <Nm. Vor-
stein>**

×**Forsztat**

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 12

**× Forsztat, u, lm. y przedmieście pod fortecą.
<Nm. Vorstadt>**

†**Forsztat**

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 13

**† Forsztat, u, lm. y, × Fursztat, × Furstat ro-
dzaj tkaniny jedwabnej wzorzystej. <Nm. Forst>**

×**Forsztelacja**

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 14

× Forsztelacja, i, lm. ę p. Forsztelowanie.

×Forsztelować

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 15

×Forsztelować się

zagnieżdżone wewnątrz hasła „×Forsztelować”

**× Forszte'ować, uje, owal 1. podawać, przed-
stawiać do awansu, do wyższej rangi: Został ka-
walerem obu polskich orderów, nawet gienera-
łem, zapewneieforsztelowanym. Rol. 2. awan-
sować kogo, podnosić do wyższej rangi, posuwać na
wyższy urząd: Dawid Saulowi był tak ulubiony,
że go koniuszym swoim forsztelował. Leszcz.
× F. ś. być przedstawionym do awansu. <Nm.
vorstellen>**

×Forsztelowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 16

**× Forsztelowanie, a, lm. a, × Forsztelacja
czynność cz. Forsztelować.**

×Forsztelowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 17

**× Forsztelowanie się, a ś., blm., czynność cz.
Forsztelować ś.**

□Forszter

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 18

**[Forszter, tra, lm. trzy, Fosztar, Fešter] star-
szy lešniczy. <Nm. Förster>**

×Forsztman

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 19

× Forsztman, a, lm. i p. Forszpan.

Forsztos

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 20

Forsztos, u, lm. y gór. p. Furstus. <Nm. Vorstoss>

Forsztować

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. L, ak. 21

Forsztować, uje, owal, Forstować 1. zakładać nowy las, zagajać, robić gaje. 2. dylami wykładać, szalować. 3. dawać ściankę drewnianą, przegradzać, przepierzać: F. pokój na dwoje. 4. [F. a. Forstować] deski do podłogi wkładać. <Nm. forsten>

Forsztowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 01

Forsztowanie, a l. bhm., czynność cz. Forsztować. 2. lm. a, a. Forstowanie, Forszt, Forst wyłożenie obładrami. 3. lm. a, a. Forstowanie ścianka drewniana, przegroda, przepierzenie: F. zwyczajne, sufitowe. Zdr. Forsztowańko. <Z Nm. Forst = dyl, deska>

Forsztowańko

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 02

Forsztowańko, a, lm. a p. Forsztowanie.

Forsztowy

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 03

Forsztowy przym. od Forszt.

Forsztus

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 04

Forsztus, u, lm. y gór. p. Furstus. <Nm. Vorstoss>

Forszub

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 05

**Forszub, u, lm. y piek. dosadzenie bochenków
chleba po sferykowaniu. <Nm. Vorschub>**

Forszus

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 06

Forszus, u, lm. y pieniądze naprzód dane, zaliczenie, zaliczka, zadatek, zapomoga. <Nm. Vorschuss>

Forszusować

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 07

Forszusować, uje, ował dawać forszus.

Forszusowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 08

Forszusowanie, a, blm., czynność cz. Forszusować.

[Forśt

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 09

[Forśt, u, lm. y] p. Forszt.

[ ] **Forstować**

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 10

[**Forstować, uje, owal**] p. **Forsztować.**[ ] **Forstowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 11

[**Forstowanie, a, blm.**] czynność cz. **Forstować.****Fort**

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 12

Fort, u, lm. y 1. *†rodzaj wódki.* 2. *woj. dzieło fortyfikacyjne na sposób stały zbudowane, oddzielna wysunięta fortyfikacja obok twierdzy, forteczka: Forty oddzielne, okalające twierdzę, dla przecięcia kolei żelaznej służące.* <Fr. fort>

[ ] **Fort!**

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 13

[**Fort!, Furt!, Fórt!**] w. 1. *precz!, za drzwi!, won!, wont!, fora!* 2. *hen!, het!, w dal, w rumel, na całej przestrzeni, bez wyjątku: Wszystkich F. wytłuczem.* 3. *ciągle, dalej, zawsze, wciąż: Oni piszą F. (= nie przestają pisać).* <Nm. fort>

Forta

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 14

Forta, y, lm. y *karta, która wskutek gry stała się mocną, niepodobną do zabicia.* <Fr. forte dosł. = mocna>

†Forta

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 15

†Forta, y, lm. y l. p. Furta: Cnotom wszystkim zamyka i niecnotom otwiera fortę. Warg. 2. gór. odrzwia ujściowe sztolni. 3. lek.: Żyła forty p. Żyła. Zdr. †Fortka. <Nm. Pforte>

×Fortalicja

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 16

×Fortalicja, i, lm. e mała warownia (szczeg. drewniana), forteczka, zameczek, blokhauz, strażnica (szczeg. kresowa): Fortalicje t. j. dwory obronne fundował. Sienk. Fortalicję wzniosłem z okrągłaków setną. Sienk. <Śr. Łć. fortalicium>

Forte

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 17

Forte przys. muz. mocno, głośno. <Włos. forte>

Forteca

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 18

Forteca, y, lm. e l. miejsce obronne, twierdza, warownia, cytadela. 2. rodzaj gry towarzyskiej: Zimą zabawiano ś. w zdobywanie tak zwanej fortecy. Dyg. Zdr. Forteczka. <Włos. fortezza>

Forteczka

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 19

Forteczka, i, lm i p. Forteca.

Forteczny

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 20

Forteczny przym. od **Forteca**: Wąż F. Komentant F. Damy forteczne (= *mieszkające w fortacy*).

Fortel

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 21

Fortel, u, lm. e, † **Fortyl** l. † *zysk, korzyść, pożytek*: Na Ulissza zależało woli żyć z Kalipsą w nieśmiertelności, ale wszystkimi temi pogardził fortelmi. Troc. 2. *podstęp, wybieg, podejście, wykręt*: Czego mocą dostąpić nie mógł, fortelem dokazał. Nar. Wykręcić ś. fortelem = *wykręcić ś. sianem, wykpić ś.*: Tych misternych sztuk, co je to zowią F. na F., prawo nasze przyczyną nie jest. Górn. 3. † *sekret skuteczny, tajemna sztuczka, sekret, tajemnica, sposób, środek*: F. abyś wiedział, jako masz sieć stawiać. Cyg. Umiesz zleczyć niemoc w ciebie, ale i na dobrą myśl masz fortelów wiele. Kochan. Pogotowiu stali w fortelu dobrym, bo i wiatr mieli po sobie. Biel. J. Żołnierzowi trzeba, aby wszystkie wiedział fortele broni. Górn. Zdr. **Fortelik**. <Nm. Vortheil dosł. = *korzyść*>

Fortelik

t. I (A-G), lit. F, str. 765, kol. P, ak. 22

Fortelik, u, lm. i p. **Fortel**.

†Fortelnie

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 01

†Fortelnio przys. od Fortelny: Szczęście pia-
stuje F. moją zapoczętą sprawę. Lubom. (=ko-
rzystnie). F. i śmiało na namioty następują. Birk.
(=chyttrze, podstępnie).

†Fortelniejszy

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 02

†Fortelniejszy p. Fortelny.

†Fortelnik

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 03

†Fortelnik, a, lm. cy *ten*, co używa fortelów:
Powiadali mi o srogiej niecnocie zdraźnego for-
telnika. Koch. A.

†Fortelność

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 04

†Fortelność, i, blm. rz. od Fortelny.

†Fortelnowojeenny

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 05

†Fortelnowojeenny *taki*, w którym można wojnę
prowadzić za pomocą fortelów: Założył fortecę na
pograniezu fortelnowojeennym. Dek. <Fortel+
Wojenny>

†Fortelny

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 06

† Fortelny, † Fortylny, st. w. † Fortelniejszy 1. korzystny, zyskowny, użyteczny, pożyteczny. 2. podstępny, chytry, pełen fortelów: Człowiek chytry i F. Skar. Nie ten wygra, kto ma sprawiedliwą, ale ten, kto ma więcej pieniędzy świadkom na zapłatę i fortelniejsze świadki. Górń.

Fortepjan

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 07

Fortepjan, u, lm. y a. a, Fortepjano narzędzie muzyczne klawiszowe, z uderzającymi w struny młotkami, utemperowane, daw. zwane klawicymbalem, klawikordem, pantaljonem: Klepała po fortepjanie. Krasz. Stroić F. Szkoła na F. Koncert na F., na fortepjanie. Klasa fortepjanu a. fortepjanowa. Podatek od fortepjanów. Lekeja fortepjanu. Gaw. (=gry na fortepjanie). Zdr. Fortepjanik. Zgr. Fortepjanisko. <Now. z Włos. forte = głośno + piano = cicho>

Fortepjanik

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 08

Fortepjanik, a, lm. i p. Fortepjan: Stary i znędziałły F. Orzesz.

Fortepjanisko

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 09

Fortepjanisko, a, lm. a m. ni. p. Fortepjan.

Fortepjanista

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 10

Fortepjanista, y, lm. ści 1. *fabrykant, stroiciel, korektor fortepjanów.* 2. a. Pjanista *wirtuoz na fortepianie.*

Fortepjanistka

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 11

Fortepjanistka, i, lm. i forma ż. od **Fortepjanista; Pjanistka.**

Fortepjanistowski

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 12

Fortepjanistowski przym. od **Fortepjanista.**

Fortepjano

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 13

Fortepjano nieod. nl. p. **Fortepjan: F.**, na nim nuty i książki. Mick. **F. palisandrowe.** Krasz.

Fortepjanomanja

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 14

Fortepjanomanja, i, blm. *manja gry na fortepianie.* <Fortepjan+Manja>

Fortepjanowy

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 15

Fortepjanowy przym. od **Fortepjan**: Fortepjanowe akordy umilkły. Orzesz. Gra fortepjanowa. Zach. (= *na fortepjanie*). Układ (wyciąg) F. (Klavierauszug). Koncert F., a. na fortepjan.

Fortissimo

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 16

Fortissimo przys. muz. *jak najgłośniej*: Ten (chór) F. zabrzmiał, tamten nuci z cicha. Mick. < Włos. fortissimo, st. n. od forte >

†Fortka

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 17

†Fortka, i, lm. i p. **†Forta**. W. XV.

[Fortograf

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 18

[Fortograf, a, lm. owie] p. Fotograf.

[Fortona

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 19

[Fortona, y, lm. y] p. Fortuna.

Fortowy

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 20

Fortowy przym. od **Fort**: **Prawo fortowe** (= *dotyczące fortów*).

×**Fortrag**

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 21

× **Fortrag**, u, lm. I 1. *przedstawienie do awansu*: Przyjęła Działyńskiego na szefa bez fortragu. T. K. 2. *awansowanie, awans.* <Nm. Vortrag>

×**Fortragować**

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 22

× **Fortragować**, uje, ował 1. *przedstawiać do awansu*: Na miejsce odsądzonych szefowie innych fortragowali. T. K. 2. *posuwać na wyższy urząd, awansować.* <Nm. vortragen>

×**Fortragowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 23

× **Fortragowanie**, a, blm., czynność cz. **Fortragować**: F. czyli przedstawienie kandydatów na place oficerskie. T. K.

†Fortrop

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. L, ak. 24

†Fortrop, a, lm. owie żołnierz nieznanego bliżej rodzaju broni: Z berdyszami od fortropów na janczarów wpadali. W tym czasie też fortropy z regimentów i kozacy z gór wystrzelali. Djarjusz prawdziwej relacji z 1683 r. <Nm. Vor-trab>

†Fortugał

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 01

†Fortugał, u, lm. y p. Portugal. Goł.

Fortuna

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 02

Fortuna, y, lm. y, [Fortona, Fertuna, Fartuna]
 1. *los, dola, przeznaczenie*: F. robi sobie z nami igraszkę. F. kołem ś. toczy. Prz. Ślepa F. (= *ślepy traf*). †Obie fortuny a. †oboja F. = *szczęście i nieszczęście, dobry i zły los*. †Lewa F. = *nieszczęście*: Hetman tam pracował lewą bardzo fortuną. Tw. †Człowiek złej fortuny. And. z Kobyl. (= *nieszczęśliwy*). 2. †*szczęśliwa dola, pomyślność, szczęście, powodzenie, sprzyjanie losu*: Śmiałym F. służy. Prz. Przyjaźń z fortuną na świecie chodzi. Prz. 3. †*szczęśliwy traf, pomyślny wypadek*: F. nam ś. przytrafia bez naszej intencji i myśli, gdy orząc lemieszem bryłę złota wywałę. Petr. 4. *mienie, bogactwo, majątek, dostatek, dobra, fundusz, kapitał*: Ojciec miał 400,000 fortuny. Raz do swych fortun jachał. Skar. Wyniósł ś. na Żmujdź i kupił tam fortunę. Chodź. Powiększać, gromadzić fortunę. Fortun sześć, ale niema co jeść. Prz. Wąs barabąs, czapka czerkieska, nie uważaj mościa panno, choć F. kiepska. Pśń. Chłopska F. Twoje tam fortuny ta głupia czapka (= *jesteś goły*). 5. †*rodzaj gry na losy, loteria*: Gra fortuny. Wej. 6. bot. p. *Szczęśliwoń*. 7. mł. *wiatr*. Zdr. *Fortunka*. <Łć. fortuna>

†Fortunarz

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 03

†Fortunarz, a, lm. e *sprzedający losy na loterię*.

†Fortunat

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 04

†Fortunat, a, lm. ci ulubieniec fortuny, wybraniec losu, bogacz, mający wielką fortunę, posejsonat, kapitalista,. <Łć. fortunatus>

†Fortunatka

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 05

†Fortunatka, i, lm. i forma ż. od Fortunat.

†Fortunatów

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 06

†Fortunatów przym. od Fortunat: F. mieszek.

†Fortunić

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 07

†Fortunić się

zagnieżdżone wewnątrz hasła „†Fortunić”

†Fortunić, i, ii komu a. kogo, co = darzyć, szczęścić, błogosławić, sprzyjać: Cokolwiek czynił, wszystko Pan fortunił. B. B. Będzie Bóg tobie F. K. G. †F. ś. darzyć ś., powodzić ś., szczęścić ś., wieść ś.: Czemu ś. tak fortuną drogi niepobożnych? B B. <Z Łć. fortuna = szczęście>

Fortunka

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 08

Fortunka, i, lm. i l. p. Fortuna: Dziedzic fortunki mojej. Mick. 2. gra losowa, loteryjka. 3. rodzaj bilardu, rulety.

×Fortunnie

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 09

× Fortunnie, × Fortunno przys. od Fortunny.

×Fortunno

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 10

× Fortunno p. Fortunnie: Chrobrze było na polu, F. na tronie. Syrok.

×Fortunny

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 11

× Fortunny 1. przym. od Fortuna (= los), o losu zawisły: Dobra cielesne, duchowe, fortunne. Urb. 2. szczęśliwy, mający szczęście, błogi, błogosławiony; pomyślny: Fortunne pola, śliczne gaie, doliny i łąki kwieciste. Przyb. Człowiek chytry i F. Stryjk. Dzień F. Nar. Fortunne przynoszę wam wieści. Krasin. Niefortunna wyprawa.

×Fortunowładnie

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 12

× Fortunowładnie przys. od Fortunowładny.

×Fortunowładny

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 13

× Fortunowładny władający losem, szczęściem; władający, rozporządzający dolą. Steb. <Fortuna + WŁOD>

†Fortyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 14

†Fortyczny p. Fertyczny.

Fortyfikacja

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 15

Fortyfikacja, i blm. 1. *nauka o umocnieniu miejscowości, budowaniu, obronie i oblężeniu twierdz: Uczyć ś. fortyfikacji. 2. lm. o dzieło zbudowane na zasadach tej nauki, budowle i roboty ziemne obronne i oblężnicze: F. polowa, stała, graniasta, foremna, nieforemna, podziemna. Zdobyć fortyfikację. 3. p. Fortyfikowanie. <Łé. fortificatio>*

Fortyfikacyjny

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 16

Fortyfikacyjny przym. od **Fortyfikacja**: **Dzieło fortyfikacyjne**. Plan F.

Fortifikator

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 17

Fortifikator, a, lm. rzy a. owle *specjalista od fortyfikacji. <Łé. fortificator>*

Fortyfikować

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 18

Fortyfikować, uje, owal *obwarowywać, umacniać, zaopatrywać w fortyfikacje: F. miasto, zamek, obóz. <Łé. fortificare>*

Fortyfikowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 766, kol. P, ak. 19

**Fortyfikowanie, a, blm., Fortyfikacja czynność
cz. Fortyfikować.**

†**Fortygał**

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 01

†Fortygał, u, lm. y jakaś część odzieży. <?>

†**Fortyl**

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 02

†Fortyl, u, lm. e p. Fortel. Kosz.

†**Fortylny**

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 03

**†Fortylny p. Fortelny: Niemasz nje kłam-
liwszego, nie fortylniejszego, jako ci. Cwik.**

Forum

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 04

**Forum nieod. 1. plac zgromadzeń ludu u Rzy-
mian. 2. sąd właściwy, kompetentny, miejsce roz-
prawy sądowej: F. kupcom naznaczamy przed
wójtem, mieszczanom w sądzie grodzkim. Gost.
<Łć. forum>**

×Forut

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 05

× Forut, u, lm. y gór. 1. stan skarbu, zasoby pieniężne, fundusze. 2. forszus od uczestników kopalni brany. <Dnm. vörut = z góry, wcześniej = Nm. voraus>

Forwacht

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 06

Forwacht, u, lm. y, Furwacht, × Furwach 1. czaty przednie, forpocztą, warta. 2. strażnica, blokhauz: Obsadzenie forwachtów pogranicznych. Rol. <Nm. Vorwacht>

Forwachtowy

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 07

Forwachtowy przym. od Forwacht: Wojska koronne rozciągnęły forwachtowe linie wewnątrz kraju. Rol. Regimentarz F. Rol.

Forwark

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 08

Forwark, u, lm. l l. × mała twierdza przed główną twierdzą, bastjon. 2. † p. Folwark: Jako Wociech miał wrócić F. Kuszowi, kiedyby u niego Wir wykupił. Akta grodzkie r. 1399. <Nm. Vorwerk>

□ Forwec

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 09

[Forweo] prędko, w tej chwili, żwawo, zaraz.
<Nm. vorwärts dosł.=naprzód>

† Forwertarz

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 10

† Forwertarz, a, lm. o gór. p. Folwertarz. <p.
Folwertarz>

1. □ Forysic

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 11

1. [Foryslo, a, lm. owie] żołnierz na usługach
oficera, ordynans. <Nm. Fourierschütz>

2. □ Forysic

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 12

2. [Foryslo, a, lm. owie] woźnica, fernal, fur-
man. Por. Foryś.

† Forysiek

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 13

† Forysiek, ska, lm. skowie p. Foryś. Auszp.

† Foryster

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 14

† Foryster, a, lm. rzy a. owie p. Forestjer.

Foryś

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 15

Foryś, a, im. owie l. a. †Forytarz, [Forejter] żokiej, siedzący na jednym z przodowych koni u poczwórnej a. poszóstnej karety. 2. [F.] pomocnik furmana, woźnica pański. 3. przen. zdrowy, chłopski rozum: Kto ma dobrego forysia w głowie i gospodarność, ten łaski nie potrzebuje. Skarb. Poznać po mowie, czy jest F. w głowie. Prz. Zdr. †Forysieł. Por. 2. Forysic. <Zdr. od Forytarz>

†Forytarczyk

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 16

†Forytarczyk, a, im. i p. Forytarz: Lepiej być guzmanem jakim, a. forytarczykiem, niż godnym rotmistrzem, a. człowiekiem uczonym. Górs. J.

†Forytarski

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 17

†Forytarski przym. od Forytarz: Koń F.

†Forytarz

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 18

†Forytarz, a, lm. e l. p. Foryś: Puszcza ją ś. naprzód forytarze i zamawiają dla dworu i taboru noclegi. Paw. 2. *pomocnik, współnik, stronnik*: Jaropełk wdzięcznie przyjął Włoszczewica, weseląc ś., że mu Bóg dał pomocnika i forytarza do podniesienia wojny. Stryjk. Wierutnym łotrom forytarzami byli. Birk. Nie maszli forytarza, nie zyszczesz ni płata. Biel. M. (= *obrońcy, protektora*). 3. *oskarżyciel, donosiciel, denuncjant*. 4. *oprawca, pomocnik kata*. Zdr. †Forytarozyk. <Nm. Vorreiter>

Forytować

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. L, ak. 19 – str. 767, kol. P, ak. 01

Forytować się

zagnieżdżone wewnątrz hasła „Forytować”

Forytować, uje, ował 1. †*być forysiem, powodować, kierować przodowemi końmi*. 2. kogo, co = *protegować, popierać, faworyzować, zalecać, przyjaźnie rekomendować, wynosić, dopomagać komu*: F kogo na tron. F. sprawę. Byłem w Piotrkowie, w Dubnie, własne swe sprawy forytując. Mick. 3. †*czuwać, opiekować ś., troskliwie kierować, powodować*: Modliła ś. Bogu, aby forytował ramię jej. Bud. 4. na kogo = *oskarżać, potępiać kogo sądowanie, donosić, denuncjować*. X F. ś. 1. *powodować ś., kierować ś., dawać posłuch, ulegać; spuszczać ś. na co, dać ś. opanować*: Galba, nie swoim domysłem nie czyniąc, cudzemi ś. tylko chuciami fo-

rytował. Nar. 2. *sposobić ś., przygotowywać ś., dążyć do czego*: Trzeba ś. F. do ucieciwego stanu. Łoż. <Nm. vorreiten>

Forytowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 02

Forytowanie, a, blm., czynność cz. Forytować.×**Forytowanie się**

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 03

× Forytowanie się, a ś., blm., czynność cz. Forytować ś.**Forzac**

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 04

Forzao, u, lm. e (For-zac) 1. sztuka z gliny, zamykająca otwór pieca w hucie szklanej. 2. blach. pręt metalowy a. drewniany na tokarni, który przesadza ś. przez otwór w blasze, mającej być toczoną. <Nm. Vorsatz>**Forzec**

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 05

Forzeo, u, lm. e (For-zec) intr. papier do podklejania wewnętrznej strony okładki. <Nm. Vorsatz>[]**Forzman**

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 06

[Forzman, a, lm. i] p. Furman.

Forzpan

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 07

[Forzpan, a, lm. i] p. Forszpan.**Forzt**

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 08

[Forzt, u, lm. y] p. Forszt.**Fosa**

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 09

Fosa, y, lm. y l. woj. p. Przekop. 2. †i [F.]
rów wog.: Ślubuje dygnitarstwa i wszelkie honory, nie tylko srebrne fosy, lecz i złote góry.
 Kulig. <Łć. fossa = rów >

Fosfat

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 10

Fosfat, u, lm. y chem. nawóz sztuczny, w którym główną część składową stanowi fosforan wapnia. <Now. z Gr. fôs = światło + falnesthai = błyszczeć >

Fosfatowy

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 11

Fosfatowy przym. od Fosfat: Nawozy fosfatowe.

Fosfina

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 12

**Fosfina, y, blm. chem. l. p. Chryzanilina. 2.
p. Fosfonjak. <p. Fosfat>**

Fosfon

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 13

Fosfon, u, blm. chem. związek idealny analogiczny z amonem, od którego pochodzą związki organiczne przez zastąpienie atomów wodoru grupami organicznymi oraz przyłączenie np. hydroksylu, a także pewne związki nieorganiczne: Jodek fosfonu. Wodan czterymetylofosfonu. <p. Fosfat>

Fosfonjak

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 14

Fosfonjak, u, blm., Fosfina zasada organiczna, powstająca przez zastąpienie wodoru w fosforjaku grupami organicznymi: Metylofosfonjak, dwumetylofosfonjak, trójmetylofosfonjak.

Fosfor

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 15

Fosfor, oru, blm., Fosfór chem. pierwiastek niemetaliczny z gromady azotowców.

Fosforan

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 16

Fosforan, u, lm. y chem. sól kwasu fosforowego.

Fosforawy

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 17

Fosforawy chem.: Kwas F. = *kwasi odpowiadajacy fosforowi trójwartościowemu*, in. † **podkwas fosforyczny**.

Fosforek

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 18

Fosforek, rku, lm. rki *związek jakiegokolwiek pierwiastku z fosforem*: F. wapnia.

Fosforescencja

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 19

Fosforescencja, i, blm. *zjawisko polegające na świeceniu w ciemności i w niskiej temperaturze pewnych ciał, które poprzednio były wystawione na działanie światła, ciepła, elektryczności, czynników chemicznych a. mechanicznych*. <Fr. phosphorescence>

Fosforjak

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 20

Fosforjak, u, blm. chem. *fosforowodór gazowy*.

Fosforny

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 21

Fosforny, Fosforyczny, Fosforowy przym. od **Fosfor**. Chem.: Kwas F., fosforowy, † fosforyczny = *związek odpowiadający fosforowi pięciowartościowemu*: Kwas ortofosforny, metafosforny, pirofosforny a. parafosforny.

Fosforon

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 22

Fosforon, u, lm. y, (w Galicji) Fosforyn chem. *sól kwasu fosforawego*. <p. Fosfor>

Fosforoskop

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 23

Fosforoskop, u, lm. y fiz. *przyrząd do badania objawów fosforescencji*. <Now. z Fosfor + skopós = - widz>

Fosforowodór

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 24

Fosforowodór, oru, lm. ory chem. *nazwa ogólna związków fosforu z wodorem*. <Fosfor + Wodór>

Fosforowy

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 25

Fosforowy chem. p. Fosforny: Kwas F.

Fosforyczność

t. I (A-G), lit. F, str. 767, kol. P, ak. 26

Fosforyczność, i, blm. rz. od Fosforyczny: F.
morza obsypywała ją iskrami. Jez.

Fosforyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 01

Fosforyczny i. p. Fosforny: Blask F. Chem.:
† Kwas F. † Podkwas F. p. Fosforawy. 2. fiz.:
Świecenie fosforyczne = *świecenie w niskiej tempe-*
raturze, fosforescencja.

Fosforyn

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 02

Fosforyn, u, lm. y chem. p. Fosforon.

Fosforyt

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 03

Fosforyt, u, lm. y min. p. Apatyt. <p. Fos-
for>

Fosforytowy

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 04

Fosforytowy przym. od Fosforyt, z *fosforytu*
***złożony*: Kula fosforytowa.**

Fosforyzować

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 05

Fosforyzować, uje, ował posiadać własność fosforescencji: Ciała fosforyzujące. Djament fosforyzujący. Woda po obu bokach krypy fosforyzuje przepysznie. Sienk. <Fr. phosphoriser>

Fosforyzowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 06

Fosforyzowanie, a, blm., czynność cz. Fosforyzować, fosforescencja.

×**Fosforzyca**

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 07

× **Fosforzyca, y, blm. lek. (phosphorismus) cierpienie powstałe z przewlekłego trucia ś. fosforem.**

Fosfor

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 08

Fosfor, u, blm. chem. p. Fosfor. <Gr. fōsfōros dosł. = światłonośny>

Fosgien

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 09

Fosgien, u, blm. chem. tlenochlorek węgla, COCl₂. <Now. z Gr. fōs = światło + génos = ród, rodzenie>

□ **Fosman**

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 10

[Fosman, a, lm. I] p. Forszpan.

× **Fosor**

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 11

**× Fosor, a, lm. owie a. rzy kopacz, grabarz:
Fosorowie przygotowali groby wcześniej. Krasz.
<Łé. fossor>**

Fosowato

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 12

Fosowato przys. od Fosowaty.

Fosowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 13

**Fosowaty podobny do fosy: Pas fosowatych za-
padnięć. Nałk. <p. Fosa>**

Fosówka

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 14

**Fosówka, i, lm. I ziemia tłusta, ilowata, glinia-
sta, nie przepuszczająca wody, używana do wybija-
nia fos a. zrębów studniowych.**

×Fosylje

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 15

× Fosylje, ów, blp. ciała kopalne, wykopaliska; skamieniałości, znajduwane w ziemi. <Łć. fossilia lm. ni. dosł. = kopalne >

†Foszki

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 16

† Foszki, szków, blp. p. Fochy: Rozkosz dziwy płodzi, świat swemi F. zwodzi. Rej. <p. Fochy >

[]Foszman

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 17

[Foszman, a, lm. i] p. Forszpan.

[]Foszpan

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 18

[Foszpan, a, lm. i] p. Forszpan.

[]Foszt

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 19

[Foszt, u, lm. y] p. Forszt.

[]Fosztar

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 20

[Fosztar, a, lm. owie] p. Forszter.

!Fot

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 21

!Fot, u, lm. y, !Fota błąd, pomyłka. <Fr. faute>

Fota

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 22

Fota, y, lm. y l. tkanina z włosia, włosiennica. 2. [F.] = a) a. [Futawka] fartuch góralek, zapaska, rodzaj spódnicy. b) fartuch szewcki. c) sieć na ryby. Zdr. [Fotka]. <Tur. fota, futa>

!Fota

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 23

!Fota, y, lm. y p. Fot: Ciotka popełniła wielką fotę, której nie nie naprawi. Zap. <p. Fot>

†Fotarłę

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 24

†Fotarłę, ęcia, lm. ęta bękart mały. Rej. <Zap. Węg. fattyú = bękart, dzieciuch>

Fotel

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 25

Fotel, u, lm. o, [Hotel] krzesło z poręczami. Przen.: F. akademicki (=godność członka akademji). F. ministerjalny (=godność ministra, teka ministerjalna). Zdr. Fotelik, Foteliczek. Zgr. Fotelisko. <Fr. fauteuil>

[Fotel

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 26

[Fotel, u, lm. e] p. Hotel.**Foteliczek**

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 27

Foteliczek, czka, lm. czki p. Fotel.**Fotelik**

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 28

Fotelik, u, lm. i p. Fotel.**Fotelina**

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 29

Fotelina, y, lm. y m. lichy, nędzny fotel.**Fotelisko**

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 30

Fotelisko, a, lm. a m. i ni. p. Fotel.**Fotelowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 31

**Fotelowy przym. od Fotel: Poręcz fotelowa.
Krzesło fotelowe.**

Fotka

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 32

**[Fotka, i, lm. l] 1. wełniana przepaska. 2. p.
Fota. <p. Fota>**

Fotochemja

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. L, ak. 33

Fotochemja, i, blm. nauka o działaniu chemicznym promieni światła. <Now. z Gr. fôs, 2 pp. fôtós = światło + Chemja>

Fotochromja

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 01

Fotochromja, i, blm., Heljochromja, Fotografja barwna fotografja, dążąca do otrzymania obrazów, oddających przedmioty w ich barwach naturalnych. <Now. z Gr. fôs, 2 pp. fôtós = światło + chrôma = barwa>

Fotocynkograficznie

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 02

Fotocynkograficznie przys. od Fotoocynkograficzny.

Fotocynkograficzny

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 03

Fotocynkograficzny przym. od Fotocynkografja.

Fotocynkografia

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 04

Fotocynkografia, i, lm. o fot. obraz z kliszy przeniesiony na blachę cynkową, wytrawiony kwasem, mogący być drukowanym na prasie drukarskiej.
<Now. z Gr. fōs, 2 pp. fōtós = światło + Cynk + Gr. - grafía = pismo, pisanie>

Fotodruk

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 05

Fotodruk, u, blm. p. Fototypja. <Now. z Gr. fōs, 2 pp. fōtós = światło + Druk>

Fotodrukować

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 06

Fotodrukować, uje, ował odbijać za pomocą fotodruku.

Fotodrukowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 07

Fotodrukowanie, a, blm., czynność cz. Fotodrukować.

Fotodrukowy

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 08

Fotodrukowy przym. od Fotodruk: Obraz F.

Fotofon

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 09

Fotofon, u, lm. y fiz. *przrząd mający służyć do przesyłania głosu za pośrednictwem promieni światła*. <Now. z Gr. fōs, 2 pp. fōtós = światło + fōnē = głos, dźwięk>

Fotogien

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 10

Fotogien, u, blm. tech. *materiał oświetlający, powstający przy suchej destylacji łupków bitumicznych, węgla kamiennego, torfu i t. p.* <Now. z Gr. fōs, 2 pp. fōtós = światło + génos = ród, rodzenie>

Fotogliptyka

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 11

Fotogliptyka, i, blm. *rodzaj fototypji*. <Now. z Gr. fōs, 2 pp. fōtós = światło + glyptiké = rzeźba>

Fotograf

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 12

Fotograf, a, lm. owie l. a. **Fotografista**, [Fotograf] *pracownik zajmujący s. fotografją*. 2. p. **Fotografja**: Pokazała jej F. starca wiszący na ścianie. Bał. <Now. z Gr. fōs, 2 pp. fōtós = światło + - gráfos = piszący>

Fotograficznie

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 13

Fotograficznie przys. od Fotograficzny.**Fotograficzność**

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 14

Fotograficzność, i, blm. rz. od Fotograficzny.
wierne odtwarzanie na wzór fotografii: Przedmiotowość, panująca w sposobie traktowania ludzi i stosunków, nie jest równoznaczna z bezosobowością, nie przemienia ś. w F. Chm.

Fotograficzny

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 15

Fotograficzny przym. od Fotografja 1. służący do fotografowania: Przyrząd F. Płyta fotograficzna (=klisza). 2. otrzymany za pomocą fotografii: Zdjęcie fotograficzne. Fotograficzna karta nieba. Rzeźba fotograficzna p. Fotoskulptura. Przen.: Podobieństwo fotograficzne (=najzupełniejsze).

Fotografista

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 16

Fotografista, y, lm. ści p. Fotograf.**Fotografistka**

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 17

Fotografistka, i, lm. i forma ż. od Fotografista.

Fotografja

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 18

Fotografja, i, lm. e l. blm. fiz. utrwalanie obrazów, otrzymywanych w ciemni optycznej na chemicznie przygotowanej płycie fotograficznej, następujące pod wpływem działania promieni słonecznych na płytę: F. niebieska = otrzymywanie obrazów ciół niebieskich a. karty nieba gwiaździstego. F. barwna p. Fotochromja. 2. a. Fotogram, Fotograf obraz fotograficznie otrzymany, zdjęcie. 3. zakład fotograficzny: ! Byłem dziś u fotografji (= fotografowałem ś.). < Now. z Gr. fōs, 2 pp. fōtós = światło + -grafia = pismo, pisanie >

**Fotografować
Fotografować się**t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 19
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Fotografować”

Fotografować, uje, owal, [Fodrakować] odłtwarzać widoki osób i przedmiotów sposobem fotograficznym, zdejmować fotografię. F. ś. podjąć ś. fotografowaniu, kazać ś. fotografować, zdejmować ś.

Fotografowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 20

Fotografowanie, a, blm., czynność cz. Fotografować.

Fotografowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 768, kol. P, ak. 21

Fotografowanie się, a ś., blm., czynność cz. Fotografować ś.

Fotogram

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 01

Fotogram, u, lm. y p. Fotografia. <Now. z Gr. fôś, 2 pp. fôtôs = światło + grámma = pismo >

Fotogrametrja

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 02

Fotogrametrja, i, blm. metoda miernicza, według której plany topograficzne odtwarzane są za pośrednictwem pomiaru liniowego klisz fotograficznych. <Now. z Gr. fôś, 2 pp. fôtôs = światło + grámma = pismo + - metría = mierzenie >

Fotograviura

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 03

Fotograviura, y, lm. y fot. obraz, z kliszy przeniesiony na blachę miedzianą, pogłębiony w niej przez wytrawianie i drukowany na prasie sztycharskiej. <Z Gr. fôś, 2 pp. fôtôs = światło + Fr. gravure = sztych, rycina >

Fotoheljograf

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 04

Fotoheljograf, u, lm. y astr. przyrząd, odbijający za pomocą fotografii zmiany, jakie zachodzą na powierzchni tarczy słonecznej. <Now. z Gr. fôś, 2 pp. fôtôs = światło + héllos = słońce + - gráfos = piszący >

Fotoksylina

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 05

Fotoksyllina, y, blm. apt. rodzaj bawełny strzelniczej o bardzo słabej własności wybuchania. <Now. z Gr. fôś, 2 pp. fôtôs = światło + xýlon = drzewo>

Fotolitograficznie

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 06

Fotollitograficznie przys. od Fotolitograficzny.

Fotolitograficzny

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 07

Fotolitograficzny przym. od Fotolitografja, za pomocą fotolitografji otrzymany: Tablica fotolitograficzna.

Fotolitografia

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 08

Fotollitografja, I fot. I. blm. przenoszenie obrazów fotograficznych z kliszy na kamień litograficzny i odbijanie ich prasą litograficzną. 2. Im. o obraz fotolitograficznie otrzymany. <Now. z Gr. fôś, 2 pp. fôtôs = światło + líthos = kamień + -grafia = pisanie>

Fotolitografować

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 09

Fotolitografować, uje, ował odbijać za pomocą fotolitografji.

Fotolitografowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 10

Fotolitografowanie, a, blm., czynność cz. Fotolitografować.

Fotometr

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 11

Fotometr, u, lm. y fiz. przyrząd do mierzenia natężenia czyli siły światła. <Now. z Gr. fōs, 2 pp. fōtōs = światło + métron = miara, - mierz>

Fotometria

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 12

Fotometria, i, blm. nauka o mierzeniu natężenia światła, ogół metod do celu tego służących.

Fotometryczny

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 13

Fotometryczny przym. od Fotometria: Metody fotometryczne.

Fotomikrografia

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 14

Fotomikrografia, i, blm. tech. fotografowanie z pomocą mikroskopu istot najdrobniejszych. <Now. z Gr. fōs, 2 pp. fōtōs = światło + mikrōs = mały + - grafía = pismo>

Fotor

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 15

[Fotor, u, blm.] p. Fetor.**Fotosfera**

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 16

Fotosfera, y, blm. astr. zewnątrzna, jaśniejąca powłoka słońca. <Now. z Gr. fōs, 2 pp. fōtós = światło + sfaīra = sfera, kula>

Fotoskulptura

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 17

Fotoskulptura, y, blm. zastosowanie fotografii do mechanicznego wyrobu posążków, rzeźba fotograficzna. <Now. z Gr. fōs, 2 pp. fotós = światło + Łć. sculptura = rzeźba>

Fototyp

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 18

Fototyp, u, lm. y rysunek odbity za pomocą fototypji. <Now. z Gr. fōs, 2 pp. fōtós = światło + týpos = odbicie>

Fototypicznie

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 19

Fototypicznie przys. od Fototypiczny.

Fototypiczny

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 20

Fototypiczny przym. od Fototypja: Podobizny dyplomów, zdjęte w sposób F. Piek.

Fototypja

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 21

Fototypja, l, blm., Fotodruk odbijanie prasą drukarską obrazów, otrzymanych fotograficznie na płycie w postaci rysunków wypukłych, in. światłodruk.

Fototypować

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 22

Fototypować, uje, ował odbijać za pomocą fototypji: Fototypowane podobizny rękopisów.

Fototypowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 23

Fototypowanie, a, blm., czynność cz. Fototypować.

Fototypowy

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. L, ak. 24

Fototypowy przym. od Fototyp: Tablice fototypowe.

Fotynjanin

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 01

Fotynjanin, a, lm. anie członek sekty biskupa Fotyna w Panonji w IV wieku. <Od imienia Gr. Fotinos>

×Foza

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 02

× Foza, y, lm. y muz. p. × Fuza.

†Foza

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 03

†Foza, y, lm. y, †Fuza kształt, wzór, model, sposób, zwyczaj, moda: Żona koniecznie chciała mieć zawicie nową fozą. Star. <Śr. Łć. foza, fogia = moda, z Włos. foggia>

[Fojt

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 04

[Fójt, a, lm. owie a. ci] p. Wójt. <Nm. Vogt>

[Folg

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 05

[Fólg, folgu, lm. folgl] p. 2. Folga.

†Fóra

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 06

†Fóra, y, lm. y, [Fóra] p. Fura: Kupiec wie-
 dzie bogate fóry. Klon. (=wozy). Niesie Jezus
 cięższą niż drzewo moich grzechów fóre. Pot.
 (=ciężar). Niechaj ś. bije, by Parysowi tę ode-
 brał, którą on mu w Grecji porwał pierwszą fó-
 rą. Chr. (=razem). Podwyższyliśmy sternikowi
 fóre aż do sta złotych. Warg. (=opłatę). Tać
 jest do bezdennego piekła forta, którą i on, i je-
 go słudzy jedną zajądą fóre. Pot. (=transportem,
 przewiezieniem). Drugi raz nie wywabisz, jedź
 sam w drogę z Bogiem, bo po tej fórze mieszek
 mój leży odłogiem. Pudł. (=podróży, drodze). Zdr.
 [Fórka]. <Nm. Fuhre>

Fórciany

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 07

Fórciany p. Furclany: Dzwonek F.

□Fórczpan

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 08

[Fórozpan, a, lm. I] p. Forszpan.

□Fórka

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 09

[Fórka, I, lm. i] p. Fora.

□ **Fórman**

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 10

[**Fórman, a, lm. I**] p. **Furman.**× **Fórmanka**

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 11

**× Fórmanka, i, lm. I p. Furmanka: W torman-
kach czterokonnych tylko jeden pod formanem
wierzehowy. Kluk.**

□ **Fórszpan**

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 12

[**Fórszpan, a, lm. I**] p. **Forszpan.**□ **Fórt!**

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 13

[**Fórt!**] p. [**Fort!**].**Forta**

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 14

**Fórta, y, lm. y p. Furta. Zdr. Fórtka, Fór-
teczka. <Nm. Pforte>**

Fórteczka

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 15

Fórteczka, i, lm. I p. Fórtka.

Fórtjan

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 16

Fórtjan, a, lm. i p. Furtjan.**Fórtjanka**

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 17

Fórtjanka, i, lm. i, × Fórtjanna forma ż. od Fórtjan.×**Fórtjanna**

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 18

× Fórtjanna, y, lm. y p. Fórtjanka.**Fórtka**

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 19

Fórtka, i, lm. i l. p. Fórtka. 2. chir.: × F. przepuklinowa = otwór, przez który przepuklina z brzucha występuje.**[Fószpan**

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 20

[Fószpan, a, lm. i] p. Forszpan.**†Frabuga**

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 21

†Frabuga i, lm. i p. Framuga.

□Fracha

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 22

[Fracha, y, lm. y] p. Fraszka: F., bracie, nie turbuj ś. O to F.! (=mniejsza o to). Frachy! = ba-gatela! <p. Fraszka>

×Frachciarz

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 23

× Frachciarz, a, lm. e, × Frakciarz, × Frak-tarz, × Froktarz, × Frochtarz *agient przewożący towary, faktor.* <p. Fracht>

Fracht

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 24

Fracht, u, lm. y, × Frakt, × Frocht, × Frokt
1. przewóz, transport towarów. 2. towary przewo-żone, ładunek, pakunek, bagaż. 3. opłata za do-stawę a. przewóz towarów, przewożne. 4. a.
× Frachtbryf, List frachtowy, × List frochtowy,
[Frak] wykaz piśmienny towarów przewożonych, ja-ko dowód do odbioru, list przewozowy: F. kolej-o-wy. <Nm. Fracht>

Frachta

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 25

Frachta, y, lm. y wielka bryka, zwykle płótnem kryta, do przewożenia pakunków: F. żydowska.
<p. Fracht>

×Frachtbryf

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 26

× Frachtbryf, u, lm. y p. Fracht: Żona wyprawia go po odebranie frachtbryfów na nadeszłe rzeczy. Pol. <Nm. Frachtbrief>

Frachtować

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 27

Frachtować, uje, ował ładować wagony towarem. <Nm. frachten>

Frachtowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 28

Frachtowanie, a, blm., czynność cz. Frachtować.

Frachtowy

t. I (A-G), lit. F, str. 769, kol. P, ak. 29 – str. 770, kol. L, ak. 01

Frachtowy przym. od Fracht; × Fraktowy, × Frochtowy transportowy, przewozowy, ładowny, ciężki: F. wóz a. buda frachtowa. Wagon, sta-

tek. F. Poczta frachtowa. List F. p. Fracht. Makler F. (=dostarczający furmanom i szylrom ładunku za pewnym wynagrodzeniem).

Fraczek

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 02

Fraczek, czka, lm. ozki l. p. Frak. 2. przen. człowiek ubrany we frak, elegancik.

Fraczenie się

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 03

**Fraczenie się, a ś., blm., czynność cz. Fra-
czyó ś.**

Fraczkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 04

**Fraczkowy przym. od Fraczek, ubrany we frak:
Młodzik, rycerz F. = elegant, modniś.**

Fraczyć się

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 05

**Fraczyć się, y ś., ył ś., × Frakować ś. ubie-
rać ś. we frak, elegantować ś.**

Fraczyna

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 06

**Fraczyna, y, lm. y m. szczupły, lichy, ubożuchny
frak.**

Fraczysko

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 07

Fraozysko, a, lm. a m. i ni. p. Frak.

Fragmenciarz

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 08

**Fragmenciarz, a, lm. e druk. ten, który frag-
menta robi, rozsypuje ułożone czcionki. <p. Fråg-
ment>**

Fragment

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 09

Fragment, u, lm. y a. a l. ułamek, urywek, ustęp, szczątek, cząstka, kawalek (dzieła): Dziady. część I, fragmenta. Mick. Poemat pozostał tylko fragmentem. Chm. **2. kawalek ułamany:** × W koronie pięć wielkich, mniejszych pięć, jedna porcja zepsowana, F. z osobna w papierze. Niem. Hut.: *Fragmenta surowiznowe = pozostałości z surowizny przetapianej, potłuczone odlewy, in. złamki surowiznowe.* **3. druk. = a) czcionka obca, która ś. zamieszała pomiędzy dane czcionki. b) czcionki rozsypane z kolumn a. szpalt. c) a. [Rybki] czcionki rozmaitego gatunku rozsypane i pomieszane razem: Rozbierać fragmenta = *gatunkować zmieszane czcionki.* <Łć. fragmentum>**

Fragmentarycznie

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 10

Fragmentarycznie przys. od **Fragmentaryczny:** Uzupełnia luki djarjusza, podanego F. w Tekach Podoskiego. Kraus.

Fragmentaryczny

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 11

Fragmentaryczny *pelen fragmentów, urywkowy, niezupełny:* Po fragmentarycznym początku rękopismu idzie dalej djarjusz legacji. Szaj. <p. Fragment>

Fragmentować

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 12

**Fragmentować, uje, ował druk. robić fragmen-
ta, rozsypywać ułożone czcionki.**

Fragmentowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 13

**Fragmentowanie, a, blm., czynność cz. Frag-
mentować.**

[Frair

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 14

**[Frair, a, lm. y] p. Fryjer: Tańcujze se, tań-
cuj, nadobny frairze. <Nm. Freier>**

[Fraireczka

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 15

[Fraireozka, i, lm. i] p. Frairka.

[Frairka

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 16

[Frairka, i, lm. i] p. Fryjerka. Zdr. [Fraireczka].

Fraj

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 17

Fraj nieod. przym. 1. a. × **Frej**, × **Frejowy**, [**Frajny**] *swobodny, wolny, bezpłatny, gratisowy*: F. bilet. Wejście F. F. teatr. Próba F. 2. [F.] *wolny, niezaprzątnięty*: Jutro będziesz miał głowę F. [**Fraj**] nieod. rz. w wyrażeniach: Chodzić na F. = *chodzić w zaloty*. Dać sobie F. = *dać sobie słowo, umówić ś.* <Nm. frei>

□ **Fraj**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 18

† **Frajbiter**, a, lm. owie, † **Frejbiter**, × **Frybiter** 1. *rozbójnik morski, korsarz*. 2. *właściciel okrętu, upoważniony do chwytania okrętów nieprzyjacielskich*. <Nm. Freibeuter>

† **Frajbiter**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 19

† **Frajbiterka**, i, lm. i, † **Frejbiterka** *kobieta wolnego prowadzenia, nierządnica, rozpustnica, ludacz-nica*: Owe frajbiterki, mam rzec panie duszki. Paszk.

† **Frajbiterka**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 20

[**Frajcuski**] p. **Franouski**.

□ **Frajcuski**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 21

[**Frajcuz**, a, lm. y] p. **Francuz**.

□ **Frajcuz**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 22

[Frajda, y, lm. y], †Frejt uciecha, przyjemność, gratka; zabawa, uczta: Jak ś. obłowimy, to ci będzie F.! <Nm. Freude>

□ **Frajda**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 23

Frajer, a, lm. y l. rub. a. × Frejer, × Fryjer, × Fryjerz człowiek nieznający gry w karty; przen. człowiek naiwny, nieświadomy, nowicjusz, fryc: Na takie pogrożki poszukaj frajera. 2. zł. = a) a.

Frajer

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. L, ak. 24 – str. 770, kol. P, ak. 01

× Frejer złodziej początkujący. b) kozaczek. 3. [F.] kawaler. <Nm. Freier>

□ **Frajereczka**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 02

[Frajereczka, i, lm. i] p. Frajerka.

Frajerka

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 03

Frajerka, i, lm. i l. forma ż. od Frajer. 2. [F.] p. Fryjerka. 3. [F.] dziewczyna. Zdr. [Frajereczka].

□ **Frajerz**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 04

**[Frajerz, a, lm. ɐ] p. Fryjer: Miała ja frajerzy
dwok. Por. Frajerka.**

□ **Frajka**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 05

**[Frajka] w wyrażeniu: Żyć na frajce = żyć
z wyrobku. <Z Nm. frei = wolny>**

□ **Frajkury**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 06

**[Frajkury, ów, blp.] p. Frejkory: Przystać do
frajkurów. <Nm. Freicorps dosł. = korpus ochot-
ników>**

□ **Frajla**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 07

[Frajla, l, lm. ɐ] panna. Por. Frelka, Frejllozka.

□ **Frajny**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 08

[Frajny] p. Fraj.

□ **Frajter**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 09

**[Frajter, tera a. tra, lm. terzy a. trzy] p. Gle-
fajter. <Z Nm. Gefreiter>**

Frak

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 10

Frak, a, lm. i 1. *suknia męska z wyciętami z przodu połami.* 2. *tył w staniku damskim, dłuższy od przodów.* 3. [F] *suknia kobieca, sukienka.* Zdr. **Fraczek.** Zgr. **Fraczysko.** <Fr. *frac*, Nm. **Frack**>

[ ] **Frak**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 11

[**Frak, u, lm. i**] p. **Fracht.**

× **Frakciarz**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 12

× **Frakciarz, a, lm. e** p. **Frachciarz.**

Frakcja

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 13

Frakcja, i, lm. e 1. × *cząstka, odłamek.* 2. *stronnictwo, partja.* 3. *chem. część dystylatu, wrząca przy stałej temperaturze.* 4. † a. † **Frakta** *mat. ułamek.* Zdr. **Frakcyjka.** <Łć. *fractio*>

Frakcjonować

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 14

Frakcjonować, uje, ował *chem. poddawać dystrylacji cząstkowej czyli frakcjonowanej.* <Fr. *fractionner*>

Frakcjonowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 15

Frakcjonowanie, a, blm., czynność cz. Frakcjonować.

Frakcjonowany

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 16

Frakcjonowany im. od Frakcjonować, częstokroć: Destylacja frakcjonowana = *zbieranie cieczy, przechodzących do odbieralnika przy rozmaitych punktach wrzenia.*

Frakcyjka

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 17

Frakcyjka, i, lm. i p. Frakcja: Centrum niemieckie, pierwotnie nieznaczna F., rozrosło się do znaczenia partji o kilkudziesięciu głosach. Rozbici na stronnictwa i frakcyjki.

Frakcyjnie

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 18

Frakcyjnie przys. od Frakcyjny: Działać F.

Frakcyjność

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 19

Frakcyjność, i, blm. rz. od Frakcyjny.

Frakcyjny

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 20

Frakcyjny przym. od **Frakcja**, *stronniczy*: **Interes F.** <p. **Frakcja**>

×**Frakować się**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 21

× **Frakować się**, ujęć ś., owal ś. p. **Frakować się**.

×**Frakowanie się**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 22

× **Frakowanie się**, a ś., b.m., czynność cz. **Frakować się**.

Frakowy

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 23

Frakowy przym. od **Frak**: Garnitur **F.** (=z *frakiem*).

×**Fraksynela**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 24

× **Fraksynela**, l, lm. e bot. p. **Dyptam.** <**Łć. fraxinella**>

1. ×**Frakt**

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 25

1. × **Frakt**, u, lm. y p. **Fracht**.

2. ×Frakt

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 26

2. ×Frakt, u, lm. y łamanie, przelewanie, modulacja głosu: Różnym fraktem głosu z pięknym śpiewał trelem. <Łé. fractus>

†Frakta

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 27

†Frakta, y, lm. y l. p. Fraktura: Pismo fraktą niemiecką wykonterfektowane. Piel. 2. mat. p. **Frakoja:** Gdy chcesz próbować, a zostać F. po dzieleniu monety mniejszej a. wagi... Kłós.

Fraktapagina

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 28

Fraktapagina, y, lm. y l. stronica podzielona na dwie szpalty: To dzieło drukowane jest na fraktapaginę. 2. stronica złożona wzdłuż we dwoje i w jednej połowie zapisana. 3. cytata marginesowa. <Łé. fracta pagina dosł.=złamana stronica>

×Fraktarz

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 29

×Fraktarz, a, lm. e p. Frachciarz.

1. ×Fraktowy

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 30

1. ×Fraktowy przym. od l. Frakt, p. Frachtowy.

2. ×Fraktowy

t. I (A-G), lit. F, str. 770, kol. P, ak. 31

2. ×Fraktowy przym. od **2. Frakt**, *świecki, nie kościelny*: Śpiewania kościelnego, bądź na organach, bądź fraktowego, bądź choralnego, bardzo się dobrze u nich wyuczają. Birk.

Fraktura

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 01

Fraktura, y, lm. y i. *!złamanie*. **2. a. †Frakta** *pismo niemieckie łamane, szwabach*. <Łć. fractura >

†Framboga

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 02

†Framboga, i, lm. i p. **Framuga**: Wystawił frambogę na znak zwycięstwa. Leop. <Szwed. frambog = ramię, frambyggnad = wykusz >

†Frambuga

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 03

†Frambuga, i, lm. i p. **Framuga**: Ujrzał most, który kamienne dźwigały frambugi. P. Koeh. Most taki drugi nie zrówna z nim w Europie, z marmuru frambugi i pietra mając pyszne. Tw. Zdr. **†Frambużka**. <p. Framboga >

†Frambużka

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 04

†Frambużka, i, lm. i p. **Frambuga**: F. w murze do wstawiania posągu. Bobr.

†Frambużny

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 05

†Frambużny przym. od Frambuga: Kamień F.

†Frambużysty

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 06

†Frambużysty *mający sklepienia, sklepiony*: Okno frambużyste. Frambużyste ganki. Troc.

Framuga

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 07

Framuga, i, lm. i, †Frabuga, †Framboga, †Frambuga, [Farmuga] 1. *zagłębienie w murze, nisza, wnęka, kozub, murek, wgłębienie na drzwi, okno i t. p.* 2. †sklepienie, arkada, łuk, oblączyna, oblęk: Złodziej przez krzywe framugi oknem włazł w kościół. P. Koch. F. tryumfalna. Zdr. Framużka. <p. Framboga>

Framugowy

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 08

Framugowy, × Framużny przym. od Framuga.

□Framuszką

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 09

[Framuszką, i, lm. i] p. Faramuszką.

Framużka

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 10

Framużka, i, lm. i p. Framuga.×**Framużka**

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 11

× **Framużka, i, lm. i p. Faramuszką.**×**Framużny**

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 12

× **Framużny p. Framugowy.**×**Framużysty**

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 13

× **Framużysty z framugami, peler framug.**†**Framza**

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 14

†**Framza, y, lm. y p. Frędzla: Worek ten framzą około stron cudnie ozdobiony. Klon. <Nm. Franse>****Franca**

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 15

Franca, y, lm. e lek. i. gm. i [F.] a. †Pani F., †F. zupełna, †F. ogólna p. Przymiot: Niech cię F. stoczył 2. F. pomorska p. Gnilec. <Od nazwy Francuzów>

†Franca!

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 16

**†Franca! w. do kata!, do djabła!, do licha!:
F.! sparzyłem ś. Troc.**

France

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 17

France, ów, blp. p. Przymiot.

†Francia

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 18

†Francia, i, blm. zb.=lm. od Frant.

†Franciaszek

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 19

**†Franciaszek, szka, lm. szkowie p. Frant: Na
jarmark przyjedzie F., pasz zgoła grosza, cale
próżny mieszek. Bratk.**

×Francik

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 20

×Francik, a, lm. owie p. Frant.

Franciszek

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 21

Franciszek, a, lm. nie p. Franciszekanin.

Franciszkanin

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 22

Franciszkanin, a, lm. anie, Franciszkan 1. zakonnik reguły św. Franciszka: F. konwentualny, trepkowy, ścisłej reguły, 2. w lm. klasztor, kościół Franciszkanów. <Sr. Łć. Franciscanus, od imienia Franciscus>

Franciszkanica

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 23

Franciszkanica, i, lm. i 1. forma ż. od Franciszkanin. 2. w lm. klasztor, kościół Franciszkanek. 3. w lm. apt. p. Trociczka.

Franciszkański**Po franciszkańsku**

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 24

zagnieżdżone wewnątrz hasła „Franciszkański”

Franciszkański przym. od Franciszkanin: Kościół F. Zakon F. Po franciszkańsku przys. = zwyczajem Franciszkanów.

Francja

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 25

Francja, i, blm. 1. [F.] w wyrażeniu: Narobić francji = *narobić krzyku, hałasu bez skutku, dużo gadać, a mało robić*. 2. †lek. p. Przymiot. <Od nazwy kraju Francja>

Francjada

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 26

Francjada, y, lm. y przecięg czterech lat według kalendarza, zaprowadzonego podczas wielkiej rewolucji francuskiej.

†Francowacieć

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 27

**†Francowacieć, eje, ał dostawać przymiotu, sta-
wać ś. chorym na przymiot. <p. Franca>**

†Francowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 28

**†Francowaty lek. 1. i [F.] chory na przymiot.
2. p. Francowy: Niemoc francowata a. choroba
francowata p. Przymiot.**

†Francowy

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. L, ak. 29

**†Francowy przym. od Franca, weneryczny, sy-
filityczny: Jad F. (virus syphiliticum), in. †jad
francowaty.**

†Francoz

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 01

**†Francoz, u, blm. p. Przymiot. <Nm. Fran-
zose = Francuz, p. Franca>**

†Francozy

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 02

† **Francozy, ów, blp. p. Przymiot: Niemoc złych krost a. F. Mur. <Z Nm. nazwy narodu Franzosen = Francuzi, p. Franca>**

Francuski

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 03

Francuski, [Frajouski] 1. F. plesek = *pieszczoszek, gagatek, delikacik*. 2. † Panny francuskie = *Wizytki*: Królestwo Ichmość na nabożeństwie było u Panien francuskich (Wizytki). Grab. 3. bot.: Drzewo francuskie p. **Gwajak. 4. cukier.: Ciasto francuskie p. **Ciasto**. 5. kuch.: Kluski francuskie = *lane*. 6. † lek.: Choroba francuska a. gościec F. a. kołnierzyki francuskie a. niemoc francuska a. ospa francuska a. słabość francuska a. świerzba francuska p. **Przymiot**. 7. rzeź.: Szyńka francuska p. **Szyńka**. 8. ślus.: Krzyż F. = *skombinowane wycięcie w bardzie kłuczowym*. <Przym. od Francuz>**

Francuszczyzna

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 04

Francuszczyzna, y, blm. 1. *wszystko, co pochodzi z Francji, co jest francuskim*. 2. *język francuski*: Przeplatać mowę francuszczyzną.

Francuz

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 05

Francuz, a l. lm. i nauczyciel, guwerner z Francji; nauczyciel języka francuskiego. 2. × lm. i właściciel restauracji na sposób francuski: Pojedziemy na kolację do francuza. Minisz. 3. × lm. i fircyk, dandys, elegant, człowiek zwinny, zręczny: Czemuś. waść kręcisz, niby na zawiasie, jaki mi F. Wyb. 4. lm. y żart. wieprz, prosię (dla swego kwiku). 5. × lm. i człowiek chory na przymiot: Tłum nieszczęśliwych francuzów, jak nazywano złośliwie tych chorych, dotkniętych cierpieniem. Paw. 6. lm. y mł. kamień młyński zagraniczny, szczeg. z łomu kwarcowego z Francji. 7. lm. y piek. bulka zwyczajna, ordynarna. 8. blm. ucz. język francuski: Dostałem czwórkę z francuza. 9. lm. y, a. [Frajcuz], Prusak, Persak zool. (blatta germanica) owad prostoskrzydły biegający. Zdr. Francuzik. Zgr. Francuzisko. <Nm. Franzose = Francuz, ze Śr. Łć. Francus>

†**Francuza**

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 06

† Francuza, y, blm. lek. p. Przymiot.

Francuzica

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 07

Francuzica, y, lm. e pog. p. Francuzka.

Fruncużić się

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 08

Fruncużić się, i ś., il ś. p. Francużieć: Fran-
cuzimy ś. ze współubieganiem, kto lepiej po-
trafi. Wil.

Francużieć

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 09

Francużieć, oje, a!, Francużić ś. stawać ś. Fran-
cuzem, przejmować ś. francuszczyznę: Mówiono
wtedy, że Polska francużieje. Lel.

Francużenie

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 10

Francużenie, a, blm., czynność cz. Francużieć.

Francużik

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 11

Francużik, a, lm. owie a. i p. Francuz.

Francużisko

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 12

Francużisko, a, lm. a p. Francuz.

Francużka

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 13

Francużka, i, lm. i i. a. pog. Francużlca gu-
wernantka, bona z Francji. 2. X gatunek drzewa
budulcowego.

×Francuzofilstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 14

× Francuzofilstwo, a, blm. *sprzymianie Francuzom.* <Francuz + Gr. *filía* = miłość, przyjaźń>

Francuzoman

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 15

Francuzoman, a, lm. i zwolennik *francuszczyzny.* <Francuz + Gr. -*manés* = szalejący, szalony>

Francuzomanja

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 16

Francuzomanja, i, blm., × Frankomanja *upodobanie we francuszczyźnie.* <Francuz + Gr. *mania* = manja, szaleństwo>

×Francuzożerczy

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 17

× Francuzożerozy *wrogi Francuzom.* <Francuz + ŻR>

Francuzy

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 18

Francuzy, ów, blp. 1. [F.] p. Frejkl. 2. †lek. p. Przymiot.

†Francymer

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 19

† **Francymer, u, lm. y, [Franoymer] p. Fraucymer.**

†Frandza

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 20

† **Frandza, y, lm. e p. Frędzla: Popona złotogłowem podszyta, a wkoło frandzami bogatymi pięknie lamowana. Ciek.**

×Frandzeika

t. I (A-G), lit. F, str. 771, kol. P, ak. 21

× **Frandzelka, i, lm. l p. Frandzla.**

×Frandzla

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 01

× **Frandzla, l, lm. e p. Frędzla: Starsi z nich w bieli i z frandzlą złotą chodzili. Jabł. Haftów, frandzli, muślinu suto i bogato. Fred. A. Zdr.**
× **Frandzelka. <Nm. Franse>**

×Frandzlować

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 02

× **Frandzlować, uje, owal p. Frędzlować.**

×Frاندزłowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 03

× **Frاندزłowanie**, a l. blm., czynność cz. **Frاندزłować**. 2. lm. a p. **Frاندزłowanie**.

Frاندulina

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 04

Frاندulina, y, blm., **Ramnoksantyna** apt. *żółta substancja krystaliczna, należąca do rzędu glukozydów, otrzymywana z kory szakłaka zwyczajnego i szakłaka kruszyny. <Z Łć. frاندgula = szakłak >*

1. Frank

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 05

1. Frank, a, lm. i jednostka monetarna we *Frاندji* = 50 gr. <Fr. franc>

2. Frank

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 06

2. Frank, a, lm. owie, **Firenk** nazwa *Europejskiego* z *Europy* zachodniej na *Wschodzie*. <Śr. Łć. Francus = Francuz>

3. Frank

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 07

3. Frank, a, lm. owie p. **Frankista**: Rękopis ks. Kitowicza opisuje następujące wiary... ciapciuchów czyli franków. Goł. <p. Frankista>

Frankatura

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 08

**Frankatura, y, lm. y han. oplata z góry za list
a. posyłkę. <Śr. Łé. francatura>**

Frankatur-nota

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 09

**Frankatur-nota, y, lm. y dowód piśmienny na
pieniądze zaliczone kolei za przewóz posyłki, gdy
koszta jej nie dadzą ś. z góry ściśle obliczyć.
<Frankatura + Nota>**

Frankista

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 10

**Frankista, y, lm. ści l. a. Frank członek sekty
żydowskiej w dawnej Polsce. 2. Żyd wychrzczony,
potomek dawnych frankistów. <Od nazwiska
sekcjarza żydowskiego z w. XVIII Frank>**

Frankistowski

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 11

**Frankistowski przym. od Frankista: Młodzian
z plemienia frankistowskiego. Rzew.**

Frankizm

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 12

**Frankizm, u, blm. nauka frankistów; ich sekta:
Przyjęcie do frankizmu było gatunkiem inicjacji.
Rzew.**

×**Frankmason**

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 13

× **Frankmason, a, lm. i p. Farmazon. <Fr.
franc maçon dosł. = wolny mularz>**

×**Frankmasonerja**

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 14

× **Frankmasonerja, i, blm. p. Farmazonja. <Fr.
franomaçonnerie>**

×**Frankmasonja**

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 15

× **Frankmasonja, i, blm. p. Farmazonja.**

×**Frankmasonski**

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 16

× **Frankmasonski przym. od Frankmason.**

×**Frankmasonstwo**

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 17

× **Frankmasonstwo, a, blm. p. Farmazonja.**

Franko

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 18

**Franko nieod. wolny od opłaty, opłacony z góry:
Odebrać list F. <Włos. franco>**

Frankolin

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 19

Frankolin, a, lm. y zool. (francolinus) ptak kurowaty z rodziny kuropatw. <Śr. Łé. francolinus>

×Frankomanja

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 20

× Frankomanja, i, blm. p. Francouzomanja. <Śr. Łé. Francus = Francuz + Gr. manía = szaleństwo, manja>

Frankować

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 21

Frankować, uje, ował opłacać z góry na pocztę listy a. posyłki. <Włos. francare, Nm. frankiren>

Frankowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 22

Frankowanie, a, blm., czynność cz. Frankować.

Frankowy

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 23

Frankowy wartości franka: Moneta frankowa. <p. Frank>

×**Franmason**

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 24

**× Franmason, a, lm. i p. Farmazon. <p.
Frankmason >**

×**Franmasonerja**

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 25

**× Franmasonerja, i, blm. p. Farmazonja. <p.
Frankmasonerja >**

×**Franmasonja**

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 26

× Franmasonja, i, blm. p. Farmazonja.

×**Franmasonski**

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 27

× Franmasonski przym. od Franmason.

Fransować się

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 28

**Fransować się, uje ś., ował ś. (o sukniach
damskich) układać ś. w faldy. <Z Nm. Franse =
frędzla >**

Fransowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 29

**Fransowanie się, a ś., blm., czynność cz. Fran-
sować ś.**

×Fransunek

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 30

× **Fransunek, nku, lm. nkl p. Frasunek. Łoszcz.**

Frant

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. L, ak. 31 – str. 772, kol. P, ak. 01

Frant, a, lm. owie 1. człowiek chytry, filut, szalbierz: Z głupia F. Prz. Trafił F. na franta, wyciął mu kuranta. Prz. F. z za siedmiu piekieł. Kaczk. F. dziewczyna (= *biegła w miłosnych for-*

telach). 2. *!elegant, dandys, modniś*. 3. [F.] *lotrzyk; żartowniś, facetus*. 4. *†komedjant i śpiewak wędrowny*. 5. *†towarzysz na uczcie*. Mącz. 6. [Franty] *bzdury, głupstwa, wykręty*. 7. *myśl. lis. Zdr.* × **Franoik, †Franciaszek. Por. Beštefranty. <Zap. z Nm. Freund = przyjaciel>**

Frantostwo

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 02

Frantostwo, a, lm. a cecha franta, filuterja, przebiegłość: Najlepsze F. jest nie być frantem. Zabł. DIALOG jego z Nebabą tyle mieści w sobie prostoty, prawdy, humoru, a szczególnie frantostwa naszego chłopca. Siem.

×Frantować

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 03

× Frantować, uje, ował 1. *być frantem, postępować chytrze, oszukiwać, szalbierzyć*: Oóź robić, muszę F., aby cię dostać. Tremb. 2. *żartować, dowcipkować*. <p. Frant>

×Frantowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 04

× Frantowanie, a, blm., czynność cz. Frantować.

×Frantowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 05

× Frantowaty, × Frantowny 1. *dowcipny, żartobliwy, filuterny*. 2. p. Frantowski.

×Frantowny

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 06

× Frantowny 1. p. Frantowaty. 2. p. Frantowski.

Frantowski
Po frantowsku

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 07
 zagnieżdżone wewnątrz hasła „Frantowski”

Frantowski 1. a. **×** Frantowaty, **×** Frantowny
chytry, przebiegły, zwodniczy, podstępny, szalbierski.
Po frantowsku, †Frantowsko, †Frantowskie przys.
zwyczajem frantów, chytrze: Z frantem albo po frantowsku, albo go zaniechaj, inaczej ś. sparzysz.
 Prz. 2. *przesadnie elegancki, fircykowaty, szykowny, pretensjonalnie modny.* 3. †*lubieżny, wszeteczny, nieprzyzwoity:* Piosnka frantowska 4. [F.] *wesoły, światowy, świecki:* Pieśni a. śpiewki frantowskie. < p. Frant >

†Frantowskie

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 08

†Frantowskie przys. p. Frantowski: **F. ś.**
 z frantem obchodzić. P. Koch.

†Frantowsko

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 09

†Frantowsko przys. p. Frantowski: **Jedno ze-
 łąć, a drugie F. powiedzieć. Dzw.**

□Frantóweczka

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 10

[Frantóweczka, i, lm. i] p. Frantówka.

Frantówka

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 11

Frantówka, i, lm. i 1. × forma ż. od Frant pod 1: F. ta jakie ma serce chytre i zmyślane. Lubom. 2. [F.] *pieśń światowa; opowiadanie żartobliwe, facecja; bajka.* Zdr. [Frantóweczka]. <p. Frant>

Franty

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 12

[Franty, ów, blp.] p. Frant. <p. Frant>

Franusia

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 13

Franusia, i, blm. żart. *przymiot* (choroba). <Od Franca, z podprowadzeniem pod imię ż. Franciszka>

Frańce

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 14

[Frańce, ów, blp.] p. Przymiot. <p. Franca>

Frapować

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 15

Frapować, uje, ował *sprawić wrażenie, zwracać uwagę, zastanawiać, zadziwiać, zdumiewać, zacięskawiać, nęcić, mamić, pociągać, wabić, imponować: F. gustem i elegancją ubrania.* <Fr. frapper>

Frapowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 16

Frapowanie, a, blm., czynność cz. Frapować.

†Fras

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 17

†Fras, u, lm. y p. Frasunek: Przeminał frasem żywot nasz. Gil. (= *we frasunku*). <Nm. Frass dosł. = żer, żarcie, gryzienie>

Frasobliwie

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 18

Frasobliwie przys. od Frasobliwy.

Frasobliwość

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 19

Frasobliwość, l, lm. i rz. od Frasobliwy: Spokój i duszy zbawienie od wszelkich frasobliwości. Kaczk. <p. Frasunek>

Frasobliwy

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 20

Frasobliwy, †Frasowliwy, †Frasowaty, †Frasowity, †Frasowny 1. skory do *frasunku*, troskliwy, niespokojny, niepokojący ś., zgryźliwy: Bogaty częste bywa bojaźliwy i F. 2. *sfrasowany, zmartwiony, zgryziony, znękany, struty, przybity = stroskany*: Całe noce, całe dni frasobliwa wzdycha. Otw. Mina frasobliwa. 3. †*nabawiający frasunku, kłopotliwy*: W żaluś jest frasobliwym, miłujże cierpliwość. Bach. <p. Frasunek>

Frasować**Frasować się**

t. I (A-G), lit. F, str. 772, kol. P, ak. 21 – str. 773, kol. L, ak. 01
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Frasować”

**Frasować, uje, ował, †Frasować I. kogo = naba-
wiać frasunku, kłopotać, martwić, gryźć, truć, drę-
czyć, nękać, niepokoić, turbować kogo; dokuczać ko-
mu: Frasowali Zygmunta panowie c małżeństwo**

**z Barbarą. Stryjk. Nie frasuj sobie głowy = nie
troszcz ś., nie łam, nie zaprzętaj sobie głowy. 2.
†co = napelniać frasunkami, zatruwać. F. ś. 1.
I. troszczyć ś., troskać ś., niepokoić ś., martwić ś.,
kłopotać ś., turbować ś., gryźć ś., truć ś., dręczyć
ś., alterować ś.: Kobyła ma większy łeb, to niech
ś. frasuje. Prz. F. ś. o kogo a. [za kogo]: Czy
ś. za brata frasujesz? 2. †na kogo = uskarżać
ś., żalić ś., narzekać: On najwięcej ś. frasuje
w tym piśmie na Teusona pustelnika. Skar. 3.
[F. ś.] (o kurze) gdakać. <Nm. fressen dosł. =
żreć, gryźć>**

†Frasowan

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 02

**†Frasowan p. Sfrasowany: F. smutkiem grze-
chu. Leop.**

Frasowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 03

**Frasowanie, a I. blm., czynność cz. Frasować:
Bez długiego frasowania głowy swojej. Rej. 2.
†Im. a p. Frasunek: Zmiłuj ś., Panie, w tym
frasowaniu i ukłopotaniu. Ryb. Bóle, troski,
wielkie frasowania. Biel. M.**

Frasowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 04

**Frasowanie się, a ś., bhm., czynność cz. Fra-
sować ś.**

†**Frasowany**

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 05

†**Frasowany p. Sfrasowany.**

†**Frasowaty**

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 06

†**Frasowaty p. Frasobliwy: W maju śnieg
spadł; F. oracz Bogu to poruczał. Paszk.**

†**Frasowitość**

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 07

†**Frasowitość, i, bhm. rz. od Frasowity.**

†**Frasowity**

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 08

†**Frasowity, st. w. †Frasowitszy i. p. Fraso-
bliwy: Że potomstwa nie miała, dziwnie była
frasowita. Birk. 2. zapobiegliwy, dbały: Naród
pilny i F. około strzeżenia państwa swego. Baz.
Przemyśliwając, F. król... Murin.**

†Frasowliwie

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 09

†Frasowliwie przys. od Frasowliwy.

†Frasowliwość

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 10

†Frasowliwość, i, blm. rz. od Frasowliwy.

†Frasowliwy

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 11

**†Frasowliwy p. Frasobliwy: Bogaty bojaźliwy,
F. Prz. Pokutujący F. głos wypuszcza za grze-
chy swoje. Białob. Pocieszyłeś z łaski swej ser-
ce frasowliwe. Kochan.**

×Frasownie

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 12

×Frasownie przys. od Frasowny. Pol.

†Frasownik

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 13

**†Frasownik, a, lm. oy *ten, co frasuje, dręczy-*
ciel: Ty jesteś między frasowniki mojemi. Bud.**

†Frasowny

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 14

**†Frasowny p. Frasobliwy: Jabym cię tak piecz-
liwym a frasownym nie zostawił. Leop.**

□Frasuneczek

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 15

[Frasuneczek, czku, lm. ozki] p. Frasunek:
Smutny F. od siebie odpędzam.

Frasunek

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 16

Frasunek, nku, lm. nki, †Frasunk, †Fras,
†Frasowanie, †Fresunk, ×Fransunek *troska.*
zmartwienie, zgryzota, kłopot, udręczenie, niepokoje:
Dobry trunek na F. Prz. Zdr. [Frasuneczek].
<Przez Czes. fresuňk, z Nm. fressen = żreć,
gryźć>

†Frasunk

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 17

†Frasunk, u, lm. i p. Frasunek: Ten rym nie-
gładki, skądbyś serca mego F. poznała i myśl
utrapioną. Kochau.

†Fraszeczka

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 18

†Fraszeczka, i, lm. i p. Frasza: Dziecinne
fraszeczki. Smotr.

Fraszka

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 19

Fraszka, i, lm. I I. żart. rzecz małej wagi, głupstwo = bagatela, drobnostka, bzdurstwo, marność, próżność, futilność. F. śmierć, gdy ś. co podoba. Pot. 2. większyk drobny, często żartobliwy, epigramat: Fraszki Kochanowskiego, Rodocia. Zdr. †Fraszeczka. Zgr. [Fracha]. <Włos. frasche lm.>

†Fraszkopis

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 20

†Fraszkopis, a, lm. owie p. Fraszkopisarz: Jać wytrwam, choć mię będą fraszkopisem wołać. Kochan. <Fraszka + PIS>

Fraszkopisarz

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 21

Fraszkopisarz, a, lm. o, †Fraszkopis, †Fraszkopisek poeta piszący fraszki.

†Fraszkopisek

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 22

†Fraszkopisek, ska, lm. skowie p. Fraszkopisarz.

×Fraszkwonictwo

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. L, ak. 23

×Fraszkwonictwo, a, blm. zajmowanie ś. fraszkami, zaprzętanie ś. głupstwami, bagatelami, drobnostkowość, drobiazgowość. <p. Fraszka>

×Fraszownik

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 01

× Fraszkownik, a, lm. cy, × Fraszkowniś ten, co ś. zajmuje fraszkami, wchodzący w drobiazgi, nudziarz, marudziarz, pedant.

×Fraszowniś

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 02

× Fraszkowniś, a, lm. owie p. Fraszkownik.

Frater

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 03

Frater, tra, lm. trowie, [Frator] braciszek klasztorny: Wybiegłem za furte, mając kilku socjuszów z ciekawszych i śmielszych patrów i fratrów. Chodź. Zdr. [Fratrzyk]. <Łć. frater = brat>

Fraternizacja

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 04

Fraternizacja, i, blm. p. Fraternizowanie: Moderne formuły o fraternizacji. Orzesz. <Fr. fraternisation>

Fraternizować

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 05

Fraternizować, uje, ował, częś. F. ś. bratać ś., jednoczyć ś., sprzymierzać ś.: Boję ś., żeby on tam nie naprowadził rozmaitego żołnierstwa, z którymi mi ś. F. nie godzi. Kaczk. <Fr. fraterniser>

Fraternizowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 06

**Fraternizowanie, a, blm., Fraternizacja czyn-
ność cz. Fraternizować.**

Fraternizowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 07

**Fraternizowanie się, a ś., blm., czynność cz.
Fraternizować ś.**

[F]rator

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 08

**[Frator, a, lm. rzy] p. Frater: Pójdę ja do
klasztora uczyć ś. za fratora.**

[F]ratrzyk

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 09

[Fratrzyk, a, lm. owie a. i] p. Frater.

†Fraucmer

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 10

†Fraucmer, u, lm. y p. Fraucymer.

†Fraucmerny

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 11

†Fraucmerny przym. od Fraucmer.

Fraucymer

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 12

Fraucymer, u, lm. y, † Francymer, [Francymer], † Fraucmer, † Fronoymer 1. *pomieszczenie kobiet, należących do dworu królewskiego a. pańskiego.* 2. *zb. kobiety należące do dworu, damy dworskie:* F. królowej składać ś. powinien z Polek rodowitych. Skrzet. F. abo służebne panny. Leop. [Przyjmiesz fraucymera francuskiego stroju]. 3. *× kobieta, niewiasta:* Szukał, gdzieby gładki F., panna, pani, dziewczka była. Glicz. Zdr. † **Fraucymerek.** <Nm. Frauenzimmer dosł. = kobieta>

†Fraucymerek

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 13

†Fraucymerek, rku, lm. rki p. Frauoymer: Ze cię besztają, jak chcą, fraucymerki, mówią, że wszystko znosisz dla swej gierki. Chr.

†Fraucymerny

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 14

†Fraucymerny p. Fraucymerowy: Panna fraucymerna. Jag.

Fraucymerowy

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 15

Fraucymerowy, †Fraucymerny przym. od **Fraucymer:** Fraucymerowe bachantki przez garderobę wtargnąć usiłowały do domu. Krasz.

Fraudacja

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 16

Fraudacja, i, lm. e *praw. oszukanie, oszustwo, krzywda, ukrzywdzenie.* <Łć. fraudatio>

Fraza

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 17

Fraza, y, lm. y l. !p. Frazes: To są wszystko frazy. Krasz. 2. muz. *zaokrąglony ustęp melodyj; prawidłowe następstwo akordów:* Księża śpiewali naprzemian frazy. <Fr. phrase, z Gr. frásis = wyrażenie>

Frazeolog

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 18

Frazeolog, a, lm. dzy a. owie, Frazer, Fraze-sista, Fraześnik *wyrażający ś. gładkimi zdaniami przy ubóstwie myśli, nie stwierdzający swoich słów w czynie, blagier, paliwoda.* <Now. z Gr. frásis = wyrażenie + -lógos = uczoney>

Frazeologiczny

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 19

Frazeologiczny przym. od **Frazeologia;** *głosłowny:* Rąbał językiem niewyszukanym, bez żadnych omówień i okras frazeologicznych. Kraus. Argument F.

Frazeologia

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 20

Frazeologia, i, blm. 1. budowa okresów, zdań, szykowanie wyrazów; sposób mówienia, wysłowienie, dykcja, styl: Romauce Mickiewicza są to właściwie sielanki, w których nawet dawniejsza F. sentymentalna jeszcze panuje. Chm. 2. sztuka gładkiego mówienia o niczym; czcza gadanina, blaga. <Now. z Gr. frásis = wyrażenie + -logía = nauka>

Frazer

t. I (A-G), lit. F, str. 773, kol. P, ak. 21 – str. 774, kol. L, ak. 01

Frazer, a, lm. rzy p. Frazeolog: Mysl i władza dostały ś. w ręce literatów i adwokatów,

innemi słowy frazerów i sofistów. Spas. <Fr. phrasier>

Frazerka

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 02

Frazerka, i, lm. i forma ż. od Frazer. Spas.

Frazes

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 03

Frazes, u, lm. y l. a. **!Fraza**, × **Frazesa** *zdanie, okres, wyrażenie, zwrot, ustęp, miejsce w mowie a. piśmie*: Nie pamiętam już ani frazesu. 2. *słowa piękne, ale bez treści, czcze wyrazy*: Nasz zapal poetyczny zaczyna ś. i kończy na frazesie. Gdy ś. mówi o braterstwie tych narodów, nie mamy do czynienia z pustym frazesem. Zdr. **Frazesik**. <Gr. frásis>

× **Frazesa**

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 04

× **Frazesa**, y, lm. y p. **Frazes**. Zdr. × **Frazeska**.

Frazesik

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 05

Frazesik, u, lm. i p. **Frazes**.

Frazesista

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 06

Frazesista, y, lm. ści p. **Frazeolog**: Napuszony F.

× **Frazeska**

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 07

× **Frazeska**, i, lm. i p. **Frazesa**.

Frazesować

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 08

Frazesować, uje, ował *wypowiadać frazesy, wyrażać ś., wysławiać ś.:* Mówią dźwięcznie, pięknie, frazesują obrazowo. Kasz. <Fr. phraser>

Frazesowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 09

Frazesowanie, a, blm., czynność cz. Frazesować.

×**Frazesowicz**

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 10

× **Frazesowicz, a, lm. ę** *gawędziarz, gadulski, gaduła.*

Frazesowy

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 11

Frazesowy przym. od **Frazes:** Kupa plew frazesowych. Nagan.

Fraześnik

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 12

Fraześnik, a, lm. cy p. Frazeolog. Krasień.

Frazować

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 13

Frazować, uje, ował 1. †zdarzać ś., przytrafiać ś.: Acz to jedno na świecie frazuje, iż szalouy więcej prześladowe. Biel. M. **2. muz. uwypatniać zdania i okresy (frazesy), wykonywając utwór muzyczny:** Gra biegle, ale nie umie F. <Fr. phraser>

Frazowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 14

Frazowanie, a, blm., czynność cz. Frazować.

Frażetowski

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 15

Frażetowski: Wyroby frażetowskie p. **Frażety.** <p. Frażety>

Frażety

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 16

Frażety, ów, blp. wyroby firmy Frageta, in. wyroby frażetowskie. <Od nazwiska fabrykanta Fr. Fraget>

[F]Frąbie

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 17

[Frąbie, i, blp., Frąbije, Frombije] taśmy u torby do zawiązywania na piersiach, sznur u torby. <Rum. frâmbie>

□ **Frąbije**

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 18

[**Frąbije, lj, blp.**] p. **Frąbie.**□ **Frąchać**

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 19

[**Frąchać, a, ał**] p. **Frąkać.**□ **Frąchanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 20

[**Frąchanie, a, blm.**] czynność cz. **Frąchać.**□ **Frąkać**

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 21

[**Frąkać, a, ał, Frąchać, Fląkać**] nosem = *głośno porządkować nosem*. < Dźwn. >□ **Frąkanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 22

[**Frąkanie, a, blm.**] czynność cz. **Frąkać.****Freblanka**

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 23

Freblanka, l, lm. i p. Freblówka.

Freblowski

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 24

Freblowski zgodny z systemem pedagogicznym Fröbla, urządzony podług tego systemu: Metoda, szkołka freblowska. Ogródek F. <Od nazwiska pedagoga Nm. Fröbel †1852>

Freblowszczyzna

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 25

Freblowszczyzna, y, bliu. sprawy nauczania metodą freblowską.

Freblówka

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 26

Freblówka, i, lm. i, **Freblanka** nauczycielka, ucząca metodą Fröbla: Bona F.

[Frebra

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 27

[Frebra, y, lm. y] p. **Febra** i **Zimnica**. <Zam. Febra, pod wpływem Srebro>

Fregata

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 28

Fregata, y, lm. y 1. lekki okręt wojenny trójmasztowy o jednym piętrze. 2. zool. (tachypetes aquila) ptak pletwonogi ze skupienia rudlonogich z bardzo długimi skrzydłami. <Włos. fregata, Fr. frégate>

□ Freirka

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 29

[Freirka, i, lm. I] p. Fryjerka.

Frej

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. L, ak. 30

Frej 1. × nieod. przym. = a) p. **Fraj.** b) [f.] *wolny, swobodny.* **2.** †u, lm. **e** rz. = a) p. **Fryjerstwo.** b) *kara pieniężna, grzywny:* Dawne było przysłowie u sądowych urzędników w Litwie: dziś freju nie masz, kiedy grzywien nie było. **Cz.** <Nm. frei dosł. = wolny, wolno>

□ Frejarz

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 01

[**Frejarz, a, lm. e**] *kmieć wolny(?)*: Dobrze byli gospodarze; we wsiach nie tylko frejarze, kielmrzy, gburzy się trzymali, paury z gburem rozmawiali.

□ Frejarzyć

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 02

[**Frejarzyć, y, ył**] *wychodzić za mąż.*

† Frejbiter

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 03

† **Frejbiter, a, lm. rzy a. owie 1. p. Frajbiter.** **2. kozak:** Kozaków zowią Niemcy frejbiterami. **Paszk.** <p. Frajbiter>

†Frejbiterka

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 04

†Frejbiterka, i, lm. i p. Frajbiterka.

†Frejbitterski

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 05

†Frejbitterski przym. od Frejbiter: Okręt F.

[]Frejdka

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 06

[Frejdka, i, lm. i] p. Frydka. <Zap. Nm. Freude = radość>

Frejer

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 07

**Frejer, a, lm. y l. × a. × Fryjer, × Fryjerz =
a) człowiek wolny od zajęcia, próżniak, leniuch,
szlifbruk. b) p. Frajer. 2. [F.] p. Fryjer. <Z Nm.
frei = wolny>**

[]Frejereczka

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 08

[Frejereczka, i, lm. i] p. Frejorka.

[]Frejerka

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 09

[Frejerka, i, lm. i] p. Fryjorka. Zdr. [Frejereczka].

□ Frejerz

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 10

**[Frejerz, a, lm. e] p. Fryjer: Miał prawo
mąż złapaną na uczynku małżonkę z frejerzem
zabić. Cz. <Nm. Freier>**

† Frajheiler

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 11

**† Frøjheller, a, lm. y gór. opluta od każdego
centnara wydobytego kruszcu, zwana denarowe,
a później groszowe, uiszczana do skarbu królewskie-
go. <Nm. Freiheller>**

□ Frejki

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 12

**[Frejki, ów, blp., Francuzy] rodzaj ziemniaków.
<? >**

Frejkompanja

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 13

**Frejkompanja, i, lm. e woj. kompanja osobna,
nie wchodząca do składu regimentu pieszego i ma-
jąca swego szefa: Wystawić sobie łatwo, czym
były domowe frejkompanje, dywizje wolontar-
skie. Mor. T. <Nm. freie Compagnie dosł.=wol-
ny oddział>**

□ Frejkory

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 14

[Frejkory, ów, blp., Frajkury, Frejkury] ochotnicy wojskowi, wolontariusze: Werbunek trzech bataljonów ochotników czyli frejkorów. T. K. <p. Frajkury>

□ Frejkury

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 15

[Frejkury, ów, blp.] p. Frejkory: Korpus ochotników czyli frejkurów. T. K.

□ Frejliczka

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 16

[Frejliczka, i, lm. i, Freliczka] panienka. Por. Frajla, Frelka.

Frejlina

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 17

Frejlina, y, lm. y dama dworska: Stopień kapitański ma F. czyli panna dworu cesarskiego. Mick. <Nm. Fräulein dosł. = panna>

× Frejowy

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 18

× Frejowy p. Fraj.

†Frejt

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 19

†Frejt, u, blm. p. Frajda: Tobieć. jeszcze, czar-
cie, nie F. Mik. z Wilk. <Nm. Freude>

×Frekwencja

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 20

×Frękwencja, i, blm. 1. *mnogość, nagromadzenie, obfitość*. 2. *uczęszczanie, częste odwiedziny*. <Łć. frequentia>

×Frekwencyjny

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 21

×Frękweno_yjny przym. od Frekwencja.

×Frekwentacja

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 22

×Frękwentacja, i, lnu. e 1. *częstość*. 2. *wielki odbył*. <Łć. frequentatio>

×Frekwentować

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 23

×Frękwentować, uje, ował *uczęszczać*: Retory-
kę przeszedł i na akademję frekwentował. Chodź.
<Łć. frequentare>

×**Frekwentowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 24

**× Frekwentowanie, a, blm., czynność oz. Frek-
wentować.**

□**Freliczka**

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 25

[Freliczka, i, lm. i] p. Frejliczka.

□**Frelka**

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 26

**[Frelka, i, lm. i, Frolka] panna, dziewczyna.
Por. Frajla, Frejliczka.**

□**Frela**

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 27

[Frela, y, lm. y] fletnia górską. <Ukr. freła>

†**Fremarczyć się**

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 28

**†Fremarczyć się, y ś., ył ś. p. Frymarczyć:
Łukasz fremarczył ś. z Taborem na sośnio.
Gae.**

Fremdować

t. I (A-G), lit. F, str. 774, kol. P, ak. 29

Fremdować, uje, ował (o czeladniku) przyść z wędrówki: Czeladnik, który fremdował, t. j. przyszedł z wędrówki, znalazł w gospodzie przytułek. Korz. <Z Nm. fremd = obcy, zagraniczny>

Fremdowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 01

Fremdowanie, a, blm., czynność cz Fremdować.

[F]Fremużnica

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 02

[Fremużnica, y, lm. e] p. Frymuśnica. <p. Faramuszką>

×Frenalgja

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 03

× Frenalgja, i, blm. choroba umysłowa, melancholia Rol. <Now. z Gr. frén = umysł + -algia = ból, choroba>

Frendzla

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 04

Frendzla, i, lm. e p. Frędzla: Pozłociste frendzle. Sienk. <Nm. Franse>

Frendzlisty

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 05

**Frendzlisty p. Frędzlisty. Przen.: Ręce jej opad-
ły, oczy pokryły ś. frendzlistemi zasłonami
i zemdląa. Sienk.**

Frendzłowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 06

Frendzłowaty p. Frędzłowaty.

Frenetycznie

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 07

**Frenetycznie przys. od Frenetyczny: Całowała
ją F. Orzesz.**

Frenetyczny

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 08

**Frenetyczny szalony, gwałtowny, niepohamowany,
niepowściągniony, pochodzący z zapału, zachwytu:
Oklask F. <Fr. frénétique>**

Frenezja

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 09

**Frenezja, i, blm. szaleństwo, szal. <Fr. fréné-
sie>**

Frenolog

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 10

Frenolog, a, lm. dzia. owie oddający ś. frenologji, znawca, wyznawca frenologji. <Now. z Gr. frén = myśl, umysł, duch + -lógos = uczony>

Frenologiczny

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 11

Frenologiczny przym. od Frenologja.

Frenologja

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 12

Frenologja, i, blm. nauka o władzach duchowych, rozważanych w zależności od kształtów czaszki i mózgu; teoria umiejscowienia władz duchowych w mózgu. <Now. z Gr. frén = myśl + -logia = nauka>

×Frenopata

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 13

×Frenopata, y, lm. ci lekarz chorób duszy, psychiatra: Pół roku, przepędzonego na wędrownie i nauce, to za mało, by zostać frenopatą. Kol. <Now. z Gr. frén = myśl + páthos = cierpienie>

×Frenopatja

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 14

×Frenopatja, i, blm. choroba duszy; niespokojność, udręczenie duszy. <Now. z Gr. frén = umysł + páthos = cierpienie>

×**Frenopatyczny**

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 15

× **Frenopatyczny** przym. od **Frenopatja**: Sąsiad mój pod względem frenopatycznym nie nie umiał. Rol.

×**Frenopleksja**

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 16

× **Frenopleksja**, i, lm. o zachwyt, ekstaza. Rol.
<Gr. frenóplēxis>

×**Frenzel**

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 17

× **Frenzel**, zła, lm. zle p. **Frędzla**: Złoto ciekło z frenzlów. Chodź. <Nm. Franse>

Fresk

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 18

Fresk, u, lm. i, **Freska**, !**Fresko** malowidło, wykonane sposobem al fresco. <Włos. fresco>

Freska

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 19

Freska, i, lm. i p. **Fresk**.

Fresko

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 20

Fresko 1. nieod., **Alfresco** *malowanie na świeżym tynku*. 2. 1a, lm. a p. **Fresk**: **Freska** starożytne. Asn. <p. **Fresk**>

Freskować

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 21

Freskować, uje, ował co = *malować freski na czym, pokrywać freskami*: F. ścianę, sufit. Oparł ś. o freskowaną ścianę sali. Es.

Freskowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 22

Freskowanie, a, blm., czynność cz. **Freskować**.

Freskowy

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 23

Freskowy przym. od **Fresk**: Pejzaż F.

†**Fresować**

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 24

†**Fresować**, uje, ował p. **Frasować**: Zefira *fresuje* Potyfara. Rej. (= *niepokoi, podburza, suszy głowę*). <p. **Frasować**>

†Fresowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 25

†Fresowanie, a, blm.. czynność cz. Fresować.

[]Frestka

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 26

[Frestka, i, lm. i] p. Gajdzica.

†Fresunk

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 27

**†Fresunk, u, lm. i p. Frasunek: Kiedy ś. ja-
ka przekażka w ich staraniu stanie, wnet F.,
wnet dziwa rozpacz na nich przychodzi. Rej.
< p. Frasunek >**

[]Fretówka

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 28

**[Fretówka, i, lm. i] szwaczka; dziewczyna z uli-
cy Freta w Warszawie.**

Frez

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 29

**Frez, u, lm. y rzem. pila okrągła. <Fr. frai-
se >**

†Frez

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. L, ak. 30

†Frez, a, lm. y p. 2. Fryz: Posłowie przyjechali
na frezach kosmonogich. Stryjk. Zgr. †Frezysko.
<p. Fryz>

Freza

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 01

Freza, y, lm. y p. Fryza: Twarze zakonnie,
ujęte w ramy szerokiej białej frezy. Es. Zdr.
Frezka. <p. Fryza>

Frezka

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 02

Frezka, i, lm. i p. Fryza.

†Frezysko

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 03

†Frezysko, a, lm. a m. a. ni. p. Frez: Opętałe
frezyska i gnuśne szkapska. Dor. <p. Fryz>

[ ]Frędzel

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 04

[Frędzel, dzli, lm. dzle] p. Frędzla.

Frędzelka

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 05

Frędzelka, i, lm. i p. Frędzla.

Frędzla

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 06

Frędzla, i, lm. e, Frendzla, Fręzla, × Frandzla, × Frenzel, †Framza, †Frandza, [Frędzel] bramowanie nitkami, sznureczkami wiszącymi: Serweta z frędzlą. Zdr. Frędzelka. <Nm. Franse, zdr. Fransel>

Frędzlisty

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 07

Frędzlisty, Frendzlisty obszyty frędzlą: Torba z frędzlistym przykryciem. Jeź.

Frędzlować

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 08

Frędzlować, uje, ował, Fręzlować, × Frandzlować frędzlą obszywać, bramować.

Frędzlowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 09

Frędzlowanie, a l. blm., czynność cz. Frędzlować. 2. lm. a, a. Fręzlowanie, × Frandzlowanie frędzla w bramowaniu.

Frędzłowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 10

Frędzłowaty, Frendzłowaty podobny do frędzli, strzępiasty naksztalt frędzli.

Fręzelka

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 11

Fręzelka, i, lm. i l. p. Fręzla. 2. anat.: Fręzelki tęczowe (fimbriae iridis) = ziarenka tęczowe u koni.

Fręzla

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 12

Fręzla, l, lm. o p. Frędzla. Zdr. Fręzelka.

Fręzlować

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 13

Fręzlować, uje, ował p. Frędzlować.

Fręzlowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 14

Fręzlowanie, a l. blm., czynność cz. Fręzlować. 2. lm. a p. Frędzlowanie.

Fręzlowy

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 15

Fręzlowy przym. od Fręzla, obszyty frenulzłą.

×Frocht

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 16

×Frocht, u, lm. y p. Fracht.

×Frochtarz

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 17

× **Frochtarz, a, lm. e l. p. Frachciarz. 2. gór.
ten, co splawia sól.**

†Frochtować

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 18

† **Frochtować, uje, ował przewozić towary: Je-
dno wždy morzu daj pokój, a Wiśle frachtuj
zdrów, a wiedz swój handel. Klon.**

†Frochtowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 19

† **Frochtowanie, a, blm., czynność cz. Frochto-
wać.**

×Frochtowy

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 20

× **Frochtowy przym. od Frocht: Handel F. List
F. p. Fracht.**

×Frokt

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 21

× **Frokt, u, lm. y p. Fracht.**

×Froktarz

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 22

× **Froktarz, a, lm. e p. Frachciarz.**

□ **Frolka**

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 23

[**Frolka, i, lm. i**] p. **Frelka.**× **From**

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 24

× **From w. naśladowanie głosu strun: Palcami**
przebięra F., F., F. na gitarze. L. <Dźwn.>

□ **Frombije**

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 25

[**Frombije, ij, blp.**] p. **Frąbie.**□ **Fromfest**

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 26

[**Fromfest, u, lm. y**] p. **Fronfest.****Fronciarz**

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 27

Fronciarz, a, lm. e mularz, uzdolniony do robót
na froncie domu. <p. Front>

† **Froncymer**

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 28

† **Froncymer, u, lm. y p. Fraucymer: Królowa**
Bona jechała, mając F. szlachcianek polskich.
Górn.

Fronda

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 29

Fronda, y, lm. y l. stronnictwo polityczne we Francji, przeciwne kardynałowi Mazarinemu. 2. × warcholstwo, wicherzenie. <Fr. fronde>

×**Frondować**

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 30

× Frondować, uje, ował warcholić, wichrzyć. <Fr. fronder>

×**Frondowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 31

× Frondowanie, a, blm., czynność cz. Frondować. Spas.

×**Frondysta**

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 32

× Frondysta, y, lm. ści warchot, wichrzyciel. <Z Fr. frondeur = należący do Frondy>

□**Fronfest**

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 33

[Fronfest, u, lm. y, Fromfest] więzienie karne, inkwizytorjat więzienny. <Nm. Frohnfeste>

Front

t. I (A-G), lit. F, str. 775, kol. P, ak. 34 – str. 776, kol. L, ak. 01

Front, u, lm. y 1. *przednia strona, przód, czoło* (wojska, budowli): F. domu. Mieszkać od frontu. Stań przed frontem. 2. *postawa żołnierza taka, jak w szeregu*: Stań frontem. 3. [F.] *wystawka z przodu domu, ganek*. 4. *koń. przód konia*. 5. *woj.* = a) F. *fortyfikacji* = część obwodu twierdzy między kątami bronionymi dwóch bastionów. F. *ataku* = najsłabsza część twierdzy. F. *obozowy* = linja,

za którą znajduje 6. pierwszy rząd namiotów a. baraków. b) oddział, zajmujący miejsce w środku pierwszej linii, między skrzydlami. <Z Łć. frons, 2 pp. frontis = czoło >

Fronton

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 02

Fronton, u, lm. y, × **Frontyspis** *ozdoba architektoniczna u szczytu budynku nad drzwiami. Zdr. Frontonik. <Fr. fronton >*

Frontonik

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 03

Frontonik, u, lm. i p. **Fronton**: *Ośmiokątna wieża, ośmiu frontonikami ozdobna.*

Frontowy
Frontowyt. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 04
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Frontowy”

Frontowy przym. od **Front**: **Mieszkanie, okno frontowe. Oddział niefrontowy (= który nie pełni służby w szeregach, nie odbywa ćwiczeń). Frontowy, ego, lm. I rz. żołnierz pełniący służbę w szeregach, szeregowiec: Dwu niefrontowych sadza go na konia. Krasz.**

Frontszpic

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 05

Frontszpic, u, lm. o ściana ze szczytu budynku pomiędzy krokwiemi wystająca. <Nm. Frontispiz, z Łć. frontispicium>

Frontynjak

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 06

Frontynjak, u, blm. p. Frontynjan. <p. Frontynjan>

Frontynjan

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 07

Frontynjan, u, blm., Frontynjak rodzaj wina francuskiego. <Od nazwy miasta Fr. Frontignan>

×**Frontyspis**

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 08

× Frontyspis, u, lm. y p. Fronton. <Fr. frontispice>

Fros

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 09

Fros, u, lm. y górn. przy ociosywaniu kłapcia od ściany kął w górze między nadciosem wierzchnim a odciosem bocznym. <Nm. Frosch dosł.=żaba>

Froter

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 10

Froter, a, lm. rzy l. a. †Frotjer ten, co frote-ruje posadzki. 2. żart. tancerz zawołany, fikalski. <Fr. frotteur>

Froterka

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 11

Froterka, i, lm. l l. forma ż. od Froter. 2. żona frotera. 3. robota frotera, froterowanie. 4. podłoga froterowana.

Froterować

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 12

Froterować, uje, ował l. a. †Frotjerować woskować i polerować szczotkami posadzki. 2. żart. wycierać posadzki w tańcu, tańczyć do upadłego. <Fr. frotter>

Froterowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 13

Froterowanie, a, blm., czynność cz. Froterować: Z epoki froterowania posadzek w salonach zachowały ś. listy. Big.

Froterstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 14

Froterstwo, a, blm. zajęcie frotera.†**Frotjer**

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 15

†Frotjer, a, lm. rzy p. Froter.†**Frotjerski**

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 16

†Frotjerski przym. od Frotjer.**Frotować**

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 17

Frotować, uje, ował ogr. wycierać młode drzewka owocowe wełną dla oczyszczenia z mchu i pobudzenia żywotności. <Fr. frotter>**Frotowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 18

Frotowanie, a, blm., czynność cz. Frotować.**Frr!**

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 19

Frr! w. p. Fru!: Po ślubie dopiero mu powiem i pojedę do Paryża, F.! Rodz. <Dźwn.>

Fru!

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 20

Fru! a. **Fru!** fru! w. l. a. **Frr!**, **Fyr!** glos, naśladowujący trzepotanie skrzydeł, fruwanie ptaków, szelest chorągiewki i t. p.: **F!** **F!** moje gołąbki na dach. Krasz. 2. × rz. pukiel z powiewnej tkaniny, przypięty około kołnierza pod lewym uchem u kobiet. 3. †**F!** bru! naśladowanie głosu hałasującego w szalonym gniewie człowieka. 4. †**F.** na **F.**, bru na bru. Prz. = opór na opór, trafiła kosa na kamień, klin klinem. <Dźwn.>

[Fruchta

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 21

[Fruchta, ów, blp.] p. Frukt.

[Fruczeć

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 22

[Fruczeć, y, al] p. **Furknąć**: Prosiemy na tego sadego wołu, cośmy go zabili kłonicą w boru: wół ryey, bucy, kłonica do niego frucy. Fruczą kołowroty. Tremb. (=warczą). <Dźwn.>

[Fruczenie

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 23

[Fruczenie, a, blm.] czynność cz. Frucożyć.

×Fruczka

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 24

× **Fruozka**, l, lm. † **bąk**, **fryga**, **kraglica**, **cyga**, **wartalka**. <Dźwn.>

[ ]Frugać

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 25

**[Frugać, a, ał] p. Frunąć: Oórki sie odraz
krukamy porobiły i frugajo.**

[ ]Fruganie

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. L, ak. 26

[Fruganie, a, blm.] czynność cz. Frugać.

[ ]Fruhaniec

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 01

**[Fruhaniec, ńca, lm. ńce, Furhaniec, Furma-
niec] bity gościniec. < ? >**

[ ]Frujnać

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 02

[Frujnać, nie, nął] p. Frunąć.

[ ]Frujwać

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 03

[Frujwać, a, ał] p. Frunąć.

[ ]Frujwanie

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 04

[Frujwanie, a, blm.] czynność cz. Frujwać.

□ **Frukać**

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 05

[**Frukać, a, a!**] p. **Frunąć.**□ **Frukanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 06

[**Frukanie, a, blm.**] czynność cz. **Frukać.**□ **Fruknać**

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 07

[**Fruknać, nie, ną!**] p. **Frunąć.****Frukt**

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 08

Frukt, u, lm. y a. a l. owoc (drzewny): Na woty dają ś. frukta. L. Sposób, żebyś miał od roku do roku świeże frukty. Haur. 2. †zboże, plon: Niwy zależały bez fruktu odłogiem są za nic. Kulig. 3. przen. *zysk, korzyść, pożytek, skutek, rezultat*: Staranie ś. żadnym innym nie ukoronowało fruktem. Kaczk. 4. [Frukta, lm. a. Fruhta]= a) *przyprawa do ciasta (rodzynki, migdały)*. b) *testiculi*. <Łć. fructus>

□ **Fruktaski**

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 09

[**Fruktaski, ów, blp.**] *przysmaczki.*

Fruktowy

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 10

Fruktowy l. przym. od **Frukt, owocowy**: **Sad F.**
2. bot.: Paciorki fruktowe p. **Kwiatotrzciną.**

Fruktyfikacja

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 11

Fruktyfikacja, l, lm. e p. **Fruktyfikowanie**: Od
sum bez fruktyfikacji leżących prowizję razem
z kapitałami oddał. Mat. <Łć. fructificatio>

Fruktyfikować

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 12

Fruktyfikować, uje, ował *przynosić zysk, dochód,
korzyść, pożytek*: Jest przy wsi przewóz, który
może F. co rok złotych 40. Wej. <Łć. fructi-
ficare>

Fruktyfikowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 13

Fruktyfikowanie, a, blm., **Fruktyfikacja** czyn-
ność cz. **Fruktyfikować.**

Frunąć

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 14

Frunąć, nie, nął, [Frujnąć, Fruknąć, Furnąć, Furgnąć, Furtnąć], nied. Fruwać, × Furać, [Frujwać, Frugać, Frukać, Furwać, Furtać, Furgać]
1. wzlecieć na skrzydłach, wzbić ś. w powietrze, polecieć: Frunął ptaszek na swój daszek.
2. przen. szybko pobiec, uciec: Kozak frunął. Przybor. Mąż ś. obawia, by nie frunęła z amantem. Bał. <Dźwn.>

†Frustratoryjny

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 15

†Frustratoryjny nadaremny, daremny, próżny, niepotrzebny, zbyteczny. <Łć. frustratorius>

□Fruwacz

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 16

[Fruwacz, a, lm. o] l. a. [Fruwanka] kaftanik letni nie do stanu. 2. przerwisko tużurkowych.

Fruwać

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 17

Fruwać, a, ał p. Frunąć.

Fruwanie

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 18

Fruwanie, a, blm., czynność cz. Fruwać.

□Fruwanka

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 19

[Fruwanka, i, lm. i] p. Fruwacz.

×Frybiter

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 20

× Frybiter, a, lm. owie a. rzy p. Frajbiter.

□Frybra

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 21

**[Frybra, y, blm.] p. Febra i Zinnioa: Żeby cię
F. majowa zatrzęsła! Kos. <p. Frebra>**

Fryc

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 22

**Fryo, a, lm. e a. owie, × Frycz 1. † flisak,
pierwszy raz odbywający podróż. 2. a. [Fryć] czło-
wiek niedoświadczony, początkujący w jakim fachu,
nieobyty, nowicjusz: To jeszcze F. 3. [Fryc] mło-
dy, wyzwolony parobek, chłopak. Zdr. † Fryoaszek.
Zgr. × Fryozysko. <Nm. Fritz = zdr. im. Fried-
rich>**

□Frycan

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 23

[Fryoan] p. Ryozan.

†Frycaszek

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 24

†Frycaszek, szka, lm. szki p. Fryc.

Frycować

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 25

Frycować, uje, owal 1. X wyśmiewać ś., szydzić z nowicjusza; na śmieszność wystawiać. Mor. A. 2. [F.] = a) bić, targać. b) oszukiwać. <p. Fryc>

×Frycowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 26

× Frycowanie, a, blm. 1. i [F.] czynność cz. Frycować. 2. pierwsze kroki w nauce, pierwiastkowa nauka, terminowanie, termin: Pyrrusie, mord Prjama twoje F. Min.

Frycowe

t. I (A-G), lit. F, str. 776, kol. P, ak. 27

Frycowe, ego, blm. 1. wykupne od nowicjusza, kara a. zapłata za przyjęcie do grona koleżeńskiego, do fachu, cechu; poczęstunek, urządzany przez obejmującego jaką służbę a. urząd. 2. przen. strata, szkoda, poniesiona przez nieświadomość, przez brak praktyki: Byłem lekkomyślny, zapłaciłem też F. Nim ś. kto z bogaci, wprzód F. opłaci. Prz.

[]Frycowiny

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 01

[Frycowiny, ln, blp.] okupienie ś. sprawiającego pierwszy raz urząd jaki przy obrzędzie weselnym.

Frycówka

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 02

Frycówka, l, lm. l 1. figiel wyplatany nowicjusowi. 2. a) [F.] bicie, chłosta, kara, okup za nieświadomość, oszukanie niedoświadczonych. b) wog. baty, cięgi, wały, lanie, łaźnia, basarunek: Dać komu frycówkę. 3. [F.] zwyczaj u flisów całowania baby drewnianej. <p. Fryc>

[]Frycypał

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 03

[Frycypał, a, lm. y] chłystek. <? >

×Frycz

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 04

×Frycz, a, lm. ɐ p. Fryc.

×Fryczysko

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 05

×Fryczysko, a, lm. a m. i ni. p. Fryc.

□ Fryć

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 06

[Fryó, a, lm. ø] p. Fryc.

□ Frydka

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 07

[Frydka, i, lm. i, Frejdka] rodzaj polewki z mą-
ki [kwirlowanej]. <?>

□ Frydrygans

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 08

[Frydrygans, a, lm. ø] p. Fidryganc. <p. Fi-
drygans>

Fryga

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 09

Fryga, i, lm. i l. rodzaj zabawki dziecięcej, bąk, cyga, kraglica, wartalka: Kręci ś. jak F. Prz. 2. przen. człowiek zwinny, prędki, fertyczny, żywy jak iskra, jak ogień, żywiec. 3. gór. p. Kryka. 4. myśl. narzędzie do uczenia wyżła aportować. Zdr. [Frygeńka]. <Dżwn.>

□ Frygać

□ Frygać się

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 10
zagnieżdżone wewnątrz hasła „□Frygać”

[Frygaó, a, ał] p. Frygnać. [F. ś.] rzucić ś.: Wyciągnon sieci... ryba sie fryga. I Francuza nie chcę, bo ś. wiecznie fryga, po tygodniu, po dwóch z miłości ostyga. Pśń. (=kręci ś., wierci ś., trzpiota ś.) <Dżwn.>

□ Fryganie

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 11

[Fryganie, a, blm.] czynność cz. Frygać.

□ Fryganie się

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 12

[Fryganie się, a ś., blm.] czynność cz. Frygać ś.

□ Frygeńka

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 13

[Frygeńka, l, lm. i] p. Fryga.

Frygijski

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 14

Frygijski: Czapka frygijska = *czapka czerwona z wierzchem zwieszającym ś. naprzód, godło wolności.* <Od nazwy kraju Frygja>

□ Frygnąć

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 15

[Frygnąć, nie, nął, Fyrgnąć, nied. Frygać] 1. rzucić prędko, cisnąć: Jak frygnie butem w zamek, aż zadudniało. **2. wprowadzić w ruch wirowy.** Por. Fyrgnąć. <Dźwn.>

Frygowaty

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 16

**Frygowaty podobny do frygi, ruchliwy, prędkie.
Prus.**

†Fryj

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 17

**†Fryj 1. a, lm. owie p. Fryjer: Skusi ona fry-
jów sprosnych tytułem miłości. Bardz. 2. u, lm.
e, częś. w lm., p. Fryjerstwo: Gramatyk i gam-
ratyk chcesz wraz być, lecz głupie: mądrość
z fryjem nie chodzi nigdy w jednej kupie. Koch.
Fryje stroić. Koch. = oddawać ś. rozpuście: An-
tonjusz fryje stroił przy dziewczynie. Bardz.
<Nm. Freien ni. = zaloty>**

□Fryjanica

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 18

[Fryjanica, y, lm. e] zamieć zimowa. < Dźwn. >

†Fryjarka

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 19

†Fryjarka, i, lm. i p. Fryjerka.

†Fryjarz

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 20

†Fryjarz, a, lm. e p. Fryjer.

×Fryjer

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 21

× Fryjer, a, lm. y l. a. × Fryjerz, † Fryjarz, † Fryj, † Fryjerysta, [Frair, Frajerz, Frejer, Frejerz] *zalotnik, kochanek, gach*. 2. p. Frejer. 3. p. Frajer: Waćpan nie k', te rzeczy musisz umieć na pamięć. Rzew. To tak łatwo, jak fryjerowi kieszeń oderznąć. Rzew. <Nm. Freier = zalotnik>

×Fryjerka

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 22

× Fryjerka, i, lm. i, † Fryjarka, [Frairka, Frajerka, Freirka, Frejerka] *zalotnica, kochanka, nierządnic*.

×Fryjerski

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 23

× Fryjerski przym. od Fryjer; † Fryjowny *rozwiązły, lubieżny, wszeteczny, rozpustny*.

×Fryjerstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 24

× Fryjerstwo, a, blm., † Fryj, † Frej *życie rozwiązłe, rozpusta, nierząd; swawola*: Dla fryjerstwa niechajby każdy swą miał żonę. Glicz.; Głosy z w. XV.

†Fryjerysta

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 25

† Fryjerysta, y, lm. soi p. Fryjer. Pim.

×Fryjerz

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 26

**× Fryjerz, a, lm. e l. p. Fryjer. 2. p. Frejer.
3. p. Frajer.**

Fryjor

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. L, ak. 27 – str. 777, kol. P, ak. 01

**Fryjor, u, lm. y l. wiosenne splawianie zboża
(szczeg. Wisłą do Gdańska): Statki powróciły**

**z fryjoru. Oss. 2. statki do tego użyte: F. po-
wrócił z Gdańska. Torz. 3. [F.] wiosna. <Nm.
Frühjahr dosł. = wiosna>**

Fryjorowy

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 02

**Fryjorowy przym. od Fryjor: Statki fryjorowe.
L. Fryjorowe złotko. Oss. (=wzięte za splawione
zboże).**

†Fryjować

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 03

**†Fryjować, uje, ował zalecać ś.; oddawać ś.
rozpuścić, cudzołożyć. <Nm. freien>**

†Fryjowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 04

†Fryjowanie, a, blm. czynność cz. Fryjować.

†Fryjownie

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 05

†**Fryjownie** 1. przys. od **Fryjowny**. 2. *pięknie, ozdobnie, dwornie, grzecznie, wdzięcznie*: F. mówić (w. XV).

†Fryjowny

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 06

†**Fryjowny** przym. od **Fryj** i. p. **Fryjerski**: Jako ś. z młodu okazał plugawym, także i na starość był łakomy, F., okrutny. Biel. M. Jeśli złą i fryjowną (żonę) dostaniesz, nieraz na nią zapłaczesz. Sienk. 2. **Fryjowna** = *zazdrosna o męża* (w. XV). <Z Nm. frei dosł. = wolny>

□Fryka

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 07

[**Fryka**, i, lm. I] i. p. **Frykaja**: Brać fryki. 2. *cięgi, baty, wały, łaźnia, łanie, batożenie, basarunek*: Sprawić komu frykę. Schlebiali, by im później wyciąć frykę. Sprawił, wyciął mu fryki (= *wytrzepał, wybił go pięścią*). 3. *figiel*. <Z Łć. fricare dosł. = wcierać, trzeć>

Frykać

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 08

Frykać, a, ał p. **Fryknać**.

!Frykando

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 09

!Frykando, a, lm. a cielęcina a. królik szpikowany słoniq. Fred. A. <Fr. fricandau>

Frykanie

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 10

Frykanie, a, blm., czynność cz. Frykać.

Frykas

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 11

Frykas, u, lm. y 1. potrawa z różnych mięs, białym sosem zaprawiona. 2. przen. przysmak, łakoć, łakotka, wymyślna potrawa, smakołyk: Ci, co nie poginęli, prędzej czy później pójda wronom na frykasy. Sienk. Zdr. Frykasik. <Fr. fricassée>

Frykasik

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 12

Frykasik, u, lm. i p. Frykas.

Frykasować

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 13

Frykasować, uje, ował siekać, rąbać (mięso na frykas): Czy dał w pasztecie wam kozackie uszy frykasowane? Słow. <Fr. fricasser>

Frykasowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 14

**Frykasowanie, a, blm., czynność cz. Frykaso-
wać.**

□ Frykaśny

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 15

[Frykaśny] zdatny, wesoty.

Frykeja

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 16

**Frykoja, i, lm. o l. × tarcie. 2. lek. = a) tarcie,
wcieranie lekarstw w skórę. b) a. [Fryka] wciera-
nie szaruchy. 3. przen. przykre starcie, nieporo-
zumienie. <Łé. frictio>**

Fryknać

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 17

**Fryknać, nie nął, nied. Frykać wciągnąć smar-
ki nosem. <Dźwn.>**

Fryknięcie

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 18

Fryknięcie, a, blm., czynność cz. Fryknać.

Fryko

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 19

Fryko tylko w wyrażeniu: *Sprawić a. dać komu F. = obić, zbić, dać cięgi, sprawić lanie, łaźnię. Por. Fryka. <p. Fryka>*

Frym

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 20

Frym, a, lm. y kosz. *rodzaj bardzo długiego szwajcarka, używany przy sztakowaniu, robieniu gryfów, przy przywiązywaniu wiek, zamków: F. prosty, wygięty. <Nm. Pfriem ni.>*

Fryma

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 21

Fryma, y, lm. y gór. *śrubka mosiężna drewna z rękojeścią, wkręcana w oprawę drewną w kopalni dla rozciągnięcia sznura, na którym zawiesza ś. półkole zawieszalne przy pomiarach podziemnych, in. śrubka inżynierska ręczna. <Nm. Pfriemo ž.>*

□ **Frymaczyć się**

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 22

[Frymaczyć się, y ś., ył ś.] p. Frymarczyć.

†Frymarczać

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 23

†Frymarczać, a, ał p. Frymarczyć: Dom frymarczamy za wieś, za konie. Petr. Przewiódł Regulus w senacie, aby więźniów nie frymarczano. Fal. <p. Frymark>

Frymarczenie

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 24

Frymarczenie, a, blm., czynność cz. Frymarczyć: Ustałoby bydłęce ujarzmienie ludzi i bezbożne niemi frymarczenie. Śniad. <p. Frymark>

†Frymarcznik

t. I (A-G), lit. F, str. 777, kol. P, ak. 25

†Frymarcznik, a, lm. cy, †Farmarcznik ten, co frymarczy, handlarz, tandeciarz.

Frymarczyć
Frymarczyć się

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 01
 zagnieżdżone wewnątrz hasła „Frymarczyć”

Frymarczyć, y, ył i a. † Frymarczać, † Far-
marczyć co za co a. czym na co = prowadzić han-
del zamienny, mieniać, wymieniać, zamieniać, od-
dawać co za co: Angieleczyki frymarczą z Ma-
 roką oręża i kruszce za cukry. Frymarczysz
 (Dawidzie) za owczarski kij królewskie berło.
 Druzb. Nie przegra, kto frymarczy na sławę ży-
 wotem. Kochan. 2. czym = *wystawiać na handel,*
kupczyć, zaprzedać: F. honorem, cnotą, urzęda-
 mi. † F. ś. i [F. ś.], † **Fremarczyć ś., [Frymaczyć**
ś., Fyrmaczyć ś.] zamieniać ś., handlować: Łukasz
 frymarczył ś. na pszczoły ze Stanisławem. Gac.
 Andrzej frymarczył ś. z Janem barcią. Gac.
 <p. Frymark>

×**Frymarczyk**

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 02

×**Frymarczyk, u, lm. i p. Frymark. L.**

Frymark

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 03

Frymark, u, lm. i l. † zamiana, wymiana, handel zamienny; szacherka: Na frymarku jeden traci. Prz. Pan Bóg wynalazł jarmarki, a djabeł frymarki. Prz. Przen.: Dni swoje w żałości, noccy tracę łzami, a gdyby ś. F. ten stał między nami, że od tego czasu miałbym żyć w radości, snaby jej mniej było. Grabow. (= *zamiana, układ*). **2. a. Frymarka przen. wystawienie na handel dla podłego zysku, kupczenie, zaprzędawanie:** Puścić cnotę na F. **3. [Pójść na frymarki] = pójść za mąż tak, żeby rodziny ś. skrzyżowały (t. j. siostra męża wyszła za brata jego żony) i zięciowie zamieszkali chałupy teściów. Zdr. × Frymarczyk. <Nm. Freimarkt dosł. = wolny rynek, wolny handel>**

Frymarka

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 04

Frymarka, i, lm. i p. Frymark: Własną córkę czyni jawnym przedmiotem frymarki. Kasz.

[Frymusić

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 05

[Frymusić, i, il] kapryścić, grymasić. <p. Faramuszka>

[Frymuśnica

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 06

[Frymuśnica, y, lm. e, Fremużnica, Prymuśnica] grymaśnica, kapryśnica. Por. Faramuśnik.

□ Frymuśny

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 07

[Frymuśny, Frymuźny] 1. kapryśny, grymaśny. 2. wyszukany, wymyślny, niezwykajny: Frymuśne jądło. Por. Faramuśny, Niefrymuśny.

□ Frymuźny

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 08

[Frymuźny] 1. p. Frymuśny. 2. pyszny, zarozumiały.

Fryna

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 09

Fryna, y, lm. y hetera, dama półświatka, kame-lja: Miłośnicy owych bachanalji, na których wino i fryny figurowały. <Imię własne hetery Gr. Frýnē>

× Frypon

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 10

× Frypon, a, lm. y oszust, szalbierz, łotr, łajdak. <Fr. fripon>

† Fryst

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 11

† Fryst, u, lm. y p. Fryszt: Oni mię w ziemi biorą, oni mię pustoszą, ani frystu żądają, ani hołdu proszą. Km. Piotr uczyni zapis, a. i ja sam, tylko daj mi F. Łoź. <Nm. Frist>

†Frystować

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 12

†Frystować, uje, ował 1. odwoływać, odkładać, szczeg. sprawę. 2. górz.: F. a. †Frysztować górę = brać pozwolenie a. raczej odnowienie pozwolenia na kopalnię od żupnika. <Nm. fristen>

†Frystowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 13

†Frystowanie, a, blm., czynność cz. Frystować. Biel. M.

Frysz

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 14

Frysz 1. [F.] = a) przym. nieod. ładny, tęgi, zwawy, dziarski, chwacki, gracki: Zobaczysz, że ci znajdę F. chłopczyka. Niem. Nie ta to ja dziś Maryna, hoża, skoczna, F. dziewczyna. Książ. b) przys. zwawo, dziarsko, gracko. 2. u, lm. e rz. hut. czas potrzebny na przerobienie pewnej ilości surowca na żelazo kute. <Nm. frisch>

□Fryszar

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 15

[Fryszar, a, lm. owle] p. Fryszarz.

Fryszar

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 16

Fryszar, a, lm. rzy a. owie p. Fryszarz.

Fryszerka

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. L, ak. 17

Fryszerka, i, lm. i l. a. Fryszownia hut. piec fryszerski, zakład do frysowania żelaza, rafinerja żelaza, in. kuźnica. 2. proces frysowania. 3. maszyna do nacinania zębów na trybach. <p. Fry-szerz>

Fryszerski

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 01

Fryszerski przym. od Fryszerz: Piec F. Narzędzia fryszerskie. Ognisko fryszerskie.

Fryszerz

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 02

Fr, szerz, a, lm. e, Fryszer, [Fryszar] hut. robotnik, zajmujący ś. frysowaniem, in. kuźniak. <Nm. Frischer>

†Fryszka

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 03

†Fryszka, i, lm. i świeży towar: Są te olejki, wódki znamienite, prawie fryszki. Mik. z Wilk.

□Fryszki

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 04

[Fryszki] l. a. [Fryśki, Fryśny] = a) szybki, zwinny, zgrabny, rączy, prędki. b) uprzejmy. 2. niek. chytry, przebiegły. <Nm. frisch>

□ Fryszo

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 05

[Fryszko, Fryśko, Fryśno] *żwawo, wartko, prędko, szybko.*

Fryszować

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 06

Fryszować, uje, ował chem. i hut. *przygotowywać żelazo kowalskie z surowca, in. świeżyć; wog. oczyszczać kruszce przez topienie w ogniskach a. piecach. <Nm. frisch>*

Fryszowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 07

Fryszowanie, a, blm., czynność cz. Fryszować.

Fryszownia

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 08

Fryszownia, i, lm. e p. Fryszerka: Wystawił ośm fryszowni pod jednym dachem. T. K.

Frysz

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 09

Frysz, u, lm. **y**, †**Fryst** 1. †*odłożenie sprawy, odwłoka w procesie.* 2. †*czas wolny, odwłoka, zwłoka:* Jezabel długo miała frysztu do uznania swego, aż Bóg ją zatracił. Rej. Dzionek, krótki przeciąg czasu, F. Bobr. (= *chwilka wolna*). 3. †*rozejm, zawieszenie broni:* Przez opóźnienie, które z poddaniem ś. czyniło, miasto F. miało. Pilch. 4. †*termin sądowy.* 5. Frysz, gór. = a) *miejsce wyznaczone na szyb.* b) † a. †**Fryst**=*przedłużenie pozwolenia na kopanie, przez żupnika gwarkowi udzielone, a. samo pozwolenie.* <Nm. Frist>

Frysztować

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 10

Frysztować, uje, ował gór. 1. *miejsce na szyb wyznaczać.* 2. † p. **Frystować.** <Nm. fristen>

Frysztowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 11

Frysztowanie, a, blm., czynność cz. **Frysztować.**

Frysztowy

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 12

Frysztowy przym. od **Frysz**.

1. †Frysztuk

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 13

1. †Frysztuk, u, lm. i p. **Frysztyk.** Piel.

2. †Frysztuk

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 14

2. †Frysztuk, u, lm. i rzem. wolność, czas wolny: Brat młodszy świeżo cech przymujący ma mieć F. a. czas pewny niech będzie wolny od takich posług. Ust. cechu haftarskiego lubel. 1669. <Nm. Freistück dosł. = wolny kawał>

□Fryszyk

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 15

[Fryszyk, u, lm. i, Fryśtyk], †Frysztuk śniadanie. <Nm. Frühstück>

□Fryszykować

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 16

[Fryszykować, uje, ował, Fryśtykować] śniadac.

□Fryszykowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 17

[Fryszykowanie, a, blm.] czynność cz. Fryszykować.

□Fryśki

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 18

[Fryśki] p. Fryszki.

□ **Fryśko**

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 19

[Fryśko] p. Fryszo.□ **Fryśno**

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 20

[Fryśno] p. Fryszo.□ **Fryśny**

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 21

[Fryśny] p. Fryszi.□ **Fryśtyk**

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 22

[Fryśtyk, u, lm. i] p. Fryszytyk.□ **Fryśtykować**

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 23

[Fryśtykować, uje, ował] p. Fryszytykować.□ **Fryśtykowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 24

[Fryśtykowanie, a, blm.] czynność cz. Fryśtykować.

†Fryt

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 25

†Fryt w. oznajmający o przerwaniu walki =
pardon: Niemiec nieraz rzekł F., gdy od nas był
 bit. Stryjk. <Nm. Friede = pokój>

Fryta

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 26

Fryta, y, lm. y 1. *mieszanina, miazga, z której
 szkło ś. robi.* 2. *masa, stanowiąca podkład pod
 emalję przy wyrobach ceramicznych i emaljowaniu
 żelaza.* 3. × p. Frytata. <Nm. Fritte>

Frytata

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 27

Frytata, y, lm. y, × Frytaty, × Fryta, × Fry-
 ty *potrawa z jaj smażonych w maśle i ocukrze-
 nych.* <Włos. frittata>

×Frytaty

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 28

× Frytaty, ów, blp. p. Frytata.

×Frytowy

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 29

× Frytowy przym. od Fryta: Piec F.

Frytura

t. I (A-G), lit. F, str. 778, kol. P, ak. 30

Frytura, y, blm. olej rzepakowy z krochmalen i łojem, używany na okrasę zamiast masła: Oszukują! smażą pieczeń na fryturze. F. płynna (bez łaju). F. stała (z łojem). <Fr. friture>

×Fryty

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 01

×Fryty, ów, blp. p. Frytata.

Frytylarja

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 02

Frytylarja, i, lm. e bot. p. Korona. <Łć. fritillaria>

Frywoliki

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 03

Frywoliki, ów, blp. p. Frywolity.

Frywolitek

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 04

Frywolitek, tka, lm. tki p. Frywolitka.

Frywolitka

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 05

Frywolitka, i, lm. l, Frywolitek ozdoba pod postacią gwiazdeczki, kólecza, pajęczka, gzygaczków, wykonana robotą frywolitową: Babki moje obie były zatrudnione wyrabianiem frywolitek i kwadratów. Orzesz. <Fr. frivolité dosł. = rzecz błaha >

Frywolitowy

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 06

Frywolitowy: Robota frywolitowa = *robótka kobieca z nici, bawełny, złożona z kólek i pikotów, a wykonywana za pomocą dziergania, wiązania:* Kołnierzyk F.

Frywolity

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 07

Frywolity, ów, blp., Frywoliki rodzaj delikatnej szydelkowej roboty kobiecej, naksztalt koronki. <p. Frywolitka >

†Frywołt

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 08

†Frywołt, u, lm. y, †Frywołta, †Frywort hułanka, biesiada: Zamiast słuchania słowa Bożego idą raczej na frywołty do karczemu na tańce. Brk. <Fr. frivolité = swawola >

†Frywołta

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 09

†Frywołta, y, lm. y p. Frywołt.

†Frywort

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 10

†Frywort, u, lm. y p. Frywołt.

1. Fryz

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 11

1. Fryz, u, lm. y l. bud. ozdobny pas, idący poziomo pod głównym gzymsem budynku, w kapitelach okiennych, w naddrzwiach, pod gzymsem szaf, po ścianach pokoiów. 2. hut. szeroki poprzeczny pas w węglu z powodu przepalenia. 3. × mal. brzeg wklęsłości filunku w tablaturze. 4. a. Fryza zdń. część ornamentacji pieca między korpusem pieca a gzymsem górnym w postaci pasa poziomego, kafeł szlakowy. 5. [F.] brusek do ostrzenia, oselka. <Nm. Fries>

2. Fryz

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 12

2. Fryz, a, lm. y, †Frez koń ciężki, duży, pochodzący z północnych Niemiec: Upominek jak żmudziniek, jak F. oracyja. Prz. Bruk od stalnej fryzów nie krzesany stopy. Mick. Zgr. ×Fryzysko. <Nm. Friesø = Fryzyjczyk, koń fryzyjski>

Fryza

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 13

Fryza, y, lm. y l. a. Fręza, [Bryż, Breza] kołnierz marszczony, kryza; zagięcie u kołnierza, biała falbanka u czepców i kołnierzy niewieścich. **2. sukno grube:** Pospolita F. wełniana. Krasz. **3. [F. a. Fręza]** rodzaj spódnicy. **4. cies. szlak ażurowy** (np. u dachu domku szwajcarskiego). **5. zdń. p. l. Fryz. Zdr. Fryzka. Por. Bryż. <Nm. [Brise], Preis(e), Fr. frise; stąd też Bryz i Bryż >**

[Fryzant

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 14

[Fryzant, a, lm. y] p. Złocień.

×Fryzer

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 15

× Fryzer, a, lm. rzy p. Fryzjer. Zdr. × Fryzerek. <Fr. friseur>

×Fryzerek

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 16

× Fryzerek, rka, lm. rkowie p. Fryzer.

×Fryzerka

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 17

× Fryzerka, i, lm. i forma ż. od Fryzer.

Fryzjer

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 18

Fryzjer, a, lm. rzy, × Fryzer, × Fryzownik *ten, co fryzuje, trefi, strzyże włosy, golibroda, golarz, perukarz. Zdr. Fryzjerek. <Fr. friseur>*

Fryzjerczyk

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 19

Fryzjerczyk, a, lm. l uczeń, praktykant, terminator, chłopiec od fryzjera.

Fryzjerek

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 20

Fryzjerek, rka, lm. rkowie 1. p. Fryzjer. 2. skromny, nierozgłośny, kiepski fryzjer.

Fryzjerka

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 21

Fryzjerka, l, lm. i 1. forma ż. od Fryzjer. 2. p. Fryzjerowa. 3. blm. p. Fryzjerstwo.

Fryzjerowa

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 22

Fryzjerowa, ej, lm. e, Fryzjerka *żona fryzjera.*

Fryzjerski

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 23

Fryzjerski przym. od **Fryzjer**: Zakład F. Reklama zdolności fryzjersko-golarskich. Bał.

Fryzjerstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 24

Fryzjerstwo, a, blm., **Fryzjerka** *zajęcie, fach fryzjera.*

Fryzka

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 25

Fryzka, l, lm. i p. **Fryza.**

†Fryzie

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 26

†**Fryzle**, ów, blp. lek. *rodzaj wysypki*, in. *prosówka*. <Nm. Friesel>

†Fryzlowy

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. L, ak. 27

†**Fryzlowy** przym. od **Fryzle**.

Fryzmaszyna

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 01

Fryzmaszyna, y, lm. y *ezeion. maszyna do ściągania, zbierania kiegła czcionek*. <Nm. Friesmaschine>

□ Fryzota

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 02

[Fryzota, y, lm. y] p. Fryzura.

Fryzować
Fryzować sięt. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 03
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Fryzować”

Fryzować, uje, ował 1. a. [Bryzować, Bryżować] a) kogo = zawiązać, trefić, tapirować mu włosy. b) co = kędzierzawić: F. pióra, włosy. 2. [F. a. Bryzować, Ryzować] = a) karbować, faldować. b) rzeźbić, ozdabiać rzeźbą. c) wyszywać w różne wzory i obijać cętkami. 3. czcion. ścieniać, zbierać w grubości czcionki. F. ś. 1. a. [Fryzyrować ś.] fryzować sobie włosy. 2. × (o włosach) kręcić ś., wić ś., kędzierzawić ś. <Fr. friser>

Fryzowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 04

Fryzowanie, a 1. blm., czynność cz. Fryzować. 2. × lm. a p. Fryzura.

Fryzowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 05

Fryzowanie się, a ś., blm., czynność cz. Fryzować ś.

Fryzowany

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 06

Fryzowany 1. im. od **Fryzować**. 2. *kręcący ś., kędzierzawy*: Kapusta fryzowana. Węg. (= włoska). Sałata fryzowana. 3. × przen. *pełen afektacji, wymuszony*: Słowa fryzowane. 4. hut.: a) Węg. fryzowane = *mające z powodu przepalenia szerokie poprzeczne rysy, zwane fryzami*. b) Żelazo fryzowane = *cienkie żelazo cajtarskie, pod lekkim młotem wykuwane, w sztukach pociętych*.

× **Fryzowniczek**

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 07

× **Fryzowniczek**, czka, lm. **czkowie** p. **Fryzownik**.

Fryzownik

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 08

Fryzownik, a, lm. **cy** 1. × p. **Fryzjer**: Cała trzoda piźmowników, fryzowników. Pilch. 2. hut. *kuźniak trudniący ś. wykuwaniem drobnego żelazu lekkimi młotami fryszerskimi z ruchem pośpieszonym*. Zdr. × **Fryzowniczek**.

Fryzowy

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 09

Fryzowy zdń. przym. od 1. **Fryz**: **Sztejnsztyk F.**

□ **Fryzur**

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 10

[**Fryzur**, u, lm. **y**] p. **Fryzura**.

Fryzura

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 11

Fryzura, y, lm. y l. a. × **Fryzowanie**, [**Fryzur**, **Fryzota**] *piękne uczesanie i ułożenie włosów, koutura*: Starsze wąsy od fryzury. Prz. 2. × *kędzie rzawość*: Włos martwy, raz zafryzowany, długo fryzurę utrzymuje. Perz. Zdr. **Fryzurka**. <fr. frisure>

Fryzurka

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 12

Fryzurka, i, lm. l l. p. **Fryzura**. 2. bot. p. **Kapusta**.

□ **Fryzyrować się**

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 13

[**Fryzyrować się**, ujęć s., owal s.] p. **Fryzować**.

× **Fryzysko**

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 14

× **Fryzysko**, a, lm a p. 2. **Fryz**.

Ftaleina

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 15

Ftaleina, y, lm. y chem. *związek powstający przez działanie jakiegokolwiek fenolu na bezwodnik ftalowy*. <Zam. *naftaleina, od Nafta>

Ftalowy

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 16

Ftalowy chem.: Kwas F. = *kwaz benzołodwukar-bonowy*, $C_6H_4(CO_2H)_2$. Odmiany izomeryczne: a) *Ortoftalowy*; b) *Metaftalowy* a. *Izoftalowy*; c) *Paraftalowy* a. *Tereftalowy*. <Zam. *naftalowy, od Nafta>

Ftanit

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 17

Ftanit, u, lm. y, *łupek krzemionkowy* geol. *skała pojedyncza, łupkowa, złożona z kwarcu zbitego z domieszką gliny, węgla i tlenu żelaza, używana na bruk i do ostrzenia narzędzi stalowych*. Odmiana: *Lidyt*, używany na kamienie probiercze. <Zam. *naftanit, od Nafta>

!Ftyza

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 18

!Ftyza, y, blm. *suchoty, szczeg. płucne*. <Gr. fthsis>

!Ftyzyk

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 19

!Ftyzyk, a, lm. *cy suchotnik*. <Gr. fthisikós>

Fu

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 20

Fu tylko w wyrażeniu: *Bru na bru, fu na fu*. Prz. = *jak ty mnie, tak ja tobie; wet za wet*. <Dźwn.>

□ **Fuca**

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 21

[Fuca, y, lm. e, Fuła] [bryja], zacierka, potrawa z młki żytniej, prażuchy. Zdr. [Fucka]. Por. Fiutka, Fitka, Fiuk, Futka. <Czes. fuca>

Fuchsiniec

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 22

Fuchsiniec, ŋca, lm. ŋce bot. p. Ulanki. <Z nazwiska Nm. Fuchs>

Fuchsja

t. I (A-G), lit. F, str. 779, kol. P, ak. 23

Fuchsja, i, lm. e bot. p. Ulanki. <Z nazwiska Nm. Fuchs>

× **Fuchtel**

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 01

× Fuchtel, a, lm. e p. Fukiel. <Nm. Fuchtel>

× **Fuchtelować**

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 02

× Fuchtelować, uje, ował p. Fuklować. <Nm. fuchteln>

×Fuchtelowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 03

× **Fuchtelowanie, a, blm., czynność cz. Fuchtelować.**

□Fucka

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 04

[Fucka, i, lm. i] p. Fuca.

□Fucyk

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 05

[Fucyk, a, lm. i] gap, głupiec.

Fuczeć

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 06

Fuczeć, y, ał i. [F.] = a) wydawać głos, jaki wydaje płomień, dyszeć: Płomień fucy (=huczy). Kot fuciał na diabła. Fuczy jako jeź z płonkami. Prz. (=sapieć). b) wynosić ś. nad innych, pysznić ś., być zarozumiałym. c) śmierdzieć (np. o rozkładającym ś. ciełe). 2. †szumieć, huczeć: Pamiętając na ony marnotrawne czasy, które fuczają po głowie, jako szumne lasy. Biel. M. <Dźwn.>

□Fuczenie

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 07

[Fuczenie, a, blm.] czynność cz. Fuczeć.

[**Fuczny**

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 08

[Fuczny] dumny.[**Fudament**

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 09

[Fudament, u, lm. y] p. Fundament.[**Fuder**

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 10

[Fuder, dru, lm. dry] p. [Futer].[**Fudrować**

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 11

[Fudrować, uje, ował] p. l. Futrować.[**Fudrowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 12

[Fudrowanie, a, blm.] czynność cz. Fudrować.

1. Fuga

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 13

1. Fuga, i, lm. i l. cies. i stol. szpara przez kant deski, w którą wchodzi wypukłość deski dopasowywanej, in. nut, gara; wog. rzem. miejsce spojenia części pewnej całości, bud. spoina, stosuga; szpara, szczelina: Oni śpią, choć słońce przez fugi świeci. Pot. **2. kam. bok dłuższy płyty. 3. rama szufladowa w suwaczu przy cylindrze parowym, w machinach parowych.** <Nm. Fuge>

2. Fuga

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 14

2. Fuga, i, lm. i żart. ucieczka: Urządzić, dać fugę (=uciec, szczeg. z lekcji). †Fugi rozpuścić. Pot. (=pójść w ucieczkę, pierzchnąć). <Łé. fuga>

3. Fuga

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 15

3. Fuga, i, lm. i muz. utwór, napisany według ścisłych przepisów nauki o formach na dwa przynajmniej głosy a. narzędzia, w którym kolejno występują przewodnik (dux) i towarzysz (comes): Sławne są fugi Jana Sebastjana Bacha. F. prosta, podwójna, ścisła, wolna a. nieściła (fugato), dwugłosowa, trzygłosowa i t. d. <Śr. Łé. fuga=polowanie, bo głosy w fugie niby gonią jeden za drugim>

Fugać

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 16

Fugać, a, ał ucz. p. Fugnąć.

Fugajza

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 17

Fugajza, y, lm. y mul. narzędzie do fugowania.
<Nm. Füg(e)eisen>

Fuganek

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 18

Fuganek, nka, lm. nki rodzaj hebla do robienia fug.
<Nm. Fügebank, Fügebaum>

Fuganie

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 19

Fuganie, a, blm., czynność cz. Fugać.

Fugara

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 20

Fugara, y, lm. y org. głos organu, pochodzący z piszczalki cynowej, w drugim a. trzecim manuale używany.
<Zap. też, co Fújara>

Fugas

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 21

Fugas nieod., × Flugas tylko w wyrażeniu: F. chrustas zrobić = uciec, zemknąć, drapnąć, dać drapak.
<Niby Łé. od fugero = uciekać, fuga = ucieczka>

Fugasa

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 22

Fugasa, y a. w lm. Fugasy woj. *mina polowa.*
<Fr. fougasse>

Fugasowy

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 23

**Fugasowy przym. od Fugasa: Pocisk F. (=roz-
 rywający).**

Fugasy

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 24

Fugasy, ów, blp. p. Fugasa.

Fugato

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 25

**Fugato nieod. muz. 1. rz. *ustęp utworu muzyczne-
 go w stylu fugi nieścislej.* 2. przys. *naksztalt fu-
 gi.* <Włos. fugato>**

×**Fugilert**

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 26

× Fugilert, u, lm. y *gaik na ptaki, ptaszarnia.*
<Nm. Vogelherd>

×Fugisz

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. L, ak. 27

×Fugisz, a, lm. e a. y *zbieg, uciekinier*: Nie-sromotno mi wyznać, żeśmy ś. odsadzili *zwawo*, jakby ostatnio jakie fugiszy. Łoż. <Z Łć. fugere = uciekać>

Fugnąć

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 01

Fugnąć, nie, nął, nied. Fugać a. Fugować ucz. uciec z lekcji.

1. Fugować

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 02

1. Fugować, uje, ował rzem. *spajać części pewnej całości (przez wbijanie wypukłości jednej deski w rowek drugiej, przez zapychanie szczelin)*, bud. *testować*. <Nm. fügen>

2. Fugować

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 03

2. Fugować, uje, ował ucz. p. Fugnąć.

1. Fugowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 04

1. Fugowanie, a l. blm., czynność cz. 1. **Fugować**. 2. lm. a *komplet fug w jakimś miejscu*: Na bokach każdej deszczki dwoje F. będzie, przez które deszczka z deszczką ś. spoi. Leop. 3. *†anat.*: F. kości = *spojenie, szew prosty, gładki (harmonia)*.

2. Fugowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 05

2. Fugowanie, a, blm., czynność cz. 2. Fugować.**Fugownica**

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 06

Fugownica, y, lm. e, Żłobkownica *maszyna do robienia żłobków.* <p. 1. Fuga>**Fugownik**

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 07

Fugownik, a, lm. i *narzędzie do wyżłabiania rowka w grzbiecie gonta i fugi w kancie deski, hebel fugowy.***Fugowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 08

Fugowy przym. od l. Fuga: Hebel F. p. *Fugownik.***Fugówka**

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 09

Fugówka, i, lm. i myśl. *strzelba z podłużnemu rowkami wewnątrz lufy.* <p. 1. Fuga>

Fugszwanc

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 10

**Fugszwanc, a, lm. e stol. *piłka o jednej ręko-
jeści.* <Nm. Fügschwanz>**

[Fuir]

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 11

[Fuir, y, lm. y] p. Fijara.

Fuj!

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 12

Fuj! w. p. Fø!: F. do diabła! <Nm. pfui!>

[Fujać]

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 13

**[Fujać, a, al] 1. *dąć, wiać.* 2. *rozpraszać, trwo-
nić.***

[Fujanie]

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 14

[Fujanie, a, blm.] czynność cz. Fujać.

[Fujar]

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 15

[Fujar, u, lm. y] p. Filar.

Fujara

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 16

Fujara, y, lm. y l. a. [Fulara, Fujéra, Fuira] duża fujarka. **2. przen. niedolega, safundula, cymbał, kiep, ślamazara, gamoń, niezdara, niedojda, niedorajda:** Jak można było na to pozwolić? trzeba być na to fujarą. **F. z Mościsk. Prz. (=dureń).** <Rum. fluera, przez Słc. fujara>

Fujareczka

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 17

Fujareczka, i, lm. i p. Fujarka.

Fujarka

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 18

Fujarka, i, lm. i, Piszczalka l. najprostsze narzędzie muzyczne dęte, dudka: F. pastusza. **Fujarki organowe. 2. fiz. rura, w której słup powietrza może być uprawiony w drgania podłużne:** F. wargowa (=w której prąd powietrza wdziera ś. przez stopę, roztrąca ś. o wargę górną i częścią wydostaje ś. nazewnątrz, częścią dostaje ś. do rury i zagęszcza zawarty w niej słup powietrza). F. stroikowa a. języczkowa (=w której prąd powietrza ulega przerywaniu przez działanie stroika, drganiem swemi otwierającego i zamykającego na przemian wejście do rury). F. otwarta (=otwarta w obu końcach). F. zamknięta (=otwarta w jednym końcu). Zdr. **Fujareczka.** <p. Fujara>

Fujarkowy

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 19

Fujarkowy przym. od Fujarka: Głos F.

Fujarostwo

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 20

Fujarostwo, a, blm. *niedoleństwo, niezaradność, ślamazarność*: Nieodłączne od fujarostwa dobre serce czuwa nad ułatwieniem interesu złodziejom.

Fujarowy

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 21

Fujarowy przym. od Fujara: Dźwięk F.

[F]ujawa

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 22

[Fujawa, y, lm. y] zawierucha *śnieżna*. Por. Fujawica, Kujawa.

[F]ujawica

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 23

[Fujawica, y, lm. e] p. Chujawioa i † Chaja. Por. Fujawa. <Dźwn.>

□Fujéra

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 24

[Fujéra, y, lm. y] p. Fujara.

□Fujnt

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 25

[Fujnt, a, lm. y] p. Funt.

†Fuk

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 26

†Fuk, u, lm. i i [F.] fukanie, lajanie, strofowanie, wymyślanie: Pierwoj fuki, niż puki. Prz. <Dźwn.>

□Fuk!

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 27

[Fuk!] hop!, skok!: Żrebio F. pod kobyłel Por. Fik. <Dźwn.>

□Fuka

t. I (A-G), lit. F, str. 780, kol. P, ak. 28

[Fuka, i, lm. i] gdera, sekutnca: Twoja matk wielka F., będzie rada, że ma wnuka.

Fukać
Fukać się

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. L, ak. 01
 zagnieżdżone wewnątrz hasła „Fukać”

Fukać, a, a! l. p. Fuknąć: Pan Chrystus uczniom swoje, że są małej wiary, fuka. Białob. Na starszego nie fukaj. Choć waszmości jest Łukasz, lecz napróżno ś. fukasz. Pol. Klientów swych fukał. Mick. Ani groził kłótnikom więcej, ani fukał. Mick. 2. a. F. ś. (o zwierzętach) *brykać, wpadać w szal, szaleć, gzić ś.:* I gwałt i tartas, fuka wieprzy stado. Kaczk. Dla dzików nie minął jeszcze czas rui, samury fukają ś. jeszcze. Kaczk. 3. [F.] *silnie dmuchać, chuchać:* Pociąg fukał, huczał i leciał w dal. Sienk. 4. myśl. (o jeleniach) *głos wydawać:* Spłoszony rogacz uderza raciczkami i fuka. F. ś. l. p. **Fukać.** 2. [F. ś.] *właściwy świniom, wołom głos wydawać:* Nie przebiera wół w trawie, ani też ś. fuka. Por. Fuknąć. <Dźwn.>

Fukanie

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. L, ak. 02

Fukanie, a, blm., czynność cz. Fukać: Przeszło stadko dzików z wielkim hałasem i fukaniem. Sienk.

Fukanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. L, ak. 03

Fukanie się, a ś., blm., czynność cz. Fukać ś.

†**Fukawy**

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. L, ak. 04

†**Fukawy p. Fukliwy.**

×Fukiel

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. L, ak. 05

× Fukiel, kla, lm. kle, × Fuchtel *plaz, uderzenie plazem, plaga, wymierzona szablą a. pałaszem.*
 <Nm. Fuchtel>

Fukierowy

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. L, ak. 06

Fukierowy bot.: Rośliny fukierowe (*fouquiereae*)
plemię rodziny tamaryszkowatych. <Od nazwiska
 Fr. Fouquier>

†Fukliwie

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. L, ak. 07

†Fukliwie przys. od Fukliwy: Nie mówi F.
 Górs. J.

†Fukliwy

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. L, ak. 08

†Fukliwy i [Fukliwy], †Fukawy *skłonny do fukania, porywczy, opryskliwy, oburkliwy, gniewliwy, hardy; gniewny, zaperzony, srogi:* Nie znajdziesz w nim fukliwego, nie gniewliwego. Wuj. Z fukliwą i srogą twarzą karał go o to. Wys.

×Fuklować

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. L, ak. 09

× Fuklować, uje, ował, × Fuchtelować *bić plazem, plazować:* Maszeruj, a. cię będę fuklował.
 <p. Fukiel>

×Fuklowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. L, ak. 10

× Fuklowanie, a, blm., czynność cz. Fuklować.

Fuknąć

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. L, ak. 11

Fuknąć, nie, nął, nied. Fukać I. a. F. ś., nied. Fukać ś. na kogo a. × kogo = krzyknąć, ofuknąć ś., oburknąć ś., obruszyć ś., wybuchnąć gniewem, oburzyć ś., rzucić ś. z gniewu, zgromić, złać: Książę fuknął ś.: A co mi u licha! Pol. 2. [F.] = a) uciec, umknąć: O to mądry ptak, a jak go masz złapać, to wnet fuknie do dziury. b) skoczyć, podskoczyć, pobiec, pomknąć. c) buchnąć płomieniem. Por. Fukać. <Dźwn.>

Fuknięcie

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. L, ak. 12

Fuknięcie, a, blm., czynność cz. Fuknąć: Więcej znaczy gospodarza F., niż gospodyni puknięcie. Prz.

Fuknięcie się

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. L, ak. 13

Fuknięcie się, a ś., blm., czynność cz. Fuknąć ś.

Fukoid

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. L, ak. 14

Fukoid, u, lm. y nazwa niektórych odcisków roślinnych, znajdujących już w wierzchnich pokładach azoicznych, w huronie, a należących do wodorostów morskich skórzastych czyli morskich. < Now. z Gr. fûkos = trawa morska + eidés = - kształtny >

Fukoidowy

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. L, ak. 15

Fukoidowy zawierający odciski fukoidów: Piaskowiec F.

Fuks**[Fuksem]**t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. L, ak. 16
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Fuks”

Fuks, a, lm. y 1. [F.] koń lisiej barwy. 2. (w szkołach) nowicjusz, fryc. 3. bil. nie zapowiedziane, przypadkowe zrobienie bili inaczej, niż ś. zamierzało. 4. rura kominowa. 5. hut. spadek przy zetknięciu ś. pieca płomiennego z kominem, którego żużle spływają. 6. zool. (vanessa polychloros, vanessa urticae) motyl dzienny. [Fuksem] przys. przypadkiem, trafem, przez zbieg okoliczności, mimowolnie, niechcący; potajemnie, podstępnie, bez pozwolenia: Wykręcił ś. jakoś fuksem z ambarasu. Fuksem przejść z klasy do klasy (= przejść piecem, niezastużenie). < Nm. Fuchs dosł. = lis >

[Fuksem]

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 01

[Fuksem] p. Fuks.

Fuksja

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 02

Fuksja, i, lm. e bot. p. Ułankl. Zdr. Fuksyjka.
<Od nazwiska botanika Nm. Fuchs>

Fuksowy

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 03

Fuksowy bil. przym. od Fuks: Gra fuksowa =
bez zamawiania, zapowiadania, co i jak ś. robi.

Fuksyjka

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 04

Fuksyjka, i, lm. i p. Fuksja: Już biały dzień
zaglądał do izdebki przez gieranje i fuksyjki.
Bał.

Fuksyna

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 05

Fuksyna, y, blm. chem. chlorowodan rozaniliny,
barwnik anilinowy czerwony, C₂₀H₂₀N₂Cl. <Nm.
Fuchsin>

[Ful

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 06

[Ful nieod.] 1. pełny: Skorupka F. pieniandzy.
Muca je F. wszy. 2. pełno: F. ludzi. <Dnm.
full (=Nm. voll)=pełny, pełno>

Fular

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 07

**Fular, u l. blm. lekka tkanina jedwabna. 2.
lm. y chustka z tej tkaniny. <Fr. foulard>**

[Fulara

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 08

[Fulara, y, lm. y] p. Fujara. Zdr. [Fularka].

[Fularka

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 09

[Fularka, i, lm. l] p. Fulara.

Fularowy

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 10

Fularowy przym. od Fular: Chustka fularowa.

[Fularys

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 11

[Fularys, u, lm. y] p. Pugilares.

×Fularz

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 12

× Fularz, a, lm. e gór. p. Folarz.

Fulguryt

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 13

Fulguryt, u, lm. y l. min. p. Piorunowiec. 2. rodzaj materiału wybuchowego. <Z Łć. fulgur = piorun>

×**Fuljarz**

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 14

× Fuljarz, a, lm. e p. Narażacz.

Fulminacja

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 15

Fulminacja, l, lm. e l. (o złocie, srebrze a. prochu) l. łoskot, szczęk, brzęk; trzask. 2. wygłaszanie klątwy kościelnej, wyklinalanie. <Łć. fulminatio>

×**Fulminant**

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 16

× Fulminant, a, lm. ol ten, co piorunuje, fuka, gromi, łaje. Łoż. <Łć. fulminans, 2 pp. fulminantis>

×**Fulminować**

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 17

× Fulminować, uje, ował piorunować, powstawać na kogo, fukać, gromić, łajać: Wyliczywszy złe kacerze, fulminuje na nich szczyrzo. Koch. Paterzał on na to zgorszenie, martwił ś., fulminował z ambony. Chodź. <Łć. fulminare>

†Fulminowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 18

× Fulminowanie, a, blm., czynność cz. Fulminować.

†Fultrować

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 19

† Fultrować, uje, ował *nastawać, nacierać*. <Nm. foltern = męczyć, katować>

†Fultrowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 20

† Fultrowanie, a, blm., czynność cz. Fultrować.

1. □Fula

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 21

1. [Fuła, y, lm. y] p. Fuca.

2. □Fula

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 22

2. [Fuła, y, lm. y] *człowiek głupkowaty a. niezgrabny*.

Fum

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 23

Fum, u, lm. y l. †dym, wyziew, para: Fumy do głowy z picia biją. Troc. 2. †pachnidło, perfumy, kosmetyk. 3. X w lm. udawanie, zmyślanie, blaga, durzenie, balamucenie, mydlenie oczu, sypanie piasku w oczy: Na coś tej niebodze takie fumy puścił, bo wiem, że ś. z nią nie ożenisz? L. 4. i w lm. Fumy, ów, a. Fuma pretensjonalne uroszczenie, próżność, zarozumiałość, nadętość, grymasy, duma, pycha: W niższych podłość bez miary, w wyższych F. bez granic. Zabł. Mieć fumy w głowie. Głowę fumami nappełnił. Troc. Zdr. †Fumik. <Łć. fumus>

Fuma

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 24

Fuma, y, blm. p. Fum: Elegancja wielka, F. wielka, większa nawet, niż dochody. Fred. A. <p. Fum>

Fumarola

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 25

Fumarola, l, lm. e wypływ z ziemi pary wodnej czystej a. pomieszanej z innymi parami i gazami.

Fumarowy

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 26

Fumarowy chem.: Kwas F. = kwas etylenodwukarbonowy, izomeryczny (stereoizomeryczny) z maleinowym. <Od Now. niby Łć. nazwy rośliny fumaria>

Fumaryna

t. I (A-G), lit. F, str. 781, kol. P, ak. 27

Fumaryna, y, blm. apt. *gorzka substancja z rzędu alkaloidów, otrzymywana z dymnicy lekarskiej.*
<p. Fumarowy>

Fumel

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 01

Fumel, mla, lm. mle l. oieś. p. Cieślica. 2.
szew. drewniok do gładzenia podszwy, in. g a-
lant. <Nm. Fumel(holz) a. Fiemel(holz)>

×**Fumet**

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 02

× Fumet, u, lm. y kuch. przyprawa trusłowa do
buropatwy. <Fr. fumet>

×**Fumetowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 03

× Fumetowy przym. od Fumet: Ołasta fume-
towe. Lekar.

×**Fumigacja**

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 04

× Fumigacja, i, blm. *kadzenie, okadzanie.* **<Z Łć.**
fumigare = kadzić>

†Fumik

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 05

†Fumik, u, lm. i p. Fum: Rozkosz z pachnia-
cych fumików tłusto zaczynionych i woniejących
potraw. Petr. <Łó. fumus = zapach>

Fumoar

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 06

Fumoar, u, lm. y p. Flumoar: Chodźmy do fumo-
aru, tam będzie nam wygodniej. Es. <Fr. fumoir>

Funcik

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 07

Funcik, a, lm. i l. p. Funt: a) Kupiłam F
mięsa. b) Stare kroniki poszły na funciki. Kras.
Z epigramatu mego zrobiła F. do tabaki. L. 2.
w lm. myśl. *zvitki papierowe w kształcie lejka,*
z kawalkiem mięsa wewnątrz, posmarowane lepem,
służące do zwabiania wron. <p. Funt>

Funcina

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 08

Funcina, y, lm. y lichy, godny politowania funt:
Kupiłam funcinę mięsa, ale co to znaczy!

Funda

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 09

Funda, y, lm. y rub., Fundacja fundowanie (szczeg. napojów), *traktowanie, traktament, częstowanie, podejmowanie, ugoszczenie, raczenie, poczęstunek, wyprawienie uczyty, biesiady* (szczeg. w miejscu publicznym): Wyprawił nam fundę. <Skrócone z Łć. fundatio>

×**Funda**

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 10

× **Funda, y, lm. y p. Fundowy:** Do fundy pańska nie wsadzą. Gom. <p. Fundowy>

†**Funda**

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 11

† **Funda, y, lm. y proca:** (Dawid) przy konopnej zabił Goljata fundzie. Pot. <Łć. funda>

Fundacja

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 12

Fundacja, i, lm. e i. ufundowanie swoim kosztem, założenie, zbudowanie, wzniesienie: F. szkoły, kościoła, klasztoru. F. miasta. L. 2. *zapis, legat, nadanie, ofiara, przekaz:* F. na ołtarz. 3. *zakład ufundowany:* F. Kazimierzowska nie ze wszystkim zginęła. Szuj. 4. *p. Funda:* Zdrowie tego, co F. jego. Prz. 5. [F.] *mienie, substancja:* Wszystko twoja fundacyją wiąnek rucianv. <Łć. fundatio>

Fundacyjny

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 13

Fundacyjny przym. od Fundacja: Dokument F.**Fundament**

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 14

Fundament, u, lm. a a. y, †owie, [Fudament, Felement] 1. *podstawa kamienna a. ceglana budynku, podwalina, posada*: Fundamenta zakładać, kopać. Burzyć do fundamentów. Przen.: Tyś F. założył nieobeszłej ziemi. Kochan. Przyszywać podeszwę do pasa, stanowiącego F. †Fundamentowie a. założenia. Psalterz r. 1535. × Z fundamentu a. × z fundamentem = *od fundamentu, zupełnie, całkiem*: Zamek z fundamentu zbudował. Chwał. 2. *przen. grunt, podstawa, opora, podpora, zasada, przyczyna, racja, moc*: Sprawiedliwość jest fundamentem tronu. Nie jest ono jednak wymyślone bez fundamentu. Śniad. Uczyniłem to na fundamencie danej mi mocy. L. 3. × *dowód, argument*, w lm. *dane*: Z mocnych fundamentów może być wierzone, iż dusza jego błogosławiona. Wys. 4. [F.] = a) *osnowa*. b) *odpowiedzialność*: Na moim fundamencie, na moim obowiązku było położone, abym was do siebie przyłączył. 5. *druk. blat na maszynie drukarskiej, na który zsuwa ś. formę, mającą ś. odbijać*. <Łć. fundamentum>

Fundamentalnie

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 15

Fundamentalnie przys. od Fundamentalny.

Fundamentalność

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 16

Fundamentalność, i, blm. rz. od Fundamentalny.

Fundamentalny

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. L, ak. 17 – str. 782, kol. P, ak. 01

Fundamentalny 1. a. **×** **Fundamentny** *zbudowany na mocnym fundamencie a. za fundament służący, gruntowny, trwały, silny, mocny, dobrze zbudowany:* Gimach F. Podstawa fundamentalna. Przon. żart.: Wolalbym zjeść coś fundamentalniejszego (= *posilniejszego*). 2. *zasadniczy, podstawowy, główny, kardynalny:* Dowód F. Prawa fundamentalne. 3. *astr.:* Gwiazdy fundamentalne = *mające położenie*

na niebie jak najdokładniej oznaczone, tak, że do nich położenie innych ciał niebieskich odnosić można. 4. *mat. p. Podstawowy.* <Łć. *fundamentalis*>

×Fundamentnie

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. P, ak. 02

× **Fundamentnie** przys. od **Fundamentny**: **Ratusz F. zbudowany. Jun.** <p. **Fundament**>

×Fundamentny

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. P, ak. 03

× **Fundamentny** p. **Fundamentalny.**

×**Fundamentowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. P, ak. 04

× Fundamentowy przym. od Fundament.

Fundatarjusz

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. P, ak. 05

Fundatarjusz, a, lm. o *dzierżący nieruchomość z czyjegoś nadania, lennik*: Odbiera trybut od fundatarjuszów stolicy papieskiej. Od. <Śr. Łć. fundatarius>

Fundator

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. P, ak. 06

Fundator, a, lm. rzy a. owie, †Fundownik 1. *założyciel; nadawca*: Bolesław Chrobry był narodu polskiego fundatorem. Nar. F. zakonu. Troc. F. kościoła (= *kolator*). **2. urządzający fundę.** <Łć. fundator>

Fundatorka

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. P, ak. 07

Fundatorka, i, lm. i forma ż. od **Fundator.**

Fundatorski

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. P, ak. 08

Fundatorski przym. od Fundator.

Fundatorstwo

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. P, ak. 09

**Fundatorstwo, a, blm. *fundowanie, zakładanie:*
Zasługa fundatorstwa.**

†**Fundcul**

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. P, ak. 10

**† Fundcul, u, lm. e p. Funtowizna. Herb. <Nm.
Pfundzoll >**

Fundować
Fundować sięt. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. P, ak. 11
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Fundować”

Fundować, uje, ował, [Fondować] 1. *zakładać, budować, szczeg. swoim kosztem; dać początek czemu*: Funduję miasto, zamek, wieżę. L. Krakus Kraków fundował. Troc. F. klasztor, szkołę, szpital, kościół. Nową gałąź Cholewitów fundował. Krasz. Chodkiewicz w Bychowie kanoniki zakonne fundował. Birk. Przen.: † F. na lodzie. Prz. (= *opierać coś na niepewnych podstawach, budować zamki na lodzie*). 2. *× otwierać, rozpoczynać*: Marszałek nie fundował swojej jurysdykcji. T. K. Wojewoda wileński chce gwałtem trybunał F. 3. *× co na czym = opierać, zasadzać, gruntować, zakładać, pokładać*: Naukę fundował na mniemanych cudach. Troc. 4. *× zaopatrywać w fundusze, obdarzać, nadawać, robić legaty, przekazywać, zapisywać na rzecz czyją, ofiarę składać, zaopatrywać, sprawiać*: Fundował suknie na ubogich. Star. Bratowa mi fundowała bieliznę. Rzew. 5. *wyprawiać fundę*: Gryzł jej orzechy, fundował huśtawkę i kupował pomarańcze. Bał. 6. [F.] *robić, urządzać*: Co to za cieśle te progi fundowały? Przen.: Bodaj ten człek nie żył, bodaj nie wiekował, co on to kochanie na świecie fundował. † F. ś. 1. *osiadać, osiedlać ś., sadwić ś.*: Od chwały Bożej patriarchowie zaczynali, gdziekolwiek ś. fundowali. Skar. 2. *na czym = opierać ś., zasadzać ś.*: Fundował ś. na Pańskiej obietnicy. Troc. 3. i [F. ś.] *w co = zaopatrywać ś., sprawiać sobie, gromadzić zapas*: Ostrożni będąc, we wszystko ś. fundują. Falib. Podczas wojny najbardziej ś. w przyjaciół F. trzeba. Boh. Zwierz, ptak i ryba i robak wszelaki staraniem swoim żywność opatruje, i mrówka biedna z lata ś. funduje. Słup. [Pan nikiedy ś. nie fundował w dużo chudoby robotnej]. 4. *zabezpieczać ś., umacniać ś.*: F. ś. na państwie. 5. [F. ś.] *trzymać ś. mocno* (np. o moście). <Łć. fundare>

Fundowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. P, ak. 12

Fundowanie, a, blm., czynność cz. Fundować.

×**Fundowanie się**

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. P, ak. 13

× **Fundowanie się, a ś., blm., czynność cz. Fundować ś.:** Bodło dotkliwie gubernatora owo F. ś. w chłopcy. Rol.

†**Fundowniczka**

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. P, ak. 14

Fundowany dochód, ekon. = *płynący z majątku a. kapitału*. Dochód niefundowany = *płynący z pracy*.

†**Fundownik**

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. P, ak. 15

† **Fundowniczka, i, lm. i forma ż. od Fundownik:** Marję jeden święty fundowniczką wszystkich kościołów na ziemi zowie. Skar.

×**Fundowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 782, kol. P, ak. 16 – str. 783, kol. L, ak. 01

† **Fundownik, a, lm. cy p. Fundator:** Romulus F. miasta Rzymu. Mącz.

× **Fundowy:** Wieża fundowa = *więzienie kryminalne*, in. × funda: Skończy ś. na wieży lun-

dowej, z której Wołodkowicz uciecze. Chodź.
 <Łé. fundus = dno; więzienie in fundo w daw-
 nej Polsce dosł. = na dnie (wieży)>

Fundum

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. L, ak. 02

Fundum, w lp. nieod., lm. a, ów 1. *podstawa, pod-
 pora, fundament*: A ta pieśń na F. wiary aniel-
 skiego pełna jęku. Słow. 2. [F.] = a) *główny
 pomiędzy kilku folwarkami*: Dotąd jedyna trudność
 jest o F. dworskie; mam już projekt zamiany:
 F. wynagrodzić ziemią. Mick. b) *miejsce, gdzie
 stoi a. stał dom mieszkalny*.

Fundusik

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. L, ak. 03

Fundusik, u, lm. 1 p. **Fundusz**: Wytumanić od
 brata szlachcica ostatni F. Dierz.

Fundusz

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. L, ak. 04

Fundusz, u, lm. **o** 1. *zasób pieniężny, kapitał (szczeg. na pokrywanie specjalnych wydatków), środki pieniężne*: F. żelazny = *kapitał nienaruszalny*. F. umorzeń = *przeznaczony do regularnej i trwałej spłaty długów rządowych*. Fundusze na to nie pozwalają. Woj.: Biuro funduszów. 2. *fundacja, legat, nadanie, ofiara, zapis*: Pieniądze na rozmaite fundusze wydawali. Rol. Postanawia wymurować kościół i uczynić F. na tym miejscu. Chodź. Być, zostawać na funduszu. Sł. wil. (= *mieć utrzymanie z czyjegoś legatu*). 3. *zabawianie ś. czym kosztem*: Aż mi ś. spać odechciało, niechno przyjdzie do nas, będziemy mieli F. wyborny! Skarb. Brać kogo na F. = *drwić, kpić z kogo; mydlić oczy, ludzić*: Wzięła go na F. i postanowiła przynajmniej nim ś. ubawić. Krasz. 4. [F.] = a) *budowa jakiegoś głównego budynku, fundacja*. b) *miejsce, na którym ma stanąć jakaś budowla główna*. Zdr. Fundusik. Por. Fundum. <Łó. fundus>

Funduszowy

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. L, ak. 05

Funduszowy przym. od **Fundusz**: 1. **×** Domy funduszowe = *przysyłki dla biednych uczniów*. 2. [Pole funduszowe] = *pole plebańskie*.

□ Fundytus

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. L, ak. 06

[**Fundytus**] 1. **i** **†** z gruntu, zupełnie, całkiem, doszczętnie: Chałupa F. spustoszała. Miasto F. spaliła, atakując. Rol. 2. *fundamentalnie*: Zrobił to F. Por. Do fondytu. <Łó. funditus>

†Funechoreografja

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. L, ak. 07

× Funechoreografja, i, blm. *sztuka tańczenia na linie*. <Now. z Łć. funis = lina + Gr. choreia = taniec + grafia = - pis>

×Fungować

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. L, ak. 08

× Fungować, uje, ował *sprawować urząd, wypełniać obowiązki*: Funguje jako poseł królewski. Szuj. <Łć. fungi>

×Fungowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. L, ak. 09

× Fungowanie, a, blm., *czynność cz. Fungować*.

Funkcja

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. L, ak. 10

Funkcja, i, lm. **e** 1. *sprawa załatwiania, działanie, czynność, obowiązek, powinność, przeznaczenie, rola, zajęcie, zatrudnienie, posada, służba, miejsce, urząd* (daw. podrzędny): Stróż nasz wiernie spełnia swoje funkcje. Ożłówek ten spełnia przy mnie funkcję sekretarza. 2. bot. p. **Ślubojawka**. 3. fil. = a) *stała zależność zmian jednej rzeczy od zmian drugiej, stosunek czegoś uwarunkowanego do czegoś warunkującego*. b) *kategoria zjawisk stale zależna w swoim powstawaniu, trwaniu i zmianach od jakichś odpowiednio zmiennych warunków*: Zjawiska psychiczne są funkcją warunków fizycznych a. organicznych. 4. **X** fizj. *czynność, działanie, sprawa*. 5. mat. *ilość zmieniająca ś. w zależności od innej a. innych, ilość zmienna zależna*: F. jednej zmiennej, wielu zmiennych, ciągła, przerywana a. nieciągła, elementarna, złożona, zawikłana a. niewyraźna. Teoria funkcji. Zdr. **Funkcyjka**. <Łć. *functio*>

Funkcjonalny

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. L, ak. 11

Funkcjonalny przym. od **Funkcja** 1. fil. *czynnościowy*: Stosunek F. Związek F. Zależność funkcjonalna. 2. mat. p. **Funkcyjny**.

Funkcjonariusz

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. L, ak. 12

Funkcjonariusz, a, lm. **e** *pracownik, urzędnik, oficjalista, agent, organ*: Gorliwy F. instytucji. <Złacińszczenie Fr. *fonctionnaire*>

Funkcjonować

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 01

Funkcjonować, uje, ował *pełnić funkcję, działać, być czynnym, sprawować obowiązki*: Maszyna funkcjonuje (=idzie, jest w ruchu). Mózg Napoleona funkcjonował z nadzwyczajną energją. Arjanie, nie objęci przywilejem, nie ulegali proskrypcji, funkcjonowali najspokojniej. Rol. <Złacińszczenie Fr. fonctionner>

Funkcjonowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 02

Funkcjonowanie, a, blm., czynność cz. Funkcjonować.

Funkcyjka

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 03

Funkcyjka, l, lm. l p. Funkcja: Wynajdę dochodną dla ciebie funkcijkę. Ł.

Funkcyjny

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 04

Funkcyjny, Funkcjonalny mat. przym. od Funkcja: Wyznacznik F. Równanie funkcyjne. Zależność funkcyjna.

Funt

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 05

Funt, a, lm. y, [Font, Fuńt, Fujnt, Punt, Pynt]
1. jednostka wagi, przyjęta w wielu krajach: F. nowopolski a. warszawski = 405,504 grama. F. rosyjski = 409,5115 grama. F. celny, niemiecki a. metryczny = pół kilograma. F. kupiecki = 32 łutom. F. aptekarski = 24 łutom. Lepszy F. złota, niż centnar ołowiu. Prz. To funta kłaków nie warto. Sprzedać papier na funty (= na makulaturę). Przen.: Już na świecie nie będzie dobrze, kiedy chłop poznał F., a Żyd grunt. Prz. (= handel). **2. gwicht funtowy:** Na obietnicę funtów nie kładą. Mącz. **3. X paczka funtowa, trąbka, tulka papierowa, kozubka:** Widziałem pisma twoje przeformowane na funty do pieprzu. **4. przen.: Funtami = obficie.** Zekpać kogo na funty, a. kłamię na funty = srodze, bez litości, wielce, bardzo. **5. a. F. sterling, F. szterling moneta angielska = przeszło 40 złp.** **6. † talent (moneta):** Winien 10,000 funtów. Leop. **7. † 2 pp. u dar wrodzony, zdolność, talent:** Używaj funtu, który ci Bóg dał. Troc. **8. myśl.: F. dać = uderzyć kordelasem:** Dał mu trzy funty. Zdr. **Funcik.** <Nm. Pfund, z Łć. pondus = waga>

Funtal

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 06

Funtal, a, lm. e jednostka sił, siła, która masie jednego funta angielskiego nadaje w ciągu sekundy prędkość jednej stopy na sekundę. <Z Nm. Pfund>

†Funtana

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 07

†Funtana, y, lm. y p. Fontana.

□ Funtas

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 08

**[Funtas, a, lm. y] klak z pakul do przybicia na-
boju w strzelbie. <?>**

× Funtazik

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 09

× Funtazik, a, lm. I p. Fontaż.

† Funtcol

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 10

**† Funtcol, u, lm. e p. Funtowizna: F. gdański.
Paw. <Nm. Pfundzoll>**

† Funtcol

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 11

**† Funtcol, u, lm. y p. Funtowizna: F. Gdań-
szczanom odjęto. Groch. <p. Funtcol>**

† Funtomcel

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 12

**† Funtomcel, u, lm. e p. Funtowizna. Herb.
<Nm. Pfundzoll>**

Funtowizna

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 13

**Funtowizna, y, lm. y, †Funtcol, †Fundcul, †Funt-
ool, †Funtomcel opłata morska za towary, cło
portowe. <p. Funt>**

×Funtowny

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 14

× Funtowny p. Funtowy. L.

Funtowy

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 15

Funtowy l. a. × Funtowny przym. od Funt: a) Funtowe części albo gwiechty różno kupieckiego funtu. Kn. b) *funt ważący*: Gwicht F. Świeca funtowa. Wata funtowa (= *której* arkusz waży *funt*). Ciasto funtowe (= *na funty sprzedawane*). Przen.: Podeszew funtowa = *ciężka, gruba*. 2. garb.: Skóra funtowa p. **Skóra. 3. zool.: Bekas F. p. l. Dubelt.**

Funtówka

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 16

Funtówka, i, lm. l bot. l. nazwa odmiany psianki kartofla i jej bulw. 2. [F.] grusza zwyczajna a. jej owoc. <Od Funt>

Funtstopa

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 17

Funtstopa, y, lm. y, Stopofunt jednostka pracy mechanicznej, praca potrzebna do podniesienia jednego funta na wysokość jednej stopy. < Nm. Pfund + Stopa >

□Fuńt

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 18

[Fuńt, a, lm. y] p. Funt.

1. Fura

t. I (A-G), lit. F, str. 783, kol. P, ak. 19 – str. 784, kol. L, ak. 01

1. Fura, y, lm. y, †Fóra, †Fora 1. a. [Fora, Fóra] wóz, furmanka do przewożenia ciężarów:

Nająć furę do przewożenia rzeczy. 2. ilość czegoś, mieszcząca się na furze: F. drzewa. Kupił dwie fury siana. Do stu tysięcy fur beczek djablów! 3. przen. kupa, mnóstwo: Wymiotła całą furę śmieci. U ciebie dzieci F. Krasz. 4. †ciężar, brzemień. Pot. Przen.: Dopnę konsulatu fury. Chr. Gina i szlachta i senatorowie, nie ujdzie żaden naznaczonej fury. Chr. 5. †przewóz, transport, przewiezienie: Od bliższej fury mniej niżli od dalszej płacą. Troc. 6. †myto od wozu na korzyść furmana. 7. †raz: Dosyć na tę furę. Panie Jezu, gdy z nieba drugą przyjdiesz furą... Pot. Tą furą zamknie się i skończy ta wojna. Piotr. 8. myśl.: Ostatnia F. = ostatnie przypuszczenie psa do suki. Zdr. Furka, Fureczka. <Nm. Fuhre>

2. Fura

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 02

2. Fura, y, lm. y rodzaj stroju kobiecego(?): Dziewice w furach, tunikach, w zgrabnych kanakach i bogatych szpencerach. And. <?>

×Furać

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 03

×Furać, a, ał p. Frunąć.

Furan

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 04

Furan, u, blm., Furfuran chem. związek z budową zamkniętą, przypominającą benzol, C_4H_4O . <Z Łé. furfur = otręby >

×**Furanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 05

× Furanie a blm., czynność cz. Furać.

×**Furazjerka**

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 06

× Furazjerka, l, lm. i p. Furażerka: F. z obwódką na trzy cale. T. K.

Furaż

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 07

Furaż, u, blm. 1. pasza dla koni wojskowych. 2. zaopatrzenie ś. w paszę, furażowanie. 3. [F. a. Futrasz, Futraś, Futeraż] żywność, pasza dla bydła, obrok. Por. Futer, Futrunek. <Fr. fourrage>

Furażer

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 08

Furażer, a, lm. owle, × Furażjer żołnierz, zajmujący ś. furażowaniem. <Fr. fourrageur>

Furażerka

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 09

Furażerka, i, lm. i, × Furażjerka, ! Furażka
czapka wojskowa bez daszka: Sięgnął niedbale do
furażerki i bąknął: pochwalony. Bał. Zdjąwszy
furażerkę, mówiłem Zdrowaś Marja. Krasień.
<Od Furażer>

Furażerówka

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 10

Furażerówka, i, lm. i 1. zbieranie furażu, fura-
żowanie. 2. przen. szukanie przygód, zdobywanie
dokładczania: Dwóch młodszych synów wypra-
wiła w świat na kawalerską furażerówkę. Byk.

Furażerski

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 11

Furażerski przym. od **Furażer. L.**

×Furażjer

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 12

× Furażjer, a, lm. owle p. Furażer.

!Furażka

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 13

! Furażka, i, lm. i p. Furażerka.

Furażować

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 14

Furażować, uje, ował l. a. F. ś. zbierać furaż, starać ś. o furaż. 2. zł. kraść. <Fr. fourrager>

Furażowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 15

Furażowanie, a, blm., czynność cz. Furażować: Rozeszła ś. armja na F. Mick.

Furażowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 16

Furażowanie się, a ś., blm., czynność cz. Furażować ś.: Przybywają do tej wsi dla furażowania ś. Budz.

Furażowy

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 17

Furażowy przym. od Furaż: Furażowe pieniądze brali szwadroniści co miesiąc na swoje szwadrony. Ochoc.

Furbeczkować

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 18

Furbeczkować, uje, ował wołać „do stu tysięcy fur beczek,” kląć, przeklinać: Nie furbeczkuj tak głośno. Wilcz. <Fura + Beczka>

Furbeczkowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 19

Furbeozkowanie, a, blm., czynność cz. Furbeozkować.

Furciany

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 20

Furoiany przym. od Furta; Fórciany.

[Furcicki

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 21

[Furoicki, okiego, lm. ooy] człowiek [okrzętny].

Furczeń

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 22

Furozeń, y, al l. p. Furknąć: Miecz furczy. Kon. Chorągwie furczały złowrogo. [Leci kula, jaze furcy. Frygá kamieńmi, aze furcy]. 2. [F.] = a) *lecieć prędko; latać na skrzydłach, fruwać.* b) *parować* (por. **Furkać). 3. lek. (o oskrzelach) *wydawać właściwy głos chroboczący, słyszany przy wysłuchiwaniu płuc.* <Dźwn.>**

Furczenie

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. L, ak. 23

Furozenie, a, blm., czynność cz. Furozeń.

Furda

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 01

Furda, y, lm. y l. rzecz malej wagi, fraszka, bagatela, drobnostka, głupstwo: F. dla mnie od razu dziesięciu położyć. 2. ×Furdy burdy a. ×Furdy furdy, ×Furdybaszki hałas, tartas, awantury, brewerje (które robi pijany). <Może Rum. furda = włosie, sierść do wypychania, por.: rzecz nie warta funta kłaków>

[Furdament

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 02

[Furdament, u, lm. y] p. Firmament.

×Furdybaszki

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 03

×Furdybaszki, szek, blp. p. Furda. L.

Furdyga

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 04

Furdyga, i, lm. i l. [F.] areszt policyjny, koza: Po nocy hałasować zakazano, proszę ze mną na Chorążczyznę do furdygi. 2. wog. zamknięcie, karcer: Bywało ojciec na pokutę osadzi go w furdydze. Rzew. <Może przerobione z kordygarda>

[Furdygał

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 05

[Furdygał, a, lm. y] p. Furdygała.

□ **Furdygała**

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 06

[Furdygała, y, lm. y, Furdygał] *człowiek nie-spokojny, zuchwały, wichrzyciel; człowiek lekko-myślny, roztrzepaniec. <p. Fordygał>*

Furdymment

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 07

Furdymment, u, lm. y, †Fordymment *blacha na główni palasza a. szpady, kaptur u rękojeści, garda: Klinga prawdziwa turecka, ale osada i F. nasz. Chodź. Przen.: Tatarskie prawe i ogniste serce—to klinga; szlachecka mowa i głowa—to F.! Chodź. <p. Fordymment>*

Fureczka

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 08

Fureczka, i, lm. i p. i. Fura: *Wiózł fureczkę piasku. Reym.*

× **Furfancki**

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 09

×Furfancki *przym. od Furfant: Mina furfancka.*

Furfant

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 10

Furfant, a, lm. oi i. ×frant, filut, krętacz.
2. zarozumialec, pyszalek, samochwał, fanfaron.
<Włos. furfante>

Furfanterja

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 11

Furfanterja, i, blm. i. ~~×~~ a. ~~×~~ **Forfanterja** *chy-
trość, fluterja*. 2. *zarozumiałość, próżność, pyszał-
kowatość, junakierja, fanfaronada*. <Włos. fur-
fanteria>

Furfuran

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 12

Furfuran, u, blm. chem. p. **Furan**.

Furfurol

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 13

Furfurol, u, blm. chem. p. **Furol**.

[ ] **Furgać**

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 14

[**Furgać**, a, ał] p. **Frunąć**: Chrzęszcze furga-
ją. Przen.: Omyliłem ś. na p. Erazmie... to ś.
uformuje... już nie tak furga! i sens ma! Krasz.
(=szasta ś.). <Dźwn.>

[ ] **Furganie**

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 15

[**Furganie**, a, blm.] czynność cz. **Furgać**.

[Furgnać

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 16

[Furgnać, nie, nął] p. Frunąć: Panny wzięny skrzydła i furgły.

Furgon

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 17

Furgon, u, lm. y wóz ładowny kryty: F. woj-skowy, piekarski. F. dla chorych, rannych (=am-bulans). <Fr. fourgon>

Furgonista

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 18

Furgonista, y, lm. soi woźnica powożący furgonem: F. piekarski.

[Furhaniec

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 19

[Furhaniec, hca, lm. hce] p. Fruhaniec.

Furja

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 20

Furja, i, lm. e 1. jędza piekielna w mitologii rzymskiej. 2. kobieta złośliwa, popędliwa, złośnica, pasjonatka, sekutnica, jędza, furjalka. 3. blm., a. Furjactwo popędliwość chorobna, szal, szaleństwo, gwałtowność, wściekłość, zajadłość, zapalczywość, pasja: Wpaść na kogo z furją. 4. rodzaj stroju niewieściego: Kornety, bonety, fontazie, furje. Haur. 5. [F.] burza. <Łé. furia>

Furjacki

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 21

Furjacki przym. od Furjat: Zapal F.**Furjactwo**

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 22

Furjactwo, a, blm. p. Furja.**Furjant**

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 23

Furjant, a, lm. y muz. ludowy taniec czeski.
<Czes. furiant>**Furjat**

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 24

**Furjat, a, lm. ci I. warjat rzucający ś., niebez-
pieczny. 2. a. [Furyjak, Furyjan] człowiek w sta-
nie szalu, działający bezprzytomnie, szalenię; czło-
wiek popędliwy, pasjonat, złośnik: Nie manjak, ale
F. Prz. Koniowi lękliwemu ostrogi, furjatowi
niewczas, niedbałemu nędza — doorzą zawždy.
Prz. <Łć. furiat>****Furjatka**

t. I (A-G), lit. F, str. 784, kol. P, ak. 25

Furjatka, i, lm. i I. forma ż. od Furjat. 2.
†pewien strój niewieści. Rys.

Furjer

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 01

Furjer, a, lm. rzy a. owie dostarczający żywności dla wojsku i koni i wyznaczający wojsku kwatery, kwatermistrz: F., który zapisywał kwatery i opatrywał rotę w żywność. Górs. < Fr. fourrier >

Furjerski

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 02

Furjerski przym. od Furjer: Chorągiewka furjerska.

Furjerysta

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 03

Furjerysta, y, lm. śol zwolennik furjeryzmu: Pan Balard był eks-furjerystą. Krasz. < Od nazwiska socjologa Fr. Fourrier †1837 >

Furjeryzm

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 04

Furjeryzm, u, blm. system urzǳenia społeczeństwa podług Fourriera, polegający na wspólności pracy i mieszkania członków stowarzyszenia: Wielka wielbicielka furjeryzmu aż do jego kousekwencji najgłębszych. Krasz.

×Furjować się

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 05

× **Furjować się, uje ś., ował ś. *wpadać w furję, szaleć*: Na te słowa jak szalony biegać, wrzeszczeć, F. ś. począł. Skar. Fortuna ś. furjuje. Jabł. <Łć. furiare>**

×Furjowanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 06

× **Furjowanie się, a ś., blm., czynność cz. Furjować ś.**

Furka

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 07

Furka, l, lm. i p. l. Fura.

†Furka

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 08

† **Furka, l, lm. i l. (u dawnych Rzymian) *jarzmo, pod którym jeńców przeprowadzano*: Prawa słuszne podał zwyciężonym, nie furki Kwirytom, nie jarzma Samnitom. Tw. 2. *szubienica*: Za ten postępek czeka F. Bratk. <Łć. furca>**

Furkać
Furkać sięt. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 09
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Furkać”

Furkać, a, al l. p. Furknąć. 2. [F.] p. Forknąć: Naręczny, co ś. ruszy i brzęknie dzwonkami, furka, spina ś., cofa. Fred. A. [F. ś.] *furkać ś., rzucać ś., oburzać ś.* <Dźwn.>

Furkadło

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 10

Furkadło, a, lm. a to, co furka, warczy (np. kołowrotek).

Furkanie

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 11

Furkanie, a, lm. a czynność cz. Furkać: Jakże tam są furkania! Kon.

Furkliwy

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 12

Furkliwy żywy, trzpiotowaty, roztrzepany: Była furkliwa, biegająca, śmieszek i wszystko jej uchodziło. Krasz.

Furknąć

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 13

Furknąć, nle, nął, nied. Furkać I. a. nied. Fur-ozeć, Furkotać, Fruczeć wydać odgłos, jaki wydaje przerywane powietrze, wydać szelest, podobny do szelestu skrzydeł, kołowrotka i t. p., zatrzepotać, zaszeleścić; warknąć, zuwarczeć, burknąć: Furknęła kałamaszka, ginie w mgły obłokach. Mick. 2. a. nied. myśl. Furnać odlecieć raptem, frunąć z szelestem, zerwać ś. do lotu, pofrunąć: Zmieszane ptastwo tłumnie furknęło do góry. Mick. Strzepnąć skrzydłami i F. w świat szeroki. Krasz. Czapki nagle w powietrze furknęły. Przen.: pobiec, uciec: „Niemądryś waćpan!” — zawołała Anusia i w tejże chwili furknęła, jak ptak spłoszony. Sienk. 3. [F.] p. Forknąć. <Dźwn.>

Furknięcie

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 14

Furknięcie, a, blm., czynność cz. Furknąć.**Furkot**

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 15

Furkot, u, lm. y szelest skrzydeł, szum, warczenie szybko obracającego ś. koła i t. p., furkotanie.**Furkotać**

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 16

Furkotać, czo, tał p. Furknąć: Wachlarze furkoczą, jakby tysiące skrzydeł ptasich. Sienk. <Dźwn.>**Furkotanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 17

Furkotanie, a, blm., czynność cz. Furkotać: Pójdą inni z krzykiem i furkotaniem chorągiewek. Sienk.**Furkroja**

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 18

Furkroja, i, lm. o bot. p. Ostroża. <Od nazwiska chemika Fr. Fourcroy †1809>

†Furlan

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 19

†Furlan, u, lm. y p. Furlon. <Nm. daw. Fuhr-lahn = Nm. Fuhrlohn>

†Furlanka

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 20

†Furlanka, i, lm. i p. Furlon.

†Furlon

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. L, ak. 21

†Furlon, u, lm. y, †Forlon, †Forlun, †Furlan, †Furlanka 1. zapłata od fury na korzyść furmana, †fura. 2. cło od przewozu (przez rzekę). <Nm. Fuhrlohn>

Furman

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 01

Furman, a, lm. i, × Forman, [Fórmán, Forzman, Wórmán] 1. woźnica, trudniący ś. przewożeniem towarów a. wog. jakichkolwiek ciężarów: Furmani, którzy towary za granicę wywożą, płacą po gr. 15. Vol. Furmanem posłałem (=przez furmana). 2. wog. woźnica, stangret, fornal: Dobry F. na miejscu skręca. Prz. 3. [F.] = a) zatyczka na przodzie dyszla, końcowe okucie dyszla. b) garść zboża zżęta, ale nie związana: Będzie znąć zyto na furmány. 4. †i [F.] blm. gwiazdobiór woźnica: Choć pod mroźnym furmanem w Moskwiebyśmy byli... Bardz. [Za kosiarzami jedzie F. wozem, ma cztery konie w lejcu]. Zdr. × Furmanek. <Nm. Fuhrmann>

Furmanek

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 02

Furmanek, nka, l. × lm. nkwle = a) p. Furman.
b) *biedny, potulny furman: Furmankowie mniejsi,*
co pokornie żywności szukają. Vol. 2. [F.] lm.
nki kawałek żelaza na końcu dyszla.

[Furmanica

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 03

[Furmanica, y, lm. e] okucie dyszla na końcu.

Furmanić

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 04

Furmanić, i, II być furmanem, trudnić ś. fur-
maństwem, najmować ś. do wożenia, powozić: Oj-
ciec jego konie trzymał i furmanił. Kupił sobie
koniki, którymi sam furmanił. Zach.

[Furmaniec

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 05

[Furmaniec, ńca, lm. ńce] p. Fruhanlec.

Furmanienie

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 06

Furmanienie, a, blu., czynność cz. Furmanić.

Furmanka

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 07

Furmanka, i, lm. i, × **Fórmanka** i. × forma ż. od **Furman**. 2. × *żona furmana*. 3. *wóz, fura, fornalka; bryczka*. 4. × *zaprząg czterokonny (szczeg. różnej maści)*: Przedałem furmankę kasztanową. 5. × *podatek od furmanów*: Eksaktorowie, którzy furmankę wybierają, tylko po gr. 12 od jednego wozu brać powinni. Vol. 6. p. **Furmaństwo**: Zarobek z furmanki. <p. **Furman**>

□ **Furmanować**

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 08

[**Furmanować, uje, ował**] *być woźnicą*: Das my swoje oblicenie, weźnies moje i bedzies za mnie furmanował.

□ **Furmanowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 09

[**Furmanowanie, a, blm.**] *czynność cz.* **Furmanować**.

□ **Furmanów**

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 10

[**Furmanów**] p. **Furmański**.

† **Furmany**

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 11

† **Furmany** p. **Furmański**: Do wozu skarbowego lub furmanego. Taksa krakowska z r. 1573.

Furmańczuk

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 12

Furmańczuk, a, lm. i chłopiec stajenny: Służby huk: lokaje, lokajczuki, furmani, furmańczuki. Jeź.

×**Furmańczyk**

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 13

× Furmańczyk, a, lm. i parobek do przewożenia towarów.

**Furmański
Po furmańsku**t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 14
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Furmański”

Furmański 1. a. [Furmanów], † Furmany przym. od Furman: Koń F. Rozpuścił pysk, jak F. bicz. Prz. (=jak dziadowski bicz). Toby ś. ledwie na F. wóz włożyć mogło. Rej. 2. [Furmańska maść] p. Maść. [Furmańskie krople] p. Kropla. Po furmańsku przys.=jak furman.

Furmaństwo

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 15

Furmaństwo, a, blm. 1. a. Furmanka stan furmański, zajęcie furmana, furmanienie: Zajmować ś. furmaństwem. F. lądowe. Kolł. 2. zb. furmani: Karczma dla furmaństwa.

□**Furmaszalek**

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 16

[Furmaszalek, lka, lm. lkowię] p. Feldmarszałek.

Furnać

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 17

Furnać, a, ał myśl. p. Furknąć.**[Furnal**

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 18

[Furnal, a, lm. e] p. Fornal.**Furnanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 19

Furnanie, a, blm., czynność cz. Furnać.**[Furnać**

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 20

[Furnać, nle, nął] p. Frunąć. Przen.: Kilka słów wdzięcznych szepnął jej do ucha, tak, że aż furnęła zapłoniona do teremu. Rol. <Dźwn.>**[Furnięcie**

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 21

[Furnięcie, a, blm.] czynność cz. Furnać.**×Furnir**

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 22

× Furnir, u, lm, y p. Fornier.

×Furniser

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 23

**×Furniser, a, lm. rzy a. owie dostawca, live-
rant. <Fr. fournisseur>**

[]Furny

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 24

[Furny] pyskaty, gwałtowny.

Furol

t. I (A-G), lit. F, str. 785, kol. P, ak. 25

**Furol, u, blm, Furfurol chem. aldehyd furanu.
<Łć. furfur = otręby>**

×Furor

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 01

**×Furor, u, blm. wściekłość, szal, szaleństwo, gwał-
towność, zjadłość, zapalczywość, furja, pasja. <Łć.
furor>**

Furora

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 02

**Furora, y, blm. (zwykle tylko w 4 pp.), lep.
Furore miesłychane wrażenie i powodzenie, podziw,
zapal, uniesienie: Artysta zrobił furorę. <Włos.
furore>**

Furore

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 03

Furore nlod. p. **Furora.**□ **Forować**

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 04

[Furować, uje, ował] pyskować, mlszczekiwać.□ **Furowanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 05

[Furowanie, a, blm.] czynność cz. Furować.× **Furstat**

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 06

× Furstat, u, lm. y p. †Forsztat.**Furstus**

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 07

Furstus, u, lm. y, Forsztos, Forsztus gór. *kru-
szec* *niezupelnie jeszcze oczyszczony, rula, którą ma-
ją plókać, oplóczki.* <Nm. Vorstoss>× **Fursztat**

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 08

× Fursztat, u, lm. y p. †Forsztat.

Furt!

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 09

Furt! I. w. *naśladowanie szybkiego zniknięcia = myk!, fiut!*: Z dnia na dzień zaświta wam co w głowie, F.! i już ich uiera. Krasz. 2. [F.] p. [Fort!]: a) Ja mu zakazałem, a on F. swoje (robi). b) F. stąd, bezbożne dewotki! Jabł. 3. [F.] *daleko, precz.* <Nm. fort = precz>

Furta

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 10

Furta, y, lm. y, Fórtia, †Forta I. *drzwi male w bramie, parkanie i t. p.*: F. klasztorna, zamkowa. 2. *przen. droga, przejście, wejście*: Cnota jest furta do nieba. Śmierć jest furta do wieczności. 3. × *przen. sposobność, okazja, wolność, możliwość, swoboda, wybieg, wykręt*: Otworzyć furte nadużyciom. Znalazł dla niego furte. 4. *galerja podziemna w fortecy*. 5. [Furta] *szcherba, szpara*: F. w zębach (=szpara między rzadkimi zębami). Krowa z furta. 6. Furta = a) *hut. drzwiczki do nabijania pieca płomiennego*. b) *zdń. wejście do pieca do wypalania kaśli*. Zdr. Furtka, Furteczka. <Nm. Pforte z Łć. porta>

[Furtacz

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 11

[Furtacz, a, lm. e] *bąk (dla zabawy dzieci), cyga.*

Furłać

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 12

**Furłać, a, al l. × robić szmer, kręcąc coś: Dzieci wartalką furtają. Troc. 2. [F.] = a) p. Fru-
nać. b) trwonić (np. pieniądze). Por. Przufurłać.
<Dźwn.>**

×Furtanie

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 13

**×Furtanie, a, blm., [Furtanie] czynność cz.
Furtać.**

Furteczka

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 14

**Furteczka, i, lm. i l. p. Furta. 2. [F.] p.
Furtka.**

Furtjan

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 15

**Furtjan, a, lm. i, Fórtjan l. odźwierny klasztor-
ny: Brat F. 2. × wog. odźwierny, szwajcar: Kto
ś. zna z furtjanem, snadno stanie przed panem.
Prz. <p. Furta>**

Furtjanka

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 16

**Furtjanka, i, lm. i, Furtjanna forma ż. od Fur-
tjan.**

Furtjanna

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 17

Furtjanna, y, lm. y p. Furtjanka.

Furtjański

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 18

Furtjański przym. od Furtjan: Celka furtjańska.

Furtjaństwo

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 19

Furtjaństwo, a, blm. *stan, zajęcie furtjana*: F. brata Idziego trwało lat kilka.

Furtka

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 20

Furtka, i, lm. i 1. p. Furta. 2. [F. i zdr. Furtecza] *lufcik w oknie, okienko*.

[Furtnać

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 21

[Furtnać, nie, nął] p. Frunąć: Pták furtnoł i uciyk.

×Furwach

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 22

× Furwach, u, lm. y p. Forwacht. Troc. <Nm. Vorwache>

Furwacht

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 23

**Furwacht, u, lm. y p. Forwacht: F. z koza-
ków złożony. Mat. <Nm. Vorwacht>**

[Furwać

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 24

**[Furwać, a, al] p. Frunąć: Może to ja pták
jestym, ale F. ni mogę.**

[Furwanie

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 25

[Furwanie, a, blm.] czynność cz. Furwać.

[Furyjak

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 26

[Furyjak, a, lm. i] p. Furjat.

[Furyjan

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 27

[Furyjan, a, lm. y] p. Furjat.

Fus

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. L, ak. 28 – str. 786, kol. P, ak. 01

**Fus, u, lm. y l. a. × Fuz męty, zgreży, osad,
gęszcz osiadły na spodzie płynu: F. jest materia,
która przez stanie z cieklizny na dno naczynia
upada. Krup. Przen.: Został ś. sam F. towarzy-**

ski. Rzew. 2. w lm. *kawa rozgotowana, opadła na dno po ustaniu ś.*: Przegotować fusy (dla otrzymania nanowo kawy). Ir.: Czysty jak fusy. Prz. 3. *puf, kaczką = plotka, wieść*: Siedź cicho, my puścimy fusa, żeś do Niemiec pojechał. <Zap. Łć. *fusus* dosł.=lanie, lany>

1. □Fus

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 02

1. [Fus, a, lm. y] *włos w wąsach; w lm. wąsy*. Przen.: On ma pięć fusów siedmiema rządkami. Prz. = *jest chytry, przebiegły*. Nie masz fusów = *nie mądruj*. <Čes. *fous a. vous*>

2. □Fus

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 03

2. [Fus, a, lm. y] *wieprz; knur, kiernoz*. Zdr. [Fusik]. <?>

†Fusberta

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 04

†Fusberta, y, lm. y *rodzaj dawnej broni*: Ciął nań Rynald fusbertą. P. Koch. <Nm. *Faustbarte*>

Fusgzems

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 05

Fusgzems, u, lm. y p. Fusgzyms.

Fusgzyms

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 06

Fusgzyms, u, lm. y, Fusgzems l. bud. gzyms, wyskok nad oknem. 2. stol. listwa przybita do podłogi pod samą ścianą. <Nm. Fussgesims>

[Fusik]

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 07

[Fusik, a, lm. l] p. 2. [Fus]: Przechowajta mi od wasy śwyni fusika.

Fuskafel

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 08

Fuskafel, fla, lm. fle, Fusztyk zdń. kafel użyty do części fundamentu, stojącej na plincie (zwykle większego formatu, bez faz). <Nm. Fusskachel>

Fusknecht

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 09

Fusknecht, a, lm. owie piechur, żołnierz pieszy u krzyżaków: Piechota na żołdzie Zakonu, zwana landsknechty, fusknechty a. knechty. Mick. Łacno rajtarom i bratom lby zmieciem, potem fusknechtów wzięwszy pod podkowy, do szczętu plemię jaszczureze wygnieciem. Mick. <Nm. Fusskuecht>

†Fusta

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 10

†Fusta, y, lm. y *rodzaj lekkiego okręcika: Bezpiecznym sercem i pełen otuchy w łuscie popłynę przez morskie rozruchy. Kochan. <Włos. fusta>*

□Fusta

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 11

[Fusta, y, lm. y] *chusta.*

Fusti

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 12

Fusti nieod. praw. *wynagrodzenie zwyczajowe za przymieszkę towaru a. obcego ciała. <Włos. fusti lm.>*

×Fustygacja

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 13

×Fustygacja, i, blm. *bicie kijem. <Śr. Łć. fustigatio>*

Fusy

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 14

Fusy, ów, blp. p. Fus.

Fuszer

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 15

Fuszer, a, lm. **rzy** 1. *zajmujący 4. rzeniosłem poza cechem, rzemieślnik nie wyzwolony.* 2. *kiepski rzemieślnik, partacz, partola.* 3. *człowiek niezaradny, safandula, niedolega, niezdara.* <Nm. Pluscher>

Fuszerka

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 16

Fuszerka, i, lm. **i** 1. *forma ż. od Fuszer.* 2. *rzem. = a) wykonywanie roboty poza kontrolą cechu: Warsztaty stoją pustkami, każdy woli na swoją rękę robić, F. prosperuje. b) praca po fajeraucie, w tajemnicy przed majstrem: Robić na fuszerkę.* 3. *a. Fuszerstwo fuszerowanie, partactwo, partolenie.* 4. *robota sfuszerowana, fuszerska.*

Fuszerować

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 17

Fuszerować, uje, ował *robić po fuszersku, byle zbyć, partolić, paprać: Dotąd fuszerujemy wzory francuskie, może z czasem im dorówuamy.* **Kasz.** <Nm. pfuschern>

Fuszerowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 18

Fuszerowanie, a, blm., *czynność cz. Fuszerować.*

Fuszerski
Po fuszerskut. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 19
zagnieżdżone wewnątrz hasła „Fuszerski”**Fuszerski** przym. od **Fuszer**: **Wyrób F. Po fuszersku** przys. *jak fuszer*: **Robić po fuszersku.****Fuszerstwo**

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 20

Fuszerstwo, a, lm. a p. Fuszerka.**[Fuszpan**

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 21

[Fuszpan, a, lm. i] p. Forszpan.**Fuszytyk**

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 22

Fuszytyk, a, lm. i zdń. p. Fuskafel. <Nm. Füssstück>**Fuszytkowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 23

Fuszytkowy zdń. przym. od **Fuszytyk**: **Narożnik F. (= eka).****†Fuśnica**

t. I (A-G), lit. F, str. 786, kol. P, ak. 24

†Fuśnica, y, lm. e *woskolejnia*. <Z **Fr. fuser** =topić się, rozpuszczać się, **Sr. Łć. fusorium** = miejsce, gdzie ś. coś topi>

□ Futawka

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 01

[Futawka, l, lm. i] p. Fota. <Tur. futa>

□ Futek

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 02

[Futek, tka, lm. tki] dutek. <Może w związku z Moraw. fouti = fukać>

† Futer

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 03

† Futer, u, lm. y p. Futor.

□ Futer

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 04

[Futer, tru, lm. try, Fuder, Futro] 1. a. [Futrunek, Futerunek] żywność, jadło, jedzenie, karm, pasza, obrok. 2. podszełka, podszycie: Barani F. (u kapuzy). F. na F., to będzie kozuch. Prz.

Futeralik

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 05

Futeralik, a, lm. l p. Futerał.

Futerał

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 06

Futerał, u, lm. y pokrowiec, pochwa; pudełko, puzdro, puzderko: F. na parasol, pistolety. F. na skrzypce, biżuterję. Zdr. Futerałik. <Nm. Futerał>

[Futerałka

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 07

[Futerałka, l, lm. l] konfederatka.

Futerałowy

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 08

Futerałowy przym. od Futerał.

Futerankier

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 09

Futerankier, a, lm. y mul. żelazko w kształcie kłamy, za pomocą którego futryna przymocowuje ś. do muru a. ściany. <Nm. Futteranker>

[Futeraż

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 10

[Futeraż, u, blm.] p. Furaż.

[Futerbachet

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 11

[Futerbachet, chtu, lm. chty] barchan.

†Futerbarchan

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 12

†Futerbarchan, u, lm. y rodzaj barchanu na podszewki używanego. <Nm. Futter = podszewka +Barchan>

Futerko

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 13

Futerko, a, lm. a p. Futro.

□Futernija

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 14

[Futernija, i, lm. e] p. Futernja.

Futernik

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 15

Futernik, a, lm. cy ten, co robi futra, kuśnierz. Szuj.

□Futernja

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 16

[Futernja, i, lm. e, Futernija] skrzynia na obrok.

†Futertuch

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 17

†Futertuch, u, lm. y p. Futrowizna. Mur. <Nm. Futtertuch>

[Futerunek

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 18

[Futerunek, nku, lm. nki] p. [Futer].

[Futka

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 19

[Futka, i, lm. I] zupa mączna na wodzie. Por. Fuca, Fiutka, Fitka, Fiuk.

[Futor

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 20

**[Futor, u, lm. y, Chutor], †Futer dom a. eha-
ta z ogrodem, oddalona od innych; mały folwark
odosobniony, niewielkie odosobnione gospodarstwo.
Zdr. [Futorek]. <p. Chutor>**

[Futorek

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 21

[Futorek, rku, lm. rki] p. Futor.

Futornik

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 22

**Futornik, a, lm. cy, Futorzanin właściciel fu-
toru: Kto za nim pójdzie? Zaporozie, regiestrowi,
mieszczanie, czern, futornicy. Sienk.**

Futorzanin

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 23

Futorzanin, a, lm. anie p. Futornik: Futorzanie, w zamian za przytułek zimowy, zapewniali sobie robotnika. Jeź.

Futorzański

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 24

Futorzański przym. od Futorzanin: Gruntów futorzańskich zabrakło. Rol.

[Futrasz

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 25

[Futrasz, u, blm.] p. Furaż.

[Futraś

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 26

[Futraś, u, blm.] p. Furaż.

Futro

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 27

Futro, a, lm. a l. skóra zwierzęca niewyprawna z włosiem: Surdut z futrem. Podbić futrem. **2. odzienie wierzchnie podbite skórą zwierzęcą niewyprawną z włosiem:** Dba o to, jak o F. w lecie. Prz. **3. włos na zwierzęciu, szerść:** Ten zwierz ma piękne F. **4. [F.] = a) p. Futer. b) kozuch.** **5. †pożywienie.** Mor. A. **6. bud. p. Futryna.** **7. a. Futrowanie, Futrówka szew. skóra wyściełająca wewnątrz obuwia.** **8. tok. = a) przyrząd z dwoma otworami na jednej osi, z których w jeden wbija ś. przedmiot, mający ś. obtoczyć, a drugi wchodzi na szpindel, in. dorn, obsada, ×uchwyt. b) F. amerykańskie = przyrząd przynocowujący za pomocą trzech zębów F. z przedmiotem do toczenia.** **9. F. w żywopłocie = szkielet, rusztowanie:** Był to płot żywy z grabiny, a w środku niego futra z dębowych sztachetów. Kaczk. Zdr. **Futerko.** Zgr. **Futrzysko.** < Nm. Futter dosł. = podszewka >

1. Futrować

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. L, ak. 28 – str. 787, kol. P, ak. 01

1. Futrować, uje, ował 1. †podbijać futrem. 2. †podbijać podszewką: Futrowane a. dwoiste odzienie, sukna drugim suknem podbita. Mącz. (=suknem podbita). Przen.: Futrowane kłamstwo.

Wer. (=podwójne, tym większe). **Przen.:** Nie zawždy jasna twarz cnotą ś. futruje 3. *powlekać, wapnem, gipsem, gliną, tynkować*. 4. *wykładać, obkładać, obijać*: F. ściany marmurem, deskami. **Hut.:** F. piec wielki = dawać w nim futrówkę. 5. *jeść chciwie, zajadać, zawijać, pałaszować*. 6. [F. a. **Fudrować**] = a) *karmić, dostarczać żywności. żywić, paść*: Braciszek koniczki futruje. b) *paść ś., jeść*. 7. [F.] *oliwą smarować*: Futruje koła u zegaru. 8. fl. (u skutników) *utykać, uszczelnić trocinami*. 9. zeg. *wkładać nowe panewki dla osi w ścianki zegarowego mechanizmu*. **Por. Futrowany.** <Nm. futtern i füttern>

2. Futrować

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 02

2. Futrować, uje, ował kogo 1. bić, okładać kijem. 2. gromić, łajać, wymyślać, lżyć, besztać, nacierać uszy. <Fr. foutre = Łć. futuere>

Futrowanie

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 03

Futrowanie, a, lm. a 1. blm., czynność cz. 1. i 2. Futrować. 2. owoc tej czynności: F. z desek (=boazerja). F. z wapna, gliny (=tynk). 3. szew. p. Futro.

Futrowany

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 04

Futrowany 1. im. od Futrować. 2. [F.] mieszany, rozmaity: Jęczmień F. = jęczmień pół na pół z owsem w polu, a. wczesny, pomieszany z późnym. Por. Futrować.

Futrowizna

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 05

Futrowizna, y, blm. 1. X ogół odzieży futrzanej, futra. 2. † a. † Futertuch podszewka. Mur. < p. Futro >

Futrówa

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 06

Futrówa, y, lm. y ucz. p. 1. Futrówka.

1. Futrówka

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 07

1. Futrówka, 1, lm. i 1. hut. wyłożenie wnętrza szybu i rusztów w wielkim piecu ceglami ogniotrwałymi, in. koszula. 2. mł. opierzenie wewnętrzne koła wodnego za korcówkami, ściana tylna z desek. 3. org. nakrycie z cieniutkiej deseczki dębowej na windkloc, w którym są powyrzynane kanały na obsadzenie piszczałek. 4. szew. Futro. 5. a. Futrówa ucz. karteczka do odczytywania lekcji, ezal-bryk, in. ściągaczka.

2. Futrówka

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 08

2. Futrówka, 1, lm. i rub. 1. a. [Futrunek] zgromienie, besztanie, połajanka. 2. bicie, lanie, ciągi, basarunek: Futrówkę sprawić. < p. 2. Futrować >

1. [Futrunek

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 09

1. [Futrunek, nku, lm. nki] p. [Futer]. Por. Furaż.

2. [Futrunek

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 10

2. [Futrunek, nku, lm. nki] p. 2. Futrówka: Dał mu F.

†Futrusz

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 11

†Futrusz, u, lm. e górn. *stajnia na konie gwareckie.* <Nm. Futterhaus>

Futryna

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 12

Futryna, y, lm. y l. a. Futro, [Futrzyna] bud. rama u drzwi a. okien, wpuszczona w ścianę, uszak, odrzwia. 2. †rynną: Nikt nie śmie w deszcz szuflować błota, gdyż ś. futryny zacierają (r. 1650). <p. Futro>

Futrzany

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 13

Futrzany przym. od Futro; *podbity futrem*: Kołnier F. Rękawice futrzane.

†Futrzny

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 14

†Futrzny *skórzany*. Mącz.

Futrzyna

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 15

Futrzyna, y, lm. y 1. *liche, nędzne futro*. 2. [F.] p. Futryna.

Futrzysko

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 16

Futrzysko, a, lm. a p. Futro.

Futur

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 17

Futur, a, lm. owie 1. × *gotujący ś. do egzaminu na studenta uniwersytetu*. 2. [F.] *nowicjusz, fryc*. Por. Fuks. <Łć. *futurus* dosł. = *przyszły*>

Futurysta

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 18

Futurysta, y, lm. *ści pozytywista, wierzący w nieśmiertelność duszy*. Prus. <Łć. *futurus* dosł. = *przyszły*>

×Futyniec

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 19

×Futyniec, *ńoa*, lm. *ńcy* p. Fiutyniec.

×Fuz

t. I (A-G), lit. F, str. 787, kol. P, ak. 20

× **Fuz**, u, lm. **y** p. **Fus**: **Ł.** pozostały na spo-
dzie stopionego masła. Haur. Woda mętna, gdy
ogień ją zwarzy, wiele fuzów z siebie wyrzuci.
Haur. Przen.: Żużle niedowiarstwa, bezbożności
i błędów spływają na wierzch w brudnych, czar-
nych, nieczystych fuzach. Chodź. <p. **Fus**>

×Fuza

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 01

†Fuza

zagnieżdżone wewnątrz hasła „×Fuza”

× **Fuza**, y, lm. **y** 1. a. × **Foza** muz. *nuta raz*
wiązana, połćwierciowa. 2. †**Fuza** przys. *szybko,*
prędko: Czas mi fuza uchodzi. Rej. <Śr. Łć.
fusa>

†Fuza

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 02

†**Fuza**, y, lm. **y** p. †**Foza**.

Fuzel

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 03

Fuzel, zla, lm. **zle** chem. p. **Niedogon**. <Nm.
Fusel>

Fuzelowy

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 04

Fuzelowy p. **Fuzlowy**. Sł. wil.

1. Fuzja

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 05

1. Fuzja, i, lm. o 1. strzelba, flinta. 2. [F.] coś niespodziewanego, pomyślnego a. przeciwnie: Trafła mu ś. fuzyjś. Zdr. Fuzyjka. <Fr. fusil>

2. Fuzja

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 06

2. Fuzja, i, lm. o połączenie, zlanie ś., zjednoczenie, zespolenie, zmieszanie, związek: F. stronnictw, towarzystw akcyjnych. <Łć. fusio>

Fuzjonista

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 07

Fuzjonista, y, lm. śoi zwolennik systemu politycznego jednoczenia ś. stronnictw, (szczeg. starszej linii Burbonów z młodszą). <Fr. fusionniste>

Fuzlowy

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 08

Fuzlowy, Fuzelowy przym. od Fuzel: Oleje fuzlowe. <p. Fuzel>

□ Fuzonić się

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 09

[Fuzonić się, I ś., II ś.] gniewać ś. <?>

□ **Fuzoń**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 10

[Fuzoń, a, lm. ɵ] lubiący ś. gniewać.

× **Fuzowy**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 11

× Fuzowy przym. od Fuz: Brud F. F., od fuzu oliwy. Bobr.

Fuzyjka

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 12

**Fuzyjka, i, lm. i i. p. Fuzja: Fuzyjką ś. ba-
wić = być amatorem polowania. 2. [F.] walców te
naczynie z wązkim otworem. Portki na fuzyjkach =
spodnie wązkie, na nogach opięte.**

□ **Fużgać**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 13

**[Fużgać, a, al] i. strofować, łajać, wymyślać,
karcieć. 2. szturgać, tuzać, bić. <Dźwn.>**

□ **Fużganie**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 14

[Fużganie, a, blm.] czynność cz. Fużgać.

□ **Fybra**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 15

**[Fybra, y, blm.] = Febra i Zimnica. <Łć. fe-
bris>**

□ **Fyckać**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 16

[Fyckać, a, ał] p. Ficać.□ **Fyckanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 17

[Fyckanie, a, blm.] czynność cz. Fyckać.□ **Fyfka**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 18

[Fyfka, i, lm. i] p. Fajka. <Nm. Pfeife>□ **Fyle**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 19

[Fylo, u, lm. e] p. Filo.□ **Fylczer**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. L, ak. 20

[Fylczer, a, lm. rzy] p. Felczer.× **Fylorodomancja**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 01

× Fylorodomanaja, i, blm. wrózenie z listków róży. <Now. z Gr. fýllon = liść + rhódon = róża + manteía = wrózenie>

×Fyn

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 02

× Fyn, a, lm. y p. Fln.

Fyr!

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 03

Fyr! p. Fru!

□Fyrczeć

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 04

[Fyrozeć, y, al] *lecieć, rozlatywać* **Ł:** Trzaski
a. drzyzgi fyrcom. <Dźwn.>

□Fyrdać

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 05

[Fyrdać, a, al] p. Fyrtać.

□Fyrdanie

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 06

[Fyrdanie, a, blm.] *czynność* cz. **Fyrdać.**

□Fyrgać

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 07

[Fyrgać, a, al] p. Fyrznąć.

[ ] **Fyrganie**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 08

Fyrganie, a, blm.] czynność cz. Fyrgać.[ ] **Fyrgnać**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 09

**[Fyrgnać, nie, nął, nied. Fyrgać] rzucić, smyr-
gnąć (np. kamieniem). Por. Frygnąć.**[ ] **Fyrka**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 10

[Fyrka, i, lm. i] szczur (w zagadce).**Fyrkać**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 11

**Fyrkać, a, a! 1. parskać, prychać: Nosem to
tak fyrkała, jak koza. Sienk. 2. [F.] rzucić
szybko. <Dźwn.>****Fyrkanie**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 12

Fyrkanie, a, blm., czynność cz. Fyrkać.[ ] **Fyrłać**

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 13

[Fyrłać, a, a!] p. Flrłać.

[Fyrlanie

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 14

[Fyrlanie, a, blm.] czynność cz. **Fyrlać.**

[Fyrmaczyć się

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 15

[Fyrmaczyć się, y ś., ył ś.] p. **Fyrmarzyć.**

[Fyrnózka

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 16

[Fyrnózka, i, lm. i] p. **Fernoga.**

[Fyrt!

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 17

[Fyrt!] p. **Fert!**

[Fyrtaczka

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 18

[Fyrtaczka, i, lm. i] *coitus.*

[Fyrtać

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 19

[Fyrtać się

zagnieżdżone wewnątrz hasła „[Fyrtać”

[Fyrtać, a, al, Fertać] 1. *fuivere*. 2. a. [Fyr-
dać] *podrzucić w tańcu*. [F. ś.] 1. p. **Fertać**: Moja
córnka nie fyrta ś., jak terazniejsze panny. Jord.
2. *robić coś z pośpiechem*. Por. **Firtać ś.** <Dźwn.>

□ Fyrtanie

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 20

[Fyrtanie, a, blm.] czynność cz. Fyrtać.

□ Fyrtaniec

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 21

[Fyrtaniec, ńca, lm. ńce, Obertaniec] rodzaj tańca.

□ Fyrtanie się

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 22

[Fyrtanie się, a ś., blm.] czynność cz. Fyrtać ś.

□ Fyrtu-pyrtu

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 23

**[Fyrtu-pyrtu, Fertu-pertu, Chyrtu - pyrtu] łap
cap, aby zbyć, naprędcę. Por. Fert-mert.**

† Fytać

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 24

**† Fytać, a, al p. Fatać. Park. <Zam. Chwy-
tać>**

† Fytanie

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 25

† Fytanie, a, blm., czynność cz. Fytać.

Fyto-

t. I (A-G), lit. F, str. 788, kol. P, ak. 26

Fyto - p. Fito -.